

MADDE GEREKÇELERİ

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

22/4/1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanununda "Birinci Kısım / Umumî Hükümler" şeklindeki üst başlık, Tasarıda "Birinci Kısım / Genel Hükümler" şeklinde değiştirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Borç İlişkisinin Kaynakları

818 sayılı Borçlar Kanununda "Birinci Bap / Borçların Teşekkülü" şeklindeki üst başlık, bu bölümde borç ilişkisini doğuran olgular düzenlendiğinden, Tasarıda "Birinci Bölüm / Borç İlişkisinin Kaynakları" şekline dönüştürülmüştür.

BİRİNCİ AYIRIM

Sözleşmeden Doğan Borç İlişkileri

818 sayılı Borçlar Kanununun 1 inci maddesiyle başlayan "Birinci Fasal / Akitten doğan borçlar" şeklindeki alt başlık, Tasarıda "Birinci Ayırım / Sözleşmeden Doğan Borç İlişkileri" şeklinde düzenlenmiştir.

MADDE 1- 818 sayılı Borçlar Kanununun 1 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 1 inci maddesinde, sözleşmenin kurulması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 1 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Akdin İnikadı / I. İki tarafın muvafakati / 1. Umumî şartlar" şeklindeki ibareler, Tasarıda "A. Sözleşmenin kurulması / I. İrade açıklaması / 1. Genel olarak" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 2- 818 sayılı Borçlar Kanununun 2 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 2 nci maddesinde, sözleşmenin ikinci derecedeki noktaları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 2 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. İkinci derecedeki noktaların meskût kalması" şeklindeki ibare, "2. İkinci derecedeki noktalar" şeklinde kısaltılmıştır.

Maddenin birinci fıkrasında kullanılan "üzerinde durulmamış olsa bile" şeklindeki ibare ile, tarafların sözleşmenin ikinci derecedeki noktalarını hiç ele almamış veya ele almakla birlikte çözümünü ileriye bırakmış olmaları kastedilmektedir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 3- 818 sayılı Borçlar Kanununun 3 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 3 üncü maddesinde, süreli öneride bulunanın, bu önerisiyle bağlılık süresi ve önerisiyle bağlı olmaktan kurtulacağı an düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun "II. İcap ve kabul" şeklindeki 3 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "icap" şeklindeki ibare, Tasarıda "öneri" olarak; "1. Kabul için müddet tayini" şeklindeki ibare ise, madde içeriğiyle uyumlu hâle getirilmek amacıyla, "1. Süreli öneri" olarak değiştirilmiştir.

Maddede, önerenin önerisiyle bağlılık süresinin düzenlendiği göz önünde tutularak, 818 sayılı Borçlar Kanununun 3 üncü maddesinde kullanılan "icabından dönemez." şeklindeki ibare, "önerisiyle bağlıdır." şeklinde ve "icap ile bağlı kalmaz." şeklindeki ibare de, "önerisiyle bağlılıktan kurtulur." şekline dönüştürülmüştür.

MADDE 4- 818 sayılı Borçlar Kanununun 4 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 4 üncü maddesinde, hazır olanlar arasında yapılan süresiz öneride, önerenin önerisiyle bağlı olmaktan kurtulacağı an ile hangi önerilerin, hazır olanlar arasında yapılmış sayılacağı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 4 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Kabul için müddet tayin olunmaksızın icap" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Süresiz öneri"; "a. Hazırlar beyninde" şeklindeki ibare de "a. Hazır olanlar arasında" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen telefon yanın-

da, teknolojik gelişmeler göz önünde tutularak, Tasarıda "bilgisayar gibi iletişim sağlayabilen araçlarla doğrudan iletişim sırasında yapılan öneri"nin de, hazır olanlar arasında yapılmış sayılması öngörülmüştür. Ancak, bu sonucun, önerenin sadece "doğrudan iletişim" sağlayabilen araçlarla yaptığı, yani muhatabın da aynı anda içeriğini öğrenebildiği bir öneri bakımından geçerli olduğu kabul edilmiştir.

MADDE 5- 818 sayılı Borçlar Kanununun 5 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 5 inci maddesinde, önerenin hazır olmayanlar arasında yaptığı süresiz önerisiyle bağlılık süresi, önerene tanınan, önerisini muhataba zamanında ulaştırmış sayma yetkisi ve zamanında gönderilen kabul açıklamasının önerene geç ulaşması durumunda, onunla bağlı olmak istemeyen önerenden beklenen davranış biçimi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 5 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "b. Gaipler arasında" ibaresi, "b. Hazır olmayanlar arasında" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 6- 818 sayılı Borçlar Kanununun 6 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 6 ncı maddesinde, hangi koşullar gerçekleşince, sözleşmenin örtülü kabul açıklamasıyla kurulmuş sayılacağı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 6 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Zımnî kabul" şeklindeki ibare, Tasarıda "3. Örtülü kabul" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 7- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "İsmlenmeyen bir şeyin gönderilmesi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 7 nci maddesinde, ismlenmeyen şeyin gönderilmesi düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, ismlenmemiş bir şeyin gönderilmesinin öneri sayılmadığı ve bu şeyi alan kişinin, onu geri göndermek veya saklamakla yükümlü olmadığı belirtilmektedir. Böylece, bu tür taşınır ve taşınmazları posta kutusunda veya kapısının önünde bulan ya da başka bir yolla alan kişilerin, bunları geri göndermemesi, saklamaması hattâ kullanması sebebiyle, taraflar arasında örtülü irade açıklaması sonucunda bir sözleşme ilişkisinin doğmasının mümkün olmadığı ifade edilmiştir.

Maddenin son fıkrasında ise, ismlenmemiş bir şeyin yanlışlıkla gönderildiği açıkça anlaşıldığı takdirde, onu alan kişinin, dürüstlük kurallarının bir sonucu olarak, uygun bir sürede, durumunu gönderene haber vermesi gerektiği öngörülmüştür.

Maddenin düzenlenmesinde 5 Ekim 1990 tarihli Federal Kanunla kaynak İsviçre Borçlar Kanununa 6a maddesi olarak eklenmiş olup, 1 Temmuz 1991 tarihinden beri yürürlükte olan düzenlemeler göz önünde tutulmuştur. Kaynak İsviçre Borçlar Kanununda üç fıkradan oluşan söz konusu maddenin, ilk iki fıkrası birleştirilerek, iki fıkra hâlinde Tasarıya alınması uygun görülmüştür.

MADDE 8- 818 sayılı Borçlar Kanununun 7 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 8 inci maddesinde, bir önerinin hangi durumlarda önereni bağlamayacağı; öneri niteliğinde olan ve olmayan davranışlar düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 7 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "4. İltizamsız icap ve alenî icap" ibaresi, Tasarıda "4. Bağlayıcı olmayan öneri ve herkese açık öneri" şeklinde değiştirilmiştir.

Ülkemizde giderek yoğunlaşan bir biçimde ticarî kuruluşların reklâm ve pazarlama faaliyetleri sırasında kişilerin posta kutularına varıncaya kadar sattıkları ürünlere veya sundukları hizmetlere ilişkin tarife, fiyat listesi ya da benzerlerini ulaştırdıkları görülmektedir. Bu tür belgeler kendilerine ulaşanlar, belgelerde yer alan ürünlerden veya hizmetlerden yararlanma amacıyla söz konusu ticari kuruluşlara başvurduklarında, belirtilen fiyatların veya niteliklerin değiştirildiği ya da belgede basım hatası olduğu gibi açıklamalarla karşılaşmaktadırlar. Bu olgunun göz önünde tutulması sonucunda, 818 sayılı Borçlar Kanunundan farklı olarak, Tasarıda "aksi açıkça ve kolaylıkla anlaşılmadıkça", bu tür belgelerdeki açıklamaların öneri sayılacağı kabul edilmiştir.

MADDE 9- 818 sayılı Borçlar Kanununun 8 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 9 uncu maddesinde, ilân yoluyla ödül sözü verenin yükümlülüğü ve tazminat sorumluluğu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 8 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "5. İlân suretiyle vuku bulan vaatler" şeklindeki ibare, Tasarıda "5. İlân yoluyla ödül sözü verme"; metninde kullanılan "bedel" sözcüğü ise, "ödül" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 8 inci maddesinin ikinci fıkrasının ilk cümlesinde, ödül sözü verenin, sadece sonucun gerçekleşmesinden önceki cayması göz önünde tutulduğu hâlde, Tasarının 9 uncu maddesinin ikinci fıkrasının ilk cümlesinde, ödül sözü verenin, cayması yanında, sonucun gerçekleşmesini engellemesi durumunda da, bundan doğan zararları dürüstlük kuralları çerçevesinde kalınarak yapılan giderlerle sınırlı olmak üzere karşılamakla yükümlü olduğu kabul edilmiştir. Ayrıca, Tasarının 9 uncu maddesinin ikinci fıkrasında, ödül sözüne güvendiği için bazı giderler yapması sebebiyle zarar gören bir ya da birden çok kişinin isteyebileceği toplam tazminatın, söz verilen ödülün değerini aşamayacağı belirtilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 8 inci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesinde kullanılan "Fakat umulan muvaffakiyetin elde edilemeyeceğini vaadi yapan kimse ispat ettiği surette, bu mecburiyete mahal kalmaz." şeklindeki hüküm, Tasarının 9 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında, şöylece ifade edilmiştir: "Ödül sözü veren, giderlerinin ödenmesini isteyenlerin beklenen sonucu gerçekleştiremeyeceklerini ispat ederse, giderleri ödeme yükümlülüğünden kurtulur." Bu hükümle, ödül sözüne güvenerek bazı giderler yaptıklarını ileri sürenlerin, ödül sözü veren tarafından, beklenen sonucu gerçekleştiremeyeceklerinin ispat edilmesi durumunda, Tasarının 9 uncu maddesinin ikinci fıkrasından yararlanmaları önlenmek istenmiştir.

MADDE 10- 818 sayılı Borçlar Kanununun 9 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 10 uncu maddesinde, öneri ve kabul açıklamalarının hangi durumlarda yapılmamış sayılacağı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 9 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "6. İcap ve kabulün geri alınması" şeklindeki ibare, Tasarıda "7. Önerinin ve kabulün geri alınması" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının sonunda kullanılan "icap keenlemeyekün addolunur." şeklindeki ibare, Tasarıda, "öneri yapılmamış sayılır." şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 11- 818 sayılı Borçlar Kanununun 10 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 11 inci maddesinde, hazır olmayanlar arasında kurulan sözleşmelerde ve taraflar arasında, süregelen bir iş ilişkisinin varlığında olduğu gibi, açık bir kabul gerek bulunmayan durumlarda, sözleşmenin hangi andan başlayarak hükümlerini doğuracağı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun söz konusu maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Gaipler arasında vuku bulan bir akdin hangi zamana istinat ettiği" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Hazır olmayanlar arasında kurulan sözleşmenin hüküm anı" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 12- 818 sayılı Borçlar Kanununun 11 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 12 nci maddesinde, sözleşmelerin şekle bağlı olmaması ilkesi ile kural olarak geçerlilik şekli niteliğinde olmak üzere Kanunda öngörülen şekle uyulmaksızın yapılan sözleşmelerin geçersizliği düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 11 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Akitlerin Şekli" ibaresi yerine, Tasarıda "B. Sözleşmelerin şekli" ibaresi kullanılmıştır. Yine aynı kenar başlıkta kullanılan "I. Umumî kaide ve emrolunan şekillerin şümulü" ibaresi, Tasarıda "I. Genel kural" şeklinde kısaltılmış; madde metni de arılaştırılmıştır.

Tasarının 12 nci maddesinin ikinci fıkrasına eklenen ilk cümle hükmüyle, Kanunda sözleşmeler için öngörülen şeklin, kural olarak geçerlilik şekli olduğu belirtilerek, bu konudaki duraksamalar ortadan kaldırılmak istenmiştir. Aynı fıkranın son cümlesinde de, öngörülen şekle uyulmadan kurulan sözleşmelerin kesin hükümsüzlük yaptırımına bağlı olduğu açıklanmıştır.

MADDE 13- 818 sayılı Borçlar Kanununun 12 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 13 üncü maddesinde, yasal yazılı şekle bağlanan bir sözleşmenin değiştirilmesinde uyulacak şekil düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 12 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Tahrirî şekil" ibaresi, Tasarıda "II. Yazılı şekil" olarak; "1. Kanunen muayyen olan şekil" ibaresi, "1. Yasal şekil" olarak, "a. Şumulü" ibaresi de "a. Kapsamı" olarak değiştirilmiştir. Aynı maddenin ilk fıkrasının son cümlesinde, sözleşmeye ters düşmeyen, özellikle (ifa yeri ve zamanında değişiklik yapılmasında olduğu gibi) üstlenilen edimlerin kapsamını genişletmeyen, tamamlayıcı yan hükümler için yazılı şekle uyulması zorunluluğunun bulunmadığı belirtilmiş ve madde metni arılaştırılmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanunundan farklı olarak, Tasarının 13 üncü maddesinin ikinci fıkrası hükmüyle, birinci fıkrada öngörülen kuralın, yazılı şekil dışında kalan diğer geçerlilik şekilleri hakkında da uygulanması öngörülmüştür. Kanunda yazılı şekilden söz edildiğinde, bundan âdi yazılı şekil anlaşılır. Oysa, âdi yazılı şekil dışında, resmî senet düzenleme ve imzaların noterce onaylanmasının zorunlu olduğu başka geçerlilik şekilleri de bulunmaktadır. Fıkraya göre, yazılı şekil dışındaki geçerlilik şekline tâbi sözleşmelerin değiştirilmesi hakkında da Kanunda öngörülen şekle uyulması zorunludur. Ancak, bu durumda da sözleşme ile çelişmeyen değişiklikler, tamamlayıcı yan hükümler niteliğinde ise, bu değişikliklerin gerçekleştirilmesi, kanunda öngörülen şekle uyulmasına bağlı olmayacaktır.

MADDE 14- 818 sayılı Borçlar Kanununun 13 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 14 üncü maddesinde, yazılı şekilde yapılması öngörülen sözleşmelerde borç altına girenlerin imzalarının bulunması zorunluluğu ve yazılı şekil yerine geçen belgeler düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 13 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "b. Rükünleri" şeklindeki ibare, Tasarıda "b. Unsurları" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 13 üncü maddesinin ikinci fıkrasında, kanunda aksine bir hüküm yoksa, imzalı bir mektup ile aslı borç altına girenlerce imzalanmış bir telgrafnamenin, yazılı şekil yerine geçmesi kabul edildiği hâlde, Tasarının 14 üncü maddesinin ikinci fıkrasında, iletişim teknolojisinde ortaya çıkan yeni gelişmeler göz önünde tutularak, bunlara teyit edilmiş olmaları kaydıyla, faks veya buna benzer iletişim araçları ile güvenli elektronik imzayla gönderilip saklanabilen metinler de eklenmiş ve hükmün kapsamı genişletilmiştir. Ancak, söz konusu iletişim araçlarıyla gönderilen metinlerin yazılı şekil yerine geçmesi için, bunları alanlar tarafından teyit edilmiş olması şarttır. Güvenli elektronik imzayla gönderilen metinlerin ise, yazılı şekil yerine geçmesi için, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa uygun olarak gönderilmesi ve alanlar tarafından bilgisayar ortamında kaydedilerek saklanabilmesi gerekir.

MADDE 15- 818 sayılı Borçlar Kanununun 14 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının dört fıkradan oluşan 15 inci maddesinde, imza düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasında olduğu gibi, imzanın borç altına girenin el yazısıyla atılmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte, aynı fıkraya, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 4 üncü maddesinde güvenli elektronik imzanın tanımlandığı göz önünde tutularak, güvenli elektronik imzanın da el yazısıyla atılmış imzanın bütün hukukî sonuçlarını doğurduğunu belirten yeni bir hüküm eklenmiştir. Nitekim, 5070 sayılı Kanunun 5 inci maddesine göre de: "Güvenli elektronik imza, elle atılan imza ile aynı hukukî sonucu doğurur." Yine aynı Kanunun 22 nci maddesiyle, 22/4/1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir: "Güvenli elektronik imza elle atılan imza ile aynı ispat gücünü hâizdir." Bu durum karşısında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasında olduğu gibi, Tasarının 15 inci maddesinin birinci fıkrası iki cümle hâlinde kaleme alınarak fıkranın, güvenli elektronik imzayı da kapsayacak biçimde düzenlenmesinde zorunluluk görülmüştür.

Maddenin ikinci fıkrasında, imzanın el yazısı dışında bir araçla atılmasının yeterli olduğu durumlar belirtilmiştir.

Aynı maddenin üçüncü fıkrasında körlerin imzalarının, onları bağlamayacağı kuralı ile bu kuralın istisnası düzenlenmiştir. "Görme özürülerin imzaları" şeklindeki nitelendirmenin, "görme yeteneğinin tam olarak kaybı"nı ifade etmekte yetersiz kaldığı düşüncesiyle, "körlerin imzaları" ifadesinin kullanılması zorunlu görülmüştür. Ayrıca, 5378 sayılı Özürüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 50 nci maddesinin (c) bendi ile, 818 sayılı Borçlar Kanununun 14 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, görme yeteneğinden tamamen yoksun kişilerin, imzaladıkları sırada içeriği-

ni bildiklerinin ispat edilmesine gerek olmaksızın, kendilerini borç altına sokan hukukî işlemler karşısında korumasız bırakılmaları sonucunu doğuracağı için, bu fıkranın Tasarı metninden çıkarılması uygun görülmemiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununda mevcut olmadığı için yeni bir hüküm niteliğindeki Tasarının 15 inci maddesinin dördüncü fıkrasında ise, açığa atılan imzanın hükmü ile açığa atılan imzanın üstündeki metnin, anlaşmaya aykırı olarak yazıldığı iddiasında ispat yükü düzenlenmektedir. Bu yeni hükümle, aslında bir ispat hukuku sorunu olmakla birlikte, uygulamada sıkça karşılaşılan, doktrinde ve mahkeme kararlarında "açığa imza" veya "beyaza imza" olarak nitelendirilen hukukî olguyla ilgili bir düzenleme yapılması yararlı görülmüştür. Boş bir kâğıda (veya buna benzer diğer maddelere) atılan imzaların üstünün, sonradan doldurulup borç senedine dönüştürülmesi durumunda, sonradan yazılan metnin, o metindeki imzayı atanın iradesine uygun olduğu, bir âdi karine olarak kabul edilmiştir. Buna göre, durumun özelliği aksini göstermedikçe, açığa imza atan, sonradan yazılan metnin anlaşmaya aykırılığını ispat yükü altında olacaktır.

MADDE 16- 818 sayılı Borçlar Kanununun 15 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 16 ncı maddesinde, imza yerine geçen işaretler düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 15 inci maddenin kenar başlığında kullanılan "d. İmza makamına kaim olacak işaretler" ibaresi, Tasarıda, "d. İmza yerine geçen işaretler" şeklinde değiştirilmiştir.

Tasarının 16 ncı maddesinde, imza yerine geçen işaretler düzenlenmekle birlikte, kambiyo senetlerine ilişkin hükümler saklı tutulmaktadır. Nitekim, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun poliçelere ilişkin 668 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre: "El yazısı ile olan imza yerine, mihani herhangi bir vasıta veya el ile yapılan veyahut tasdik edilmiş olan bir işaret yahut resmî bir şahadetname kullanılamaz." Bu hüküm, aynı Kanunun 690 inci maddesinin birinci fıkrasında yapılan yollama uyarınca, bonolar hakkında da uygulanır. Yine aynı Kanunun 730 uncu maddesinin (19) numaralı bendinde, poliçelere ilişkin 668 inci maddeye yapılan yollama uyarınca, çeklerde de imzanın keşideci tarafından elle atılması yasal bir zorunluluktur.

818 sayılı Borçlar Kanununun 15 inci maddesinde, imza atamayan kişilerin "usulen tasdik olunmuş ve el ile yapılmış bir alâmet vazetmeye yahut resmî bir şahadetname kullanmaya mezun" oldukları belirtildiği hâlde, Tasarının 16 ncı maddesinde, imza atamayanların "imza yerine, parmak izi veya usulüne göre onaylanmış olması koşuluyla, el ile yapılmış bir işaret veya mühür" kullanabilecekleri öngörülerek, söz konusu maddenin, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 297 nci maddesindeki düzenlemeyle uyumlu bir hâlde gelmesi sağlanmıştır.

MADDE 17- 818 sayılı Borçlar Kanununun 16 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 17 nci maddesinde, iradî şekle uyulmamasının hukukî sonucu ve herhangi bir belirleme olmaksızın kararlaştırılan yazılı şekle uygulanacak hükümler düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 16 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Akitte mahfuz kalan şekil" ibaresi yerine, Tasarının 17 nci maddesinin kenar başlığında, "2. İradî şekil" ibaresi kullanılmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında, iradî şekle uyulmaması durumunda, tarafların, o sözleşmeyle bağlı olmadıkları mutlak bir ifadeyle belirtildiği hâlde, Tasarının 17 nci maddesinin birinci fıkrasında, bu sonuç bir âdi karine olarak kabul edilmiştir.

Tasarının 17 nci maddesinin ikinci fıkrasında, tarafların, âdi veya resmî yazılı şekil gibi herhangi bir belirleme yapmaksızın iradî şekil olarak, sadece yazılı şekli kararlaştırmaları durumunda, bu şekle uymamalarının yaptırımını da belirtilmiştir. Gerçekten, 818 sayılı Borçlar Kanununun 16 ncı maddesinin ikinci fıkrasında, "iki tarafın ona riayet etmesi lâzımdır." şeklinde ve niteliği pek de açık olmayan bir ibare kullanıldığı hâlde, Tasarının 17 nci maddesinin ikinci fıkrasında, bu durumda "yasal yazılı şekle ilişkin hükümler uygulanır." şeklinde bir ibarenin kullanılması tercih edilmiştir.

MADDE 18- 818 sayılı Borçlar Kanununun 17 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 18 inci maddesinde, borcun sebebini içermeyen borç tanınması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 17 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "C. Borcun sebebi" şeklindeki ibare, madde içeriğiyle uyumlu hâlde getirilerek, "C. Borç tanınması" şeklinde

değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 17 nci maddesinde kullanılan "...borç ikrarı muteberdir." şeklindeki ibare yerine, Tasarının 18 inci maddesinde, "Borç tanınması... geçerlidir." şeklindeki ibarenin kullanılması, teorik esaslara daha uygun görülmüştür. Gerçekten, söz konusu maddeyle, medenî yargılama usulünde, davanın tarafları arasında bir çekişmenin varlığını gerektiren bir borç ikrarının düzenlenmesi amaçlanmamıştır. Tasarının 18 inci maddesinde, borcun sebebi (ifa sebebi, alacak sebebi, başıslama sebebi veya rücu alacağına sahip olma sebebi) belirtilmemiş olsa bile, böyle bir borç tanınmasının geçerli olduğu kabul edilmektedir. 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 236 ncı ve onu izleyen maddelerinde düzenlenen "ikrar" terimiyle karıştırılmaması için, "borç ikrarı" yerine, "borç tanınması" teriminin kullanılması tercih edilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 19- 818 sayılı Borçlar Kanununun 18 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 19 uncu maddesinde, sözleşmelerin yorumunda göz önünde tutulacak ilke ile işlemin muvazaalı olduğu savunmasının ileri sürülemeyeceği durum düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 18 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "d. Akitlerin tefsiri, muvazaa" şeklindeki ibare, Tasarıda "D. Sözleşmelerin yorumu, muvazaalı işlemler" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasına göre, bir sözleşmenin türünün ve içeriğinin belirlenip yorumlanmasında, tarafların yanlışlıkla veya gerçek amaçlarını gizlemek için kullandıkları sözcükler değil, onların gerçek ve ortak iradeleri esas alınacağı düzenlenmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, Tasarının 17 nci maddesinin gerekçesinde de açıklandığı gibi, yazılı bir "borç tanınması"na güvenerek alacağı kazanmış üçüncü kişiye karşı, işlemin muvazaalı olduğu savunmasında bulunulamayacağı belirtilmektedir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 20- 818 sayılı Borçlar kanununda yer verilmeyen, "E. Genel işlem koşulları / I. Genel olarak" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının dört fıkradan oluşan 20 nci maddesinde, genel olarak genel işlem koşulları düzenlenmektedir

Borçlar hukukunun temelini bireysel sözleşme modeli oluşturmaktadır. Bireysel sözleşme denilince, Borçlar Kanununun 1 inci ve devamı maddeleri anlamında öneri, karşı öneri ve kabul gibi en sonunda irade açıklamalarının uygunluğu ve uyuşması sağlanıncaya kadar, sözleşmenin her hükmünün tartışma ve pazarlık konusu yapıldığı sözleşmeler anlaşılır. Ancak, çağımızın sosyal ve ekonomik gelişimleri, kitlelere yönelik hizmet gereksinimini yaratmış ve bunlar için üretim zorunluluğu doğurmuştur. Buna bağlı olarak, bireysel sözleşme modeli yanında, yeni bir sözleşme modeli ortaya çıkmıştır. Bankalar, sigorta şirketleri, seyahat ve taşıma işletmeleri, dayanıklı tüketim malları üretimi ve pazarlaması yapan girişimciler, bireysel sözleşmenin kurulmasından önce soyut ve tek yanlı olarak kaleme alınmış sözleşme koşulları hazırlamakta, bunlarla gelecekte kurulacak belirsiz sayıda, ancak aynı şekil ve tipteki hukukî işlemleri düzenlemektedirler. Önceden hazırlanan tipik sözleşme koşulları için genel işlem koşulları terimi kullanılmakta; bu tür sözleşmelere, "tip sözleşme", "kitle sözleşme", "katılmalı sözleşme" ya da "formüler sözleşme" denilmektedir. Kitlelere yönelik bu sözleşmelerde, sözleşmenin kurulmasına ilişkin görüşmeler ve pazarlıklar yapılması söz konusu değildir. Hattâ, çoğu zaman fiyat konusu bile tarifelerle belirlenmekte ve pazarlık dışı bırakılmaktadır. Girişimci karşısında sözleşmenin diğer tarafı, ya kendisine dayatılan koşullarla sözleşmeyi kuracak ya da söz konusu sözleşmenin içerdiği edim veya hizmetten vazgeçmek zorunda kalacaktır. Başka bir ifadeyle, birey önüne konulan metin karşısında, sadece "evet" ya da "hayır" diyebilecek, buna karşılık, "evet, ama" seçeneğinden yoksun olacaktır. Hizmet ya da edimden hiç yararlanmamanın söz konusu olmaması ve "evet, ama" deme olanağı bulunmaması karşısında, bireyin bu tür sözleşmelerin uygulanmasında kanunla korunması zorunluluğu ortadadır. Tasarıda, genel işlem koşullarının tâbi olduğu geçerlilik kuralları, bunlara aykırılığın yaptırımları ve genel işlem koşullarının yorumlanması gibi konuların açıklığa kavuşturulması amacıyla, bütün sözleşmeleri kapsayacak emredici genel hükümler şeklinde düzenlenmesi zorunlu görülmüştür. Nitekim, Avrupa Birliği mevzuatı kapsamında olmak üzere, 5 Nisan 1993 tarihli ve 93/13/EWG sayılı "Tüke-

tici Sözleşmelerindeki Kötüye Kullanılabilecek Şartlara İlişkin Direktif'te ve Avrupa Komisyonu tarafından Avrupa Parlamentosuna sunulan Avrupa Sözleşme Hukukuna yönelik 2003/C 63/01 sayılı Eylem Plânının 4.2 maddesinde genel işlem koşullarına ilişkin ayrıntılı düzenlemeler öngörülmüştür. Alman hukukunda daha önce özel bir kanunla düzenlenmiş olan genel işlem koşulları, belirtilen hükümler de göz önünde tutularak, Alman Medenî Kanununun (BGB) 305 ve devamı maddelerinde genel hüküm niteliği kazandırılarak yeniden düzenlenmiştir. Böylece, söz konusu hükümlerin uygulama alanının sadece tüketicilerle sınırlı kalması önlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, öncelikle genel işlem koşulları tanımlanmıştır. Buna göre, genel işlem koşulları, bir sözleşme yapılırken, ileride çok sayıda sözleşmelerde kullanma amacıyla taraflardan birinin tek başına önceden hazırlayıp diğer tarafa sunduğu sözleşme hükümleridir. Aynı fıkranın ikinci cümlesinde, genel işlem koşulu olma bakımından, diğer tarafa sunulmuş biçiminin önemli olmadığı, bu koşulların sözleşme metninde veya ekinde yer alabileceği, kapsamının, yazı türünün ve şeklinin, nitelendirmede önem taşımadığı açıklanmıştır. Bu düzenleme kapsamında, genel işlem koşullarının tamamının veya bir kısmının sözleşme metninde ya da ekinde değişik karakterlerle yazılmak suretiyle, bunların emredici yasal düzenleme kapsamı dışında bırakılması önlenmek istenmiştir. Aynı şekilde, hangi konudaki hükümlerin genel işlem koşulu sayılacağı yönünde bir liste verme yerine, her türden sözleşme hükmü, bu tanım kapsamına girdiği takdirde, genel işlem koşulu olarak kabul edilecektir.

Maddenin ikinci fıkrasında yapılan düzenlemeyle, sözleşme koşullarını dayatma konusunda olan tarafın, hazırladığı tip sözleşmelerde çağımızın teknolojik imkânlarından da yararlanarak, farklı yöntemler kullanarak, bunların tip sözleşme olmaktan çıktığını ve bu sözleşmelerin bireysel sözleşme olduğunu ileri sürmesi engellenmiştir. Kısacası, sözleşme metnindeki farklılıklar, birinci fıkradaki tanım kapsamında olmaları kaydıyla, sözleşme hükümlerinin genel işlem koşulu hükümlerine tâbi olması bakımından önemsiz sayılmıştır. Meselâ, delil sözleşmelerine ilişkin bir genel işlem koşulunun bu sözleşmenin asıl metnine alınması, bu sözleşmelerin ekinde yer alması veya sözleşme metni ya da ekinde yer almakla birlikte yerinin değiştirilmesi, uygulama farklılığı doğurmayacaktır. Aynı şekilde, tip sözleşme yöntemine başvuran tarafın, çok sayıda farklı tipte sözleşme hazırlayarak, müşterileri ile ilişkilerinde, genel işlem koşulları hükümlerini dolanması yolu da kapatılmıştır.

Maddenin üçüncü fıkrasında yapılan düzenlemede, uygulamada sıkça rastlanan bir olgu göz önünde tutulmuştur. Gerçekten, çok sayıda tip sözleşmede, metinde sözleşmenin tüm hükümlerinin her birinin okunduğu, tartışıldığı ve bu şekilde kabul edildiğine ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. Hattâ, sözleşme sırasında imza ile birlikte ek düzenleme yapılarak, sözleşme metninin ve/veya genel işlem koşullarının okunduğuna, anlaşıldığına ve bu yolla kabul edildiğine ilişkin açıklamaları içeren tutanaklar düzenlenebilmektedir. Aynı şekilde, çok sayfalı tip sözleşmelerde sayfalardan her birine katılanın yalnızca imza atması ya da bu türden açıklamalarla birlikte imza atması farklı bir uygulamaya yol açmayacaktır. Hattâ, her maddenin ayrı ayrı ya da bu tür açıklamalarla imzalanması da genel işlem koşullarına ilişkin emredici hükümleri dolanmaya yetmeyecektir. Çünkü, fıkra hükmüyle, böyle kayıtların tek başına genel işlem koşullarına ilişkin emredici düzenlemenin uygulanmasını önleyemeyeceği kabul edilmiştir.

Maddenin son fıkrasında, sundukları hizmetleri kanun veya yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütmekte olan kişi ve kurumların hazırladıkları sözleşmeler, her durumda tip sözleşme olarak kabul edilmekte, böylece mutlak surette genel işlem koşullarının emredici düzenlemesine bağlı tutulmuş olmaktadır. Genel işlem koşullarının tâbi olduğu emredici düzenleme açısından sözleşme ve koşullarını hazırlayan tarafın kamu tüzel kişisi olması, uygulama farklılığı doğurmayacaktır.

MADDE 21- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "II. Kapsamı / 1. Yazılmamış sayılma" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 21 inci maddesinde, genel işlem koşullarının sözleşme metnine yazılmamış sayılacağı durumlar düzenlenmektedir.

Sözleşme metninde genel işlem koşullarına yollama yapılmakla yetinilmesi, uygulamada sıkça karşılaşılan bir durumdur.

Maddenin birinci ve ikinci fıkralarında kullanılan "yazılmamış sayılır." şeklindeki ibareye, İsviçre Borçlar Kanununun 995 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında, 999 uncu maddesinin ikinci fıkrasında, 1002 ve 1006 ncı maddelerinin birinci fıkralarında, 1104 üncü, 1106 ncı maddelerinde, 1109 uncu maddesinin birinci fıkrasında, 1110 uncu maddesinde yer verildiği görülmektedir. Alman Medenî Kanununun (BGB) genel işlem koşullarına ilişkin 305c maddesinin-

de de, aynı hukukî etkiye sahip benzer bir ifade kullanılmıştır.

Maddenin birinci fıkrasında, genel işlem koşullarının sözleşmenin kapsamına girmesi, düzenleyenin sözleşmenin yapılması sırasında diğer tarafa, bu koşulların varlığı hakkında açıkça bilgi vermesi, bunların içeriğini öğrenme olanağını sağlaması ve onun da söz konusu koşulları kabul etmesine bağlı kılınmıştır. Aksi takdirde, böyle genel işlem koşulları yazılmamış sayılacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasında, sözleşmenin niteliğine ve işin özelliğine yabancı genel işlem koşullarının da yazılmamış sayılacağı belirtilmiştir. Bu nitelikteki genel işlem koşullarının, düzenleyence, bunlar hakkında açıkça bilgi verilip, içeriğini öğrenme olanağının sağlanması ve diğer tarafın da bunu kabul etmesi, yazılmamış sayılma yaptırımının uygulanmasını engellemez. Böylece, Alman Medenî Kanununun (BGB)_305c maddesinde olduğu gibi, şaşırtıcı kuralların sözleşmenin içeriğinden sayılmaması ilkesi benimsenmiştir. Meselâ, uygulamada döviz tevdiat hesabı sözleşmelerinde, yatırılan yabancı paradan farklı bir yabancı para ya da Türk Lirası ile hesaptaki meblâğın ödenebileceği genel işlem koşuluna sıkça rastlanmaktadır. Döviz hesabını belli bir yabancı para cinsinden açtıran kişiye, hesabın bulunduğu kurumca farklı bir yabancı para ya da Türk Lirası ile ödeme yapılması, olağan dışı sayılacağı için, bu tür bir genel işlem koşulu yazılmamış sayılacaktır. Nitekim, İsviçre Federal Mahkemesinin bir kararında da, carî hesap şeklinde işleyen bir kredi işleminde, ipoteğe ilişkin metnin içine örtülü olarak konulmuş olan bir kefalet yüklenimi olağan dışı bulunmuştur (BGE 49 II 185). Ayrıca kredi sözleşmelerinde, neredeyse ayrıksız olarak yer verilen, kredi kurumunun dilediği anda hiçbir gerekçe göstermeksizin hesabı kat edeceği, ilişkiye son vereceğine ilişkin hükümler de olağan dışı olduklarından yazılmamış sayılacaktır.

MADDE 22- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "2. Yazılmamış sayılmanın sözleşmeye etkisi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 22 nci maddesinde, yazılmamış sayılmanın sözleşmeye etkisi düzenlenmektedir.

Maddeye göre, yazılmamış sayılan genel işlem koşullarını içeren bir sözleşmenin, bu genel işlem koşulları dışındaki diğer hükümleri geçerli olmaya devam edecektir. Nitekim, aynı konuyu düzenleyen Alman Medenî Kanununun (BGB) 306 ncı maddesinde yazılmamış sayılmanın sözleşmeye etkisi ile ilgili olarak geçerlilik ilkesi benimsenmiş ve oluşabilecek sözleşme boşluklarının kanun hükümleriyle doldurulacağı ifade edilmiştir. Bu sonuç, Hukukumuzda yabancı değildir. Meselâ, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1266 ncı maddesinin son fıkrasında, sigorta poliçelerinde okunamayan genel işlem koşulları yerine kanun hükümlerinin uygulanacağı belirtilmekle, sözleşmelerin geçerli kalacağı esas benimsenmiş bulunmaktadır. Tasarının 22 nci maddesinin ikinci cümlesinde ise, düzenleyen tarafından, yazılmamış sayılan genel işlem koşulları olmasaydı asıl sözleşmenin yapılmayacağı ve bu sözleşmeyle bağlı olunmayacağını ileri sürülmeyeceği öngörülmüştür. Bu düzenlemeyle, Alman Medenî Kanununun (BGB) 306 ncı maddesinin üçüncü fıkrasından ayrılmıştır. Böylece sözleşmeyi düzenleyenin Tasarının 27 nci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi hükmünden kıyas yoluyla yararlanması önlenmiş bulunmaktadır. Sözleşmenin diğer tarafının ise, söz konusu hükümden yararlanabileceğinde duraksama yoktur. 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1466 ncı maddesinde de özdeş bir düzenlemeye yer verilmiştir. Gerçekten bu düzenlemede, kanun ya da yetkili makamlarca belirlenen en yüksek bedeli aşan sözleşmelerin bu bedel üzerinden yapılmış sayılacağı ve bu bedelden fazla olarak yerine getirilmiş edimlerin iadesinin gerekeceği, bu durumlarda 818 sayılı Borçlar Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesinin uygulanmayacağı öngörülmüştür.

MADDE 23- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "III. Yorumlanması" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 23 üncü maddesinde, genel işlem koşullarının yorumlanması düzenlenmektedir.

Maddeye göre, açık ve anlaşılır olmayan veya birden çok anlama gelen genel işlem koşulları, düzenleyenin aleyhine ve diğer tarafın lehine yorumlanır. Bu esaslar, 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 2 nci maddesinde öngörülen dürüstlük kurallarının, genel işlem koşullarının yorumlanması bakımından özel bir uygulama alanı oluşturur. Gerçekten, düzenleyenden, sözleşme koşullarını dürüstlük kurallarının gerektirdiği önemi vererek hazırlaması beklenir. Sözleşmede açık olmayan veya duraksamaya sebep olan noktalar, düzenleyen aleyhine yorumlanacaktır. Sözleşme hükümlerinin düzenleyen aleyhine yorumlanması için, düzenleyenin o sözleşme bakımından uzman olması da gerekmez. Aksine bir çözüm tarzı, bir genel hukuk ilkesi

olan, "çelişkili davranma yasağı"na (nemo audiatur propriam turpitudinem allegans) aykırı düşer. Sonuç olarak, bu tür genel işlem koşulları daima diğer taraf lehine yorumlanır.

Nitekim, Roma hukukundan gelen "in dubio contra stipulatorem" (Sözleşme, şüphe hâlinde düzenleyen aleyhine yorumlanır) genel ilkesinden de aynı sonuç çıkmaktadır. Bu genel ilke ve buna uygun olan madde, sözleşmeyi veya sözleşmedeki bir hükmü ya da bir sözcüğü kaleme alanın, onu istediği gibi ifade etme olanağına sahip bulunması sebebiyle, kaleme aldığı metnin kendi aleyhine yorumlanmasına katlanması gerektiği düşüncesine dayanmaktadır. Aynı şekilde, bir hükmü düşündüğü gibi yazmamış olan kişinin, "bu hüküm şöyle anlaşılmalıdır." şeklinde, sonradan yapacağı yorum haklı sayılamaz. Alman Medenî Kanununun (BGB) 305c maddesinin ikinci fıkrasında benzer bir düzenlemeye yer verilmiştir.

MADDE 24- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "IV. Değiştirme yasağı" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 24 üncü maddesinde, genel işlem koşullarını değiştirme yasağı düzenlenmektedir.

Maddede, tip sözleşmede veya ayrı bir sözleşmede yer alan ve düzenleyene tek yanlı olarak karşı taraf aleyhine genel işlem koşulları içeren sözleşmenin bir hükmünü değiştirme ya da yeni düzenleme yapma yetkisi veren kayıtlara yer verilemeyeceği belirtilmektedir. Bir tip sözleşmede veya ayrı bir sözleşmede yer verilen bu tür kayıtlar, Tasarının 27 nci maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi anlamında kesin hükümsüzlük yaptırımına bağlı olacaktır. Başka bir ifadeyle, burada aynı fıkranın ikinci cümlesinin uygulanması söz konusu değildir.

Genel işlem koşullarının, düzenleyen tarafından tek yanlı ve önceden hazırlanmış olması, bunların Tasarının 21 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca sözleşmenin kapsamına girmesi, bu sözleşmenin düzenleyen tarafından tek yanlı olarak değiştirebileceği anlamına gelmez. Ancak, uygulamada genel işlem koşulları içinde, bu koşulların tamamının veya bir kısmının değiştirilmesi konusunda düzenleyene yetki verildiği görülmektedir. Maddede, kendisinde böyle bir yetkiyi saklı tutmuş olsa bile, düzenleyenin bu yetkisine dayanarak, sözleşmeyi tek yanlı, yani dilediği gibi değiştirme ya da yeni düzenleme yapma yolu kapatılmış ve bu tür kayıtların yazılmamış sayılacağı öngörülmüştür.

Bu tür düzenlemeler de, Hukukumuzda yabancı değildir. 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanununun 6 ve 6/A maddelerinde de sözleşmedeki haksız şartlara ilişkin düzenlemeyle tüketicileri koruyucu nitelikte benzer hükümlere yer verilmiştir. Aynı Kanunun tüketici kredisine ilişkin 10 uncu maddesinde, sözleşmede öngörülen kredi koşullarının sözleşme süresi içinde tüketici aleyhine değiştirilemeyeceği öngörülmüştür. Uygulamada, hemen hemen bütün tip sözleşmelerde, düzenleyenlere, böyle bir yetkinin verilmiş olduğu ve uyumsuzluk hâlinde bu düzenlemelere geçerlilik tanındığı göz önünde tutulduğunda, bu madde hükmünün önemi kendiliğinden anlaşılır.

Maddede söz konusu edilen kayıtlar, sadece düzenleyen lehine, diğer taraf aleyhine olan değişiklik ya da yeni düzenleme yapma yetkisi veren genel işlem koşullarına ilişkindir. Buna karşılık, diğer taraf lehine yapılacak değişikliklerin ya da yeni düzenlemelerin geçerli olduğu konusunda duraksama yoktur.

MADDE 25- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "V. İçerik denetimi" kenar başlıklı yeni bir maddedir. Aynı kenar başlık, Alman Medenî Kanununun (BGB) 307 nci maddesinde de kullanılmıştır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 25 inci maddesinde, genel işlem koşullarına ilişkin içerik denetimi düzenlenmektedir.

Maddede, genel işlem koşullarına, dürüstlük kurallarına aykırı olarak, karşı taraf aleyhine veya onun durumunu ağırlaştırıcı nitelikte hükümler konulamayacağı belirtilmektedir. Maddede yapılan düzenleme ile, ahlâka aykırılık ölçüsünde olmasa bile, öğretide dürüstlüğe aykırı olarak nitelendirilen bu tür davranışların, genel işlem koşulları alanında da önlenmesi amaçlanmıştır.

Bu tür hükümlerin yaptırımı, Tasarının 27 nci maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi anlamında kesin hükümsüzlük olacaktır. Başka bir ifadeyle burada, aynı fıkranın ikinci cümlesinin uygulanması söz konusu değildir. Bu sebeple, sözleşmenin kapsamına dahil edilen hükümlerden genel işlem koşullarına konulması yasak olanlar dışındakiler, geçerliliklerini koruyacaktır. Tasarının 21 inci maddesinde genel işlem koşullarının bağlayıcılığı, bu maddede ise, söz konusu koşulların içerik denetimi düzenlenmektedir.

Buna benzer bir düzenlemeye, Alman Medenî Kanununun (BGB) 307 nci maddesinde de

yer verilmiştir.

MADDE 26- 818 sayılı Borçlar Kanununun 19 uncu maddesini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 26 ncı maddesinde, sözleşme özgürlüğü ilkesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 19 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "E. Akdin Mevzuu / 1. Erkâni" şeklindeki ibareler, maddenin içeriğine uygun olarak, Tasarının 26 ncı maddesinde, "F. Sözleşmenin içeriği / I. Sözleşme özgürlüğü" şeklinde değiştirilmiş; ikinci fıkrası ise, birinci fıkrada öngörülen sözleşme özgürlüğü ilkesinin sınırlarını açıklamaktan ibaret olan bir hüküm niteliği taşıması sebebiyle gereksiz görülerek, metinden çıkarılmıştır. Gerçekten, sözleşme özgürlüğü ilkesinin sınırlarının aşılmasının yaptırım niteliğindeki Tasarının 27 nci maddesinin birinci fıkrasından, sözleşme özgürlüğünün sınırları belirlenebilmektedir.

MADDE 27- 818 sayılı Borçlar Kanununun 20 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 27 nci maddesinde, sözleşmenin kesin hükümsüzlük sebepleri ve sözleşmenin bazı hükümlerinin hükümsüz olması durumunda, kısmî hükümsüzlük yaptırımının uygulanacağı kuralı ile bu kuralın istisnası düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 20 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Butlan" şeklindeki ibare, Tasarının 27 nci maddesinde, "II. Kesin hükümsüzlük" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasının ilk cümlesinde, kısmî butlan yaptırımını açıklanırken kullanılan "yalnız şart lağvolur." şeklindeki ibarenin yanıltıcı nitelikte olması nedeniyle, Tasarının 27 nci maddesinin ikinci fıkrasında, "diğerlerinin geçerliliğini etkilemez." şeklindeki ibarenin kullanılması uygun görülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 28- 818 sayılı Borçlar Kanununun 21 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 28 inci maddesinde, aşırı yararlanma koşulları, zarar görenin bu koşullar gerçekleşince, ifa ettiği edimi nasıl ve hangi süre içinde geri alabileceği ile söz konusu sürenin başlangıç ânı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 21 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Gabin" şeklindeki ibare, Tasarının 28 inci maddesinde, "III. Aşırı yararlanma" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanunundan farklı olarak maddenin birinci fıkrasında, aşırı yararlanma durumunda zarar görene, sözleşmeyle bağlı olmadığını diğer tarafa bildirerek ediminin geri verilmesini isteme yanında, sözleşmeyle bağlı kalarak edimler arasındaki oransızlığın giderilmesini isteme hakkı da tanınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 21 inci maddesinde öngörülen bir yıllık süre, Tasarının 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında yeniden düzenlenmiştir. Buna göre, aşırı yararlanmanın söz konusu olduğu bir sözleşmede zarar gören, sözleşmeyle bağlı olmaktan kurtulmak ya da oransızlığın giderilmesini sağlamak istiyorsa, bu hakkını, düşüncesizlik veya deneyimsizliğini öğrendiği; zor durumda kalmada ise, bu durumun ortadan kalktığı tarihten başlayarak bir yıl ve her iki durumda da sözleşmenin kurulduğu tarihten başlayarak on yıllık hak düşürücü süreler içinde kullanabilecektir.

Maddenin ikinci fıkrasında, bir yıllık sürenin, sözleşmenin kurulduğu tarihten değil; öğrenme veya zor durumun ortadan kalktığı tarihten başlaması kabul edilmiştir. Ayrıca, zarar görenin sözleşmeyle bağlı olmama iradesini diğer tarafa açıklayabileceği on yıllık azamî (mutlak) bir süre öngörülmüş ve bu sürenin başlangıcı, bütün durumlarda sözleşmenin kurulduğu tarih olarak benimsenmiştir. Öte yandan, öğretilen ileri sürülen görüşlere uygun olarak, aşırı yararlanmanın söz konusu olduğu bir sözleşmede zarar görenin, her zaman sadece sözleşmeyle bağlı olmaktan kurtulması yerine, oransızlığın giderilmesini istemek suretiyle sözleşmeyle bağlılığını sürdürmesi olanağı da tanınmıştır.

MADDE 29- 818 sayılı Borçlar Kanununun 22 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 29 uncu maddesinde, bir sözleşmenin ileride kurulmasına ilişkin sözleşmelerin geçerli olduğu belirtilmekte ve önsözleşmenin şekli düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 22 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. Akit yapmak vaadi" şeklindeki ibare, Tasarıda "IV. Önsözleşme" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 30- 818 sayılı Borçlar Kanununun 23 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 30 uncu maddesinde, sözleşmenin kurulduğu sırada esaslı yanılmaya düşen tarafın, o sözleşmeyle bağlı olmayacağı düzenlenmektedir. Esaslı yanılma hâllerine ilişkin Tasarının 31 inci maddesinden de anlaşılacağı gibi, esaslı yanılma, sözleşmenin geçerliliğini etkileyebilen bir irade bozukluğudur.

818 sayılı Borçlar Kanununun 23 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "F. Rızadaki Fesat / I. Hata / 1. Hatanın hükümleri" şeklindeki ibareler, Tasarının 30 uncu maddesinde, "G. İrade bozuklukları / I. Yanılma / 1. Yanılmanın hükümleri" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 31- 818 sayılı Borçlar Kanununun 24 üncü maddesini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 31 inci maddesinde, açıklamada yanılmanın esaslı olduğu beş durum ile basit hesap yanlışlıklarının sözleşmenin geçerliliğine etkisi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 24 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Hata hâlleri" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Yanılma hâlleri" şeklinde değiştirilmiş ve "a. Açıklamada yanılma" şeklinde yeni bir alt başlık eklenmiştir. 818 sayılı Borçlar Kanununun 24 üncü maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "Esaslı hatalar hassaten şunlardır:" şeklindeki ifade yerine, Tasarının 31 inci maddesinde, özellikle bu maddede sayılan yanılma hâllerinin esaslı olduğunun belirtilmesi, yapılan sayımın sınırlayıcı (tahdidî) nitelikte olmayıp, örnekleyici (tadadî) nitelikte olduğu sonucunun çıkartılması bakımından daha elverişli görülmüştür.

Tasarının 31 inci maddesinde, irade açıklamasında yanılma (beyanda hata) hâlleri düzenlenmektedir. Oysa, 818 sayılı Borçlar Kanununun 24 üncü maddesinin birinci fıkrasının (4) numaralı bendi, saikte esaslı yanılmaya (mevsuf saik hatasına) ilişkin olduğu için, yeni bir madde numarası verilerek, bir sonraki maddede ayrıca düzenlenmiştir. 818 sayılı Borçlar Kanununun 24 üncü maddesinin birinci fıkrasında, dört bent hâlinde sayılan esaslı yanılma hâllerinde, yine de bir azalma değil, artış olmuştur. Bunun sebebi, 818 sayılı Borçlar Kanununun 24 üncü maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde, sözleşmenin konusunda ve karşı tarafın şahsında yanılma, esaslı yanılma hâlleri arasında sayıldığı hâlde, bunların, Tasarının 31 inci maddesinin birinci fıkrasının (2), (3) ve (4) numaralı bentlerinde, ayrı ayrı sayılmış olmasıdır.

Maddenin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde, sayılan esaslı yanılmada, yanılanın, sözleşmenin niteliğinde yanılması söz konusudur. Meselâ, (B)'nin evini satın almak isteyen (A)'nın, ona bu evi kiralamak istediğini açıklamasında olduğu gibi.

Maddenin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde öngörülen esaslı yanılma hâlinde ise, yanılan, sözleşmenin konusunda yanılmaktadır. Meselâ, (B)'nin otomobilini satın almak isteyen (A)'nın, sözleşme yapma iradesini onun deniz motorunu satın almak için açıklamasında olduğu gibi.

Maddenin birinci fıkrasının (3) numaralı bendinde, yanılanın, sözleşme yapma iradesini gerçekte sözleşme yapmak istediği kişiden başkasına açıklaması söz konusudur. Gerçekte (B) ile sözleşme yapmak isteyen (A)'nın, yanılarak, bu iradesini (C)'ye açıklamasında olduğu gibi.

Maddenin birinci fıkrasının (4) numaralı bendinde öngörülen esaslı yanılma hâlinde yanılan, sözleşmeyi yaparken belli bir kişiyi göz önünde tuttuğu hâlde, sözleşme yapma iradesini başka bir kişi için açıklamaktadır. Meselâ, belirli kişisel veya meslekî özellikleri olan (B) ile sözleşme yapmak isteyen (A)'nın, yanılarak, sözleşme yapma iradesini, bu özelliklerden yoksun olan ya da farklı özellikleri bulunmakla birlikte, aynı adı taşıyan (B) isimli başka bir kişiye açıklamasında olduğu gibi.

Maddenin birinci fıkrasının (5) numaralı bendinde ise, yanılanın, gerçekte üstlenmek istediğinden önemli ölçüde fazla bir edim için veya gerçekte istediğinden önemli ölçüde az bir karşı edim için iradesini açıklaması durumu düzenlenmiştir. Meselâ, yanılanın iradesini bin birim ürün yerine onbin birim ürün olarak açıklamasında olduğu gibi.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 32- 818 sayılı Borçlar Kanununun 24 üncü maddesinin ikinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 32 nci maddesinde, saikte yanılma düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 24 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Hata

halleri" şeklindeki ibare, Tasarıda "b. Saikte yanılma" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanunundan farklı olarak saikte yanılmanın ayrı bir maddede düzenlenmesi uygun görülmüştür. Çünkü, "işlem iradesi" ile "açıklanan irade" arasındaki farklılığı ifade eden "açıklamada yanılma"dan farklı olarak, saikte yanılmada, işlem iradesi ile açıklanan irade birbirine uygun olup, iradenin oluşumunu sağlayan etkenlerde yanılma söz konusudur.

Maddede saikte yanılmanın esaslı yanılma niteliğinde olmadığı kuralı öngörülmekte ve bu kuralın istisnası niteliğinde olmak üzere, saikte yanılmanın esaslı yanılma sayılmasının koşulları düzenlenmektedir. Saikte esaslı yanılmanın kabul edilebilmesi için, yanılanın, karşı tarafça bilinebilir biçimde yanıldığı saiki sözleşmenin temeli sayması ve bunun da iş ilişkilerinde geçerli dürüstlük kurallarına uygun olması koşullarının birlikte gerçekleşmesi aranmıştır. Aksi takdirde, saikte esaslı yanılma değil, sözleşmenin geçerli olarak kurulmasını engellemeyen, saikte âdi yanılma (âdi saik hatası) söz konusu olur. Maddede kullanılan "iş ilişkilerinde geçerli dürüstlük kuralları" şeklindeki ibare, geniş biçimde yorumlanmalıdır. Bu ibareden, iş hayatında sıkça karşılaşılan her türlü hukukî ilişkide geçerli olan dürüstlük kuralları anlaşılmalıdır.

MADDE 33- 818 sayılı Borçlar Kanununun 27 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 33 üncü maddesinde, irade açıklamasının yanlış iletilmesinin sebep olduğu yanılma durumunda uygulanacak hükümler düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 27 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "5. Bir vasıtanın hatası" şeklindeki ibare, Tasarının 33 üncü maddesinde, "c. İletmede yanılma" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 27 nci maddesinden farklı olarak, taraflardan birinin iradesinin, haberci ve çevirmen gibi bir aracı yanında, bir iletişim aracı tarafından yanlış iletilmesi hâlinde de, yanılma hükümlerinin uygulanması öngörülmektedir.

MADDE 34- 818 sayılı Borçlar Kanununun 25 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 34 üncü maddesinde, yanılmada dürüstlük kurallarının etkisi ve işlevi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 25 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Hüsünîyet kaidelerine muhalif hareket davası" şeklindeki ibare, Tasarının 34 üncü maddesinde "3. Yanılmada dürüstlük kuralları" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 25 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre: "Bilhassa, yapmayı kastedtiği akdi diğer taraf icraya hazır olduğunu beyan ettiği takdirde, bu akit onun hakkında lüzum ifade eder." Bu fıkra, Tasarının 34 üncü maddesinin ikinci fıkrasında, "Özellikle diğer tarafın, sözleşmenin yanılanın kastedtiği anlamda kurulmasına razı olduğunu bildirmesi durumunda", sözleşmenin bu anlamda kurulmuş sayıldığı şeklinde ve daha anlaşılır biçimde yazılmıştır. Gerçekten, meselâ, alıcı (A), bir kilogramı için iki lira ödemek istediği bir malı, yanılarak kilosu üç liraya satın almayı kabul ettiğini ileri sürdüğü takdirde, satıcının aynı malı ona iki liraya satmaya hazır olduğunu açıklaması durumunda, (A)'nın esaslı yanılma hükümlerine dayanarak sözleşmenin kurulmadığı hakkındaki savunması, dürüstlük kurallarına aykırı düşer. Bu sebeple, bu örnekte satış sözleşmesi, söz konusu madde uyarınca, alıcının kastedtiği anlamda, yani kilosu iki lira üzerinden kurulmuş sayılır.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 35- 818 sayılı Borçlar Kanununun 26 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 35 inci maddesinde, yanılmada kusurlu olan tarafın, tazminat sorumluluğu ve kapsamı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun kenar başlığında kullanılan "4. İhmal yüzünden hata" şeklindeki ibare, Tasarıda "4. Yanılmada kusur" olarak değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde kullanılan "mukavelenin bu suretle feshinden mütevellit zarar" şeklindeki ibare, Tasarıda "sözleşmenin hükümsüzlüğünden doğan zarar" şeklinde değiştirilmiştir.

Tasarının 35 inci maddesinin birinci fıkrasına göre yanılan, esaslı yanılmaya dayanarak sözleşmenin hükümsüz kalmasına sebep olursa, bunda kusurlu olması durumunda, kural olarak, diğer tarafın uğradığı olumsuz (menfi) zararı gidermekle yükümlüdür. Ancak, diğer taraf yanılmayı bildiği veya bilmesi gerektiği takdirde, yanılıandan tazminat isteyemez.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, hâkimin, hakkaniyetin gerektirdiği durumlarda, yanılanı di-

ğer tarafın sözleşmenin hükümsüzlüğünden doğan olumsuz zararını aşabilmekle birlikte, onun ifadan beklenen yararını, yani olumlu zararını aşmaması kaydıyla, daha fazla tazminat ödemekle yükümlü kılacak bir tazminat kararı da verebileceği belirtilmiştir. Nitekim, uygulamada da durum bu yöndedir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 36- 818 sayılı Borçlar Kanununun 28 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 36 ncı maddesinde, taraflardan birinin ve üçüncü kişinin aldatması sonucunda kurulan sözleşmenin bağlayıcı olmadığı durumlar düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 28 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Hile" ibaresi, Tasarının 36 ncı maddesinde, "II. Aldatma" şeklinde değiştirilmiştir.

Aynı maddenin ikinci fıkrasında, üçüncü kişinin aldatması sonucunda kurulan sözleşmenin bağlayıcı olması ve olmaması olasılıklarının hukukî sonucu, iki cümle hâlinde belirtilmişse de, bu hukukî sonuç, Tasarının 36 ncı maddesinde, üçüncü kişinin aldatması sonucunda kurulan sözleşmenin bağlayıcı olmadığı olasılık göz önünde tutularak, tek cümlede açıklanmıştır.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 37- 818 sayılı Borçlar Kanununun 29 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 37 nci maddesinde, taraflardan birinin veya üçüncü kişinin korkutması sonucunda yapılan bir sözleşmenin hükmü düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 29 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. İkra / 1. Akdin inkızası" şeklindeki ibare, Tasarının 37 nci maddesinde, "III. Korkutma / 1. Hükmü" olarak değiştirilmiştir. Aynı maddenin birinci fıkrasında kullanılan "kendi hakkında lüzum ifade etmez" şeklindeki ibare yerine, Tasarıda "o sözleşmeyle bağlı değildir." şeklinde, daha açık bir ibarenin kullanılması tercih edilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 38- 818 sayılı Borçlar Kanununun 30 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 38 inci maddesinde, korkutmanın koşulları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 30 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. İkra'nın şartları" şeklindeki ibare, bir önceki maddenin kenar başlığının "III. Korkutma" şeklinde olduğu göz önünde tutularak, Tasarının 38 inci maddesinde, "2. Koşulları" şeklinde kısaltılmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrası, iki cümleden oluştuğu hâlde, Tasarının 38 inci maddesinde, tek cümle olarak kaleme alınmıştır.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 39- 818 sayılı Borçlar Kanununun 31 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 39 uncu maddesinde, irade bozukluğu sonucunda bir sözleşme yapan tarafın, bu sözleşmenin onanmış sayılmasının koşulları ile aldatma sebebiyle veya korkutulma sonucunda sözleşme yapan tarafın tazminat hakkı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 31 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. Akde icazet ile rızanın fesadı (nın) bertaraf edilmesi" şeklindeki ibare, Tasarının 39 uncu maddesinde, "IV. İrade bozukluğunun giderilmesi" şeklinde değiştirilmiştir. 818 sayılı Borçlar Kanununun 31 inci maddesinin birinci fıkrası, iki cümleden oluştuğu hâlde, Tasarıda tek cümleye dönüştürülmüştür. Ayrıca, "akde icazet vermiş nazariyle bakılır." şeklindeki ibare yerine, Tasarıda "sözleşmeyi onanmış sayılır."; "bir akde icazet" yerine de "bir sözleşmenin onanmış sayılması" şeklindeki ibareler kullanılmıştır.

Maddenin birinci fıkrasında öngörülen bir yıllık süre, hak düşürücü niteliktedir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 40- 818 sayılı Borçlar Kanununun 32 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 40 inci maddesinde, yetkili temsilde genel olarak temsilin hükmü düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 32 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "G. Salâhi-

yete müstenit temsil / I. Umumiyet itibariyle / 1. Temsilin hükümleri" şeklindeki ibareler, Tasarının 40 ıncı maddesinde, "H. Temsil / I. Yetkili temsil / 1. Genel olarak /a. Temsilin hükmü" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasında, yetkili temsilcinin "diğer bir kimse nâmına" yaptığı sözleşmeden doğan alacak ve borçların, "o kimseye intikal edeceği" öngörülmüştür. Tasarıda, burada doğrudan doğruya temsilin söz konusu olduğu göz önünde tutularak, yetkili temsilci tarafından "bir başkası adına ve hesabına" yapılan hukukî işlemin sonuçlarının, doğrudan doğruya temsil olunana ait olduğu belirtilmiştir.

Tasarının 40 ıncı maddesinin ikinci fıkrasında, öğretide "ilgili için örtülü işlem" olarak adlandırılan, doğrudan doğruya temsilin özel bir görünümü düzenlenmektedir.

MADDE 41- 818 sayılı Borçlar Kanununun 33 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 41 inci maddesinde, temsil yetkisinin kapsamı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 33 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Salâhiyetin derecesi" şeklindeki ibare, Tasarının 41 inci maddesinde, "b. Temsil yetkisinin kapsamı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun iki cümleden oluşan 33 üncü maddesinin birinci fıkrası, Tasarıda tek cümleye dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 33 üncü maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "salâhiyetinin derecesi" şeklindeki ibare, fıkraya açıklık kazandırmak amacıyla, Tasarının 41 inci maddesinin ikinci fıkrasında, "yetkinin varlığının ve kapsamının belirlenmesinde" şeklinde değiştirilmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan değişiklik ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 42- 818 sayılı Borçlar Kanununun 34 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 42 nci maddesinde, temsil yetkisinin sınırlanması ve geri alınması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 34 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Hukukî muameleden neşet eden salâhiyet / a. Salâhiyetin tahdidi ve ref'i" şeklindeki ibareler, Tasarının 42 nci maddesinde, "2. Hukukî işlemde doğan yetki / a. Yetkinin sınırlanması ve geri alınması" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 34 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında kullanılan "üçüncü şahıslara karşı dermeyan edemez." şeklindeki ibare, öğretideki genel eğilim göz önünde tutularak, Tasarıda "iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri süremez." şeklinde düzeltilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 43- 818 sayılı Borçlar Kanununun 35 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 43 üncü maddesinde, temsil olunanın veya temsilcinin ölümünün, ehliyetsizliğinin ve diğer durumların temsil ilişkisi üzerindeki etkileri düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 35 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "b. Ölüm ve ehliyetsizliğin ve sairenin hükümleri" şeklindeki ibare, Tasarının 43 üncü maddesinde, "b. Ölüm, ehliyetsizlik ve diğer durumlar" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 44- 818 sayılı Borçlar Kanununun 36 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 44 üncü maddesinde, yetki belgesinin geri verilmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 36 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "c. Salâhiyeti havi olan senedin iadesi" şeklindeki ibare, Tasarının 44 üncü maddesinde, "c. Yetki belgesinin geri verilmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 36 nci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "mahkemeye" şeklindeki ibare, yetki belgesinin bırakılacağı yerin hâkim tarafından belirlenmesi sebebiyle, Tasarının 44 üncü maddesinin birinci fıkrasında "hâkimin" şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hü-

küm değişikliği yoktur.

MADDE 45- 818 sayılı Borçlar Kanununun 37 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 45 inci maddesinde, yetkinin sona erme ânı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 37 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "d. Salâhiyetin hangi zamandan itibaren nihayet bulacağı" şeklindeki ibare, Tasarının 45 inci maddesinde, "d. Yetkinin sona erdiğinin ileri sürülememesi" olarak değiştirilmiştir. 818 sayılı Borçlar Kanununun 37 nci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "...onun muamelesi ile alacaklı veya borçlu olurlar." şeklindeki ibare ise, Tasarıda "temsilcinin yapmış olduğu hukukî işlemlerin sonuçları ile bağlıdır." şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 46- 818 sayılı Borçlar Kanununun 38 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 46 ncı maddesinde, yetkisiz temsilcinin yaptığı işlemi, adına sözleşme yapılan kişi tarafından onanması durumu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 38 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Salâhiyetin fıkdanı / 1. İcazet" şeklindeki ibareler, Tasarının 46 ncı maddesinde, "II. Yetkisiz temsil / 1. Onama hâlinde" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununda tek fıkradan oluşan madde, Tasarıda iki fıkra hâlinde düzenlenmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 38 inci maddesinde kullanılan "alacaklı veya borçlu olmaz." şeklindeki ibare, burada yetkisiz temsilcinin yaptığı işlemin bağlayıcılığının söz konusu olduğu göz önünde tutularak, Tasarının 46 ncı maddesinin birinci fıkrasında "temsil olunanı bağlar." şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 47- 818 sayılı Borçlar Kanununun 39 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 47 nci maddesinde, temsil olunan tarafından, yetkisiz temsilcinin yaptığı hukukî işlemlerin onanmamasının sonuçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 39 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. İcazetin bulunmaması" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Onamama hâlinde" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 39 uncu maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde kullanılan "...hâkim onu daha fazla zarar ve ziyan itasına mahkûm eder." şeklindeki ibare yerine, Tasarının 47 nci maddesinin ikinci fıkrasında, "...kusurlu yetkisiz temsilciden diğer zararların giderilmesi de istenebilir." şeklindeki ibare kullanılmıştır. Tasarıda kullanılan "diğer zararlar" sözcükleri ile, üçüncü kişinin, kendisiyle hukukî işlem yapan yetkisiz temsilciden, ancak sözleşme geçerli olarak kurulmuş olsaydı istenebilecek olan olumlu zararlarının da, hakkaniyet gerektirdiği takdirde, giderilmesini isteyebileceği kastedilmektedir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 48- 818 sayılı Borçlar Kanununun 40 ıncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 48 inci maddesinde, temsil yetkisine ilişkin özel hükümlerin saklı olduğu belirtilmektedir. Bu sebeple, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanununda düzenlenen çeşitli ortaklıkların temsilcilerinin, organlarının ve Türk Borçlar Kanununda düzenlenen ticarî vekillerin yetkisi hakkında, Tasarının temsile ilişkin genel hükümleri değil, öncelikle söz konusu özel hükümler uygulanacaktır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 40 ıncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Mahfuz hükümler" şeklindeki ibare, Tasarının 48 inci maddesinde, "III. Saklı hükümler" şeklinde değiştirilmiştir. 818 sayılı Borçlar Kanununda kullanılan "Şirket mümessil ve memurlarının ve tüccar vekillerinin" şeklindeki ibare yerine, Tasarıda "Ortaklık temsilcileri ile organlarının ve ticarî vekillerinin" şeklindeki ibare kullanılmıştır.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

İKİNCİ AYIRIM

Haksız Fiillerden Doğan Borç İlişkileri

818 sayılı Borçlar Kanununun 41 inci maddesiyle başlayan "İkinci Fasil / Haksız muamelelerden doğan borçlar" şeklindeki alt başlık, burada hukukî işlem den (muameleden) doğan borçların değil, haksız fiilden doğan borçların söz konusu olduğu göz önünde tutularak, Tasarıda "İkinci Ayırım / Haksız Fiillerden Doğan Borç İlişkileri" şekline dönüştürülmüştür.

MADDE 49- 818 sayılı Borçlar Kanununun 41 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 49 uncu maddesinde, haksız fiil sorumluluğunda, zarar verenin tazminat yükümlülüğüne ilişkin kural düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununda, 41 inci maddeyle başlayan "İkinci Fasil / Haksız muamelelerden doğan borçlar" şeklindeki üst başlık, burada hukuki işlem den (muameleden) doğan borçların değil, haksız fiilden doğan borçların söz konusu olduğu göz önünde tutularak, Tasarıda "İkinci Ayırım / Haksız Fiillerden Doğan Borç İlişkileri" şekline dönüştürülmüştür. 818 sayılı Borçlar Kanununun 41 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Umumî kaideler / 1. Mesuliyetin şartları" şeklindeki ibareler, Tasarıda "A. Sorumluluk / I. Genel olarak" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 41 inci maddesinin birinci fıkrasına göre, kasten veya ihmal sonucunda, "haksız bir surette", diğer bir kimseye bir zarar ıka eden şahıs, o zararı tazmin etmek zorundadır. Tasarıda ise, kast ve ihmalin, kusurun çeşitlerinden olduğu göz önünde tutularak, söz konusu fıkra, kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren kişinin, bu zararı gidermekle yükümlü olduğu şekline dönüştürülmüştür.

Ayrıca, 818 sayılı Borçlar Kanununun 41 inci maddesinin ikinci fıkrasından farklı olarak, Tasarının 49 uncu maddesinin ikinci fıkrasının başına "Zarar verici fiili yasaklayan bir hukuk kuralı bulunmasa bile" şeklinde bir ibare eklenmiştir. Aynı fıkrada, 818 sayılı Borçlar Kanununda olduğu gibi, ahlâka aykırı bir fiille başkasına kasten zarar veren kişinin de, bu zararı gidermekle yükümlü olduğu belirtilerek, bu kural açıklığa kavuşturulmuştur.

Tasarının 49 uncu ve devamındaki maddelerinde, 818 sayılı Borçlar Kanunundan farklı olan diğer bir düzenleme de, haksız fiil unsurlarının her birinin ayrı ayrı belirtilmiş olmasıdır.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırmalar dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 50- 818 sayılı Borçlar Kanununun 42 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 50 nci maddesinde, zararın ve kusurun ispatı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 42 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Zararın tayini" şeklindeki ibare, Tasarının 50 nci maddesinde, "II. Zararın ve kusurun ispatı" şeklinde değiştirilmiştir. Gerçekten, Tasarının 50 nci ve devamı maddelerinde haksız fiilin düzenlendiği ve kusurun da haksız fiilin unsurlarından biri olduğu göz önünde tutularak, zararın ispatına ilişkin düzenlemenin metninde ve dolayısıyla kenar başlığında bunu yansıtacak bir ibareye yer verilmesi zorunlu olmuştur.

818 sayılı Borçlar Kanununun 42 nci maddesinde kullanılan "zararın hakiki miktarını ispat etmek mümkün olmadığı takdirde" şeklindeki ibare, Tasarının 50 nci maddesinin ikinci fıkrasında "uğranılan zararın miktarı tam olarak ispat edilemiyorsa" şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 51- 818 sayılı Borçlar Kanununun 43 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 51 inci maddesinde, tazminatın kapsamının ve ödenme biçiminin hâkim tarafından belirlenmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 43 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Tazminat miktarının tayini" şeklindeki ibare, Tasarının 51 inci maddesinde, "III. Tazminat / I. Belirlenmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 43 üncü maddesinde "hâkimin, tazminatın suretini ve şümulünün derecesini, hâl ve mevkiin icabına ve hatanın ağırlığına göre tayin eyleyeceği" öngörüldüğü hâlde, Tasarıda, hâkimin tazminatın kapsamını ve ödenme biçimini, durumun gereğini ve özellikle kusurun ağırlığını göz önüne alarak belirleyeceği öngörülmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 43 üncü maddesinde yer verilmediği hâlde, Tasarının 51 inci maddesinin birinci fıkrasında, haksız fiil sorumluluğunda kusurun özel bir önem taşıdığına be-

lirtilmesi amacıyla, "özellikle" sözcüğü kullanılmıştır.

MADDE 52- 818 sayılı Borçlar Kanununun 44 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 52 nci maddesinde, tazminatın indirilmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 44 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. Tazminatın tenkisi" şeklindeki ibare, Tasarının 52 nci maddesinde, "2. İndirilmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 44 üncü maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "zararı yapan şahsın" şeklindeki ibare yerine, Tasarıda "tazminat yükümlüsü" ibaresi kullanılmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 44 üncü maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "borçluyu müzayakaya maruz bıraktığı takdirde" şeklindeki ibare, Tasarının 52 nci maddesinin ikinci fıkrasında "tazminat yükümlüsü... yoksulluğa düşecek olur... ise" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 53- 818 sayılı Borçlar Kanununun 45 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkraya bağlı üç bentten oluşan 53 üncü maddesinde, ölüm hâlinde uğranılan zararlar düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 45 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "V. Hususî hâller / 1. Adam ölmesi ve cismanî zarar / a. Ölüm takdirinde zarar ve ziyan" şeklindeki ibareler, cismanî zararın, Tasarının "Bedensel bütünlüğün zedelenmesi" kenar başlıklı 53 üncü maddesinde ayrıca düzenlenmesi nedeniyle, Tasarının 53 üncü maddesinde "IV. Özel durumlar/ 1. Ölüm ve bedensel zarar / a. Ölüm" şekline dönüştürülmüştür. İki fıkradan oluşan 818 sayılı Borçlar Kanunundan farklı olarak, haksız fiilin ölümle sonuçlanması durumunda istenebilecek zarar kalemleri, Tasarıda üç bent hâlinde sayılmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan değişiklik ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 54- 818 sayılı Borçlar Kanununun 46 ncı maddesinin birinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkraya bağlı dört bentten oluşan 54 üncü maddesinde, bedensel zararlar düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 46 ncı maddesinde kullanılan "b. Cismanî zarar hâlinde lâzım gelen zarar ve ziyan" şeklindeki kenar başlık, Tasarıda "b. Bedensel zarar" şekline dönüştürülmüş ve bedensel bütünlüğün zedelenmesi durumunda uğranılan zararlar, dört bent hâlinde sayılmıştır. 818 sayılı Borçlar Kanununun 46 ncı maddesinin ikinci fıkrası, Tasarının 74 üncü maddesinde düzenlendiği için, bu maddeye alınmamıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan değişiklik, düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 55- 818 sayılı Borçlar Kanununun 47 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 55 inci maddesinde, bedensel bütünlüğün zedelenmesi ve ölüm hâlinde manevî tazminatın belirlenmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 47 nci maddesinde, hâkimin, bir kimsenin hukuka aykırı olarak cismanî zarara uğraması veya ölmesi durumunda, zarar görene ya da ölenin ailesine "adalete muvafık tazminat verilmesine karar verebileceği" öngörülmüştür. Tasarının 55 inci maddesinin birinci fıkrasında ise, bedensel bütünlüğün zedelenmesi durumunda, hâkimin, "uygun bir miktar paranın manevî tazminat olarak ödenmesine karar verebileceği" belirtilmiştir.

Tasarının 55 inci maddesinin ikinci fıkrası, bedensel zararlara ilişkin olmak üzere, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Öğreti ve uygulamadaki çağdaş gelişmeler göz önünde tutularak, hâkimin sadece ölüm hâlinde değil, ağır bedensel zararlarda da zarar görenin yakınlarına, manevî tazminat olarak uygun bir miktar paranın ödenmesine karar verebileceği kabul edilmiştir. Ayrıca, 818 sayılı Borçlar Kanununda, ölüm hâlinde, "ölenin ailesi" yararına olmak üzere manevî tazminata karar verilebileceği öngörüldüğü hâlde, Tasarıda "ölenin yakınları" yararına olmak üzere manevî tazminata karar verilebileceği belirtilerek, hükümün kapsamı genişletilmiştir.

MADDE 56- 818 sayılı Borçlar Kanununun 48 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 56 ncı maddesinde, haksız rekabet düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 48 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "yanlış ilânlar" şeklindeki ibare, iletişim teknolojisinde meydana gelen gelişmeler göz önünde tutularak, Tasarıda "gerçek olmayan haberlerin yayılması veya bu tür ilânların yapılması" şekline dönüştürülerek, hükmün kapsamı genişletilmiştir.

MADDE 57- 818 sayılı Borçlar Kanununun 49 uncu maddesini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 57 nci maddesinde, kişilik hakkının zedelenmesinde manevî tazminat düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 49 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Şahsî menfaatlerin haleldar olması" şeklindeki ibare, Tasarının 57 nci maddesinde, "3. Kişilik hakkının zedelenmesi hâlinde" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 49 uncu maddesine, 4/5/1988 tarih ve 3444 sayılı Kanunla eklenen ikinci fıkrası gereksiz görülerek, Tasarının 57 nci maddesine alınmamıştır. Gerçekten, 818 sayılı Borçlar Kanununun 43 üncü ve Tasarının 51 inci maddeleri uyarınca, hâkim tazminat miktarını belirlerken, "hâl ve mevkiin icabını / durumun gereğini", yani saldırının kişilik hakkı zedelenen kişinin manevî kişilik değerlerinde sebep olduğu eksilmeyi göz önünde tutmalıdır. Bu eksilmenin ise, sıfatı ve makamı daha yüksek ve ekonomik durumu daha iyi olan taraf bakımından çok, diğer taraf için az olduğu şeklinde bir kurala bağlanması yanlış olur. Bu nedenle, Tasarının 57 nci maddesinde, hâkimin manevî tazminat miktarını belirlerken, tarafların sıfatını, işgal ettikleri makamı ve diğer sosyal ve ekonomik durumları da dikkate alması gerektiğinin belirtilmesinde bir zorunluluk yoktur. Ayrıca, bunların maddede gereksiz yere tekrar edilmesi, herkesin kanun önünde eşit olduğu ilkesine de aykırı görülmüştür.

MADDE 58- 818 sayılı Borçlar Kanununun 54 üncü maddesinin ikinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 58 inci maddesinde, ayırt etme gücünün geçici kaybı hâlinde verilen zarardan sorumluluk düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 54 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Temyiz kudretini haiz olmayanların mes'uliyeti" ibaresi, Tasarıda "4. Ayırt etme gücünün geçici kaybı" şekline dönüştürülmüştür.

Maddede, ayırt etme gücünü geçici olarak kaybeden kişinin, bu sırada verdiği zararları gidermekle yükümlü olduğu öngörülmektedir. Bu hüküm uyarınca, meselâ ayırt etme gücünü geçici olarak kaybedecek ölçüde sarhoş olan veya uyuşturucu madde kullanan bir kişi, bu sırada sebep olduğu zararları gidermekle yükümlüdür. Ancak, bu durumda bulunan kişi, ayırt etme gücünü geçici olarak kaybetmesinde kendi kusurunun bulunmadığını, meselâ; içeceği uyuşturucu madde konulduğunu veya istemediği hâlde korkutularak içki içmeye zorlandığını ispat ettiği takdirde sorumluluktan kurtulur.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 59- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "V. Sorumluluk sebeplerinin çokluğu / 1. Sebeplerin yarışması" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 59 uncu maddesinde, sorumluluk sebeplerinin yarışması düzenlenmektedir.

Maddede, öğreti ve uygulamadaki çağdaş gelişmeler göz önünde tutularak, bir kişinin sorumluluğunun birden çok hukukî sebebe dayandırılabilmesi durumunda, hâkimin, kanunda aksine bir hüküm yoksa, zarar görene en iyi giderim olanağı sağlayan sorumluluk sebebine göre karar vermesi öngörülmektedir.

MADDE 60- 818 sayılı Borçlar Kanununun 50 nci maddesi ile 51 inci maddesinin birinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 60 inci maddesinde, müteselsil sorumluluğun dış ilişki bakımından hükümleri düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 50 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "VI. Müteselsil mesuliyet / 1. Haksız fiil hâlinde" şeklindeki ibareler, Tasarının 60 inci maddesinde, "2. Müteselsil sorumluluk / a. Dış ilişkide" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 51 inci maddesinin birinci fıkrasındaki hâl için "eksik teselsül", aynı Kanunun 50 nci maddesindeki hâl için de "tam teselsül" şeklinde yapılan ayırımın öğretide eleştirildiği göz önünde tutulmuş ve Tasarıda bu ayırıma yer verilmemiştir. Buna bağlı

olarak, 818 sayılı Borçlar Kanununun ikili teselsül sistemi terkedilmiş ve her iki teselsül durumu bir bütün olarak değerlendirilip, aynı hükümlere tâbi tutulmuştur.

818 sayılı Borçlar Kanununun 50 nci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "müşevvik ile asıl fail ve fer'an methali olanlar, tefrik edilmeksizin" şeklindeki ibare, ceza hukuku kavramlarını içermesi nedeniyle, Tasarının 60 ıncı maddesine alınmamış; birden çok kişinin bir zarara birlikte sebep oldukları veya aynı zarardan çeşitli sebeplerden dolayı sorumlu buldukları takdirde, haklarında müteselsil sorumluluğa ilişkin hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir.

Müteselsil sorumluların birbirlerine rücu haklarına ilişkin 818 sayılı Borçlar Kanununun 50 nci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi, müteselsil sorumlular arasındaki iç ilişkiyi ilgilendiren bir hüküm olup, 61 inci maddede ayrıca düzenlendiği için, Tasarının 60 ıncı maddesine alınmamıştır. Aynı şekilde, yeni düzenleme karşısında gereksiz görülerek, yataklık eden kimse'nin sorumluluğuna ilişkin 818 sayılı Borçlar Kanununun 50 nci maddesinin ikinci fıkrasına, Tasarıda yer verilmemiştir.

Müteselsil sorumluların yükümlü tutulacakları tazminat miktarının üst sınırına ilişkin Tasarının 60 ıncı maddesinin ikinci fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen yeni bir hükümdür. Söz konusu hükme göre, her bir müteselsil sorumlunun yükümlü tutulacağı tazminat miktarı, tek başına sorumlu olması durumunda yükümlü tutulacağı tazminat miktarından fazla olamaz. Bu yeni düzenlemeyle, müteselsil sorumlulardan her birinin, kendisi yönünden tazminatın azaltılmasını gerektiren nedenlerin, dış ilişkide göz önünde tutulmasının hakkaniyete uygun olacağı kabul edilmiştir. Böylece, her bir müteselsil sorumlunun kendisi yönünden tazminatın azaltılmasını gerektiren nedenleri, sadece iç ilişkide diğer sorumlulara karşı ileri sürmesi yerine, bunu dış ilişkide zarar görene karşı da ileri sürme olanağı sağlanmıştır.

MADDE 61- 818 sayılı Borçlar Kanununun 50 nci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi ile 51 inci maddesinin ikinci fıkrasını kısmen karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 61 inci maddesinde, müteselsil sorumluluğun iç ilişki bakımından hükümleri düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 51 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Muhtelif sebeplerin içtimai hâlinde" şeklindeki ibare, Tasarının 61 inci maddesinde, "b. İç ilişkide" şeklinde değiştirilmiştir.

Tasarının 61 inci maddesinin birinci fıkrasında, tazminatın aynı zarardan sorumlu olan müteselsil borçlular arasında paylaşılmasında, bütün durum ve koşulların, özellikle onlardan her birine yüklenebilecek kusurun ağırlığı ve yarattıkları tehlikenin yoğunluğunun göz önünde tutulması öngörülmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, aynı zarardan sorumlu olan bir müteselsil borçlunun, tazminatın birinci fıkraya göre belirlenecek olan kendi payına düşeninden fazlasını ödemesi durumunda, bu fazla ödemesi için diğer müteselsil sorumlulara karşı, zarar görenin haklarına halef olan kişi sıfatıyla rücu hakkının bulunduğu belirtilmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 51 inci maddesinin birinci fıkrasında, aynı zarardan değişik hukukî sebeplerle (haksız fiil, sözleşme, kanun) sorumlu tutulan kişilerin sorumluluklarının, aynı zarara birden çok kişinin birlikte sebep olmasına ilişkin hükümlere göre belirleneceği düzenlenmiştir. Ancak, aynı düzenleme, Tasarının 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasında yapıldığı için, söz konusu fıkra, Tasarının 61 inci maddesine alınmamıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 51 inci maddesinin ikinci fıkrasında ise, aynı zarardan değişik hukukî sebeplerle sorumlu olan kişilerin, birbirlerine hangi sıraya göre rücu edebilecekleri düzenlenmiştir. Tasarının 61 inci maddesinin birinci fıkrasında, aynı zarara birlikte sebep olanlar veya aynı zarardan çeşitli sebeplerden dolayı sorumlu bulunanlar arasında, tazminatın nasıl ve hangi esaslara göre paylaşılacağı; müteselsil sorumluların birbirlerine ne zaman ve hangi ölçüde başvurma hakkına sahip olacakları düzenlendiği için, rücu sırasına ilişkin 818 sayılı Borçlar Kanununun 51 inci maddesinin ikinci fıkrası da, Tasarının 61 inci maddesine aynen alınmamıştır.

MADDE 62- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "VI. Hukuka aykırılığı kaldırır hâller / 1. Genel olarak" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 62 nci maddesinde, hukuka aykırılığı kaldırır hâller düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, öğreti ve uygulamada da kabul edildiği gibi, yasal bir yetkiye dayanan ve bu yetkinin sınırları içinde kalan bir fiilin, zarara sebep olması durumunda bile, hu-

kuka aykırı sayılmayacağı öngörülmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında da, zarar görenin geçerli bir rızasının bulunması, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar, zarar verenin davranışının haklı savunma (meşru müdafaa) niteliği taşıması, yetkili kamu organlarının zamanında müdahalesini sağlayamayacak olan kişinin hakkını kendi gücüyle koruması ve zorunluluk hâllerinde de fiilin hukuka aykırı sayılmayacağı belirtilmektedir.

Maddede sayılan hukuka aykırılığı kaldıran hâllerin sorumluluk doğurup doğurmadıkları, Tasarının 63 üncü maddesinde ayrıca düzenlenmiştir.

MADDE 63- 818 sayılı Borçlar Kanununun 52 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 63 üncü maddesinde, hukuka aykırılığı kaldıran hâllerde sorumluluk düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 52 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "VII. Meşru müdafaa, ıztırar ve kendi hakkını vikaye için kuvvet kullanılması" ibaresi Tasarıda "3. Sorumluluk" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 52 nci maddesinin ikinci fıkrasında, "kendisini veya diğerini zarardan yahut derhâl vukubulacak bir tehlikeden vikaye için" şeklindeki ibare, Tasarıda "kendisini veya bir başkasını açık ya da yakın bir zarar tehlikesinden korumak için..." şeklinde ifade edilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 52 nci maddesinin üçüncü fıkrasında kullanılan "hükümetin müdahalesi" şeklindeki ibare, Tasarının 63 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında "kolluk gücünün yardımını" şeklinde değiştirilmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 64- 818 sayılı Borçlar Kanununun 54 üncü maddesini kısmen karşılayan "B. Kusursuz sorumluluk / I. Hakkaniyet sorumluluğu" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 64 üncü maddesinde, kusursuz sorumluluk hâllerinden biri olan hakkaniyet sorumluluğu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 54 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "B Temyiz Kudretini Haiz Olmayanların Mesuliyeti" ibaresi, Tasarının 64 üncü maddesinde "B. Kusursuz sorumluluk / I. Hakkaniyet sorumluluğu" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 41 inci ve devamındaki maddelerinde de kusura dayanan sorumluluk (haksız fiil sorumluluğu) yanında kusursuz sorumluluk düzenlendiği hâlde, "kusursuz sorumluluk" kenar başlığı kullanılmamıştır. Tasarının 64 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Kusursuz sorumluluk" ibaresiyle, bu sistematik eksiklik giderilmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, tarafların ekonomik durumları göz önünde tutulduğunda, hakkaniyet gerektiriyorsa, hâkimin, zarar verenin kusuru olmasa bile, sebep olduğu zararın uygun şekilde giderilmesine karar verebileceği öngörülmektedir. Böylece, 818 sayılı Borçlar Kanununun 54 üncü maddesinde sadece ayırt etme gücünden yoksun olanların (yani kusurlu olmaları söz konusu edilemeyecek kişilerin) hakkaniyet sorumluluğuna tâbi oldukları şeklindeki düzenlemenin kapsamı genişletilmiştir. Ayırt etme gücüne sahip olmakla birlikte kusuru olmaksızın başkalarına zarar verenlerin de, hakkaniyet gerektiriyorsa sorumlu tutulmaları zorunlu görülmüştür.

Aynı maddenin ikinci fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununun 54 üncü maddesinin birinci fıkrasını karşılamaktadır. Ayırt etme gücü olmayanların verdikleri zararlar için de, Tasarının hakkaniyet sorumluluğuna ilişkin 64 üncü maddesinin ilk fıkrasının uygulanacağı belirtilmiştir. Buna karşılık, ayırt etme gücünün geçici olarak kaybedildiği sırada verilen zararlardan sorumluluğa ilişkin 818 sayılı Borçlar Kanununun 54 üncü maddesinin ikinci fıkrası, Tasarının 58 inci maddesinde, "4. Ayırt etme gücünün geçici kaybı" başlığı altında, ayrıca düzenlendiği için, bu maddeye alınmamıştır.

MADDE 65- 818 sayılı Borçlar Kanununun 55 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının dört fıkradan oluşan 65 inci maddesinde, adam çalıştırmanın sorumluluğu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 55 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "C. İstihdam edenlerin mesuliyeti" ibaresi, Tasarıda "II. Özen sorumluluğu / 1. Adam çalıştırmanın sorumluluğu" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 55 inci maddesinde kullanılan "istihdam eden" şeklindeki ibare yerine, Tasarıda "adam çalıştıran"; "maiyetinde istihdam ettiği kimseler ve amele" şeklindeki ibare yerine de, "çalışan" terimi kullanılmıştır.

Kusursuz sorumluluk türlerinden biri olan olağan sebep sorumluluğuna ilişkin 818 sayılı Borçlar Kanununun 55 inci maddesi iki fıkra, Tasarının 65 inci maddesi ise, dört fıkra hâlinde düzenlenmiştir.

Gözetimleri altındaki kişiler üzerinde, objektif özen gösterme borcuna aykırılıktan doğan sorumluluğa ilişkin Tasarının 65 inci maddesinin ikinci fıkrasında da, 818 sayılı Borçlar Kanununda olduğu gibi, sorumluluktan kurtuluş kanıtına yer verilmiştir. 818 sayılı Borçlar Kanununun 55 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde, ayrı bir kurtuluş kanıtı olarak düzenlenmiş görünen "yahut bu dikkat ve itinada bulunmuş olsa bile zararın vukuuna mâni olamayacağını ispat ederse mesul olmaz." şeklindeki hüküm, nedensellik bağının kesilmesi ile ilgili olduğu göz önünde tutularak, madde metnine alınmamıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen üçüncü fıkrasında ise, sahibi olduğu işletmede adam çalıştıranın, işletmenin çalışma düzeninin zararın doğmasını önlemeye elverişli olduğunu ispat edemezse, o işletmenin faaliyetleri dolayısıyla sebep olunan zararı gidermekle yükümlü olduğu öngörülmüştür. Böylece, işletmesinde zararın doğmasını önlemeye elverişli bir çalışma düzeni kurduğunu ispat edemeyen adam çalıştıranların, Tasarının 65 inci maddesinin ikinci fıkrasından yararlanamayacakları kabul edilmiş olmaktadır. Bu yeni düzenleme, uygulama ve öğretide savunulan görüşü yansıtmış olmaktadır.

Maddenin son fıkrasında, çalıştıranın zararı vermiş olan çalışana rücu hakkı düzenlenmektedir. Ancak, rücu hakkının kapsamı zararı vermiş olan çalışanın bizzat sorumlu tutulacağı miktarla sınırlandırılmıştır.

MADDE 66- 818 sayılı Borçlar Kanununun 56 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 66 ncı maddesinde, hayvan bulduranın giderim yükümlülüğü düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 56 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "D. Hayvanlar tarafından yapılan zarardan mesuliyet / 1. Zarar ve ziyan" şeklindeki ibareler, Tasarıda "2. Hayvan bulduranın sorumluluğu / a. Giderim yükümlülüğü" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 56 ncı maddesi, "bir hayvan tarafından yapılan zarar" ile "sorumluluktan kurtulma olanağı" birinci fıkrada ve birlikte düzenlendiği için, iki fıkradan oluştuğu hâlde, Tasarının 66 ncı maddesi, bu iki durumun ayrı fıkralarda düzenlenmesi nedeniyle üç fıkradan oluşmaktadır.

Tasarının 66 ncı maddesinin birinci fıkrasında, bir hayvanın bakım ve yönetimini sürekli veya geçici olarak üstlenen kişinin, kural olarak hayvanın verdiği zararı gidermekle yükümlü olduğu öngörülmüştür. Böylece, 818 sayılı Borçlar Kanunundan farklı olarak, "hayvan buldurma" kavramına açıklık kazandırılmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında, bir olağan sebep sorumluluğuna tâbi olan hayvan bulduranın, objektif özen borcunu yerine getirdiğini ispat ettiği takdirde, sorumluluktan kurtulabileceği kabul edilmiştir. 818 sayılı Borçlar Kanununun 56 ncı maddesinin birinci fıkrasında, ayrı bir kurtuluş kanıtı olarak düzenlenmiş görünen "yahut bu dikkat ve itinada bulunmuş olsa bile zararın vukuuna mâni olamayacağını ispat etmedikçe tazmine mecburdur." şeklindeki hüküm, nedensellik bağının kesilmesi ile ilgili olduğu göz önünde tutularak, madde metnine alınmamıştır.

Maddenin son fıkrasında da, bir başkası veya başkasına ait bir hayvan tarafından ürkütülmüş hayvanın verdiği zarardan sorumlu olan hayvan bulduranın, bu kişilere rücu hakkının saklı olduğu belirtilmiştir.

MADDE 67- 818 sayılı Borçlar Kanununun 57 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 67 ncı maddesinde, bir taşınmazın zilyedinin, bu taşınmaz üzerinde zarar veren, başkasına ait bir hayvanı alıkoyma hakkı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 57 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Hayvan üzerinde hapis hakkı" şeklindeki ibare, Tasarının 67 ncı maddesinde "b. Alıkoyma hakkı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununda tek fıkradan oluşan madde, ayrı konulara ilişkin oldukları göz önünde tutularak, Tasarıda iki fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

Maddenin birinci fıkrasında, Türk Medenî Kanununun 4 üncü maddesi uyarınca, uyuşmaz-

lık hâlinde, hâkimin takdir yetkisine dayanarak değerlendirmesi gereken, somut olaydaki durum ve koşullar haklı gösteriyorsa, taşınmazın zilyedinin, söz konusu hayvanı öldürme hakkına da sahip olduğu kabul edilmektedir. Maddede kullanılan "taşınmazı üzerinde bir zarar" ibaresinden anlaşılması gereken, hayvanın o taşınmaz üzerinde bulunan bitkiler, diğer hayvanlar, ürünler, geçici veya sabit yapı eserleri ve hatta insanlara verdiği zararlarıdır.

Maddenin ikinci fıkrasına göre de, bu durumda taşınmazın zilyedinin hayvan sahibine hemen bilgi vermek ve sahibini bilmiyorsa, onun bulunması için (meselâ, kolluk güçlerine haber vermek gibi) gerekli girişimleri yapmak zorunda olduğu belirtilmektedir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 68- 818 sayılı Borçlar Kanununun 58 inci maddesini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 68 inci maddesinde, yapı malikinin, intifa ve oturma hakkı sahiplerinin sorumluluğu ve bu sorumluluğun yaptırımını olan giderim yükümlülüğü düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 58 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "E. Bina ve diğer şeylerde mesuliyet / 1. Zarar ve ziyan" şeklindeki ibareler, Tasarının 68 inci maddesinde, "3. Yapı malikinin sorumluluğu / a. Giderim yükümlülüğü" şeklinde değiştirilmiştir. Her ne kadar, Tasarının 68 inci maddesinde, yapı maliki yanında, intifa ve oturma hakkı sahiplerinin müteselsil sorumluluğundan da söz edilmekte ise de, maddenin kenar başlığının uzatılmaması düşüncesiyle, kısaca "Yapı malikinin sorumluluğu" ibaresinin kullanılmasıyla yetinilmiştir. Maddede, söz konusu edilen intifa ve oturma hakkı sahipleri terimleriyle kast edilen kişiler, Türk Medeni Kanununun 794 ve 823 üncü maddelerine göre belirlenecektir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 58 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan, "bir bina veya imal olunan herhangi bir şeyin maliki" şeklindeki ibare, Tasarının 68 inci maddesinde, "Bir binanın veya diğer yapı eserlerinin maliki" şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin birinci fıkrasında, bir binanın veya taşınmazla bağlantılı diğer yapı eserlerinin malikinin, bunların yapım bozukluğundan veya bakım eksikliğinden doğan zararı gidermekle yükümlü olduğu belirtilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, yeni bir hüküm olup, intifa ve oturma hakkı sahiplerinin, sadece binanın bakımındaki eksikliklerden doğan zararlardan, malikle birlikte müteselsilen sorumlu tutulmaları öngörülmektedir. Gerçekten, intifa ve oturma hakkı sahiplerinin de geniş yetkilere dayanarak binayı fiilen ellerinde bulundurdukları göz önünde tutularak, bakım eksikliğinden doğan zararlardan malikle birlikte müteselsilen sorumlu tutulmaları uygun görülmüştür. Buna karşılık, intifa ve oturma hakkı sahiplerinin, binanın yapımındaki bozukluklardan, malikle birlikte müteselsilen sorumlulukları söz konusu değildir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 58 inci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "Bu cihetten dolayı" şeklindeki ibare yerine, Tasarının 68 inci maddesinin son fıkrasında, maddenin birinci ve ikinci fıkralarında değişik sebeplerle sorumlu olanlara ilişkin bir düzenleme yapıldığı göz önünde tutularak, "Sorumluların, bu sebeplerle" şeklinde bir ibare kullanılmıştır.

MADDE 69- 818 sayılı Borçlar Kanununun 59 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 69 uncu maddesinde, başkasına ait bir bina veya diğer yapı eserlerinden zarar görme tehlikesiyle karşılaşan kişinin, bu tehlikenin önlenmesini isteme hakkı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 59 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Tedbirleri temin" şeklindeki ibare, Tasarının 69 uncu maddesinde, "b. Zarar tehlikesini önleme" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 59 uncu maddesinin birinci fıkrasında, "zuhura gelecek bir zarara maruz olan kimsenin, tehlikeyi bertaraf etmek için" şeklindeki ibare yerine, Tasarıda, "zarar görme tehlikesiyle karşılaşan kişi" ibaresi kullanılarak, maddede öngörülen önlemlerin alınmasının istenebilmesi için zararın doğmasının şart olduğu şeklindeki yanlış izlenimin ortadan kaldırılması amaçlanmıştır.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 70- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "III. Tehlike sorumluluğu ve denkleştirme" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının dört fıkradan oluşan 70 inci maddesinde, kusursuz sorumluluk türlerinden biri olan tehlike sorumluluğunun genel ilkesi düzenlenmektedir.

Borçlar Kanunumuzun kaynağını oluşturan İsviçre hukukunda, tehlike sorumluluğunun öngörüldüğü birçok özel kanun bulunduğu hâlde, Hukukumuzda bu konuya ilişkin yeterli sayılabilecek yasal düzenlemelerin olmaması karşısında, söz konusu maddede tehlike sorumluluğunun genel ilkesinin belirtilmesi uygun görülmüştür.

Maddenin birinci fıkrasında belirtilen ilkeye göre: "Önemli ölçüde tehlike arzeden bir işletmenin faaliyetinden zarar doğduğu takdirde, bu zarardan işletme sahibi ve varsa işleten müteselsilen sorumludur." Bu nedenle, önemli ölçüde tehlike arzeden bir işletmenin faaliyetlerini yürüten kişiler, bu faaliyetlerin gerektirdiği izni veya ruhsatı almış olsalar bile, tipik tehlike olgusunun doğurduğu tipik zarardan sorumlu olmaktan kurtulamazlar.

Maddenin ikinci fıkrasının ilk cümlesinde, bir işletmenin, hangi durum ve koşullarda, "önemli ölçüde tehlike arzettiği"nin kabul edileceği düzenlenmiştir. Buna göre: "Bir işletmenin, mahiyeti veya faaliyette kullanılan malzeme, araçlar ya da güçler göz önünde tutulduğunda, bu işlerde uzman bir kişiden beklenen tüm özenin gösterilmesi durumunda bile sıkça veya ağır zararlar doğurmaya elverişli olduğu sonucuna varılırsa, bunun önemli ölçüde tehlike arzeden bir işletme olduğu kabul edilir." Bu hüküm uyarınca, önemli ölçüde tehlike arzeden bir işletmenin beklenmedik hâl sonucunda, sık olarak ya da zaman zaman ağır zararlar doğurmaya elverişli ise, söz konusu işletmeyi işleten kişiler hakkında, maddenin birinci fıkrası hükmü uygulanabilir. Aynı fıkranın son cümlesinde de, özellikle herhangi bir kanunda, benzeri tehlikeler arzeden işletmeler için özel bir tehlike sorumluluğunun öngörülmüş olması durumunda, bu işletmenin de önemli ölçüde tehlike arzeden bir işletme sayılacağı belirtilmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, tehlike sorumluluğu öngören özel kanun hükümlerinin saklı olduğu belirtilmektedir.

Maddenin son fıkrasında ise, hukuk düzenince, önemli ölçüde tehlike arzeden bir işletmenin faaliyetine izin verilmiş olsa bile, zarar görenlerin, bu işletmenin faaliyetinden doğan zararlarının, uygun bir bedelle denkleştirilmesini isteyebilecekleri kabul edilmiştir.

Haksız fiil dolayısıyla zarar gören bakımından bir borç doğmuşsa zarar gören, haksız fiilden doğan tazminat istemi zamanaşımına uğramış olsa bile, her zaman bu borcu ifadan kaçınabilir.

MADDE 71- 818 sayılı Borçlar Kanununun 60 ıncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 71 inci maddesinde, haksız fiilden doğan tazminat isteminin zamanaşımı süresi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun söz konusu maddesinin kenar başlığında kullanılan "F. Mürruzaman" şeklindeki ibare, Tasarının 71 inci maddesinde, "C. Zamanaşımı / I. Kural" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 60 ıncı maddesinin ikinci fıkrası hükmü, Tasarının 71 inci maddesinin birinci fıkrasıyla birleştirildiği için, 818 sayılı Borçlar Kanununda üç fıkradan oluşan madde, Tasarıda iki fıkraya dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "Zarar ve ziyan yahut manevî zarar namiyle nakdî bir meblâğ tediyesine müteallik dava" şeklindeki ibare yerine, Tasarının 71 inci maddesinin birinci fıkrasında, kısaca "Tazminat istemi" ibaresi kullanılmıştır. Gerçekten, tazminat isteminin mutlaka bir dava açılarak ileri sürülmesi şart olmayıp, bu istem dava dışında da ileri sürülebilir. Haksız fiil tazminatı için, 818 sayılı Borçlar Kanununda öngörülen bir yıllık kısa zamanaşımı süresinin, yetersiz bulunması nedeniyle, Tasarıda iki yıla çıkarılması öngörülmüştür. Nitekim, motorlu taşıt işletenlerin sebep oldukları maddî zararlar da, niteliği itibarıyla bir haksız fiil oluşturduğu hâlde, bu tür zararlardan doğan sorumluluk, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununda iki yıllık zamanaşımı süresine tâbi tutulmuştur.

Ayrıca, 818 sayılı Borçlar Kanununda on yıllık uzun zamanaşımı süresi için kullanılan "zararı müstelzim fiilin vukuundan itibaren" şeklindeki ibarenin, haksız fiilin "zarar" unsuru gerçekleşmedikçe, fiilin işlendiği tarihten itibaren kaç yıl geçerse geçsin, haksız fiil nedeniyle tazminat isteminin zamanaşımına uğramayacağı şeklinde yorumlanmasını önlemek amacıyla, bu ibare "her hâlde, fiilin işlendiği tarihten başlayarak" şeklinde değiştirilmiş ve 818 sayılı Borçlar Kanunundaki on yıllık uzun zamanaşımı süresinin de, bu değişiklik göz önünde tutularak yirmi yıla çıkarılması öngörülmüştür. Nitekim, haksız fiil zamanaşımı süreleri olarak Alman Medenî Kanununun (BGB) 852 nci maddesinde on ve otuz yıllık süreler öngörülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 60 ıncı maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "Eğer haksız bir fiil, mutazarrır olan taraf aleyhinde bir alacak tevhit etmiş olursa" şeklindeki ibare, "Haksız fiil dolayısıyla zarar gören bakımından bir borç doğmuşsa" şeklinde değiştirilmiştir. 818 sayılı Borçlar Kanununun 60 ıncı maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "mutazarrır kendisinin tazminat talebi müruru zaman ile sakıt olsa bile o alacağı vermekten imtina edebilir" şeklindeki hüküm ise, Tasarının 71 inci maddesinde "zarar gören, haksız fiilden doğan tazminat istemi zamanlaşımına uğramış olsa bile, her zaman bu borcu ifadan kaçınabilir." şeklinde ifade edilmiştir.

MADDE 72- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "II. Rücu isteminde" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 72 nci maddesinde rücu isteminin tâbi olduğu zamanlaşımı süreleri ile bu sürelerin başlangıç anı düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasına göre, rücu istemi, tazminatın tamamının ödendiği ve birlikte sorumlu kişinin öğrenildiği tarihten başlayarak iki yılın ve her hâlde fiilin işlendiği tarihten başlayarak yirmi yılın geçmesiyle zamanlaşımına uğrayacaktır. Böylece, tazminat yükümlüsünün zarar görenin uğradığı zararı tamamen ödedikten sonra diğer sorumlulara rücu hakkının tâbi olduğu zamanlaşımı süresine ilişkin düzenleme boşluğunun doldurulması ve bu konuda özellikle uygulamada duyulan bir ihtiyacın karşılanması amaçlanmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, kendisinden tazminat istenen kişinin, bu durumu birlikte sorumlu olduğu kişilere bildirim yükü altında olduğu; bildirmezse zamanlaşımının, bu bildirim dürüstlük kurallarına göre yapılabileceği tarihte işlemeye başlayacağı öngörülmektedir. Böylece, bu durumda, zamanlaşımının başlangıç anı, maddenin birinci fıkrasında öngörülen tazminatın tamamının ödendiği tarih değil, bu bildirim yapılması gereken tarih olacaktır.

MADDE 73- 818 sayılı Borçlar Kanununun 53 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 73 üncü maddesinde, sorumlu kişi hakkında ceza yargılaması sonucunda verilen kararların, tazminat davasına ilişkin medenî yargılama üzerindeki etkisi düzenlenmektedir. 818 sayılı Borçlar Kanununun 53 üncü maddesi, tek fıkradan oluşmaktadır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 53 üncü maddesinin "VIII. Ceza hukuku ile medenî hukuk arasında münasebet" şeklindeki ibare, Tasarıda "D. Yargılama / I. Ceza hukuku ile ilişkisi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 53 üncü maddesinde kullanılan "ceza mahkemesi" sözcükleri yerine, Tasarının 73 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında "ceza hâkimi" sözcükleri kullanılmıştır.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 74- 818 sayılı Borçlar Kanununun 46 ncı maddesinin ikinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 74 üncü maddesinde, hâkimin tazminat hükmünü değiştirme yetkisi ve bunun koşulları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 46 ncı maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "hükmün tefhimi tarihinden itibaren iki sene zarfında, hâkimin, tetkik salâhiyetini muhafaza etmeğe hakkı vardır" şeklindeki ibare, Tasarının 74 üncü maddesinde, "hâkim, kararın kesinleşmesinden başlayarak iki yıl içinde, tazminat hükmünü değiştirme yetkisini saklı tutabilir." şeklinde değiştirilmiştir. Böylece, söz konusu iki yıllık sürenin, hükmün kesinleşmesine kadar geçecek süre içinde sona ermesi tehlikesi ortadan kaldırılmıştır.

MADDE 75- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "III. Geçici ödemeler" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 75 inci maddesinde, geçici ödemeler düzenlenmektedir. Bu yeni düzenlemeyle, meselâ, hiçbir sosyal güvenceden yararlanamayacak durumda bulunmakla birlikte, somut olayda uğradığı zararın giderilmesi için âcilen parasal bir desteğe ihtiyaç duyan ve tazminat yükümlüsünün, uğradığı zarardan sorumluluğunu hâkime sunduğu inandırıcı kanıtlarla ortaya koyan zarar görenlerin korunması amaçlanmıştır.

Maddenin birinci fıkrasında, zarar görenin iddiasının haklılığını gösteren inandırıcı kanıtlar sunması ve ekonomik durumunun da gerektirmesi koşullarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, hâkime, istem üzerine tazminat yükümlüsünün zarar görene geçici ödeme yapmasına karar verme yetkisi tanınmıştır. Ancak, fıkroda yapılan düzenlemeyle, geçici ödeme kararıyla kesin hüküm sonucunun, eda amaçlı bir ihtiyati tedbir aracılığıyla elde edilmesi amaçlanma-

maktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, aynı maddenin birinci fıkrası uyarınca zarar görene yapılan geçici ödemelerin nihaî kararda hükmedilmiş olan tazminata mahsup edileceği; zarar görenin açtığı davanın reddine karar verilmesi durumunda ise hâkim tarafından, aynı davada, davacının aldığı geçici ödemeleri, yasal faizi ile birlikte geri vermesine hükmedileceği öngörülmektedir.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

Sebepsiz Zenginleşmeden Doğan Borç İlişkileri

818 sayılı Borçlar Kanununun 61 inci maddesiyle başlayan "Üçüncü Fasıll / Haksız bir fiil ile mal iktisabından doğan borçlar" şeklindeki alt başlık, öğretilerdeki eleştiriler göz önünde tutularak, Tasarıda "Üçüncü Ayırım / Sebepsiz Zenginleşmeden Doğan Borç İlişkileri" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 76- 818 sayılı Borçlar Kanununun 61 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 76 ncı maddesinde, sebepsiz zenginleşmenin koşulları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununda, 61 inci maddeyle başlayan "Üçüncü Fasıll / Haksız bir fiil ile mal iktisabından doğan borçlar" şeklindeki üst başlığın öğretilerde eleştirildiği göz önünde tutularak, bu üst başlık, Tasarıda "Üçüncü Ayırım / Sebepsiz Zenginleşmeden Doğan Borç İlişkileri" şekline dönüştürülmüştür. 818 sayılı Borçlar Kanununun 61 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Şartlar / I. Umumiyet itibariyle" şeklindeki ibareler, Tasarıda "A. Koşulları / I. Genel olarak" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 61 inci maddesinde, "Haklı bir sebep olmaksızın âharın zararına mal iktisap eden kimse, onu iadeye mecburdur" denildiği hâlde, öğreti ve uygulamada ortaya çıkan yeni anlayışa uygun olarak Tasarının 76 ncı maddesinin birinci fıkrasında "Haklı bir sebep olmaksızın bir başkasının malvarlığından veya emeğinden zenginleşen, bu zenginleşmeyi geri vermekle yükümlüdür." denilmektedir.

Tasarının 76 ncı maddesinin ikinci fıkrasında, başlıca sebepsiz zenginleşme çeşitleri sayılmıştır.

MADDE 77- 818 sayılı Borçlar Kanununun 62 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 77 nci maddesinde, sebepsiz zenginleşmenin özel bir çeşidi olan borçlanılmamış edimin ifası düzenlenmektedir.

Para borçlarının ifası için kullanılması uygun olan "tediye" teriminin, diğer borçların ifasını belirtmek amacıyla kullanılmasının yanlış olduğu göz önünde tutularak, Tasarıda, maddenin kenar başlığı "II. Borçlanılmamış edimin ifası" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 62 nci maddesinin, yüklemi olumsuz fiil olan ilk cümlesi, Tasarıda yüklemi olumlu fiil olan bir cümleye dönüştürülmüştür. Aynı maddenin ikinci cümlesi ise, Tasarıda ikinci fıkra olarak düzenlenmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrası kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 63 üncü maddesinin üçüncü fıkrasından alınmıştır. Bu fıkroda, borçlanılmamış edimin geri istenmesine ilişkin diğer kanun hükümlerinin saklı tutulduğu belirtilmektedir.

MADDE 78- 818 sayılı Borçlar Kanununun 63 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 78 inci maddesinde, sebepsiz zenginleşenin geri verme yükümlülüğü düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 63 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. İadenin Şümulü / I. Müddeaaaleyhin borcu" şeklindeki ibareler, Tasarıda "B. Geri vermenin kapsamı / I. Zenginleşenin yükümlülüğü" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasında kullanılan olumsuz ifade, Tasarının aynı maddesinin birinci fıkrasında olumlu şekilde ifade edilerek, daha kolay anlaşılması ve kenar başlığıyla uyumlu olması sağlanmıştır. 63 üncü maddenin ikinci fıkrasında kullanılan "kâbız o şeyi suiniyet ile elden çıkarmış" şeklindeki ibare, Tasarıda "zenginleşen, zenginleşmeyi iyiniyetli olmaksızın elden çıkarmışsa" şeklinde değiştirilmiştir. Gerçekten, 4721 sayılı Türk Medenî Kanununda "kötüniyetli" terimi yerine "iyiniyetli olmama" terimi kullanıldığı göz önünde tutularak, Tasarı da "iyiniyetli olmaksızın" ibaresi kullanılmıştır.

MADDE 79- 818 sayılı Borçlar Kanununun 64 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 79 uncu maddesinde, sebepsiz zenginleşenin geri vermekle

yükümlü olduğu şeylere yaptığı harcamalardan doğan hakkı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 64 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Masraftan mütevellit haklar" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Giderleri isteme hakkı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 64 üncü maddesi tek fıkradan oluştuğu hâlde, farklı konuların düzenlendiği göz önünde tutularak, Tasarının 79 uncu maddesinde üç fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 64 üncü maddesinin birinci ve ikinci cümlelerinde kullanılan "müddeaaaleyh" terimi yerine, zenginleşmenin geri verilmesinin her zaman dava yoluyla gerçekleşmesinde bir zorunluluk bulunmadığı için, Tasarıda "zenginleşen" terimi kullanılmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 64 üncü maddesinin birinci cümlesinde zorunlu veya faydalı masraflarının geri verilmesini isteyebileceğinin belirtilmesi karşısında iyiniyetli sebepsiz zenginleşenden örtülü olarak söz edildiği anlaşıldığı hâlde, Tasarının 79 uncu maddesinin birinci fıkrasında, bu kişinin iyiniyetli sebepsiz zenginleşen olduğu açıkça belirtilmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma ve düzeltme dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 80- 818 sayılı Borçlar Kanununun 65 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 80 inci maddesinde, hukuka veya ahlâka aykırı bir amaca ulaşmak için verilen şeyin geri istenememesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 65 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "C. İstirda-dın Caiz Olmaması" şeklindeki ibare, Tasarının 80 inci maddesinde "C. Geri istenememe" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci cümlesi, 818 sayılı Borçlar Kanununun 65 inci maddesinin birinci fıkrasını karşılamaktadır. Metninde yapılan arılaştırma dışında, cümlede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

Maddenin ikinci cümlesinde ise, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, yeni bir hüküm öngörülmektedir. Buna göre, hukuka veya ahlâka aykırı bir sonucun gerçekleşmesi amacıyla verilen şey geri istenememekle birlikte, bu konuda bir dava açılmışsa, davanın reddine karar veren hâkim, dava konusu şeyin davalıda bırakılmasını uygun görmezse, bunun Devlete mal edilmesine de karar verebilir.

MADDE 81- 818 sayılı Borçlar Kanununun 66 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 81 inci maddesinde, sebepsiz zenginleşme nedeniyle açılacak davanın tâbi olduğu zamanaşımı süresi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 66 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "D. Müru-zuzaman" şeklindeki ibare, Tasarının 81 inci maddesinde "D. Zamanaşımı" şeklinde değiştirilmiştir. 818 sayılı Borçlar Kanununun 66 ncı maddesinin birinci cümlesinde kullanılan "mutazar-rır olan taraf aleyhinde" ibaresi de, Tasarıda geri verme borcunun alacaklısını ifade etmek üzere, "diğer taraf" şeklinde değiştirilmiştir. 818 sayılı Borçlar Kanununun 66 ncı maddesinin son cümlesinde kullanılan "...borç teşkilinden ibaret ise" şeklindeki ifade, Tasarının 81 inci maddesinin ikinci fıkrasında "zenginleşenin bir alacak hakkı kazanması" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 66 ncı maddesinde öngörülen bir yıllık kısa zamanaşımı süresi, Tasarıda iki yıla çıkarılmıştır. Bununla birlikte, aynı maddede öngörülen on yıllık zamanaşımı süresi korunmuştur. Sebepsiz zenginleşmenin kanunda düzenlenmesinin amacı, iki mal varlığı arasındaki sebepsiz değer kaymasının geri verilmesinin sağlanmasıdır. Zenginleşenin geri verme borcunun doğumu için kusurlu olması şartının aranmaması nedeniyle, meselâ doğal bir olay olan rüzgârın etkisiyle komşu tarlaya sürüklenen ekinleri, bu tarla malikinin geri vermekle yükümlü olduğu göz önünde tutularak maddede, haksız fiil zamanaşımına ilişkin yirmi yıllık süreyle paralellik sağlanması uygun görülmemiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, geri verme borcunun alacaklısı durumundaki diğer tarafa "dai-mî def'î hakkı" tanınmaktadır. Bu hükme göre, sebepsiz zenginleşmenin nedeni, diğer tarafın zenginleşene karşı bir borç tanınmasında bulunması ise, diğer taraf, borç tanınmasının geçersiz bir hukukî sebebe dayandığı iddiasıyla sebepsiz zenginleşme davası açma hakkı zamanaşımına uğramış olsa bile, her zaman, geçersiz hukukî sebebe dayanan borcu ifadan kaçınabilir. Meselâ, (B)'nin, (A)'ya sebebini belirtmeksizin, bin lira borçlu olduğunu kabul etmekle birlikte, borç tanınmasının sebebini oluşturan borçlandırıcı işlemin (meselâ, konusu taşınır bir mal olan satış sözleşmesinin), (B)'nin ehliyetsizliği nedeniyle geçersiz olduğunu varsayalım. Borç tanınması

hakkında sebebe bağlı olmama ilkesinin geçerli olduğu, yani temel borçlandırıcı işlemin geçersizliğinden etkilenmeyeceği kabul edilirse (A), bu borç tanınmasına dayanarak bin liranın ödemesi istemiyle (B)'ye karşı alacak davası açtığı takdirde, (B) temel borçlandırıcı işlemin, ehliyetsizlik nedeniyle geçersizliğini, bir def'i olarak ileri sürüp ispat ederse, sebepsiz zenginleşme davası için öngörülen iki ve on yıllık zamanaşımı süreleri dolmuş olsa bile, (A)'ya karşı sebepsiz zenginleşme def'i ileri sürerek, her zaman bin liralık borcu ifadan kaçınabilir.

Öğretide tartışmalı olmakla birlikte, (B) tarafından yapılan bin liralık borç tanınmasının, (A)'ya alacak hakkı kazandırmasının sebebe bağlı olduğu (yani, temel borçlandırıcı işlemin geçerliliğine bağlı bulunduğu) kabul edilirse, (B)'nin sebepsiz zenginleşme def'i ileri sürmesine de gerek olmaksızın, hâkimin, dosyadaki bilgi ve belgelerden, (B)'nin taşınır satış sözleşmesini yaptığı sırada ehliyetsizliği sonucuna varması durumunda, ehliyetsizlik bir itiraz niteliğinde olduğu için, bunu kendiliğinden göz önünde tutarak, davanın reddine karar vermesi gerektiği ileri sürülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

Borç İlişkisinin Hükümleri

818 sayılı Borçlar Kanununda "İkinci Bap / Borçların Hükümü" şeklindeki üst başlık, Tasarıda "İkinci Bölüm / Borç İlişkisinin Hükümleri" şeklinde değiştirilmiştir.

BİRİNCİ AYIRIM

Borçların İfası

818 sayılı Borçlar Kanununun 67 nci maddesiyle başlayan "Birinci Fasal / Borçların ifası" şeklindeki alt başlık, Tasarıda "Birinci Ayırım / Borçların İfası" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 82- 818 sayılı Borçlar Kanununun 67 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 82 nci maddesinde, hangi durumda borcun, borçlu tarafından şahsen ifasının zorunlu olmadığı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 67 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Umumî Esaslar / I. Bizzat borçlu tarafından ifa" şeklindeki ibareler, Tasarıda "A. Genel olarak / I. Şahsen ifa zorunluluğunun olmaması" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 83- 818 sayılı Borçlar Kanununun 68 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 83 üncü maddesinde, kısmen ifa düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 68 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. İfanın mevzuu / 1. Kısmen tediye" şeklindeki ibareler, tediye sadece para borçlarının ifası için kullanılabilmesi göz önünde tutularak, Tasarıda "II. İfanın konusu / 1. Kısmen ifa" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 84- 818 sayılı Borçlar Kanununun 69 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 84 üncü maddesinde, bölünemeyen borç düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 69 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Taksimi kabil olmayan borç" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Bölünemeyen borç" şeklinde değiştirilmiştir.

Tasarının 84 üncü maddesinin birinci fıkrasında, bölünemeyen bir borcun alacaklılarından her birinin, ancak, borcun alacaklılardan birine değil, tamamına ifasını isteyebileceği, borçlunun da, ancak alacaklıların tamamına ifada bulunarak borcundan kurtulabileceği ifade edilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 69 uncu maddesinin üçüncü cümlesi, Tasarının 84 üncü maddesinin ikinci fıkrasına alınmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 85- 818 sayılı Borçlar Kanununun 70 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 85 inci maddesinde, çeşit borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 70 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Muayyen olmayan bir şeye taallük eden borç" şeklindeki ibare, Tasarının 85 inci maddesinde "3. Çeşit borcu" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 70 inci maddesinin ilk cümlesinde, sadece "işin mahiyetinden hilâfı anlaşılmadıkça" ibaresi kullanıldığı hâlde, Tasarının 85 inci maddesinin ilk cümlesinde, "hukukî ilişkiden ve işin özelliğinden aksi anlaşılmadıkça" ibaresinin kullanılması uygun görülmüştür.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 86- 818 sayılı Borçlar Kanununun 71 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 86 ncı maddesinde, seçimlik borç düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 71 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "4. Birden ziyade şeylere taallûk eden borç" şeklindeki ibare, Tasarıda "4. Seçimlik borç" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 71 inci maddesinde kullanılan "Borç birden ziyade şeylerin yapılmasını veya verilmesini şâmil olup da..." şeklindeki ibare, Tasarıda "Seçimlik borçlarda" şeklinde; "işin mahiyetinden hilâfı anlaşılmadıkça" şeklindeki ibare de "hukukî ilişkiden ve işin özelliğinden aksi anlaşılmadıkça" şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 87- 818 sayılı Borçlar Kanununun 72 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 87 nci maddesinde, yasal faiz düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununun 72 nci maddesinde yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Fıkroda, faiz ödeme borcunda uygulanacak yıllık faiz oranının sözleşmede kararlaştırılmaması durumunda, bu oranın faiz borcunun doğduğu tarihte yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre belirleneceği öngörülmektedir. Faiz oranının, zaman içinde sıkça değiştirilebildiği göz önünde tutularak, temel bir kanun olan Türk Borçlar Kanununda sabit bir oranın belirtilmesi uygun görülmemiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, sözleşmede kararlaştırılacak yıllık faiz oranının, birinci fıkra uyarınca belirlenen yıllık faiz oranının yüzde elli fazlasını aşamayacağı öngörülerek, bu emredici hükümlerle, uygulamada örnekleri sıkça görülen olağanüstü faiz oranları karşısında, borçluların korunması amaçlanmıştır.

MADDE 88- 818 sayılı Borçlar Kanununun 73 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 88 inci maddesinde, borcun ifa yeri düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 73 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Borcun İfa Edileceği Mahal" şeklindeki ibare, Tasarıda "B. İfa yeri" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 73 üncü maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde kullanılan "alacaklının verme zamanında mukim bulunduğu yerde" şeklindeki ibare, Tasarıda "alacaklının ödeme zamanındaki yerleşim yerinde" şeklinde; 818 sayılı Borçlar Kanununun aynı maddesinin (2) numaralı bendinde kullanılan "Borç muayyen bir şeye taallûk ediyorsa" şeklindeki ibare, Tasarıda "Parça borçları" şeklinde; nihayet 818 sayılı Borçlar Kanununun yine aynı maddesinin (3) numaralı bendinde kullanılan "borçlunun mukim bulunduğu yerde" şeklindeki ibare de, Tasarıda "borçlunun yerleşim yerinde" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 89- 818 sayılı Borçlar Kanununun 74 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 89 uncu maddesinde, süreye bağlanmamış borçta ifa zamanı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 74 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "C. İfanın Zamanı / 1. Muaccel borç" şeklindeki ibare, Tasarıda "C. İfa zamanı / 1. Süreye bağlanmamış borç" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 74 üncü maddesinde kullanılan "Ecel meşrut olduğu veya işin mahiyetinden anlaşılmadıkça" şeklindeki ibare, Tasarıda "İfa zamanı taraflarca kararlaştırılmadıkça veya hukukî ilişkinin özelliğinden anlaşılmadıkça" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 90- 818 sayılı Borçlar Kanununun 75 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 90 ıncı maddesinde, aya ilişkin sürelerde vade düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 75 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Müeccel borç / 1. Ay üzerine ecel" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Süreye bağlı borç / 1. Aya ilişkin sürelerde vade" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 75 inci maddesi iki cümleden oluştuğu hâlde, Tasarının 90 ıncı maddesinin birinci fıkrası, tek cümle hâlinde kaleme alınmıştır.

Maddenin ikinci fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununun 75 inci maddesinde yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Buna göre, sözleşmede borcun ifa günü (vade) belirtilmeden, sadece ifanın gerçekleştirileceği ay belirlenmişse, bundan o ayın son günü anlaşılacaktır. Böylece, yürürlükteki Kanunda düzenlenmeyen bu olasılık, yasal bir düzenlemeye kavuşturulmuştur.

MADDE 91- 818 sayılı Borçlar Kanununun 76 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 91 inci maddesinde, diğer sürelerde vade düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 76 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Diğer eceller" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Diğer sürelerde vade" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 76 ncı maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "veya sair herhangi bir tasarruf" şeklindeki ibare, Tasarıda "veya taraflardan birine düşen her hangi bir yükümlülüğün" şeklinde değiştirilmiştir. Ayrıca 818 sayılı Borçlar Kanununun 76 ncı maddesinin son fıkrasının ikinci cümlesi, Tasarının 91 inci maddesinin son fıkrası olarak düzenlenmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 92- 818 sayılı Borçlar Kanununun 77 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 92 nci maddesinde, tatil günlerinin ifaya etkisi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 77 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Pazar ve tatil günleri" şeklindeki ibare, Tasarıda "3. Tatil günleri" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 93- 818 sayılı Borçlar Kanununun 78 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 93 üncü maddesinde, iş saatlerinde ifa düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 78 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. İşlere tahsis olunan saatlerde ifa" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. İş saatlerinde ifa" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 94- 818 sayılı Borçlar Kanununun 79 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 94 üncü maddesinde, sürenin uzatılması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 79 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. Ecelin uzatılması" şeklindeki ibare, Tasarıda "IV. Sürenin uzatılması" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 95- 818 sayılı Borçlar Kanununun 80 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 95 inci maddesinde, erken ifa düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 80 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "V. Vaktinden evvel ifa" şeklindeki ibare, Tasarıda "V. Erken ifa" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 80 inci maddesinin son cümlesinde kullanılan "bir miktar tenzilât icrasına hakkı yoktur." şeklindeki ibare, Tasarıda "indirim yapamaz." şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 96- 818 sayılı Borçlar Kanununun 81 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 96 ncı maddesinde, ifada sıra düzenlenmektedir. Öğreti ve uygulamada maddenin, "ödemezlik def'i"ne ilişkin olduğu bilinmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 81 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "VI. Mütakabil taahhüdatı ihtiva eden akitte / 1. İfanın tarzı" şeklindeki ibare, maddede ifa sırasının düzenlendiği göz önünde tutularak "VI. Karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde / 1. İfada sıra" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddede kullanılan "karşılıklı borç yükleyen bir sözleşme" şeklindeki terim ile, tarafların edimlerinin karşılıklılık (sinallagma) ilişkisi içinde bulunduğu borçlar hukuku sözleşmeleri kasdedilmektedir. Aynı terim, öğretide "tam iki tarafa borç yükleyen sözleşme" olarak da ifade edilmektedir. Meselâ, satış, kira, hizmet, eser ve ölünceye kadar bakma, Tasarının 96 ncı maddesi anlamında, karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerdendir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 97- 818 sayılı Borçlar Kanununun 82 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 97 nci maddesinde, ifa güçsüzlüğüne düşen borçlu karşısında alacaklının sahip olduğu haklar düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 82 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Borcunu ödemekten aciz hâlinde bir tarafın fesih hakkı" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. İfa güçsüzlüğü" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 82 nci maddesi tek fıkradan oluştuğu hâlde, Tasarıda iki fıkraya bölünerek düzenlenmiştir. Ayrıca, 818 sayılı Borçlar Kanununda "akdi feshedebilir." şeklindeki ibare, "sözleşmeden dönebilir." şeklinde ifade edilmiştir. Çünkü, kural olarak; sürekli borç ilişkilerinin ileriye etkili olacak şekilde ortadan kaldırılmasını ifade etmek için "fesih" teriminin kullanılmasına karşılık, ani edimli borç ilişkilerinin geriye etkili olacak şekilde ortadan kaldırılmasını ifade etmek için "dönme" teriminin kullanılması yerinde olur.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 98- 818 sayılı Borçlar Kanununun 83 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 98 inci maddesinde, para borçlarının ödenmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 83 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "D. Tediye / 1. Memleket parasıyla" şeklindeki ibare, Tasarıda "D. Ödeme / I. Ülke parası ile" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 83 üncü maddesinin birinci fıkrasında "Mevzuu para olan borç memleket parasıyla ödenir." Denildiği hâlde, Tasarıda aynı hüküm şöyle ifade edilmiştir: "Konusu para olan borç, Ülke parasıyla ödenir."

818 sayılı Borçlar Kanununun 83 üncü maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "Akit tediye mahallinde kanunî rayici olmayan bir para üzerine varit olmuş ise" şeklindeki ibare, Tasarıda "Ülke parası dışında başka bir para birimiyle ödeme yapılması kararlaştırılmışsa," şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 83 üncü maddesinin son fıkrasında kullanılan "yabancı para borcunun" şeklindeki ibare, Tasarının 98 inci maddesinin son fıkrasında "Ülke parası dışında başka bir para birimi", şekline dönüştürülmüş ve fıkraya "sözleşmede aynen ödeme ya da bu anlama gelen bir ifade de bulunmadıkça" şeklinde bir ibare eklenmiştir. Böylece fıkra, aynı maddenin ikinci fıkrasıyla uyumlu hâle getirilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 99- 818 sayılı Borçlar Kanununun 84 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 99 uncu maddesinde, para borcunun kısmen ödenmesinde mahsup düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 84 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Mahsup / 1. Kısmen tediye hâlinde" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Mahsup / 1. Kısmen ödemede" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 84 üncü maddesinin birinci fıkrasından farklı olarak, Tasarının 99 uncu maddesinin birinci fıkrasına eklenen bir cümle ile, bu hükmün emredici nitelikte olduğu kabul edilmiştir.

MADDE 100- 818 sayılı Borçlar Kanununun 85 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 100 üncü maddesinde, birden çok borçta ödemenin hangi borç için yapıldığı veya yapılmış sayılacağı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 85 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Birden fazla borçlar olduğu surette borçlu veya alacaklının beyanı üzerine mahsup" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Birden çok borçta / a. Borçlu ve alacaklının bildirimine göre" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 101- 818 sayılı Borçlar Kanununun 86 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 101 inci maddesinde, birden çok borcu bulunan borçlunun yaptığı ödemenin, hangi borcu için olduğunu bildirmemesi ve bu konuda makbuzda da bir açıklık bulunmaması durumunda, ödemenin kanunen hangi borç için yapılmış sayılacağı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 86 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Kanunen mahsup" şeklindeki ibare, Tasarıda "b. Kanuna göre" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 102- 818 sayılı Borçlar Kanununun 87 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 102 nci maddesinde, borcunu tamamen veya kısmen ödeyen borçlunun, makbuz ve senetlerin geri verilmesini veya iptalini ya da ödemenin borç senedine işlenmesini isteme hakkı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 87 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Makbuz ve senetlerin iadesi" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Makbuz ve senetlerin geri verilmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 87 nci maddesi tek fıkradan oluştuğu hâlde, bu maddede iki ayrı konunun düzenlendiği göz önünde tutularak, Tasarının 102 nci maddesi iki fıkraya bölünerek düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, borcun tamamının ödenmemiş olması hâlinde veya borç tamamen ödenmiş olmasına karşın, senette ayrıca alacaklıya bir takım haklar tanınmışsa, senedin geri verilmesinin istenemeyeceği; ancak, makbuz verilmesi ve borç senedine işlenmesinin istenebileceği öngörülmektedir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 103- 818 sayılı Borçlar Kanununun 88 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 103 üncü maddesinde, makbuz ve senetlerin geri verilmesinin hükümleri düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 88 inci maddesi tek fıkradan oluştuğu hâlde, bu maddede birbirinden ayrı üç karineye yer verildiği göz önünde tutularak, Tasarının 103 üncü maddesi üç fıkra hâlinde düzenlenmiştir.

Maddede, faiz veya kira bedeli gibi dönemsel edimlerde, alacaklı tarafından, bir döneme ilişkin yaptığı ödeme veya anaparanın tamamı için borçluya makbuz vermesinin, önceki dönemlere ilişkin olmak üzere ortaya çıkardığı karineler düzenlenmektedir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 104- 818 sayılı Borçlar Kanununun 89 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 104 üncü maddesinde, borcu ödemek isteyen borçluya, alacaklının borç senedini geri verememesi durumunda, borçlunun istem hakları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 89 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Senedin iadesinin mümkün olamaması" şeklindeki ibare, Tasarıda "3. Senedin geri verilememesi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 89 uncu maddesi tek fıkradan oluştuğu hâlde, bu maddede iki ayrı konunun düzenlendiği göz önünde tutularak, Tasarının 104 üncü maddesi iki fıkraya bölünerek düzenlenmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Ka-

nununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 105- 818 sayılı Borçlar Kanununun 90 ıncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 105 inci maddesinde, alacaklının temerrüdünün koşulları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 90 ıncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "E. Alacaklının Temerrüdünün / I. Şartları" şeklindeki ibare, Tasarıda "E. Alacaklının temerrüdü / I. Koşulları" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 90 ıncı maddesinde kullanılan "Yapılacak veya verilecek şey" şeklindeki ibare, Tasarıda "Yapma veya verme edimi" şeklinde; "tekaddümen kendi tarafından yapılması lâzım gelen muameleleri icradan imtina eder ise, mütemerrit addolunur." şeklindeki ibare ise, Tasarıda "kendisi tarafından yapılması gereken hazırlık fiillerini yapmaktan kaçınırsa, temerrüde düşmüş olur." şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Fıkraya göre, alacaklının müteselsil borçlulardan birine karşı temerrüde düşmesi, diğerlerine karşı da temerrüde düşmüş olması sonucunu doğurur. Böylece, müteselsil borçlulardan birinin usulüne uygun bir ifa önerisi, haklı bir sebep olmaksızın alacaklı tarafından reddedilirse, diğer müteselsil borçluların da aynı edimi alacaklıya yeniden ifa önerisinde bulunmaktan kurtarılmaları amaçlanmıştır.

MADDE 106- 818 sayılı Borçlar Kanununun 91 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 106 ncı maddesinde, verme edimlerinde borçlunun tevdi hakkı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 91 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "1. Borcun mevzuu bir şey olduğu surette" şeklindeki ibare, Tasarıda "1. Bir şeyin teslimine ilişkin edimlerde" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 91 inci maddesi tek fıkradan oluştuğu hâlde, bu maddede iki ayrı konunun düzenlendiği göz önünde tutularak, Tasarının 106 ncı maddesi iki fıkraya bölünerek düzenlenmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 91 inci maddesinin ikinci cümlesinde kullanılan "tevdi edilecek yeri tediye yerindeki hâkim tayin eder." şeklindeki ibare, yanıltıcı olduğu için Tasarıda "Tevdi yerini ifa yerindeki hâkim belirler." şekline dönüştürülmüştür.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 107- 818 sayılı Borçlar Kanununun 92 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 107 nci maddesinde, alacaklının temerrüde düşmesi durumunda, tevdi edilmeye elverişli olmayan verme edimlerinde, borçlunun onu nasıl sattırıp bedelini tevdi etmek suretiyle borcundan kurtulabileceği düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 92 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "b. Satmak hakkı" şeklindeki ibare, Tasarıda "b. Satma hakkı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 92 nci maddesi tek fıkradan oluştuğu hâlde, bu maddede iki ayrı konunun düzenlendiği göz önünde tutularak, Tasarının 107 nci maddesi iki fıkraya bölünerek düzenlenmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 108- 818 sayılı Borçlar Kanununun 93 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 108 inci maddesinde, borçlunun tevdi ettiği edimi aynı maddede öngörülen durumlarda, tevdi yerinden geri almasının hukukî sonucu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 93 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "c. Tevdi edilecek şeyin istirdadı" şeklindeki ibare, Tasarıda "c. Tevdi konusunu geri alma" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 93 üncü maddesinin ikinci cümlesinde kullanılan "alacak bütün teferruatıyla yeniden tevellüt eder." şeklindeki ibare, Tasarıda "alacak, bütün yan haklarıyla birlikte varlığını sürdürür." şekline dönüştürülmüştür. Gerçekten, bu durumda alacağın sona ermesi söz konusu olmadığı için, "alacak yeniden tevellüt eder (doğar)." denilmesi, hukuk tekniğine uygun değildir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 93 üncü maddesi tek fıkradan oluştuğu hâlde, bu maddede iki ayrı konunun düzenlendiği göz önünde tutularak, Tasarının 108 inci maddesi iki fıkraya bölünerek düzenlenmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 109- 818 sayılı Borçlar Kanununun 94 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 109 uncu maddesinde, alacaklının temerrüde düşmesi durumunda, yapma edimi borçlusunun sözleşmeden dönmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 94 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Borcun mevzuu bir şey olmadığı surette" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Diğer edimlerde" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 94 üncü maddesinin sonunda kullanılan "akdi feshedebilir." şeklindeki ibare, Tasarıda "sözleşmeden dönebilir." şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 110- 818 sayılı Borçlar Kanununun 95 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 110 uncu maddesinde, borçlunun kusuru olmaksızın, alacağın kime ait olduğunda veya alacaklının kimliğinde duraksama sebebiyle ya da alacaklıdan kaynaklanan diğer kişisel bir sebeple ifa engelinin ortaya çıkması durumunda, borçlunun sahip olduğu haklar düzenlenmektedir. Bu hüküm, niteliği gereği, yapma ve verme edimlerini kapsamaktadır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 95 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "F. Borcun İfasına Mani Diğer Sebepler" şeklindeki ibare, Tasarıda "F. Diğer ifa engelleri" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 95 inci maddesinin sonunda kullanılan "veya akdi feshetmek hakkını hâizdir." şeklindeki ibare, Tasarıda "ya da sözleşmeden dönme hakkını kullanabilir." şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

İKİNCİ AYIRIM

Borçların İfa Edilmemesinin Sonuçları

818 sayılı Borçlar Kanununun 96 ncı maddesiyle başlayan "İkinci Fası / Borçların ödenmemesinin neticeleri" şeklindeki alt başlık, Tasarıda "İkinci Ayırım / Borçların İfa Edilmemesinin Sonuçları" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 111- 818 sayılı Borçlar Kanununun 96 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 111 inci maddesinde, borcun ifa edilmemesi durumunda, genel olarak giderim borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 96 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Borcun İfa Edilmemesi / I. Borçlunun mesuliyeti / 1. Umumiyet itibariyle" şeklindeki ibare, Tasarıda "A. Borcun ifa edilmemesi / I. Giderim borcu / 1. Genel olarak" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 96 ncı maddesinde kullanılan "Alacaklı, hakkını kısmen veya tamamen istifa edemediği takdirde" şeklindeki ibare, Tasarıda "Borç hiç veya gereği gibi ifa edilmezse" şekline dönüştürülmüştür.

Maddede, borçlunun borcunu hiç veya gereği gibi ifa etmemesi durumunda, alacaklının ifaya olan menfaatinin (olumlu zararının) karşılanması amaçlanmıştır.

Maddede borçlunun, "kendisine hiçbir kusurun yüklenemeyeceğini ispat etmedikçe" borca aykırılık nedeniyle alacaklının uğradığı zararı gidermekle yükümlü olduğu belirtilmektedir. Burada, borca aykırı davranış söz konusu olduğu için, 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 6 ncı maddesinde öngörülen genel ispat kuralından farklı olarak kusursuzluğunu ispat yükü, tazminat sorumluluğundan kurtulmak isteyen borçluya yükletilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 112- 818 sayılı Borçlar Kanununun 97 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 112 nci maddesinde, yapma ve yapmama borcunun ifa edil-

memesinin sonuçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 97 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Bir şeyin yapılması veya yapılmaması borçları" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Yapma ve yapmama borçlarında" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 97 nci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "borcun kendisi tarafından ifasına izin verilmesini talep edebilir." şeklindeki ibare, öğreti ve uygulamada benimsenen görüşe uygun olarak, Tasarıda "edimin kendisi veya başkası tarafından ifasına izin verilmesini isteyebilir." şeklinde düzeltilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 97 nci maddesinin son fıkrasının birinci cümlesinde kullanılan "taahhüde muhalif olarak yapılan şeyin ref'ini" şeklindeki ibare, Tasarıda "borca aykırı durumun ortadan kaldırılmasını" şeklinde; 818 sayılı Borçlar Kanununun aynı fıkrasının son cümlesinde kullanılan "kendisi tarafından ref'e izin verilmesini de isteyebilir." şeklindeki ibare ise, Tasarıda "kendisinin yetkili kılınmasını isteyebilir." şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin son fıkrası, ilk iki fıkradaki durumlarda uygulanabilecek bir hüküm içermektedir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 113- 818 sayılı Borçlar Kanununun 98 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 113 üncü maddesinde, borcun ifa edilmemesi durumunda, borçlunun sorumluluğunun ölçüsü ve giderim borcunun kapsamı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 98 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Mesuliyetin vüs'ati / 1. Umumiyet itibariyle" şeklindeki ibareler, Tasarıda "II. Sorumluluğun ölçüsü ve giderim borcunun kapsamı / 1. Genel olarak" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 98 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde: "Bu mesuliyetin vüs'ati için hususî mahiyetine göre çok veya az olabilir." denilmektedir. Bu cümle, Tasarıda şöyle ifade edilmiştir: "Borçlunun sorumluluğunun ölçüsü, işin özel niteliğine göre belirlenir."

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 114- 818 sayılı Borçlar Kanununun 99 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 114 üncü maddesinde, sorumsuzluk anlaşması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 99 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Mesuliyetten beraet şartı" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Sorumsuzluk anlaşması" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 99 uncu maddesi iki fıkradan oluştuğu hâlde, üç ayrı konunun düzenlendiği göz önünde tutularak, madde, Tasarıda üç fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 99 uncu maddesinin birinci fıkrasında "hile veya ağır kusur" ibaresi kullanılmışsa da, ağır kusurun, kastı ve ağır ihmali kapsadığı göz önünde tutularak, Tasarıda "hile" ibaresinin de kullanılması gereksiz görülmüş ve madde metnine alınmamıştır. Aynı fıkroda kullanılan "batıldır." sözcüğü, Tasarının 114 üncü maddesinin birinci fıkrasında, yine Tasarının 27 nci maddesinin gerekçesinde açıklandığı gibi, "kesin olarak hükümsüzdür." sözcükle ifade edilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında kullanılan "hafif kusur" şeklindeki ibare, "hafif ihmali" ifade etmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 99 uncu maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "hükümet tarafından imtiyaz suretiyle verilen bir sanatın icrasından tevellüt ediyorsa" şeklindeki ibare, Tasarının 114 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında "Uzmanlığı gerektiren bir hizmet, meslek veya sanat, ancak kanun ya da yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütülebiliyorsa" şeklinde değiştirilmiştir. Böylece, fıkra hükmünün, kanun ya da yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütülebilen her türlü faaliyet için değil, sadece uzmanlığı gerektiren hizmet, meslek veya sanatlar için uygulanması amaçlanmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 99 uncu maddesinin ikinci fıkrasındaki düzenlemeden farklı olarak, kanun veya yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütülen hizmetlerde hafif kusurdan sorumlu olunamayacağına ilişkin önceden yapılan anlaşma, bu tür hizmetleri yürütenlerin hafif kusurlarının varlığı hâlinde de olsa, sorumsuzluk kaydına yer vermelerinin uygun gö-

rülmemesi nedeniyle, hâkime takdir yetkisi verilmeksizin, kesin hükümsüzlük yaptırımına bağlanmıştır.

MADDE 115- 818 sayılı Borçlar Kanununun 100 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 115 inci maddesinde, yardımcı kişilerin fiillerinden sorumluluk düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 100 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Muavin şahısların mesuliyeti" şeklindeki ibare, Tasarıda "3. Yardımcı kişilerin fiillerinden sorumluluk" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 100 üncü maddesinin son fıkrasında, sorumsuzluk anlaşması yapıldığı sırada alacaklının borçlunun hizmetinde olması veya sorumluluğun, hükümetçe imtiyaz suretiyle verilen bir meslek veya sanatın icrasından doğması durumunda, sorumsuzluk anlaşmasıyla, borçlunun yardımcı kişilerin sadece hafif kusurlarından sorumlu olmayacağına kararlaştırılabileceği öngörülmüştür. Tasarının 115 inci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde öngörülen yeni hükme göre ise: "Uzmanlığı gerektiren bir hizmet, meslek veya san'at, ancak, kanun veya yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütülebiliyorsa, borçlunun yardımcı kişilerin fiillerinden sorumlu olmayacağına ilişkin yapılan anlaşma kesin olarak hükümsüzdür." Böylece, uzmanlığı gerektiren bir hizmet, meslek veya san'at, ancak, kanun veya yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütülebildiği takdirde, borçlunun, ifa yardımcılarının hafif kusurundan bile sorumluluktan kurtulması yolunun kapatılması amaçlanmıştır. Gerçekten, bu durumda borçlunun değil, alacaklının korunması, menfaatler dengesine de uygun düşer. Bu nedenle, söz konusu hükme aykırı olarak yapılan bir anlaşma, Tasarının 27 nci maddesinin birinci fıkrası anlamında, kesin hükümsüzlük yaptırımına bağlanmıştır.

Maddenin son fıkrasında, sorumsuzluk anlaşması yapıldığı sırada alacaklının borçlunun hizmetinde olması durumunda, borçlunun sadece hafif kusuru için geçerli bir sorumsuzluk anlaşması yapabileceği kabul edilmiştir.

MADDE 116- 818 sayılı Borçlar Kanununun 101 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 116 nci maddesinde, borçlunun temerrüdünün koşulları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 101 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Borçlunun Temerrüdü / I. Şartlar" şeklindeki ibareler, Tasarıda "B. Borçlunun temerrüdü / I. Koşulları" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 117- 818 sayılı Borçlar Kanununun 102 nci maddesinin birinci fıkrasının gecikme tazminatına ilişkin kısmını karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 117 nci maddesinde, gecikme tazminatı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 102 nci maddesinin ikinci fıkrası, Tasarının 118 inci maddesinde ayrıca düzenlendiği için, madde metnine alınmamıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 118- 818 sayılı Borçlar Kanununun 102 nci maddesinin birinci fıkrasının beklenmedik hâlde sorumluluğa ilişkin kısmı ile ikinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 118 inci maddesinde, temerrüde düşen borçlunun beklenmedik hâlde sorumluluğu ve bu sorumluluktan nasıl kurtulabileceği düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 102 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "1. Kaza hâlinde mesuliyet" şeklindeki ibare, Tasarıda "b. Beklenmedik hâlden sorumluluk" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 102 nci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "tediye olunacak şeye" şeklindeki ibare, Tasarının 118 inci maddesinde "ifa konusu şeye" şeklinde ifade edilmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 119- 818 sayılı Borçlar Kanununun 103 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 119 uncu maddesinde, genel olarak temerrüt faizi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 103 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Geçmiş günler faizi / a. Umumiyet itibariyle" şeklindeki ibareler, Tasarıda "2. Temerrüt faizi / a. Genel olarak" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun iki fıkradan oluşan 103 üncü maddesi, Tasarının 119 uncu maddesinde üç fıkra hâlinde, tamamen farklı bir hüküm olarak düzenlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununun 103 üncü maddesinde yer verilmeden, yeni bir hükümdür. Fıkroda, faiz ödeme borcunda uygulanacak yıllık temerrüt faizi oranının sözleşmede kararlaştırılmaması durumunda, bu oranın, Tasarısının 87 nci maddesinde olduğu gibi, faiz borcunun doğduğu tarihte yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre belirleneceği öngörülmektedir. Faiz oranının, ekonomik koşullara göre, zaman içinde sıkça değiştirilebileceği göz önünde tutularak, temel bir kanun olan Türk Borçlar Kanununda, sabit bir oranın belirlenmesi uygun görülmemiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, sözleşme ile kararlaştırılacak yıllık temerrüt faizi oranının, aynı maddenin birinci fıkrası uyarınca belirlenen yıllık ortalama faiz oranının yüzde yüz fazlasını aşamayacağı kabul edilmiştir. Bu emredici hükümlerle, temerrüde düşmüş olsa bile, Anayasanın 2 nci maddesinde ifadesini bulan sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak, uygulamada örnekleri sıkça görülen olağanüstü faiz oranları karşısında, borçluların korunmaları amaçlanmıştır.

Maddenin son fıkrasına göre, taraflarca akdî faiz oranı kararlaştırıldığı hâlde sözleşmede temerrüt faizi kararlaştırılmamış ve yıllık akdî faiz oranı da birinci fıkrada belirtilen faiz oranından fazla ise, temerrüt faizi oranı olarak akdî faiz oranı uygulanır. Böylece, temerrüde düşen borçlunun, sözleşmede temerrüt faizi oranına ilişkin bir düzenleme yapılmadığı gerekçesiyle, akdî faizden daha düşük bir temerrüt faizi ödemek suretiyle, temerrüdünden yarar sağlamasının önlenmesi amaçlanmıştır.

MADDE 120- 818 sayılı Borçlar Kanununun 104 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 120 nci maddesinde, faiz, irat ve bağışlamalarda temerrüt faizi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 104 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "b. Faizin, mütedahil taksitlerin, başışladığı mebaliğin tediyesinde mütemerrit olan borçlu" şeklindeki ibare, Tasarıda "b. Faizlerde, iratlarda ve bağışlamada temerrüt faizi" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 121- 818 sayılı Borçlar Kanununun 105 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 121 inci maddesinde, temerrüt faiziyle karşılanmayan zarar, yani aşkın zarar düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 105 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Munzam zarar" şeklindeki ibare, Tasarıda "3. Aşkın zarar" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 105 inci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "...derhal takdir olunabilirse" şeklindeki ibare yerine, Tasarının 121 inci maddesinin ikinci fıkrasında, "...görülmekte olan davada belirlenebiliyorsa, davacının istemi üzerine" şeklindeki ibare kullanılmıştır. Böylece, uygulamaya uygun olarak, hâkimin, bu konuda, ayrıca ve özel bir soruşturmaya girişmeksizin, zarar miktarını belirleyebilmesi durumunda, davacının istemi üzerine, aynı davada, söz konusu zarar miktarına hükmedebileceği öngörülmüştür.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 122- 818 sayılı Borçlar Kanununun 106 ncı maddesinin birinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 122 nci maddesinde, karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde borçluya süre verilmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 106 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "4. Bir mehil tayini suretiyle / a. Fesih hakkı" şeklindeki ibareler, Tasarıda "4. Karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde / a. Süre verilmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 106 ncı maddesi iki fıkradan oluştuğu hâlde, Tasarının 122 nci maddesi tek fıkradan oluşmaktadır. Bunun sebebi, 818 sayılı Borçlar Kanununun aynı maddesinin ikinci fıkrasının, Tasarının 124 üncü maddesinde ayrıca düzenlenmiş olmasıdır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 106 ncı maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "Karşılıklı ta-

ahhütleri hâvi olan bir akitte" şeklindeki ibare, Tasarıda "Karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde" şeklinde ifade edilmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 123- 818 sayılı Borçlar Kanununun 107 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkraya bağlı üç bentten oluşan 123 üncü maddesinde, süre verilmesini gerektirmeyen durumlar düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 107 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "b. Derhâl fesih" şeklindeki ibare, Tasarıda "b. Süre verilmesini gerektirmeyen durumlar" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 107 nci maddesinin (1) numaralı bendi, Tasarıda "Borçlunun içinde bulunduğu durumdan veya tutumundan süre verilmesinin etkisiz olacağı anlaşılıyorsa" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 107 nci maddesinin (3) numaralı bendi, Tasarıda "Borcun ifasının, belirli bir zamanda veya belirli bir süre içinde gerçekleşmemesi üzerine, ifanın artık kabul edilmeyeceği sözleşmeden anlaşılıyorsa" şeklinde kaleme alınmıştır. Tasarıda kullanılan "...ifanın artık kabul edilmeyeceği" şeklindeki ibare, 818 sayılı Borçlar Kanununun 107 nci maddesinin (3) numaralı bendinde bulunmamakla birlikte, bu durumda kesin vadeli sözleşme söz konusu olduğu için, borçlunun ifa imkânsızlığıyla karşı karşıya kalacağı göz önünde tutulursa, alacaklının ifayı kabul etmesinden de söz edilemez.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 124- 818 sayılı Borçlar Kanununun 106 ncı maddesinin ikinci fıkrası ile 108 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 124 üncü maddesinde, karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde temerrüde düşen borçlu karşısındaki alacaklının seçimlik hakları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 108 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "c. Feshin hükümleri" şeklindeki ibare, Tasarıda "c. Seçimlik haklar" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 106 ncı maddesinin ikinci fıkrası, Tasarının 124 üncü maddesinde, iki fıkraya bölünerek düzenlenmiştir. 818 sayılı Borçlar Kanununun söz konusu fıkrasında kullanılan "Bu mehil zarfında borç ifa edilmemiş bulunduğu surette" şeklindeki ibare, Tasarının 124 üncü maddesinin birinci fıkrasında "Temerrüde düşen borçlu, verilen süre içinde borcunu ifa etmemişse" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 108 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "Akitten rücu eden alacaklı" şeklindeki ibare, Tasarının aynı maddesinin üçüncü fıkrasında "Sözleşmeden dönme hâlinde taraflar" şeklinde değiştirilmiştir. Gerçekten, karşılıklı edimleri içeren bir sözleşmede tarafların, birbirlerine karşı, aynı zamanda hem alacaklı ve hem de borçlu oldukları göz önünde tutulursa, Tasarıda kullanılan "taraflar" şeklindeki ibare yerindedir. Çünkü, böyle bir sözleşmede, kendi edimini ifa eden taraf, bir yandan "borçlu" sıfatıyla hareket etmekte, diğer yandan karşı edim alacağı yönünden "alacaklı" sıfatını kazanmaktadır.

Maddenin son fıkrasında, borçlunun temerrüdü nedeniyle sözleşmeden dönen alacaklının uğradığı zararın giderilmesini isteyebileceği belirtilmektedir. Burada, alacaklının giderilmesini isteyebileceği zarar, olumsuz zarar, yani sözleşme yapılmamış olsaydı uğramayacak olduğu zarardan ibarettir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 125- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "d. Sürekli edimli sözleşmelerde" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 125 inci maddesinde, ifasına başlanmış sürekli edimli sözleşmelerde, borçlunun temerrüdü hâlinde, alacaklının seçimlik hakları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 106 ilâ 108 inci maddeleri ile Tasarının 124 üncü maddesinde, ani edimli sözleşmelerde borçlunun temerrüdünün hukukî sonuçlarının düzenlendiği göz önünde tutularak, ifasına başlanmış sürekli edimli sözleşmeler için de, bu konuda ayrı bir düzenleme yapılması zorunlu görülmüştür. Bu yeni düzenlemeyle, ifasına başlanmış sürekli edimli sözleşmelerde, borçlunun temerrüdü hâlinde, alacaklının, ifa ve gecikme tazminatı isteyebile-

ceği gibi, sözleşmeyi feshederek, sözleşmenin süresinden önce sona ermesi yüzünden uğradığı zararın giderilmesini isteyebileceği kabul edilmiştir. Maddede, alacaklıya seçimlik bir hak olarak, sözleşmeyi feshederek, sözleşmenin süresinden önce sona ermesi yüzünden uğradığı zararın giderilmesini isteme hakkının tanındığı ve bu zararın olumlu (müspet) zarar niteliği taşıdığı göz önünde tutulursa, ifasına başlanmış sürekli edimli sözleşmelerde borçlunun temerrüdü hâlinde, onun sahip olduğu seçimlik hakların kapsamında, ani edimli sözleşmelere göre herhangi bir sınırlama söz konusu değildir.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

Borç İlişkilerinin Üçüncü Kişilere Etkisi

818 sayılı Borçlar Kanununun 109 uncu maddesiyle başlayan "Üçüncü Fasıl / Borçların üçüncü şahıs hakkındaki tesiri" şeklindeki alt başlık, Tasarıda "Üçüncü Ayırım / Borç İlişkilerinin Üçüncü Kişilere Etkisi" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 126- 818 sayılı Borçlar Kanununun 109 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 126 ncı maddesinde, borcu ifa eden üçüncü kişinin alacaklıya halef olması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 109 uncu maddesinde kullanılan "tediye eylediği miktar nispetinde" şeklindeki ibare, Tasarıda "ifası ölçüsünde" şeklinde ifade edilmiştir. Tediyeenin, para borçlarının ifasını belirtmek için kullanılabilmesi; fakat diğer borçların ifasını belirtmek üzere kullanılmasının hatalı olduğu göz önünde tutulmuştur. Maddede sayılan durumlarda alacaklıya ifada bulunan kişinin ona kanun gereği halef olacağı açıkça anlaşıldığı için, madde metninde "kanunen" ibaresinin kullanılması gereksiz görülmüştür.

Maddenin ikinci fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununun 109 uncu maddesinde yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Fıkra ile, diğer halefiyet hâllerinin öngörüldüğü kanun hükümleri saklı tutulmuştur.

MADDE 127- 818 sayılı Borçlar Kanununun 110 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 127 nci maddesinde, üçüncü kişinin fiilini üstlenme düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 110 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Başkasının Fiilini Taahhüt" şeklindeki ibare, Tasarıda "B. Üçüncü kişinin fiilini üstlenme" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 110 uncu maddesine, 8/7/1981 tarihli ve 2486 sayılı Kanunla eklenen ikinci fıkra hükmü aynen korunmuş, ancak fıkraya açıklık kazandırılmak amacıyla "edimini ifa etmesi için" ibaresi eklenmiştir. Ayrıca, fıkrada kullanılan "taahhüdün hükümsüz olacağına dair sözleşme muteberdir." şeklindeki ibare yerine, maddenin amacına uygun olarak, "üstlenenin sorumluluğunun sona ereceği kararlaştırılabilir." şeklindeki ibare kullanılmıştır.

MADDE 128- 818 sayılı Borçlar Kanununun 111 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 128 inci maddesinde, üçüncü kişi yararına sözleşme düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 111 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "C. Başkası Lehine Şart / I. Umumiyet itibariyle" şeklindeki ibareler, Tasarıda "C. Üçüncü kişi yararına sözleşme / I. Genel olarak" şeklinde değiştirilmiştir.

Üç fıkradan oluşan 818 sayılı Borçlar Kanununun 111 inci maddesi, Tasarıda iki fıkra hâlinde düzenlenmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 111 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "üçüncü şahıs lehine bir borç şart etmiş ise" şeklindeki ibare, Tasarıda "üçüncü kişi yararına bir edim yükümlülüğü koydurmuşsa" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 111 inci maddesinin son fıkrasında kullanılan "alacaklının borçluyu ibraya hakkı kalmaz." şeklindeki ibare, "alacaklı borçluyu ibra edemeyeceği gibi, borcun nitelik ve kapsamını da değiştiremez." şeklinde yazılmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 129- 818 sayılı Borçlar Kanununun 112 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 129 uncu maddesinde, başkasını çalıştıran kişinin, çalıştırdığı kişiye karşı hukukî sorumluluğunu sigorta ettirmesi durumunda, sigorta tazminatının kime ait olacağı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 112 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Sigorta ile temin edilmiş hukukî mesuliyetler" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Sorumluluk sigortalarında" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun tek fıkradan oluşan 112 nci maddesinden farklı olarak, yeni bir hüküm eklenmesi nedeniyle, Tasarının 129 uncu maddesi üç fıkra hâlinde düzenlenmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 112 nci maddesinde kullanılan "sigorta ücretinin en aşağı yarısını tediyeye iştirak etmiş ise" şeklindeki ibare, Tasarıya alınmamıştır. Böylece çalıştıran, çalıştırdığı kişi yararına hukukî sorumluluk sigortası yaptırmışsa, çalıştırılanın sigorta primlerinin en az yarısını ödemesi koşulu kaldırılarak, sigortadan doğan hakların, doğrudan doğruya çalışana ait olması kabul edilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 112 nci maddesinde yer verilmeyen, Tasarının 129 uncu maddesinin ikinci fıkrasında, çalışana ödenecek sigorta tazminatının genel hükümlere göre ödenecek tazminattan indirilmesi öngörülmektedir. Böylece, borçlar hukukumuzda geçerli olan zarar görenin, zarar verici olay nedeniyle elde ettiği yararların, uğradığı zararlardan indirilmesini ifade eden denkleştirme (mahsup) ilkesi gözetilmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununun 112 nci maddesinde yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Fıkra ile, diğer hukukî sorumluluk sigortalarına ilişkin kanun hükümlerinin saklı olduğu belirtilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Borçların ve Borç İlişkilerinin Sona Ermesi, Zamanaşımı

818 sayılı Borçlar Kanununda "Üçüncü Bap / Borçların sukutu" şeklindeki üst başlık, Tasarıda "Üçüncü Bölüm / Borçların ve Borç İlişkilerinin Sona Ermesi, Zamanaşımı" şekline dönüştürülmüştür. Gerçekten, 818 sayılı Borçlar Kanununun 113 ve devamı maddelerinde, dar anlamda borçların sona erme sebeplerinin düzenlendiği, buna karşılık Tasarının aşırı ifa güçlüğüne ilişkin 137 nci maddesinde geniş anlamda borcun, yani borç ilişkisinin sona erdirilmesinin de söz konusu olduğu göz önünde tutularak, Tasarının Üçüncü Bölümünün başlığında buna uygun değişiklik yapılmıştır.

BİRİNCİ AYIRIM

Sona Erme Hâlleri

Tasarının 130 uncu maddesiyle başlayan Birinci Ayırımında "Borçların ve Borç İlişkilerinin Sona Erme Hâlleri" düzenlenmiştir.

MADDE 130- 818 sayılı Borçlar Kanununun 113 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 130 uncu maddesinde, asıl borca bağlı hak ve borçların sona ermesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 113 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Borçların Ferilerinin Sukutu" şeklindeki ibare, Tasarıda "A. Asıl borca bağlı hak ve borçların sona ermesi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 113 üncü maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "kefalet ve rehin ve sair fer'î haklar dahi sâkit olur." şeklindeki ibare, Tasarıda "rehin, kefalet, faiz ve ceza koşulu gibi buna bağlı hak ve borçlar da sona ermiş olur." şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 113 üncü maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan olumsuz ifade, olumluya çevrilmiş ve fıkra yeniden kaleme alınarak, "saklı tutma koşulu"na açıklık kazandırılmıştır. Buna göre, asıl borcun ifasını kabul eden alacaklının, faizleri ve ceza koşulunu isteyebilmesi için, bu hakkını sözleşmeyle veya ifa anına kadar yapacağı bir bildirimle saklı tutması veya durum ve koşullardan bunu saklı tuttuğunun anlaşılması gerekir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 131- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "B. İbra" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 131 inci maddesinde, ibra sözleşmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun kaynağını oluşturan İsviçre Borçlar Kanununun 115 inci maddesinde ibra düzenlenmiştir. Borçlar Kanunumuza her nasılsa alınmayan ibranın, öğretisi ve uygulamada borcu sona erdiren sebeplerden biri olduğunda duraksama bulunmamaktadır. Sistematik bir eksikliği gidermek amacıyla, ibranın yeni bir madde olarak Tasarıya alınması uygun görülmüştür.

MADDE 132- 818 sayılı Borçlar Kanununun 114 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 132 nci maddesinde, yenileme düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 114 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Tecdit / I. Umumiyet itibariyle" şeklindeki ibareler, Tasarıda "C. Yenileme / I. Genel olarak" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 114 üncü maddesinin birinci fıkrasına göre: "Borcun tecdidi akitten vazih surette anlaşılacak lâzımdır." Bu hüküm, Tasarıda "Yeni bir borçla mevcut bir borcun sona erdirilmesi, ancak tarafların bu yöndeki açık iradesi ile olur." şeklinde ifade edilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 114 üncü maddesinin, "Bununla beraber, bu hükmün aksine dair akdolan mukaveleler muteberdir." şeklindeki ikinci fıkrasının son cümlesi hükmü ise, Tasarı metnine alınmamıştır. Çünkü, Tasarının 132 nci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "tarafların açık yenileme iradeleri olmadıkça" şeklindeki ibareyle, bu hüküm korunmuş olmaktadır.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 133- 818 sayılı Borçlar Kanununun 115 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 133 üncü maddesinde, cari hesap ile yenileme arasındaki ilişki düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 115 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Cari hesap" ifadesi, Tasarın 133 üncü maddesinde "II. Cari hesaplarda" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 134- 818 sayılı Borçlar Kanununun 116 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 134 üncü maddesinde, alacaklı ve borçlu sıfatlarının aynı kişide birleşmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 116 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "C. Alacaklı ve Borçlu Sıfatlarının Birleşmesi" şeklindeki ibare, sona erme hâllerinin düzenlendiği Tasarının 130 ve devamı maddelerinin kenar başlıklarında kısa sözcüklerin kullanıldığı göz önünde tutularak uyumluluğun sağlanması bakımından, Tasarıda kısaca "D. Birleşme" şeklinde ifade edilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 116 ncı maddesinin birinci fıkrası tek cümleden oluştuğu hâlde, Tasarıda aynı fıkraya, ikinci cümle olarak eklenen hüküm şöyledir: "Ancak, üçüncü kişilerin, alacak üzerinde önceden mevcut olan hakları birleşmeden etkilenmez." Bu hükümle, birleşme sonucunda, borç sona ereceği için, üçüncü kişilerin birleşmeden önce mevcut olan haklarının kaybı önlenmek istenmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 116 ncı maddesinin ikinci fıkrası, Tasarıda "Birleşme, geçmişe etkili olarak ortadan kalkarsa, borç varlığını sürdürür." şeklinde değiştirilerek, hükme açıklık kazandırılmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 135- 818 sayılı Borçlar Kanununun 117 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 135 inci maddesinde, borcun ifa imkânsızlığı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 117 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "D. İfanın Mümkün Olmaması" şeklindeki ibare, Tasarıda "E. İfa imkânsızlığı / I. Genel olarak" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 117 nci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "haksız iktisaplara müteallik hükümlere tevfikân" şeklindeki ibare, Tasarıda "sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca" şeklinde düzeltilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun üç fıkradan oluşan 117 nci maddesi, Tasarının 135 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına alınmış ve maddeye bir üçüncü fıkra eklenmiştir. Bu yeni hükümle, ifanın imkânsızlaştığını alacaklıya gecikmeksizin bildirmeyen ve zararın artmaması için gerekli önlemleri almayan borçlu, bundan doğan zararları gidermekle yükümlü tutulmuştur. Bu düzenleme dürüstlük kurallarının bir gereği olarak yapılmıştır.

MADDE 136- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "II. Kısmî ifa imkânsızlığı" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 136 ncı maddesinde, kısmî ifa imkânsızlığı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 117 nci maddesinde borcu sona erdiren sebepler arasında sadece tam imkânsızlığın düzenlenmesi nedeniyle, borcun ifasının kısmen imkânsızlaşmasının sonuçlarının ayrı bir maddede düzenlenmesi zorunlu görülmüştür.

Tasarının 136 ncı maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde, borcun ifasının borçlunun sorumlu tutulamayacağı sebeplerle kısmen imkânsızlaşması durumunda borçlunun, borcunun sadece ifası imkânsızlaşan kısmından kurtulacağı kuralı öngörülmektedir. Aynı fıkranın ikinci cümlesinde, bu kuralın istisnasına yer verilmektedir. Buna göre, tarafların bu kısmî ifa imkânsızlığını önceden öngörebilselerdi, böyle bir sözleşme yapmayacakları açıkça anlaşılırsa, borcun tamamının sona ereceği kabul edilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasının ilk cümlesinde ise, karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde, bir tarafın borcunun ifasının kısmen imkânsızlaşması durumunda, alacaklının kısmî ifaya razı olması koşuluyla, karşı edimin de o oranda ifa edileceği öngörülmektedir. Yine aynı fıkranın son cümlesine göre alacaklı, bu durumda kısmî ifaya razı olmazsa veya karşı edim bölünemez nitelikte olursa, tam imkânsızlık hükümleri uygulanır.

MADDE 137- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "III. Aşırı ifa güçlüğü" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 137 nci maddesinde, aşırı ifa güçlüğü düzenlenmektedir.

Bu yeni düzenleme, öğreti ve uygulamada sözleşmeye bağlılık (ahde vefa) ilkesinin istisnalarından biri olarak kabul edilen, "işlem temelinin çökmesi"ne ilişkindir. İmkânsızlık kavramından farklı olan aşırı ifa güçlüğüne dayanan uyarılma isteminin temeli, Türk Medenî Kanununun 2 nci maddesinde öngörülen dürüstlük kurallarıdır. Ancak, sözleşmenin değişen koşullara uyarlanması ya da dönme hakkının kullanılması, Tasarının 137 nci maddesinde belirtilen şu dört koşulun birlikte gerçekleşmesine bağlıdır:

1. Sözleşmenin yapıldığı sırada, taraflarca öngörülmeyen ve öngörülmesi de beklenmeyen olağanüstü bir durum ortaya çıkmış olmalıdır.

2. Bu durum borçludan kaynaklanmamış olmalıdır.

3. Bu durum, sözleşmenin yapıldığı sırada mevcut olguları, kendisinden ifanın istenmesini dürüstlük kurallarına aykırı düşecek derecede borçlu aleyhine değiştirmiş olmalıdır.

4. Borçlu, borcunu henüz ifa etmemiş veya ifanın aşırı ölçüde güçleşmesinden doğan haklarını saklı tutarak ifa etmiş olmalıdır.

Maddeye göre, uyarılmanın bütün koşulları gerçekleşmişse borçlu, hâkimden sözleşmenin yeni koşullara uyarlanmasını isteyebilir. Bunun mümkün olmaması hâlinde borçlu, sözleşmeden dönebilir; sürekli edimli sözleşmelerde ise kural olarak, fesih hakkını kullanır.

MADDE 138- 818 sayılı Borçlar Kanununun 118 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 138 inci maddesinde, takas düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 118 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "E. Takas / I. Şartları / 1. Umumiyet itibariyle" şeklindeki ibareler, Tasarıda "F. Takas / I. Koşulları / 1. Genel olarak" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 118 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "yekdiğerine mümasil başka malları" şeklindeki ibare, Tasarıda "özdeş diğer edimleri" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 139- 818 sayılı Borçlar Kanununun 119 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 139 uncu maddesinde, asıl borçlunun alacaklıya karşı takas ileri sürme hakkı bulunduğu sürece, kefilin de ifadan kaçınabileceği düzenlenmektedir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 140- 818 sayılı Borçlar Kanununun 120 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 140 ıncı maddesinde, üçüncü kişi yararına borçlanan kişinin, kendi borcu ile sözleşmenin diğer tarafından olan herhangi bir alacağını takas edemeyeceği ön-

görölmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 120 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Üçüncü şahıs lehine taahhüt hâlinde" şeklindeki ibare, Tasarıda "3. Üçüncü kişi yararına sözleşme hâlinde" olarak değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 141- 818 sayılı Borçlar Kanununun 121 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 141 inci maddesinde, borçlunun iflâsı hâlinde takas düzenlenmektedir.

Maddede, Tasarının 138 inci maddesinde öngörülen koşullardan muacceliyetin aranmaya-cağı bir durum düzenlenmektedir. Böylece, takasın koşullarına ilişkin bir istisnaya yer verilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 142- 818 sayılı Borçlar Kanununun 122 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 142 nci maddesinde, takasın hükümleri düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun üç fıkradan oluşan 122 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları, birbiriyle bağlantılı iki konuya ilişkin olması nedeniyle, Tasarıda tek fıkroda birleştirildiği için madde iki fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 143- 818 sayılı Borçlar Kanununun 123 üncü maddesini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkraya bağlı üç bentten oluşan 143 üncü maddesinde, alacaklının rızasıyla takas edilebilir alacaklar düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 123 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Takası kabil olmayan alacaklar" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Alacaklının rızasıyla takas edilebilir alacaklar" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 123 üncü maddesinin başlangıcında kullanılan "takas ile ıskat edilemez." şeklindeki olumsuz ifade yerine, Tasarıda "takas edilebilir." şeklinde ve olumlu ifade kullanılmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 123 üncü maddesinin (1) numaralı bendi, Tasarıda iki bent hâlinde düzenlenmiş; 818 sayılı Borçlar Kanununun kamu hukuku tüzel kişilerinin borçlularının, bu tüzel kişilerden olan alacaklarını, ancak onların rızası ile takas edebileceklerine ilişkin aynı maddenin üçüncü bendi hükmü, yerinde olmadığı düşüncesiyle Tasarı metnine alınmamıştır.

MADDE 144- 818 sayılı Borçlar Kanununun 124 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 144 üncü maddesinde, borçlunun takas hakkından önceden de feragat edebileceği düzenlenmektedir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

İKİNCİ AYIRIM

Zamanaşımı

Tasarının 145 inci maddesiyle başlayan İkinci Ayırımında, zamanaşımı düzenlenmiştir.

MADDE 145- 818 sayılı Borçlar Kanununun 125 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 145 inci maddesinde, on yıllık genel zamanaşımı süresi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 125 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "F. Müruruzaman / I. Müddetler / 1. On senelik müruruzaman" şeklindeki ibareler, Tasarının "İkinci Ayırım / Zamanaşımı" şeklindeki üst başlığı altındaki 145 inci maddesinde, "A. Süreler / I. On yıllık zamanaşımı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 125 inci maddesinde kullanılan "her dava" şeklindeki ibare, Tasarıda "her alacak" şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 146- 818 sayılı Borçlar Kanununun 126 ncı maddesini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkraya bağlı altı bentten oluşan 146 ncı maddesinde, beş yıllık zamanaşımı süresinin uygulanacağı hâller düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 126 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Beş senelik müruruzaman" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Beş yıllık zamanaşımı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 126 ncı maddesinin (1) numaralı bendinde kullanılan "Alelumum kiralar" ibaresi, Tasarıda "Kira bedelleri" şeklinde; maddenin aynı bendinde kullanılan "muayyen zamanlarda meşrut aidat" şeklindeki ibare ise, Tasarıda "...ücret gibi diğer dönemsel edimler" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 126 ncı maddesinin (2) numaralı bendi, Tasarıda "2. Otel, motel, pansiyon ve tatil köyü gibi yerlerdeki konaklama bedelleri ile lokanta ve benzeri yerlerdeki yeme içme bedelleri" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 126 ncı maddesinin (3) numaralı bendi, Tasarıda "3. Küçük sanat işleri ve küçük çapta perakende satışlardan doğan alacaklar" şeklinde kaleme alınmış; aynı maddenin (3) numaralı bendinde kullanılan "noterlerin meslekî hizmetleri karşılığı, başkalarının maiyetinde çalışan veya müstahdemi olan kimselerin, hizmetçilerin, yevmiyecilerin ve işçilerin ücretleri hakkındaki davalar" şeklindeki ibareler, Tasarı metnine alınmamıştır. Gerçekten, kamu hizmeti yapmakta olan noterlerin, meslekî hizmetleri karşılığında hak ettikleri ücretleri, 1512 sayılı Noterlik Kanunu hükümleri çerçevesinde, genellikle peşin olarak tahsil edip ödeme makbuzlarını düzenledikleri göz önünde tutulursa, özel hukuk hükümlerine tâbi gerçek ve tüzel kişilerin, birbirlerinden olan alacakları için öngörülen zamanaşımı süresine ilişkin maddede, noter ücretlerinin zamanaşımının düzenlenmesi gereksiz görülmüştür. Hizmet sözleşmesi hükümlerine göre çalışanların "dönemsel edimler" niteliğindeki ücret alacakları, Tasarının 146 ncı maddesinin (1) numaralı bendinin kapsamına girdiği için, (3) numaralı bendinde yeniden düzenlenmemiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 126 ncı maddesinin (4) numaralı bendinde düzenlenen hâller, Tasarının 146 ncı maddesinin (4), (5) ve (6) numaralı bentlerinde ayrı ayrı düzenlenmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 126 ncı maddesinin (4) numaralı bendinde kullanılan "ticarî olsun olmasın, bir şirket akdine dayanan ve ortaklar arasında veya şirketle ortaklar arasında açılmış bulunan bütün davalar ile bir şirketin müdürleri, temsilcileri, murakiplarıyla şirket veya ortaklar arasındaki dâvalar" şeklindeki ibare, Tasarının 146 ncı maddesinin (4) numaralı bendinde "Bir ortaklıkta, ortaklık sözleşmesinden doğan ve ortakların birbirleri veya kendileri ile ortaklık arasındaki; bir ortaklığın müdürleri, temsilcileri, denetçileri ile ortaklık veya ortaklar arasındaki alacaklar" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 126 ncı maddesinin (5) numaralı bendinde kullanılan "vekâlet akdinden, komisyon acentelik mukavelesinden, ticarî tellaklık ücreti davası hariç, tellallık akdinden doğan bütün davalar" şeklindeki ibare, Tasarının 146 ncı maddesinin (5) numaralı bendinde "Vekâlet, komisyon ve acentelik sözleşmelerinden, ticarî simsarlık ücreti alacağı dışında, simsarlık sözleşmesinden doğan alacaklar" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 126 ncı maddesinin (4) numaralı bendinde kullanılan "müteahhidin kasıt veya ağır kusuru ile akdi hiç veya gereği gibi yerine getirmemiş ve bilhassa ayıplı malzeme kullanmış veya ayıplı bir iş meydana getirmiş olması sebebiyle açılacak davalar hariç olmak üzere, istisna akdinden doğan bütün davalar" şeklindeki ibare de, Tasarının 146 ncı maddesinin (6) numaralı bendinde "Yüklenicinin yükümlülüklerini ağır kusuruyla hiç ya da gereği gibi ifa etmemesi dışında, eser sözleşmesinden doğan alacaklar." şekline dönüştürülmüştür. Bu hüküm uyarınca, yüklenicinin yükümlülüklerini ağır kusuruyla (yani kasten ya da ağır ihmaliyle) hiç ya da gereği gibi ifa etmemesi durumunda, eserin taşınır veya taşınmaz eser niteliğine bakılmaksızın, sözleşmeden doğan alacaklar, Tasarının 145 inci maddesinde öngörülen on yıllık genel zamanaşımına tâbi olacaktır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 126 ncı maddesinin (4) numaralı bendinde söz konusu edilen "bilhassa ayıplı malzeme kullanmış veya ayıplı bir iş meydana getirmiş olması sebebiyle açılacak davalar"ın tâbi olduğu zamanaşımı, Tasarının 478 inci maddesinde yeniden düzenlendiği için, (6) numaralı bende alınmamıştır.

MADDE 147- 818 sayılı Borçlar Kanununun 127 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 147 ncı maddesinde, Tasarının İkinci Ayırımında belirlenen

zamanaşımı sürelerinin, sözleşmeyle değiştirilemeyeceği öngörülmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 127 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Müruru zaman müddetlerinin katiyeti" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Sürelerin kesinliği" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 148- 818 sayılı Borçlar Kanununun 128 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 148 inci maddesinde, zamanaşımının başlangıcı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 128 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "4. Müruru zamanın başlangıcı / a. Umumiyet itibariyle" şeklindeki ibareler, Tasarıda "IV. Zamanaşımının başlangıcı / 1. Genel olarak" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun tek fıkradan oluşan 128 inci maddesi, daha kolay anlaşılmasını sağlamak amacıyla Tasarıda iki fıkra hâlinde düzenlenmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 149- 818 sayılı Borçlar Kanununun 129 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 149 uncu maddesinde, dönemsel edimlerde zamanaşımı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 129 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "b. Muayyen zamanlarda verilen ivazlarda" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Dönemsel edimlerde" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddede, dönemsel edimlerde zamanaşımının başlangıcı ile alacağın tamamının zamanaşımına uğramasının, henüz ifa edilmemiş dönemsel edimler üzerindeki sonucu açıklanmaktadır.

Maddenin birinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 129 uncu maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "Kaydı hayat şartıyla irat ve muayyen zamanlarda tediye olunan sair şeylerin..." şeklindeki ibare" yerine, Tasarının 149 uncu maddesinin birinci fıkrasında, daha geniş bir terim olan "Ömür boyunca gelir ve benzeri dönemsel edimlerde..." şeklindeki ibarenin kullanılması tercih edilmiştir. Ayrıca, 818 sayılı Borçlar Kanununun 129 uncu maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "...müruruzaman ilk tediye edilmemiş olarak kalan taksitin muacceliyet kesbettiği günden başlar." şeklindeki ibare, Tasarının 149 uncu maddesinin birinci fıkrasında, "zamanaşımı ifa edilmemiş ilk dönemsel edimin muaccel olduğu günde işlemeye başlar." şeklinde ifade edilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 129 uncu maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "mütedahil taksitler" şeklindeki ibare, Tasarıda "ifa edilmemiş dönemsel edimler" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 150- 818 sayılı Borçlar Kanununun 130 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 150 nci maddesinde, zamanaşımı sürelerinin hesaplanması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 130 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "5. Müddetlerin hesabı" şeklindeki ibare, Tasarıda "V. Sürelerin hesaplanması" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 130 uncu maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "müddetin son günü kullanılmaksızın geçtiği" şeklindeki ibare, daha açık hâle getirilerek, "sürenin son günü de hak kullanılmaksızın geçince" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 151- 818 sayılı Borçlar Kanununun 131 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 151 inci maddesinde, bağlı alacaklarda zamanaşımı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 131 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Feriler hakkında müruru zaman" şeklindeki ibare, Tasarıda "B. Bağlı alacaklarda zamanaşımı" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hü-

küm değişikliği yoktur.

MADDE 152- 818 sayılı Borçlar Kanununun 132 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 152 nci maddesinde, zamanaşımının durması ve durma sebepleri düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 132 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Müruru zamanın cereyanına mani olan ve müruru zamanı tatil eden sebepler" şeklindeki ibare, Tasarıda "C. Zamanaşımının durması" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 132 nci maddesinin (2) numaralı bendinde "Vesayet devam ettiği müddetçe vesayet altında bulunanların vasi veya Sulh Hâkimi ve Mahkemei Asliye Hâkimleri zimmetinde olan alacakları hakkında." ifadesi kullanıldığı hâlde, 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 467 nci ve 468 inci maddelerinde yapılan yeni düzenlemeye uygun olarak, Tasarının 152 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde "Vesayet süresince vesayet altında bulunanların vasiden veya vesayet işlemleri nedeniyle Devletten olan alacakları için" şeklinde bir ifadenin kullanılması zorunlu görülmüştür. Gerçekten, Türk Medenî Kanununun belirtilen maddeleri uyarınca, vesayet altında bulunanların, dolayısıyla Tasarının 152 nci maddesinin (2) numaralı bendi anlamında alacaklı olanların, bu alacaklarının, vesayet işlemlerinden doğması gerekmektedir. Ayrıca, vesayet makamlarının sebep oldukları zararlardan Devletin doğruya (birinci derecede) sorumluluğunun kabul edilmiş olması, açıklanan ifade değişikliğinin yapılması sonucunu doğurmuştur.

Maddenin birinci fıkrasına, 818 sayılı Borçlar Kanununun 132 nci maddesinde yer verilmeyen (7) numaralı bent eklenmiştir. Buna göre, alacaklı ve borçlu sıfatının aynı kişide birleşmesi, ileride geçmişe etkili olarak ortadan kalktığı takdirde, bu durumun ortaya çıkmasına kadar gelecek süre içinde de zamanaşımı duracaktır. Çünkü, Tasarının 134 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, birleşmenin geçmişe etkili olarak ortadan kalkması durumunda, borcun varlığını sürdüreceği kabul edilmiştir.

MADDE 153- 818 sayılı Borçlar Kanununun 133 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkraya bağlı iki bentten oluşan 153 üncü maddesinde, zamanaşımının kesilmesi ve kesilme sebepleri düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 133 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. Müruru zamanın kat'ı / 1. Katı sebepleri" şeklindeki ibare, Tasarıda, "D. Zamanaşımının kesilmesi / I. Sebepleri" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 133 üncü maddesinin (1) numaralı bendinde kullanılan "...mahsuben bir miktar para" şeklindeki ibare, Tasarının 153 üncü maddesinin (1) numaralı bendinde "...kısmen ifada bulunmuşsa" şeklinde ifade edilmiştir. Ancak, burada Tasarının 83 üncü maddesinin ikinci fıkrası anlamında bir kısmen ifanın söz konusu olduğu göz önünde tutulmalıdır.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 154- 818 sayılı Borçlar Kanununun 134 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 154 üncü maddesinde, zamanaşımının kesilmesinin birlikte borçlulara etkisi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 134 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Borçlulara karşı kat'ın neticeleri" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Birlikte borçlulara etkisi" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 155- 818 sayılı Borçlar Kanununun 135 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 155 inci maddesinde, borcun ikrar edilmesi veya karara bağlanması durumunda, yeni zamanaşımının işlemeye başlaması ve süresi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 135 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Yeni müddetin mebdei / a. İkrar ve hüküm hâlinde" şeklindeki ibareler, Tasarıda "III. Yeni sürenin başlaması / 1. Borcun ikrar edilmesi veya karara bağlanması durumunda" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 156- 818 sayılı Borçlar Kanununun 136 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 156 ncı maddesinde, alacaklının dava açması, def'i ileri sürmesi, icra takibi yapması ve iflâs masasına başvurması şeklindeki fiillerinden biriyle zamanaşımının kesilmesi durumunda, yeni zamanaşımı süresinin hangi anda başlayacağı düzenlenmektedir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 157- 818 sayılı Borçlar Kanununun 137 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 157 nci maddesinde, bir alacaklı tarafından açılan davanın, yetkisizlik veya görevsizlik nedeniyle reddedilmesi ve bu arada zamanaşımı süresinin dolması durumunda, alacaklıya, borçluya karşı olan haklarını kullanabilmesi için tanınan ek süre düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 137 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "V. Davanın reddi hâlinde munzam müddet" şeklindeki ibare, Tasarıda "E. Davanın reddinde ek süre" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 137 nci maddesinin sonunda kullanılan "altmış günlük munzam bir müddetten istifade eder." şeklindeki ibare, Tasarıda "altmış günlük ek süre işlemeye başlar." şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 158- 818 sayılı Borçlar Kanununun 138 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 158 inci maddesinde, taşınır rehniyle güvenceye bağlanmanın, alacağın tâbi olduğu zamanaşımına etkisi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 138 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "VI. Menkul rehni ile temin edilmiş alacak hâlinde" şeklindeki ibare, Tasarıda "F. Taşınır rehni ile güvenceye bağlanmış alacakta" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 159- 818 sayılı Borçlar Kanununun 139 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının dört fıkradan oluşan 159 uncu maddesinde, zamanaşımından feragat düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 139 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "VII. Müruru zamandan feragat" şeklindeki ibare, Tasarıda "G. Zamanaşımından feragat" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 139 uncu maddesinin üçüncü fıkrası, daha kolay anlaşılmasını sağlamak amacıyla, Tasarının 159 uncu maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında ayrı ayrı düzenlenmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 139 uncu maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "...feragat batıldır." şeklindeki ibare yerine, Tasarının 159 uncu maddesinin birinci fıkrasında "...feragat edilemez." şeklindeki ibare kullanılmıştır. Bunun sebebi, borçlunun zamanaşımı def'ini ileri sürmekten önceden feragat etmesi durumunda, Tasarının 27 nci maddesi anlamında, kanunun emredici nitelikteki bir hükmüne aykırılığın söz konusu olmasıdır. Bu durumda uygulanacak yaptırımın, aynı maddenin birinci fıkrası uyarınca kesin hükümsüzlükten ibaret olduğunda bir duraksama yoktur. Bundan dolayı, emredici nitelikteki bir kanun hükmüne aykırılığın söz konusu olduğu her durumda, kesin hükümsüzlük yaptırımının tekrar edilmesine gerek görülmemiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 160- 818 sayılı Borçlar Kanununun 140 ıncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 160 ıncı maddesinde, zamanaşımının ileri sürülmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 140 ıncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "VIII. Müruru zamanın dermeyanı lüzumu" şeklindeki ibare, Tasarıda "H. İleri sürülmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Borç İlişkilerinde Özel Durumlar

818 sayılı Borçlar Kanununda, "Dördüncü Bap / Borçların neveleri" şeklindeki üst başlık, Tasarıda "Dördüncü Bölüm / Borç İlişkilerinde Özel Durumlar" şeklinde değiştirilmiştir.

BİRİNCİ AYIRIM

Teselsül

818 sayılı Borçlar Kanununun 141 inci maddesiyle başlayan "Birinci Fası / Müteselsil borçlar" şeklindeki alt başlık, Tasarıda "Birinci Ayırım / Teselsül" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 161- 818 sayılı Borçlar Kanununun 141 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 161 inci maddesinde, müteselsil borçluluğun doğuşu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 141 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Borçlular Arasında Teselsül / I. Şartları" şeklindeki ibareler, Tasarıda "A. Müteselsil borçluluk / I. Doğuşu" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 162- 818 sayılı Borçlar Kanununun 142 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 162 nci maddesinde, müteselsil borçluların, alacaklıya karşı sorumlulukları ile bu sorumluluğun devam edeceği süre düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 142 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Alacaklı ve borçlu arasındaki münasebet / 1. Hükümleri / a. Müşterek borçluların mesuliyeti" şeklindeki ibareler, Tasarıda "II. Dış ilişki / 1. Hükümleri / a. Borçluların sorumluluğu" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 163- 818 sayılı Borçlar Kanununun 143 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 163 üncü maddesinde, müteselsil borçluların savunmaları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 143 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "b. Müşterek borçlulara ait def'iler" şeklindeki ibare, Tasarıda "b. Borçluların savunmaları" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun tek fıkradan oluşan 143 üncü maddesinde iki ayrı konunun düzenlendiği göz önünde tutularak, Tasarıda iki fıkra hâlinde düzenlenmiştir.

Sistematiği ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 164- 818 sayılı Borçlar Kanununun 144 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 164 üncü maddesinde, borçluların bireysel davranışlarının diğer müteselsil borçlulara etkisi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 144 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "c. Müşterek borçlulardan birinin şahsî fiili" şeklindeki ibare, Tasarıda "c. Borçluların bireysel davranışı" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 165- 818 sayılı Borçlar Kanununun 145 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 165 inci maddesinde, borcun müteselsil borçlular bakımından sona ermesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 145 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Müteselsil borcun sukutu" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Borcun sona ermesi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 145 inci maddesi iki fıkradan oluştuğu hâlde, Tasarıda üç fıkra olarak düzenlenmiştir.

Tasarının 165 inci maddesine eklenen ve 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen son fıkrasında, alacaklının borçlulardan biriyle yaptığı ibra sözleşmesinin, diğer borçluları da sınırlı olarak borçtan kurtaracağı kabul edilmiştir. Buna göre, bu durumda diğer borçlular, ibra edilen borçlunun iç ilişkideki borca katılma payı oranında borçtan kurtulacaklardır. Aslında, maddenin son fıkrasında öngörülen durumda da, alacaklının, müteselsil borçlulardan biriyle yaptığı ibra sözleşmesi sonucunda, o müteselsil borçlunun, aynı maddenin ikinci fıkrası anlamında, ifada bulunmaksızın borcundan kurtulması söz konusu olmakla birlikte, ibranın diğer müteselsil borçlulara etkisinin öğretide de tartışmalı olduğu göz önünde tutularak, yasal bir çözüme bağlanması uygun görülmüştür.

MADDE 166- 818 sayılı Borçlar Kanununun 146 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 166 ncı maddesinde, borcu ifa eden bir müteselsil borçlunun, kendisi ile diğer müteselsil borçlular arasındaki iç ilişkide sorumluluklarının ve onlara karşı rücu hakkının kapsamı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 146 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Müşterek borçlular arasındaki münasebetler / 1. Taksim" şeklindeki ibareler, Tasarıda "III. İç ilişki / 1. Paylaşım" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 146 ncı maddesinin birinci fıkrası, daha kolay anlaşılmasını sağlamak amacıyla, Tasarıda iki fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 146 ncı maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "Borcun mahiyetinden hilâfi istidlâl olunmadıkça" şeklindeki ibare, Tasarıda "Aksi kararlaştırılmadıkça veya borçlular arasındaki hukukî ilişkinin niteliğinden anlaşılmadıkça" şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi, 818 sayılı Borçlar Kanununun 146 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Fıkraya eklenen bu hüküm uyarınca, müteselsil borçlulardan birinin iç ilişkide kendisine düşen paydan fazlasını ödemesi durumunda, diğer müteselsil borçlulara ancak payı oranında rücu edebilecektir.

MADDE 167- 818 sayılı Borçlar Kanununun 147 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 167 inci maddesinde, ifada bulunan müteselsil borçlunun alacaklıya halef olması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun söz konusu maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Halefiyet" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Alacaklıya halef olma" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 168- 818 sayılı Borçlar Kanununun 148 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının beş fıkradan oluşan 168 inci maddesinde, müteselsil alacaklılık düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 148 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Alacaklıların Arasında Teselsül" şeklindeki ibare, Tasarıda "B. Müteselsil alacaklılık" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 148 inci maddesi üç fıkradan oluştuğu hâlde, Tasarının 168 inci maddesi beş fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

Maddenin dördüncü fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununun 148 inci maddesinde yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Bu hükme göre, "aksi kararlaştırılmadıkça veya alacaklılar arasındaki hukukî ilişkinin niteliğinden anlaşılmadıkça," alacaklılardan her biri edim üzerinde eşit hak sahibidir. Buna benzer bir düzenleme, Alman Medenî Kanununun (BGB) 430 uncu maddesinde de bulunmaktadır.

Maddenin son fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununun 148 inci maddesinde yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Bu hüküm uyarınca, müteselsil alacaklılardan biri, kendisine düşen paydan fazlasını elde ettiği takdirde, bu fazlalığı, payını alamamış olan diğer müteselsil alacaklılara ödemekle yükümlü olacaktır.

İKİNCİ AYIRIM

Koşullar

818 sayılı Borçlar Kanununun 149 uncu maddesiyle başlayan "İkinci Fasıl / Şarta bağlı borçlar" şeklindeki alt başlık, Tasarıda "İkinci Ayırım / Koşullar" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 169- 818 sayılı Borçlar Kanununun 149 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 169 uncu maddesinde, geciktirici koşul düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 149 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Talikî Şart / I. Umumiyet itibariyle" şeklindeki ibareler, Tasarıda "A. Geciktirici koşul / I. Genel olarak" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 170- 818 sayılı Borçlar Kanununun 150 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 170 nci maddesinde, koşulun askıda olduğu sıradaki durum düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 150 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Şartın muallâk olduğu sıradaki vaziyet" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Koşulun askıda olduğu sıradaki durum" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 171- 818 sayılı Borçlar Kanununun 151 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 171 inci maddesinde, koşulun gerçekleşmesine kadar elde edilen yararların kime ait olacağı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 151 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Fasıla esnasında tahakkuk eden menfaatler" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Koşul gerçekleşinceye kadar elde edilen yararlar" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 151 inci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "elde ettiği menfaatleri ret ile mükelleftir." şeklindeki ibare, Tasarıda "elde ettiği yararları geri vermekle yükümlüdür." şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 172- 818 sayılı Borçlar Kanununun 152 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 172 nci maddesinde, bozucu koşul düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 152 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. İnfisahî Şartlar" şeklindeki ibare, Tasarıda "B. Bozucu koşul" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 152 nci maddesi iki fıkradan oluştuğu hâlde, Tasarının 172 nci maddesine yeni bir fıkra eklenerek, madde üç fıkra hâlinde kaleme alınmıştır. Eklenen birinci fıkrada, bozucu koşulun tanımlanması sistematik bakımdan uygun görülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 152 nci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "akit, şartın tahakkuku anından itibaren hüküm ifade etmez." şeklindeki ibare, Tasarıda "sözleşmenin hükümleri, koşulun gerçekleştiği anda ortadan kalkar." şeklinde ifade edilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 152 nci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "Kaideten" şeklindeki ibare, Tasarıda "Aksi kararlaştırılmadıkça veya işin niteliğinden anlaşılmadıkça" şeklinde dönüştürülmüştür.

MADDE 173- 818 sayılı Borçlar Kanununun 153 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 173 üncü maddesinde, koşulun gerçekleşmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 153 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "C. Müşterek Hükümler / I. Şartın Tahakkuku" şeklindeki ibareler, Tasarıda "C. Ortak hükümler / I. Koşulun gerçekleşmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 174- 818 sayılı Borçlar Kanununun 154 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 174 üncü maddesinde, taraflardan birinin, koşulun gerçekleşmesini, dürüstlük kurallarına aykırı olarak önlemesinin ya da sağlamanın hukukî sonuçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 154 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Hileli mümanaat" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Dürüstlük kurallarına aykırı engelleme" şeklinde düzeltilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 154 üncü maddesi tek fıkradan oluştuğu hâlde, eklenen yeni bir fıkrayla birlikte, Tasarıdaki madde iki fıkradan oluşmaktadır. Eklenen ikinci fıkrada, taraflardan birinin, koşulun gerçekleşmesini dürüstlük kurallarına aykırı biçimde sağlaması durumunda, koşulun gerçekleşmemiş sayılacağı öngörülmektedir. Gerçekten, dürüstlük kurallarına aykırılık sadece koşulun gerçekleşmesinin engellenmesinde değil, koşulun gerçekleşmesinin sağlanmasında da söz konusu olabilir.

MADDE 175- 818 sayılı Borçlar Kanununun 155 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 175 inci maddesinde, yasak koşullar düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 155 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Memnu şartlar" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Yasak koşullar" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 155 inci maddesinde kullanılan "bir fiil veya ihmal" şeklindeki ibare, Tasarıda "bir yapma veya yapmama fiilini" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 155 inci maddesinde kullanılan "...bu şarta bağlı olan borç hükümsüz olur." şeklindeki ibare, Tasarının 175 inci maddesinde "...bu koşula bağlı hukukî işlem kesin olarak hükümsüzdür." şeklinde ifade edilmiştir. Gerçekten, hukuka veya ahlâka aykırı bir yapma ya da yapmama fiili, yapılan hukukî işlemin koşulu hâline getirilmişse, böyle bir koşulu içeren hukukî işlemin de kesin hükümsüzlük yaptırımına tâbi olacağına bir duraksama yoktur. Meselâ, bir kişi bir sözleşme ile, husumet duyduğu kişiyi öldürmesi koşuluyla bir miktar para vermeyi veya herhangi bir malını, bu fiili gerçekleştirecek olan kişiye devretmeyi üstlenmiş olsa, sözleşmeye konulan bu koşul hukuka aykırı olduğu için, sözleşmenin de kesin olarak hükümsüzlüğü sonucu doğacaktır.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

Bağlanma Parası, Cayma Parası ve Ceza Koşulu

818 sayılı Borçlar Kanununun 156 ncı maddesiyle başlayan "Üçüncü Fası / Pey akçesi, zamânı rücu, ücret tevkifi ve cezaî şart" şeklindeki alt başlık, Tasarıda "Üçüncü Ayırım / Bağlanma Parası, Cayma Parası ve Ceza Koşulu" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 176- 818 sayılı Borçlar Kanununun 156 ncı maddesinin birinci ve ikinci fıkralarını karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 176 ncı maddesinde, bağlanma parası düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 156 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Pey Akçesi ve Zamânı Rücu" şeklindeki ibare, Tasarıda "A. Bağlanma parası" şeklinde kısaltılmış, "zamânı rücu" ise, bir sonraki maddede "cayma parası" olarak ayrıca düzenlenmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 156 ncı maddesinin ikinci fıkrasında, "pey akçesini alan, alacağına mahsup etmeyerek onu muhafaza eder." şeklindeki hüküm, iş hayatındaki uygulamalar göz önünde tutularak, Tasarıda "bağlanma parası esas alacaktan düşülür." şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 177- 818 sayılı Borçlar Kanununun 156 ncı maddesinin üçüncü fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 177 nci maddesinde, cayma parası düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 156 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "Zamânı Rücu" şeklindeki ibare, Tasarının 177 nci maddesinde, "B. Cayma parası" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 156 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında kullanılan "akitten rücu salâhiyetini haiz addolunur." şeklindeki ibare, Tasarıda "sözleşmeden caymaya yetkili sayılır." şekline; 818 sayılı Borçlar Kanununun aynı fıkrasında kullanılan "rücu ederse" şeklindeki ibare ise, Tasarıda "cayarsa" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun "B. Ücret Tevkifi" kenar başlıklı 157 nci maddesi, işçinin korunması ilkesi gözetilerek, Tasarı metnine alınmamıştır.

MADDE 178- 818 sayılı Borçlar Kanununun 158 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 178 inci maddesinde, ceza koşulu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 158 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "C. Cezaî Şart / I. Alacaklının hakları / 1. İcra ile eda arasında münasebet" şeklindeki ibareler, Tasarıda

"C. Ceza koşulu / I. Alacaklının hakları / 1. Cezanın sözleşmenin ifası ile ilişkisi" şeklinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 158 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "Akdin icra edilmemesi veya nâtamam olarak icrası hâlinde" şeklindeki ibare, Tasarıda "Bir sözleşmenin hiç veya gereği gibi ifa edilmemesi durumu için"; 818 sayılı Borçlar Kanununda kullanılan "ya akdin icrasını veya cezanın tediyesini isteyebilir." şeklindeki ibare ise, Tasarıda "ya borcun ya da cezanın ifasını isteyebilir." şeklinde değiştirilmiştir. Burada düzenlenen ceza koşulu türüne öğretide "ifa yerine (seçimlik) ceza koşulu" denilmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 158 inci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "Akdin muayyen zamanda veya meşrut mahalde icra edilmemesi hâlinde tediyeye olunmak üzere cezaî şart kabul edilmiş ise" şeklindeki ibare, Tasarıda "Ceza, borcun belirlenen zaman veya yerde ifa edilmemesi durumu için kararlaştırılmışsa" şeklinde; 818 sayılı Borçlar Kanununda kullanılan "alacaklı hem akdin icrasını hem meşrut cezanın tediyesini talep edebilir." şeklindeki ibare ise, Tasarıda "alacaklı...asil borçla birlikte cezanın ifasını da isteyebilir." şeklinde ifade edilmiştir. Burada düzenlenen ceza koşulu türüne öğretide "ifaya eklenen (kümülatif) ceza koşulu" denilmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 158 inci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesi ise, Tasarının 178 inci maddesinin ikinci fıkrasına "alacaklı hakkından açıkça feragat etmiş veya ifayı çinkesiz olarak kabul etmiş olmadıkça" şeklindeki ibareyle aktarılmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 158 inci maddesinin son fıkrasında kullanılan "akitten rücu etmek hakkını" şeklindeki ibare, Tasarıda "sözleşmeyi, dönme veya fesih suretiyle sona erdirmeye yetkili olduğunu" şeklinde değiştirilmiştir. Burada düzenlenen ceza koşulu türüne öğretide "dönme (veya fesih) cezası" denilmektedir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 179- 818 sayılı Borçlar Kanununun 159 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 179 uncu maddesinde, ceza koşulu ile zarar arasındaki ilişki düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 159 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Ceza ile zarar arasındaki münasebet" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Ceza ile zarar arasındaki ilişki" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 180- 818 sayılı Borçlar Kanununun 160 ıncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 180 inci maddesinde, kısmi ifanın yanması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 160 ıncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Fesih hâlinde alacaklının kısmen vukubulan tediyeye müteallik hakları" şeklindeki ibare, Tasarıda "3. Kısmî ifanın yanması" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 181- 818 sayılı Borçlar Kanununun 161 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 181 inci maddesinde, ceza koşulunun miktarı, geçersizliği ve indirilmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 161 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Cezanın butlanı ve tenkisi" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Cezanın miktarı, geçersizliği ve indirilmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 161 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer verilmemekle birlikte, Tasarının 181 inci maddesinin ikinci fıkrasına eklenen bir cümleyle, ceza koşulunun geçersiz olmasının veya borçlunun sorumlu tutulamayacağı bir sebeple sonradan imkânsız hâle gelmesinin, asil borcun geçerliliğini etkilemeyeceği kabul edilmiştir. Gerçekten, 818 sayılı Borçlar Kanununun 161 inci maddesinin ikinci fıkrasında sadece asil borcun geçersiz olması veya imkânsız hâle gelmesi durumu göz önünde tutulduğu hâlde, bağlı borç niteliğindeki ceza koşulunun geçersizliği veya imkânsız hâle gelmesinin göz önünde tutulmaması bir eksiklik olarak görülmüştür.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Borç İlişkilerinde Taraf Değişiklikleri

818 sayılı Borçlar Kanununda "Beşinci Bap / Alacağın Temliki ve Borcun Nakli" şeklindeki üst başlık, Tasarıda "Beşinci Bölüm / Borç İlişkilerinde Taraf Değişiklikleri" şeklinde değiştirilmiştir.

BİRİNCİ AYIRIM

Alacağın Devri

Tasarının 182 nci maddesiyle başlayan Birinci Ayırımında "Alacağın Devri" düzenlenmiştir.

MADDE 182- 818 sayılı Borçlar Kanununun 162 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 182 nci maddesinde, alacağın iradî devrinin mümkün olduğu durumlar düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 162 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Alacağın Temliki / I. Şartları / 1. Rızaî temlik / a. Cevazı" şeklindeki ibare, Tasarıda "A. Koşulları / I. İradî devir / 1. Genel olarak" şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 183- 818 sayılı Borçlar Kanununun 163 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 183 üncü maddesinde, alacağın devri sözleşmesinin şekli düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 163 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "b. Akdin şekli" ibaresi, Tasarıda "2. Şekli" olarak değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 163 üncü maddesinin birinci fıkrasında kullanılan olumsuz ifade, Tasarıda alacağın devrinin geçerliliğinin, yazılı şekilde yapılmasına bağlı olduğu belirtilerek, olumlu ifadeye dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 184- 818 sayılı Borçlar Kanununun 164 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 184 üncü maddesinde, yasal veya yargısal devir ve etkisi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 164 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Kanunî veya kazaî temlik" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Yasal veya yargısal devir ve etkisi" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 185- 818 sayılı Borçlar Kanununun 165 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 185 inci maddesinde, alacağın devrinden sonra, borçlunun eski alacaklıya iyiniyetle yaptığı ifanın hukukî sonucu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 165 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Temlikin hükümleri / 1. Borçlunun vaziyeti / a. Hüsnüniyetle yapılan tediye" şeklindeki ibareler, Tasarıda "B. Devrin hükümleri / I. Borçlunun durumu / 1. İyiniyetle yapılan ifa" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 165 inci maddesinde kullanılan "temlik veya temellük eden" şeklindeki ibare, Tasarıda "devreden veya devralan" şekline; "alacağı temellük edenlerden tercihi lâzım gelen biri var iken diğerine" şeklindeki ibare ise, "son devralan yerine önceki devralanlardan birine" şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 186- 818 sayılı Borçlar Kanununun 166 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 186 ncı maddesinde, çekişmeli bir alacağın devri durumunda, borçlunun borcunu ifadan kaçınması ve tevdi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 166 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "b. Tediye-den imtina ve tevdi" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. İfadan kaçınma ve tevdi" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin ilk iki fıkrasında, borçlunun, alacağın birden çok alacaklı arasında çekişmeli ol-

ması durumunda, borcunu onlardan her hangi birine ifa etmek suretiyle borcundan kurtulmaması riskine katlanmasının önlenmesi amaçlanmıştır. Böyle bir durumda borçlunun, çekişmeli alacağı gerçek alacaklı olmadığı sonradan anlaşılan bir kişiye ifa etmesi kendisini borçtan kurtarmayacak, yani aynı borcu yeniden gerçek alacaklıya ifa etmek zorunda kalacaktır.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 187- 818 sayılı Borçlar Kanununun 167 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 187 nci maddesinde, alacağın devri durumunda, borçlunun yapabileceği savunmalar düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 167 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "c. Borçluya ait def'iler" şeklindeki ibare, Tasarıda "3. Borçluya ait savunmalar" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 188- 818 sayılı Borçlar Kanununun 168 inci maddesini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 188 inci maddesinde, alacağın devri durumunda, öncelik hakları ve bağlı hakların devralana geçmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 168 inci maddesinin ikinci fıkrası, Tasarının 189 uncu maddesinde ayrıca düzenlendiği için, madde metnine alınmamıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 168 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Fer'i hakların ve senetlerin ve esbabı sübutiyenin devri" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Öncelik hakları ve bağlı hakların geçişi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 168 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "rüçhan hakları ve diğer müteferri haklar" şeklindeki ibare, Tasarıda "öncelik hakları ve bağlı haklar" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 168 inci maddesinin son fıkrasında kullanılan "gecikmiş faizler" şeklindeki ibare, Tasarıda "işlemiş faizler" şeklinde düzeltilmiştir.

MADDE 189- 818 sayılı Borçlar Kanununun 168 inci maddesinin ikinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 189 uncu maddesinde, alacağın devri durumunda, senetlerin ve ispatla ilgili diğer belgelerin devralana teslimi ve bilgi verilmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 168 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Fer'i hakların ve senetlerin ve esbabı sübutiyenin devri" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Senet ve belgelerin teslimi ve bilgi verilmesi" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 190- 818 sayılı Borçlar Kanununun 169 uncu maddesi ile 171 inci maddesinin ikinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 190 inci maddesinde, alacağın devrinde, devreden devralana kanuna göre vermiş sayıldığı garanti düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 169 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Zamân / a. Umumiyet itibariyle" şeklindeki ibare, Tasarıda "IV. Garanti / 1. Genel olarak" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 169 uncu maddesinin birinci ve ikinci fıkraları, birbirleriyle ilişkili olduğu göz önünde tutularak, Tasarının 190 inci maddesinin birinci fıkrasında birleştirilerek, tek fıkraya dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 169 uncu maddesinin ikinci fıkrasından farklı olarak, Tasarının 190 inci maddesinin birinci fıkrasında, borçlunun ödeme gücüne sahip olduğu konusunda devreden özel bir taahhütte bulunmasına gerek görülmemiştir. Buna göre, alacağın bir edim karşılığında devredilmiş olması durumunda, devreden, alacağını devrettiği sırada bu alacağın varlığını ve borçlunun ödeme gücüne sahip olduğunu garanti ettiği kabul edilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 171 inci maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen durumun, devreden garanti sorumluluğu ile ilgili olduğu göz önünde tutularak, bu fıkra, Tasarının 190 inci maddesinin ikinci fıkrası olarak düzenlenmiştir.

MADDE 191- 818 sayılı Borçlar Kanununun 170 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 191 inci maddesinde, ifa uğruna devir düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 170 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "b. Tediye makamına yapılan temlik" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. İfaya yönelik devir" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 170 inci maddesinde kullanılan "temellük eden" şeklindeki ibare, Tasarıda "devralan" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 192- 818 sayılı Borçlar Kanununun 171 inci maddesinin birinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkraya bağlı dört bentten oluşan 192 nci maddesinde, alacağın devrinde, devredenin sorumluluğunun kapsamı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 171 inci maddesinde devredenin sorumluluğu tek fıkra olarak düzenlendiği hâlde, Tasarının 192 nci maddesinde dört bent hâlinde düzenlenmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 171 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "c. Zamânın şümülü" şeklindeki ibare, Tasarıda "3. Sorumluluğun kapsamı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 171 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "Temlik eden zamân ile mükellef ise" şeklindeki ibare, Tasarıda "Devralan garanti ile yükümlü olan devredenden" şekline; 818 sayılı Borçlar Kanununun 171 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "resûlmal ve faiz olarak almış olduğu miktar nispetinde" şeklindeki ibare ise, Tasarının 192 nci maddesinin (1) numaralı bendinde "İfa ettiği karşı edimin faizi ile birlikte geri verilmesini" şekline dönüştürülmüştür. 818 sayılı

Borçlar Kanununun 171 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi, Tasarının 192 nci maddesinin (2) ve (3) numaralı bentlerinde ayrı ayrı düzenlenmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, Tasarının 192 nci maddesinin (4) numaralı bendi olarak eklenen yeni bir hükümlerle, devredenin kusursuzluğunu ispat edememesi durumunda, devralanın uğradığı ve maddede öngörülenleri aştığını ispat ettiği diğer zararlarını da gidermekle yükümlü olduğu kabul edilmiştir.

MADDE 193- 818 sayılı Borçlar Kanununun 172 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 193 üncü maddesinde, özel hükümlerin saklılığı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 172 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Hususî kaidelerin mahfuziyeti" şeklindeki ibare, Tasarıda "C. Özel hükümlerin saklılığı" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

İKİNCİ AYIRIM

Borcun Üstlenilmesi

Tasarının 200 üncü maddesiyle başlayan İkinci Ayırımında "Borcun Üstlenilmesi" düzenlenmiştir.

MADDE 194- 818 sayılı Borçlar Kanununun 173 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 194 üncü maddesinde, iç üstlenme sözleşmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 173 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "1. Borçlu ve borcun nakli müteahhidi" şeklindeki ibareler, Tasarıda "A. İç üstlenme sözleşmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 173 üncü maddesinin ikinci fıkrası ile diğer maddelerinde kullanılan "borcun nakli müteahhidi" şeklindeki ibare, Tasarıda "borcu üstlenen" veya kısaca "üstlenen" şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 195- 818 sayılı Borçlar Kanununun 174 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 195 inci maddesinde, dış üstlenme sözleşmesi düzenlenmek-

tedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 174 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Nakil müteahhidi ile borçlu arasındaki akit / 1. İcap ve kabul" şeklindeki ibare, Tasarıda "B. Dış üstlenme sözleşmesi / I. Öneri ve kabul" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 196- 818 sayılı Borçlar Kanununun 175 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 196 ncı maddesinde, dış üstlenme sözleşmesinin kurulması için yapılmış olan önerinin bağlayıcılığı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 175 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. İptal olunan icap" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Önerinin bağlayıcılığı" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 175 inci maddesinin birinci fıkrası iki cümleden, Tasarının 196 ncı maddesinin birinci fıkrası ise, üç cümleden oluşmaktadır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 197- 818 sayılı Borçlar Kanununun 176 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 197 nci maddesinde, borçlunun değişmesinin, bağlı hak ve borçlar üzerindeki etkisi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 176 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Borçlunun değişmesinin hükmü / 1. Borcun ferileri" şeklindeki ibare, Tasarıda "C. Borçlunun değişmesinin sonuçları / I. Bağlı hak ve borçlar" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 176 ncı maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "müteferri haklar" şeklindeki ibare, Tasarıda "bağlı haklar" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 176 ncı maddesinin ikinci fıkrasında, aynı borç için rehin veren üçüncü kişi ve kefilin, borcun üstlenilmesine razı oldukları takdirde, sorumluluklarının devam edeceği öngörülmekte; ancak bu rızanın şekline ilişkin bir açıklık bulunmamaktadır. Tasarının 197 nci maddesinin ikinci fıkrasında ise, bu rızanın yazılı şekilde verilmesi, rehin veren üçüncü kişi ve kefilin, borcun üstlenilmesinden sonra da alacaklıya karşı sorumluluklarının devam etmesinin geçerlilik koşulu olarak öngörülmektedir.

MADDE 198- 818 sayılı Borçlar Kanununun 177 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 198 inci maddesinde, üstlenilen borca ilişkin savunmaları ileri sürme hakkı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 177 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. İstisnalar" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Savunmalar" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 177 nci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "Nakledilen borca müteferri hakları dermeyer etmek hakkı" şeklindeki ibare, Tasarıda kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 179 uncu maddesinin birinci fıkrasına uygun olarak, "Üstlenilen borca ilişkin savunmaları ileri sürme hakkı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 177 nci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "alacaklı ile yapılan akitten hilâfı anlaşılmadıkça" şeklindeki ibare, Tasarıda "Dış üstlenme sözleşmesinden aksi anlaşılmadıkça" şeklinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 177 nci maddesinin son fıkrasında kullanılan "borcun naklini tevhit etmiş olan hâdiseler dolayısıyla evvelki borçluya karşı dermeyer edebileceği def'ileri" şeklindeki ibare, Tasarıda "iç üstlenme sözleşmesinden kaynaklanan savunmaları" şeklinde kısaltılmıştır.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 199- 818 sayılı Borçlar Kanununun 178 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 199 uncu maddesinde, dış üstlenme sözleşmesinin hükümsüzlüğünün hukukî sonuçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 178 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. Akdin iptali" şeklindeki ibare, Tasarıda "D. Sözleşmenin hükümsüzlüğü" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 178 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "Borcun nakli mukavelesi iptal edildiği hâlde" şeklindeki ibare, Tasarıda "Dış üstlenme sözleşmesi hü-

kümsüz hâle gelirse" şekline; 818 sayılı Borçlar Kanununda kullanılan "evvelki borç, bütün ferileriyle birlikte avdet eder." şeklindeki ibare ise, Tasarıda "eski borç, bütün bağlı borçlarıyla birlikte varlığını sürdürür." şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 178 inci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "akdin iptali ve ika olunan zarar kendisine isnat olunamayacağını nakil müteahhidi ispat edemez ise" şeklindeki ibare, Tasarıda "borcu üstlenen, üstlenme sözleşmesinin hükümsüz hâle gelmesinde ve alacaklının zarara uğramasında kendisine bir kusur yüklenemeyeceğini ispat etmedikçe" şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 200- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "E. Borca katılma" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 200 üncü maddesinde, borca katılma düzenlenmektedir.

Borç ilişkilerinde, taraf değişikliği her zaman alacaklı veya borçlu tarafın değişmesi şeklinde gerçekleşmemekte, bunlar yanında mevcut bir borca borçlunun yanında yer almak üzere üçüncü bir kişinin de katılması şeklinde de ortaya çıkmaktadır.

Bilindiği gibi, borcun üstlenilmesi sonucunda eski borçlu borcundan kurtulmakta, onun yerine yeni borçlu almaktadır. Borca katılmada ise, borçlu borcundan kurtulmamakta, "katılan" da borçlu ile birlikte aynı borçtan müteselsilen sorumlu olmaktadır. Uygulamada sıkça karşılaşılan borca katılmanın, yasal bir düzenlemeye kavuşturulması yerinde görülmüştür.

Maddenin birinci fıkrasında, borca katılma tanımlanmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, borca katılan ile borçlunun, alacaklıya karşı müteselsilen sorumlu oldukları belirtilmektedir.

MADDE 201- 818 sayılı Borçlar Kanununun 179 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının dört fıkradan oluşan 201 inci maddesinde, malvarlığının veya işletmenin devralınması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 179 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "V. Bir mâmelekin veya işletmenin devralınması" şeklindeki ibare, Tasarıda "F. Malvarlığının veya işletmenin devralınması" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun iki fıkradan oluşan 179 uncu maddesi, Tasarının 201 inci maddesinde dört fıkraya bölünerek düzenlenmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 179 uncu maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "bunu alacaklılara ihbar veya gazetelerde ilân ettiği tarihten itibaren" şeklindeki ibare, Tasarıda "bunu alacaklılara bildirdiği veya ticarî işletmeler için Ticaret Sicili Gazetesinde, diğerleri için Türkiye genelinde dağıtımı yapılan gazetelerden birinde yayımlanacak ilânla duyurduğu tarihten başlayarak" şeklinde değiştirilmiştir. Böylece, devralanın bu devri tirajı düşük veya yerel bir basım organında ilân etmek suretiyle, alacaklıların zarara uğramasının önlenmesi amaçlanmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 179 uncu maddesinin son fıkrasında kullanılan "tek bir borcun nakli akdinden" şeklindeki ibare, Tasarının 201 inci maddesinin üçüncü fıkrasında "dış üstlenme sözleşmesinden" şekline dönüştürülmüştür.

Tasarının 201 inci maddesine son fıkra olarak eklenen yeni bir hükümlerle, devralanın, bildirme veya ilânla duyurma yükümlülüğünü yerine getirmediği, maddenin ikinci fıkrasında öngörülen iki yıllık sürenin işlemeye başlamayacağı kabul edilmiştir.

MADDE 202- 818 sayılı Borçlar Kanununun 180 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 202 nci maddesinde, işletmelerin birleşmesi ve şekil değiştirmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 180 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "VI. Bir işletmenin diğerleriyle birleşmesi ve şeklini değiştirmesi" şeklindeki ibare, Tasarıda "G. İşletmelerin birleşmesi ve şekil değiştirmesi" şeklinde ifade edilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 180 inci maddesinin birinci fıkrasında, sadece iki işletmenin karşılıklı olarak aktif ve pasifleriyle birlikte devralınması suretiyle birleştirilmesi düzenlendiği hâlde, Tasarının 202 nci maddesinin birinci fıkrasında, bu tür birleştirme yanında, bir işletmenin diğer bir işletmeye katılması yoluyla birleştirme de düzenlenmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 180 inci maddesinin son fıkrasında kullanılan "hakikî veya hükmî tek bir şahsa ait olup da" şeklindeki ibare, "kişi" kavramının hem gerçek hem de tüzel

kişiyi belirttiği göz önünde tutularak, Tasarıda "Bir tek kişiye ait olup da" şeklinde kısaltılmıştır.

MADDE 203- 818 sayılı Borçlar Kanununun 181 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 203 üncü maddesinde, özel hükümlerin saklılığı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 181 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "VII. Taksim hâlinde ve gayrimenkulün satımı hâlinde" şeklindeki ibare, maddenin içeriğine daha uygun olduğu göz önünde tutularak, Tasarıda "H. Özel hükümlerin saklılığı" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

Sözleşmenin Devri ve Sözleşmeye Katılma

Tasarının 204 üncü maddesiyle başlayan Üçüncü Ayırımında, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "Sözleşmenin Devri ve Sözleşmeye Katılma" iki madde hâlinde düzenlenmiştir.

Gerçekten, bazı hukuk düzenlerinde, meselâ İtalyan Medenî Kanununun 1406 ilâ 1410 uncu maddelerinde de, bu kurumlara yer verildiği görülmektedir. Türk öğretisi ve uygulamasında, sözleşmenin devri ve sözleşmeye katılma açıkça kabul edilmiştir. Hattâ bazı kanunlarda, meselâ 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 66 ncı maddesi ile 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 16 ncı maddesinde, sözleşmenin devri düzenlenmiştir. Bu durum karşısında, temel bir kanun olan Türk Borçlar Kanununda da aynı kurumların düzenlenmesi zorunlu görülmüştür. İsviçre ve Alman hukukunda da, bu konuda yasal bir düzenleme mevcut olmamakla birlikte, sözleşme serbestisi ilkesi çerçevesinde, sözleşmenin devrinin ve sözleşmeye katılmanın geçerli olduğu kabul edilmektedir.

MADDE 204- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "A. Sözleşmenin devri" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının dört fıkradan oluşan 204 üncü maddesinde, sözleşmenin devri düzenlenmektedir.

Bu sözleşmeyle, devir konusu sözleşmeden doğan bütün haklar ve borçlar bir üçüncü kişiye devredilmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, sözleşmenin devri, sözleşmeyi devralan ile devreden ve sözleşmede kalan taraf arasında yapılan ve devreden bu sözleşmeden doğan taraf olma sıfatı ile birlikte bütün hak ve borçlarını devralana geçiren bir anlaşma olarak tanımlanmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında, sözleşmeyi devralan ile devreden arasında yapılan ve sözleşmede kalan diğer tarafça önceden verilen izne dayanan veya sonradan onaylanan anlaşma ile de sözleşmenin devrinin gerçekleşebileceği belirtilmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, sözleşmenin devrinin geçerliliğinin, devredilen sözleşmenin şekline bağlı olduğu ifade edilmektedir. Alacağın devrinde âdi yazılı şeklin yeterli olmasına ve borcun dış üstlenilmesinde ise, her hangi bir geçerlilik şekli aranmamasına karşılık, sözleşmenin devri, sözleşmenin tarafı olma hukukî konumunun bir bütün olarak devir konusu yapıldığı göz önünde tutularak, devir konusu sözleşmeyle aynı geçerlilik şekline bağlı tutulmuştur.

Maddenin son fıkrasında ise, kanundan doğan halefiyet hâlleri ile diğer özel hükümlerin saklı olduğu belirtilmiştir.

MADDE 205- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "B. Sözleşmeye katılma" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 205 inci maddesinde, sözleşmeye katılma düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, sözleşmeye katılma, mevcut bir sözleşmeye taraflardan birinin yanında yer almak üzere katılan ile bu sözleşmenin tarafları arasında yapılan ve katılanın, yanında yer aldığı tarafla birlikte, onun hak ve borçlarına sahip olması sonucunu doğuran bir anlaşma olarak tanımlanmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında, anlaşmada aksi kararlaştırılmamışsa, sözleşmeye katılan ile yanında yer alan tarafın, sözleşmenin diğer tarafına karşı müteselsilen alacaklı ve borçlu olduğu kabul edilmiştir. Ancak, emredici nitelikte olmadığı için, taraflarca bu hükmün aksi kararlaştırılabilir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, sözleşmeye katılmanın geçerliliğinin, katılma konusu sözleşmenin şekline bağlı olduğu belirtilmektedir.

İKİNCİ KISIM

Özel Borç İlişkileri

818 sayılı Borçlar Kanununda "İkinci Kısım / Akdin muhtelif neveleri" şeklindeki üst başlık, Tasarıda "İkinci Kısım / Özel Borç İlişkileri" şeklinde değiştirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Satış Sözleşmesi

818 sayılı Borçlar Kanununda "Altıncı Bap / Satım ve Trampa" şeklindeki üst başlık, Tasarıda "Birinci Bölüm / Satış Sözleşmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

BİRİNCİ AYIRIM

Genel Hükümler

818 sayılı Borçlar Kanununun 182 nci maddesiyle başlayan "Birinci Fası / Umumî Hükümler" şeklindeki alt başlık, Tasarıda "Birinci Ayırım / Genel Hükümler" şeklinde değiştirilmiştir.

Tasarının İkinci Kısımında sözleşme niteliği taşımamakla birlikte, meselâ vekâletsiz işgörme ve havalenin de düzenlendiği göz önünde tutularak, bu Kısımın başlığında "Özel Borç İlişkileri" ibaresi kullanılmıştır.

"Satım" sözcüğünün, sözleşmenin her iki tarafını değil de, sadece satıcı tarafını ifade ettiği sanılarak, günlük dilde, hattâ 818 sayılı Borçlar Kanununun bazı hükümlerinde "alım satım"dan söz edildiği ve uygulamada da genellikle "satım" yerine "satış" sözcüğünün kullanıldığı göz önünde tutularak, Tasarıda "satış sözleşmesi" teriminin kullanılması tercih edilmiştir. Yine, ayrı bir sözleşme olan trampa, mal değişim sözleşmesi adı ile ayrı bir bölümde düzenlenmiştir. Bu nedenle, Tasarının İkinci Kısımının Birinci Bölüm başlığında 818 sayılı Borçlar Kanunundan farklı olarak, sadece "Satış Sözleşmesi" ibaresi kullanılmıştır.

MADDE 206- 818 sayılı Borçlar Kanununun 182 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 206 ıncı maddesinde, satış sözleşmesi tanımlanmakta ve hükümleri düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 182 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. İki tarafın hak ve vazifeleri" şeklindeki ibare, Tasarıda "A. Tanımı ve hükümleri" şeklinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 182 nci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "alıcıya teslim ve mülkiyetini ona nakletmek borcunu" şeklindeki ibare, Tasarıda "satılanın zilyetlik ve mülkiyetinin alıcıya devretme borcunu" şeklinde değiştirilmiştir. Taşınır bir malın mülkiyetinin devrinin, sadece satılanın fiilen teslimi yoluyla değil, zilyetliğin teslimine bağlı olmaksızın kazanıldığı diğer yollarla da (kısa elden teslim veya hükmen teslim gibi) gerçekleştirilebileceği göz önünde tutularak, maddede "teslim" yerine, daha kapsamlı olan "zilyetliğin devri" terimi kullanılmıştır. Aynı maddenin birinci ve ikinci fıkraları ile diğer maddelerde kullanılan "semen" şeklindeki ibare, Tasarıda "bedel" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 207- 818 sayılı Borçlar Kanununun 183 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 207 nci maddesinde, satılanın yarar ve hasarının hangi âna kadar satıcıya ait olduğu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 183 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Nefi ve Hasar" şeklindeki ibare, Tasarıda "B. Yarar ve hasar" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 183 üncü maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "Hâlin icabından veya hususî şartlardan mütevellit istisnaların maadasında" şeklindeki ibare, Tasarıda "Kanundan, durumun gereğinden veya sözleşmede öngörülen özel koşullardan doğan ayrık hâller dışında" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 183 üncü maddesinin birinci fıkrasında, parça borçlarında yarar ve hasarın, kural olarak sözleşmenin kurulduğu anda alıcıya geçtiği kabul edilmektedir. Türk-İsviçre Borçlar Kanununda, satılanın mülkiyetinin, borçlandırıcı işlem niteliğindeki satış sözleşmesinin kurulduğu anda değil, tasarruf işlemi niteliğindeki zilyetliğin devri veya tescil işleminin gerçekleştiği anda alıcıya geçtiği hâlde, onun, henüz malik olmadığı bir malın hasarına katlanmak ve bedeli ödemek zorunda bırakılması, hakkaniyete aykırı görülerek, öğretide haklı olarak eleştirilmektedir. Uluslararası taşınır malların satışına ilişkin sözleşmelere uygulanacak kurallarda da, hasarın teslim anında alıcıya geçmesi kabul edilmiş bulunmaktadır. Bu nedenle, Tasarıda 818 sayılı Borçlar Kanununda yapılan düzenlemeden farklı olarak, satış sözleşmesinde hasarın, taşınırlarda zilyetliğin devri, taşınmazlarda ise tescil anına kadar satıcıya ait olduğu, is-

tinasız bir kural hâline getirilmiştir. Bu nedenle, 818 sayılı Borçlar Kanununun, çeşit (cins) borçlarında hasarın alıcıya geçmesinin koşullarına ilişkin ikinci fıkrası ile geciktirici koşula bağlı satış sözleşmesinde hasarın alıcıya geçtiği ana ilişkin son fıkra hükümleri, Tasarının 207 nci maddesine alınmamıştır.

Maddenin ikinci fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen yeni bir hükümdür. Fıkraya göre, taşınır satışlarında, alıcı, satılanın zilyetliğini devralmada temerrüde düştüğü takdirde taşınırın yarar ve hasarı, zilyetliğin devri gerçekleşmişçesine alıcıya geçecektir. Buna benzer bir düzenleme, Alman Medenî Kanununun taşınır ve taşınmaz satışı ayrımı yapılmaksızın, yarar ve hasarın geçişine ilişkin 446 nci paragrafında da yer almaktadır. Ancak taşınmaz satışlarında teslimin tescil tarihinden sonra gerçekleştirilmesine ilişkin bir sözleşmenin varlığı hâlinde yarar ve hasarın hangi anda alıcıya geçeceğine ilişkin düzenleme, Tasarının 244 üncü maddesinin birinci fıkrasında yapılmıştır.

Maddenin son fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Bu hüküm uyarınca, satıcı alıcının isteği üzerine satılanı ifa yerinden başka bir yere gönderdiği takdirde, yarar ve hasar, satılanın taşıyıcıya teslim edildiği anda alıcıya geçecektir. Buna benzer bir düzenleme, 11/04/1980 tarihli "Milletlerarası Menkul Mal Satışları Hakkında Birleşmiş Milletler (Viyana) Sözleşmesi"nin 67 nci maddesinde ve Alman Medenî Kanununun (BGB) 447 nci maddesinin birinci fıkrasında da bulunmaktadır.

818 sayılı Borçlar Kanununda, satılanın yarar ve hasarının hangi anda alıcıya geçeceği düzenlendiği hâlde, Tasarıda, yarar ve hasarın hangi âna kadar satıcıya ait olacağı düzenlenmiştir.

İKİNCİ AYIRIM

Taşınır Satışı

818 sayılı Borçlar Kanununun 184 üncü maddesiyle başlayan "İkinci Fasil / Menkul Satımı" şeklindeki alt başlık, Tasarıda "İkinci Ayırım / Taşınır Satışı" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 208- 818 sayılı Borçlar Kanununun 184 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 208 inci maddesinde, taşınır satışının konusu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 184 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Mevzuu" şeklindeki ibare, Tasarıda "A. Konusu" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 184 üncü maddesinin birinci fıkrasında taşınmazları belirtmek üzere yapılan sayımın eksik olduğu göz önünde tutularak, Tasarıda, taşınır satışının, Türk Medenî Kanunu uyarınca taşınmaz sayılanlar dışında kalan ve diğer kanunlarda taşınır olarak belirtilen şeylerin satışı olduğu belirtilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 209- Madde, kenar başlığı bakımından, 818 sayılı Borçlar Kanununun 185 inci maddesini kısmen karşılamaktadır. Çünkü, 818 sayılı Borçlar Kanununun 185 inci maddesinin metninde, teslim borcundan söz edilmemekle birlikte, kenar başlığında "satıcının borçları" arasında satıcının borçlarından biri olarak "teslim" borcuna yer verilmiştir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 209 uncu maddesinde, satıcının satılanın zilyetliğini devir borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 185 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Satıcının Borçları / I. Teslim / 1. Teslim masrafları" şeklindeki ibareler, Tasarıda "B. Satıcının borçları / I. Zilyetliğin devri / 1. Kural" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun teslim giderlerine ilişkin 185 inci maddesi, Tasarının 210 uncu maddesinde düzenlendiği için, Tasarının 209 uncu maddesinde satıcının aslî borcu belirtilmiştir. Buna göre satıcı, satılanın mülkiyetini geçirmek amacıyla, zilyetliğini alıcıya devretmekle yükümlüdür. Fiiilî teslim dışında, zilyetliğin teslimsiz kazanıldığı durumlar (kısa elden teslim ve hükmen teslim gibi) göz önünde tutularak, taşınır satışında satıcının aslî borcu açıklanırken, sadece "teslim"den söz edilmesi uygun görülmemiş; bunun yerine, "mülkiyetin devri amacıyla zilyetliğin devri borcu"ndan söz edilmiştir.

MADDE 210- 818 sayılı Borçlar Kanununun 185 ve 186 nci maddelerini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 210 uncu maddesinde, devir ve taşıma giderlerinin hangi tarafta ait olacağı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 186 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Nakil masrafları" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Devir ve taşıma giderleri" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 211- 818 sayılı Borçlar Kanununun 187 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 211 inci maddesinde, satıcının temerrüdüne uygulanacak hükümler ve bu durumda alıcının hakları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 187 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Satıcının temerrüdü / a. Ticarî alım satımlar" şeklindeki ibare, Tasarıda "3. Satıcının temerrüdü / a. Kural ve ayrık durum" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin ilk fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanunundan farklı olarak, âdi satışta satıcının temerrüdü hâlinde, borçlunun temerrüdüne ilişkin genel hükümlerin uygulanacağı öngörülmektedir. Bu nedenle, 818 sayılı Borçlar Kanununun 187 nci maddesi iki fıkradan, Tasarının söz konusu maddesi ise üç fıkradan oluşmaktadır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 212- 818 sayılı Borçlar Kanununun 188 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 212 nci maddesinde, satıcının temerrüdü durumunda giderim borcu ve borcun neleri kapsadığı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 188 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "b. Tazmin borcu ve zararın nasıl hesap edileceği" şeklindeki ibare, Tasarıda "b. Giderim borcu ve kapsamı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 188 inci maddesinin ikinci fıkrasında, ticarî satışlarda satıcının temerrüdü hâlinde, alıcının ifa yerine isteyebileceği tazminatın, öğretide somut yöntem olarak adlandırılan hesaplanma tarzı düzenlenmektedir. Oysa, öğretide fark teorisinin yasal bir örneği olan bu hesaplama tarzının, âdi satışlarda da uygulanmasının, hakkaniyete daha uygun olacağı ve zararın hesaplanmasında fark teorisinin mübadele teorisine tercih edilmesi gerektiği görüşü ileri sürülmektedir. Bu nedenle, 818 sayılı Borçlar Kanununun 188 inci maddesinin ikinci fıkrasının başında kullanılan "Ticarî muamelesinde satıcı" şeklindeki ibare, Tasarıda "Satıcı borcunu ifa etmezse" şeklinde değiştirilmiştir. Böylece, menfaatler durumunda farklılık olmadığı gözetilerek, âdi satışlarda da satıcının temerrüdü hâlinde, alıcıya, somut yönetime göre hesaplanacak zararını satıcıdan isteme hakkı tanınmıştır. Bu hükme göre, satıcının temerrüdü hâlinde alıcı, aynı veya benzer özellikleri olan taşınır bir malı, başka bir satıcıdan, dürüstlük kurallarına uygun olarak, "ikame alımı" yoluyla sağlamışsa, ilk satıcıya ödemeyi üstlendiği bedele göre, yeni satıcıya ödediği satış bedeli farkından doğan zararının, satıcı tarafından giderilmesini isteyebilir.

Tasarının 212 nci maddesinin son fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununda olduğu gibi, satıcının temerrüdü hâlinde alıcının uğradığı zararın, öğretide soyut yöntem olarak adlandırılan hesaplanma tarzı düzenlenmektedir. Buna göre, satılanın borsaya kayıtlı veya piyasa fiyatı (cari fiyatı) bulunan mallardan olması koşuluyla, ikame alımı yapmak zorunda olmaksızın, alıcı satılanın teslimi için belirlenmiş ifa gününde geçerli fiyatı, temerrüde düşen satıcıya ödemeyi üstlendiği bedelden yüksek ise, aradaki farktan doğan zararının giderilmesini satıcıdan isteyebilir.

MADDE 213- 818 sayılı Borçlar Kanununun 189 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 213 üncü maddesinde, satıcının zapttan sorumluluğu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 189 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Zapta karşı teminat / 1. Teminat borcu" şeklindeki ibareler, Tasarıda "II. Zapttan sorumluluk / 1. Konusu" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 189 uncu maddesinin birinci fıkrası uyarınca, satıcının zapttan sorumluluğunun doğması için, üçüncü kişi tarafından, satış sözleşmesinin kurulmasından önce veya en geç sözleşmenin kurulduğu sırada, zaptı sağlayacak özel hukuktan doğan (sübjektif nitelikte) üstün bir hakkının varlığı nedeniyle, satılanın tamamen veya kısmen alıcının elinden alınması gerekir. Bu üstün hak, mülkiyet hakkı, sınırlı bir aynî hak ya da etkisi kuvvetlendirilmiş (şerh verilmiş) bir kişisel hak olabilir. Aynı fıkroda kullanılan "elinden alınır" şeklindeki ibareden anlaşılması gereken, üçüncü kişinin alıcıya karşı zapt girişiminde bulunmasıdır. Tasarının 214 üncü maddesinin birinci fıkrasından, kural olarak zapt girişiminin dava yoluyla

olabileceği anlaşılmaktadır. Ancak, Tasarının "Mahkeme kararı olmaksızın geri verme" kenar başlıklı 215 inci maddesinde öngörülen koşulların gerçekleşmesi hâlinde de, satıcının zapttan sorumluluğu söz konusu olabilecektir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 214- 818 sayılı Borçlar Kanununun 190 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 214 üncü maddesinde, üçüncü kişinin satılan üzerinde üstün hak ileri sürerek, alıcıya karşı dava açması durumunda, bu davanın alıcı tarafından satıcıya bildirilmesi ve verilecek kararın satıcı bakımından da ortaya çıkan etkisi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 190 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Usulü muhakeme / a. Davayı ihbar" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Yargılama usulü / a. Davanın bildirimini" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 190 inci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "alıcının hilesi veya ağır bir hatası eseri" şeklindeki ibare, Tasarının 214 üncü maddesinin ikinci fıkrasında, kastın aldatmayı da içerdiği göz önünde tutularak, "onun ağır kusuru yüzünden" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 215- 818 sayılı Borçlar Kanununun 191 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 215 inci maddesinde, alıcının mahkeme kararı olmaksızın satılanı üstün hak iddiasında bulunan üçüncü kişiye geri verme usulü ve bu usule uyararak ya da uymaksızın satılanı geri vermesinin hukukî sonuçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 191 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "b. Mahkeme kararı olmaksızın iade" şeklindeki ibare, Tasarıda "b. Mahkeme kararı olmaksızın geri verme" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 191 inci maddesinden farklı olarak, Tasarının bu maddeyi karşılayan 215 inci maddesinin birinci fıkrasında, iki bent hâlinde, satılanın mahkeme kararı olmaksızın üçüncü kişiye verilmesine karşın, satıcının zapttan sorumlu tutulduğu durumlar düzenlenmiştir. Bu konuda 818 sayılı Borçlar Kanununun 191 inci maddesinde kullanılan "istihkak müddeisiyle sulh akdetmiş olsa bile" şeklindeki ibarenin çeviri yanlışlığı da düzeltilmiştir. Ayrıca, 818 sayılı Borçlar Kanununun 191 inci maddesinden farklı olarak, alıcı kendisine karşı dava açılmasını beklemeden, satıcıyı üçüncü kişinin satılan üzerindeki hak iddiasına ilişkin uyuşmazlığı dava yoluyla çözümlemesi, bu yola başvurmazsa tahkim yoluna gidebileceği konusunda uyarabilecek ve bu uyarısı sonuçsuz kaldığı için tahkim yoluna gitmişse bu durumda hakem kararına göre hareket edebilecektir.

Tasarının 215 inci maddesine, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 194 üncü maddesinin ikinci fıkrasına uygun olarak, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, ikinci bir fıkra eklenmiştir. Fıkraya göre, alıcı satılanı geri vermekle yükümlü olduğunu ispat ederse, satılan üzerinde zaptı sağlayacak nitelikte, özel hukuktan doğan üstün hak (mülkiyet hakkı, sınırlı aynî hak veya etkisi kuvvetlendirilmiş kişisel hak) iddiasında bulunan üçüncü kişiye, satılanı bir mahkeme veya hakem kararı beklemeden geri vermiş olsa bile, satıcının zapttan doğan sorumluluğu devam edecektir.

MADDE 216- 818 sayılı Borçlar Kanununun 192 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 216 ncı maddesinde, tam zapt hâlinde alıcının hakları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 192 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Alıcının hakları / a. Tamamen zabıt hâlinde" şeklindeki ibare, Tasarıda "3. Alıcının hakları / a. Tam zapt hâlinde" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 192 nci maddesinin dört bentten oluşan birinci fıkrasında, alıcının tam zapt hâlinde, satıcıdan isteyebileceği olumsuz (doğrudan) zararlar sayılmıştır. Alıcı, satıcının zaptta bir kusuru olmasa da, bu zararlarının giderilmesini isteyebilir.

Tasarının 216 ncı maddesinin son fıkrasında ise, alıcının olumlu (dolaylı) zarar niteliğindeki zararlarının da satıcı tarafından giderilmesini isteyebileceği öngörülmüştür. Ancak, satıcı zaptın gerçekleşmesinde bir kusurunun bulunmadığını ispat ederek, alıcının olumlu zararları nedeniyle tazminat sorumluluğundan kurtulabilir.

MADDE 217- 818 sayılı Borçlar Kanununun 193 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 217 nci maddesinde, kısmî zapt hâlinde alıcının hakları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 193 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "b. Kısmen zabıt hâlinde" şeklindeki ibare, Tasarıda "b. Kısmî zapt hâlinde" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 193 üncü maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "satımın feshini talep edemeyip" şeklindeki ibare Tasarının 217 nci maddesinin birinci fıkrasında "sadece bu yüzden uğradığı zararın giderilmesini isteyebilir." denildiği ve bu ifadeden söz konusu durumda, sözleşmenin sona erdirilmesinin istenemeyeceği sonucu açıkça çıkartılabileceği için, fıkra metninden çıkartılmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 193 üncü maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "...feshi dava edebilir." şeklindeki ibare, satış sözleşmesinin ani edimli bir borç ilişkisi doğurduğu göz önünde tutularak, Tasarının 217 nci maddesinin ikinci fıkrasında "hâkimden sözleşmenin sona ermesine karar vermesini isteyebilir." şeklinde düzeltilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 218- 818 sayılı Borçlar Kanununun 194 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 218 inci maddesinde, satıcının genel olarak ayıptan sorumluluğu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 194 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Satılanın ayıptan salim olmasını tekeffül / 1. Mevzuu / a. Umumiyet itibariyle" şeklindeki ibareler, Tasarıda "III. Ayıptan sorumluluk / 1. Konusu / a. Genel olarak" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddede satıcının ayıptan sorumluluğunun konusu, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümleri de göz önünde tutularak, yeniden kaleme alınmıştır. Ancak, Tasarı ile söz konusu Kanunun uygulama alanlarının farklı olduğu açıktır. Ayrıca, ayıplı ürünler bakımından 4703 sayılı Ürünlerle İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun hükümlerinin saklı olduğunda bir duraksama yoktur.

MADDE 219- 818 sayılı Borçlar Kanununun 195 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 219 uncu maddesinde, ayıplı hayvan satışında satıcının sorumluluğu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 195 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "b. Hayvan alım satımında" şeklindeki ibare, Tasarıda "b. Hayvan satışında" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 195 inci maddesinde kullanılan "iğfal etmiş olmadıkça" şeklindeki ibare, Tasarıda "ağır kusuru olmadıkça" şekline dönüştürülmüştür. Böylece, ağır kusurun aldatma yanında ağır ihmali de kapsadığı göz önünde tutularak, hayvan satıcısının ayıptan sorumluluğu genişletilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 195 inci maddesinde, İsviçre Borçlar Kanununun 198 inci maddesinde yapıldığı gibi, hangi cins hayvanların madde kapsamına girdiğinin sayılması doğru görülmemiş, maddenin amacını, Ülkemizdeki hayvan cinslerini ve özelliklerini göz önünde tutarak, buna ilişkin belirlemenin ve yorumun, öğretinin ve uygulamaya bırakılması tercih edilmiştir.

MADDE 220- 818 sayılı Borçlar Kanununun 196 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 220 nci maddesinde, satıcının alıcı ile yaptığı ayıptan sorumsuzluğa ilişkin anlaşma düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 196 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Tekeffüle karşı" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Sorumsuzluk anlaşması" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 196 ncı maddesinde kullanılan "hile ile gizlemiş ise" şeklindeki ibare yerine, ağır kusurun kastı, dolayısıyla hileyi ve ağır ihmali içerdiği göz önünde tutularak, Tasarının 220 nci maddesinde "ağır kusurlu ise" şeklinde ifade edilmiştir. Tasarının 114 üncü maddesinde öngörülen borçlunun ağır kusuru hâlinde sorumsuzluk anlaşmasının kesin hükümsüzlük yaptırımına bağlı olacağına ilişkin kural burada da geçerli olacaktır.

Tasarının satıcılığı meslek edinmiş kişilerin bilmesi gereken ayıplara ilişkin 224 üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki düzenleme burada da göz önünde tutulmalıdır.

MADDE 221- 818 sayılı Borçlar Kanununun 197 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 221 inci maddesinde, alıcının bildiği ayıplardan (açık ayıplar-

dan) satıcının sorumlu olmadığı ve yeterince gözden geçirmekle görebileceği ayıplardan da (âdi ayıplardan), ancak böyle bir ayıbın bulunmadığını ayrıca üstlenmişse, sorumlu olacağı öngörülmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 197 nci maddesi tek fıkradan oluştuğu hâlde, bu maddede iki ayrı konunun düzenlendiği göz önünde tutularak, Kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 200 üncü maddesinde olduğu gibi Tasarının 221 inci maddesi iki fıkraya bölünerek düzenlenmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 222- 818 sayılı Borçlar Kanununun 198 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 222 nci maddesinde, genel olarak satılanın, alıcı tarafından gözden geçirilmesi ve varsa ayıplarının satıcıya bildirilmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 198 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "4. Keşif ve muayene ve satıcıya ihbar / a. Umumiyet itibariyle" şeklindeki ibareler, "4. Gözden geçirme ve satıcıya bildirme / a. Genel olarak" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 198 inci maddesi üç fıkradan oluştuğu hâlde, ikinci ve üçüncü fıkralarda düzenlenen konular arasında sıkı bir bağlantının varlığı göz önünde tutularak, madde Tasarıda iki fıkra hâlinde düzenlenmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 198 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "derhal" şeklindeki ibare yerine, Tasarının 222 nci maddesinin birinci fıkrasında, kendisine ayıplı mal teslim edilen alıcının menfaatinin korunması bakımından daha elverişli olduğu göz önünde tutularak, "uygun bir süre" şeklindeki ibarenin kullanılması tercih edilmiştir. Böylece, Tasarının 222 nci maddesinin birinci fıkrasında âdi ayıplara ilişkin bildirim "uygun bir süre içinde"; aynı maddenin ikinci fıkrasında ise, gizli ayıplara ilişkin bildirim "hemen" yapılması arasındaki fark belirgin hâle getirilmiştir.

MADDE 223- 818 sayılı Borçlar Kanununun 199 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 223 üncü maddesinde, hayvan satışında alıcının satılanı gözden geçirmesi ve varsa ayıplarını satıcıya bildirmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 199 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "b. Hayvan alım satımında" şeklindeki ibare, Tasarıda "b. Hayvan satışında" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 199 uncu maddesinin, hâkimin bilirkişi raporunu serbestçe takdir edeceğine ilişkin son fıkrası, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 286 nci maddesi hükmünün bir tekrarı niteliğinde olduğu için, Tasarının 223 üncü maddesine alınmamıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 224- 818 sayılı Borçlar Kanununun 200 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 224 üncü maddesinde, satıcının ağır kusurunun sonuçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 200 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "5. Satıcının hilesine müterettip hükümler" şeklindeki ibare, Tasarıda "5. Satıcının ağır kusurunun sonuçları" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 200 üncü maddesinde kullanılan "Alıcıyı iğfal etmiş olan satıcı" şeklindeki ibare, ağır kusurun kasti dolayısıyla aldatmayı da içerdiği göz önünde tutularak, Tasarının 224 üncü maddesinin birinci fıkrasında "Ağır kusurlu olan satıcı" şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin ikinci fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununun 200 üncü maddesinde yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Bu hükme göre, satıcılığı meslek edinmiş bir kişi, bilmesi gereken ayıpların alıcı tarafından kendisine süresinde bildirilmemiş olduğunu ileri sürerek sorumluluktan kurtulamayacaktır. Ayrıca, fıkrada kullanılan "bilmesi gereken" şeklindeki ibare, satıcılığı meslek edinmiş kişilerin her türlü ihmali kapsamaktadır.

MADDE 225- 818 sayılı Borçlar Kanununun 201 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 225 inci maddesinde, gönderme yoluyla satışta satılanın ayıplı olması durumunda, alıcıya düşen yük ve yükümlülükler düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 201 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "6. Başka mahalden vâki olan satım" şeklindeki ibare, Tasarıda "6. Satılanın başka yerden gönderilmesi"

şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında kullanılan "başka yerden gönderilen satılanın" şeklindeki ibareyle, satıcının sözleşme veya ticarî teâmül gereğince, satılanı ifa yerinden başka bir yere (meselâ, alıcının yerleşim yerine veya işyerine) göndermek suretiyle yaptığı satış kastedilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında kullanılan "usulüne göre" şeklindeki ibareyle, alıcının satıldaki ayıbın varlığını sadece mahkemeye başvurarak değil, mahkeme dışındaki ilgili diğer kurum ve kuruluşlara da başvurarak tespit ettirebileceği kastedilmektedir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 226- 818 sayılı Borçlar Kanununun 202 nci ve 203 üncü maddelerini karşılamaktadır.

Tasarının beş fıkradan oluşan 226 ncı maddesinde, satıcının ayıptan sorumluluğu çerçevesinde, alıcının seçimlik hakları ve sınırları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 202 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "7. Tekeffüle müstenit dâva / a. Satımın feshi yahut semenin tenzili" şeklindeki ibareler, Tasarıda "7. Alıcının seçimlik hakları / a. Genel olarak" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 203 üncü maddesinde düzenlenen satılanı değiştirme hakkına ve bunun sınırlarına da, alıcının diğer seçimlik haklarıyla, bütünlük sağlanması amacıyla, Tasarının 226 ncı maddesinde yer verilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 202 nci maddesinin birinci fıkrasında öngörülen seçimlik haklara, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinden farklı olarak, alıcının bütün masrafları satıcıya ait olmak üzere, satılanın onarılmasını isteme hakkını kullanabilmesi, bu onarımın "aşırı bir masraf gerektirmemesi" koşuluna bağlı olarak dördüncü bir seçimlik hak eklenmiştir. Çünkü, ayıplı satılan nedeniyle, tüketiciye karşı imalâtçı-üretici, satıcı, bayi, acente, ithalatçı ve belirli koşullar altında kredi kurumunun müteselsilen sorumluluklarının ve garanti belgesi ile satılması zorunlu olan sanayi malları bakımından servis sağlama borçlarının varlığı göz önünde tutulursa, satıcının ayıplı satılanı ücretsiz olarak onarma yükümlülüğüne tâbi tutulması uygun ve yerindedir. Buna karşılık, taraflardan birini tüketicinin oluşturmadığı diğer satışlarda, satıcının, aşırı bir masraf gerektirse bile, satılanı ücretsiz onarma yükümlülüğüne tâbi tutulması hakkaniyete uygun görülmemiştir.

Tasarının 226 ncı maddesinin birinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanunundan farklı olarak, alıcının tüm seçimlik hakları dört bent hâlinde sayılmıştır. Böylece, 818 sayılı Borçlar Kanununun 202 nci maddesinin birinci fıkrasında, alıcının kullanabileceği seçimlik haklar, sadece sözleşmeden dönme ve satış bedelinin indirilmesini isteme ve aynı Kanunun 203 üncü maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen değiştirme hakkından ibaret iken, bunlara yukarıda açıklanan onarım hakkı da eklenmiştir. Burada ayrıca, söz konusu seçimlik hakların kullanılabilme koşulları da her bir hak için ayrı ayrı düzenlenmiş olup, bu düzenleme 818 sayılı Borçlar Kanununa göre önemli farklılıklar taşımaktadır. Gerçekten, 818 sayılı Borçlar Kanununun 203 üncü maddesinin birinci fıkrasında değiştirme hakkı sadece çeşit satışları için kabul edildiği hâlde, Tasarıda, "imkân varsa" denilmek suretiyle, bu seçimlik hakkın kullanılabilceği durumlar genişletilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 202 nci maddesinde "fesih" teriminin kullanılması hatalı olduğu için, Tasarıda, bunun yerine "dönme" terimi kullanılmıştır.

Tasarının 226 ncı maddesinin ikinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununda açıkça düzenlenmemiş olmakla birlikte, öğreti ve uygulamada da kabul edildiği gibi, alıcının hangi seçimlik hakkı kullanmış olursa olsun, ayrıca satılanın ayıplı tesliminden dolayı uğradığı zararlar için genel hükümlere göre tazminat isteme hakkının saklı tutulduğu belirtilmektedir. Ancak, alıcının, satılanın ayıplı olması nedeniyle dönme hakkını kullanmasının sonuçlarının, Tasarının 228 inci maddesinde düzenlendiği göz önünde tutulursa, onun dönme dışındaki diğer seçimlik hakları ile birlikte, uğradığı zararının giderilmesini, genel hükümlere göre isteyebileceğinde bir duraksama yoktur.

Maddenin üçüncü fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 203 üncü maddesinin ikinci fıkrasından farklı olarak, "satılanın başka bir yerden gönderilmemesi" koşulu aranmaksızın, satıcıya, alıcıya aynı malın ayıpsız bir benzerini hemen vererek ve uğradığı zararı da tamamen gidererek, alıcının seçimlik haklarını kullanmasını önleme olanağı tanınmıştır.

Maddenin dördüncü fıkrasında, hâkime verilen yetkinin kapsamı, satış bedelinin indirilmesi

yanında, satılanın onarılmasına karar verme yetkisi de eklenerek, 818 sayılı Borçlar Kanununa göre genişletilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 202 nci maddesinin son fıkrasında kullanılan "müsavi ise" şeklindeki ibare, öğreti ve uygulama göz önünde tutularak, Tasarının 226 ncı maddesinin beşinci fıkrasında "çok yakın ise" şekline dönüştürülmüştür. Ayrıca, 818 sayılı Borçlar Kanununun 202 nci maddesinin son fıkrasından farklı olarak, Tasarının 226 ncı maddesinin son fıkrasında, bu durumda alıcının sözleşmeden dönme yanında satılanın ayıpsız benzeriyle değiştirilmesini isteme hakkını da kullanabileceği kabul edilmiştir.

MADDE 227- 818 sayılı Borçlar Kanununun 204 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 227 nci maddesinde, ayıplı satılanın yok olmasının hukukî sonuçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 204 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "c. Satılanın ziyai hâlinde satımın feshi" şeklindeki ibare, Tasarıda "c. Satılanın yok olması veya ağır biçimde zarara uğraması" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 204 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinden farklı olarak bu fıkroda sayılan hâllere mücbir sebep de eklenmiş, ayrıca, "satılanın...hasara uğraması" şeklindeki ibare, Tasarının 227 nci maddesinin birinci fıkrasında "satılanın...ağır biçimde zarara uğraması" şekline dönüştürülmüştür. Böylece, ayıplı satılanın beklenmedik hâl yanında, mücbir sebepten yok olması veya ağır biçimde zarara uğraması aynı hükmün kapsamına dahil edilmiştir. Fıkroda yapılan değişiklik uyarınca, ayıplı satılanın zarara uğradığı her durumda değil, ancak ağır biçimde zarara uğraması durumunda bu fıkra uygulanabilecektir.

MADDE 228- 818 sayılı Borçlar Kanununun 205 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 228 inci maddesinde, ayıp nedeniyle sözleşmeden dönmenin sonuçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 205 inci maddesi üç fıkradan oluştuğu hâlde, maddenin ilk iki fıkrasının birbiriyle bağlantılı olduğu göz önünde tutularak, Tasarıda birleştirilerek tek fıkraya dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 205 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "8. Feshin hükümleri / a. Umumiyet itibarıyla" şeklindeki ibareler, Tasarıda "8. Dönmenin sonuçları/ a. Genel olarak" şeklinde değiştirilmiştir.

Satılanın ayıplı olması nedeniyle sözleşmeden dönen alıcının, satıcıya karşı ileri sürebileceği haklara ilişkin 818 sayılı Borçlar Kanununun 205 inci maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen haklar, Tasarının 228 inci maddesinin birinci fıkrasında, 216 ncı maddesinde yapıldığı gibi bentler hâlinde sayılmıştır.

Maddede yer verilen "doğrudan zarar" ve "diğer zararlar" ibarelerine verilecek anlam hakkında, Tasarının 216 ncı maddesinin gerekçesi göz önünde tutulmalıdır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 229- 818 sayılı Borçlar Kanununun 206 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 229 uncu maddesinde, birden çok mal satışında, satılanın ayıplı olmasının sonuçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 206 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "b. Birden ziyade şeyin satımı hâlinde fesih" şeklindeki ibare, Tasarıda "b. Birden çok mal satışında" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 206 ncı maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "Birden ziyade şey veya parça birlikte satılmış olup da" şeklindeki ibare, Tasarıda "Birden çok mal veya birden çok parçadan oluşan bir mal" şeklinde ifade edilmiştir. Bu ibareyle, satış sözleşmesinin konusunu, aynı cinsten, bağımsız ekonomik değeri bulunan birçok taşınır mal yanında öğretide "eşya topluluğu" (Sachgesamtheit) kavramıyla ifade edilen, ekonomik bütünlük oluşturan, birlikte satılan birden çok eşya kastedilmektedir. Aynı fıkroda kullanılan "eklentilerini" şeklindeki ibare, eklenti sayılmamakla birlikte, öğretideki adlandırmayla "bağlı eşya" sayılanları da kapsamaktadır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 206 ncı maddesinin birinci, ikinci ve son fıkralarında hatalı olarak kullanılan "fesih" ve "fesih hakkı" şeklindeki ibareler, Tasarıda "dönme" ve "dönme hakkı" şeklinde düzeltilmiştir. 818 sayılı Borçlar Kanununun 206 ncı maddesinin ikinci fıkrası, Tasa-

rının 229 uncu maddesinin birinci fıkrasına, ikinci cümle olarak alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 206 nci maddesinin son fıkrasında kullanılan "ferilerine de şâmil olur; amma" şeklindeki ibare, Tasarıda "eklentilerini de kapsar; fakat" şeklinde değiştirilmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 230- 818 sayılı Borçlar Kanununun 207 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 230 uncu maddesinde, satıcının ayıptan sorumluluğu nedeniyle açılacak davaların tâbi olduğu zamanaşımının başlangıcı ve süresi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 207 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "9. Müruru zaman" şeklindeki ibare, Tasarıda "9. Zamanaşımı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 207 nci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "sakıt olur." şeklindeki ibare, burada hak düşürücü sürenin söz konusu olmadığı göz önünde tutularak Tasarıda "zamanaşımına uğrar." şekline dönüştürülmüştür. Aynı fıkroda öngörülen bir yıllık zamanaşımı süresi, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında olduğu gibi, Tasarıda iki yıla çıkarılmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 207 nci maddesinin ikinci fıkrası Tasarının aynı maddesinin birinci fıkrasına alınmış ve "bir sene geçmeksizin" şeklindeki ibare de, Tasarının birinci fıkrasında yapılan değişikliğe paralel olarak, "iki yıl içinde" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 207 nci maddesinin son fıkrasında kullanılan "Satıcı alıcıyı iğfal etmiş ise" şeklindeki ibare, Tasarının 230 uncu maddesinin son fıkrasında "satıcı... ayıplı olarak devretmekte ağır kusurlu ise" şeklinde; 818 sayılı Borçlar Kanununda kullanılan "bu bir senelik müruru zamandan" şeklindeki ibare de, Tasarıda "iki yıllık zamanaşımı süresinden" şekline dönüştürülmüştür. Ağır kusurun, kastı, dolayısıyla aldatmayı ve ağır ihmali de içerdiği göz önünde tutularak, Tasarının 230 uncu maddesinin ikinci fıkrasında "ağır kusurlu" teriminin kullanılmasıyla yetinilmiştir.

MADDE 231- 818 sayılı Borçlar Kanununun 208 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 231 inci maddesinde, satış bedelinin ödenmesi ve satılanın devralınması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 208 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "C. Alıcının Borçları / 1. Semenin edası ve satılanın kabzı" şeklindeki ibareler, Tasarıda "C. Alıcının borçları / I. Satış bedelinin ödenmesi ve satılanın devralınması" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 208 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "kabz etmekle mükelleftir." şeklindeki ibare, Tasarıda "devralmakla yükümlüdür." şekline dönüştürülmüştür. Gerçekte, satış sözleşmesinde satılanın devralınması bakımından alacaklı durumunda olan alıcı, kural olarak bir hakkın sahibi olması nedeniyle edimi kabule zorlanamaz. Bununla birlikte, öğretide ve uygulamada da kabul edildiği gibi, alıcının satılanı devralmaktan kaçınması, çoğu zaman satış bedelini ödememe iradesini de ortaya koyar. Bu durumda, satıcının, yapacağı seçime göre, alacaklının temerrüdü yanında, borçlunun temerrüdü hükümlerinden de yararlanması söz konusu olabileceği için, maddede alıcının satılanı devralmakla yükümlü olduğu belirtilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 208 inci maddesinin son fıkrasında kullanılan "kabzın derhâl vukuu lâzımdır." şeklindeki ibare, Tasarıda "satılanın hemen devralınması gereklidir." şeklinde yazılmıştır.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 232- 818 sayılı Borçlar Kanununun 209 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 232 nci maddesinde, satış bedelinin belirlenmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 209 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Semeninin tayini" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Satış bedelinin belirlenmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 209 uncu maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "satım siparişin yapıldığı gün ve mahalde cari fiyat üzerinden" şeklindeki ibare, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 212 nci maddesinin birinci fıkrasına uygun olarak, Tasarıda "satış, ifa yeri ve zamanındaki ortalama piyasa fiyatı üzerinden" şeklinde düzeltilmiştir.

Maddenin ikinci ve son fıkralarında kullanılan "dara" sözcüğüyle, satılanın ambalajının (yani, içine konulduğu kabin) ağırlığı kastedilmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 209 uncu maddesinin son fıkrasında kullanılan "semenin gayri sâfi vezin üzerinden yahut muayyen bir miktar" şeklindeki ibare, Tasarıda "daralı ağırlıktan miktar olarak" şeklinde ifade edilmiştir. Gerçekten, bazı ticarî mallarda, herhangi bir indirim yapılmaksızın, bedelin satılanın daralı ağırlığı üzerinden ödenmesi şeklinde bir ticarî teâmülün de bulunduğu bilinmektedir. Ayrıca, Tasarının 232 nci maddesinin son fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 209 uncu maddesinin son fıkrasında yer verilmeyen bir durum olarak satış bedelinin daralı ağırlık üzerinden belirlenmesine ilişkin ticarî teamülün de saklı olduğu belirtilmiştir.

MADDE 233- 818 sayılı Borçlar Kanununun 210 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 233 üncü maddesinde, satış bedelinin muacceliyeti ve faizi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 210 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Semene istihkak ve semenin faizi" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Satış bedelinin muacceliyeti ve faizi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 210 uncu maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "satılan alıcının zilyetliğine girince satıcı semene müstahak olur." şeklindeki ibare, Tasarıda "satılan, alıcının zilyetliğine girince, satış bedeli muaccel olur." şeklinde düzeltilmiştir. Aynı fıkraya göre, aksine sözleşme varsa, bu hüküm uygulanmaz. Gerçekten, veresiye satışlar, taksitle satışlar ve ön ödemeli satışlar, 210 uncu maddenin birinci fıkrasının kapsamı dışındadır. Veresiye satışlarda, satılanın alıcıya teslim edilmesinden sonra, satış bedelinin tamamının, taraflarca belirlenen vadede, bir defada ödenmesi kararlaştırılmaktadır. Taksitle satışlarda, satış bedelinin, yine satılanın alıcıya tesliminden sonra, kısım kısım (taksitler hâlinde) ödenmesinin kararlaştırılması söz konusudur. Ön ödemeli taksitle satışlarda ise, alıcı satış bedelini önceden kısım kısım ödemeyi, satıcı da bedelin ödenmesinden sonra satılanı teslim etmeyi üstlenmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, ihtara gerek olmaksızın, satış bedeline faiz istenebileceği üç durum düzenlenmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 234- 818 sayılı Borçlar Kanununun 211 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 234 üncü maddesinde, alıcının temerrüdü durumunda, satıcının sözleşmeden dönme hakkı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 211 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. Alıcının temerrüdü / 1. Satıcının fesih hakkı" şeklindeki ibareler, Tasarıda "IV. Alıcının temerrüdü / 1. Satıcının dönme hakkı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 211 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "hiçbir merasime muhtaç olmaksızın" şeklindeki ibare, Tasarıda "herhangi bir işlem gerekmezsiniz" şeklinde dönüştürülmüştür. Bu ibareyle, fıkroda öngörülen durumlarda, satıcının, temerrüde düşen alıcıya Tasarının 122 nci maddesinde öngörülen ek süreyi vermek zorunda olmaksızın sözleşmeden dönme hakkını kullanabileceği kastedilmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 211 inci maddesinin ikinci fıkrasının sonunda kullanılan "mükelleftir." şeklindeki ibare, bu fıkroda satıcıya düşen bir yükümlülük değil, bir yük (kulfet) söz konusu olduğu için, Tasarıda "zorundadır." şeklinde düzeltilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 211 inci maddesinin son fıkrasında kullanılan "Satılan alıcıya teslim edilmiş ise" şeklindeki ibare, Tasarıda "Satılanın zilyetliği satış bedeli ödenmeden alıcıya devredilmişse" şeklinde düzeltilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 235- 818 sayılı Borçlar Kanununun 212 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 235 inci maddesinde, alıcının temerrüdü hâlinde, satıcının uğradığı zararın hesaplanması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 212 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Zarar ve ziyanın nasıl hesap edileceği" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Zararın hesaplanması ve giderimi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununda bulunmamakla birlikte, satıcının temerrüdüne ilişkin 188 inci maddenin birinci fıkrası hükmüne paralel olarak, Tasarının 235 inci maddesinin birinci fıkrasına da, alıcının temerrüdüne ilişkin olmak üzere, benzer bir hüküm eklenmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 212 nci maddesinin birinci fıkrasında, satıcının temerrüdüne ilişkin 188 inci maddesine benzer şekilde, ticarî satışlarda alıcının temerrüdü hâlinde, satıcının uğradığı zararın, öğretide somut yöntem olarak adlandırılan hesaplanma tarzı düzenlenmektedir. Öğretide, fark teorisinin yasal bir örneği olan bu hesaplama tarzının, âdi satışlarda da uygulanmasının, hakkaniyete daha uygun olacağı ve zararın hesaplanmasında fark teorisinin mübadele teorisine tercih edilmesi gerektiği görüşü ileri sürülmektedir. Bu nedenle, 818 sayılı Borçlar Kanununun 212 nci maddesinin birinci fıkrasının başında kullanılan "Ticarî muamelelerde satıcı" şeklindeki ibare, Tasarıda "Satıcı satış bedelini ödemedi temerrüde düşmüş olan alıcıdan" şeklinde değiştirilmiştir. Böylece, menfaatler durumunda farklılık olmadığı gözetilerek, hem âdi satışlarda hem de ticarî satışlarda alıcının temerrüdü hâlinde, satıcıya, somut yöntem göre hesaplanacak zararını alıcıdan isteme hakkı tanınmıştır. Bu hükme göre, alıcının temerrüdü hâlinde satıcı, sözleşme konusu taşınır malı, başka bir alıcıya, dürüstlük kurallarına uygun olarak, "ikame satımı" yoluyla satmışsa, ilk alıcının ödemeyi üstlendiği bedele göre, yeni alıcıdan elde ettiği satış bedeli farkından doğan zararının, alıcı tarafından giderilmesini isteyebilir.

Maddenin son fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununda olduğu gibi, alıcının temerrüdü hâlinde satıcının uğradığı zararın, öğretide "soyut yöntem" olarak adlandırılan hesaplanma tarzı düzenlenmektedir. Buna göre, satılanın borsaya kayıtlı veya piyasa fiyatı (cari fiyatı) bulunan mallardan olması koşuluyla, ikame satımı yapmak zorunda olmaksızın, satıcı alıcıdan, satış bedeli ile malın ödeme günündeki fiyatı arasındaki farktan doğan zararının giderilmesini isteyebilir.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

Taşınmaz Satış ve Satış İlişkisi Doğuran Haklar

818 sayılı Borçlar Kanununun 213 üncü maddesiyle başlayan "Üçüncü Fasal / Gayrimenkul satımı" şeklindeki alt başlık, Tasarıda "Üçüncü Ayırım / Taşınmaz Satış ve Satış İlişkisi Doğuran Haklar" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 236- 818 sayılı Borçlar Kanununun 213 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 236 ncı maddesinde, taşınmaz satış sözleşmesinin ve satış ilişkisi doğuran sözleşmelerin şekli düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 213 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Akdin Şekli" ibaresi, Tasarıda "A. Şekil" ibaresine dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 213 üncü maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde kullanılan "bey'i bilvefa" şeklindeki ibare, Tasarıda "geri alım" şeklinde; yanlış çevrilen "istimlâk mukavelesi" şeklindeki ibare ise, "alım sözleşmesi" şeklinde düzeltilmiş olup, söz konusu cümle, Tasarının aynı maddesinin ikinci fıkrası olarak düzenlenmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 213 üncü maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "...tahriîrî şekil kâfidir." şeklindeki ibare, bu şeklin geçerlilik şekli olduğunu belirtmek üzere, Tasarının 236 ncı maddesinin son fıkrasında "...geçerliliği, yazılı şekilde yapılmış olmasına bağlıdır." şekline dönüştürülmüştür.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 237- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "B. Satış ilişkisi doğuran haklar / I. Süresi ve şerhi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 237 nci maddesinde, sözleşmeden doğan önalım, geri alım ve alım haklarının geçerli olarak kurulabilecekleri süre ile bu hakların tapu siciline şerhi düzenlenmektedir.

Maddeye göre, önalım ve geri alım hakları en çok yirmibeş yıllık, alım hakkı ise en çok on yıllık süre için kararlaştırılabilir ve kanunlarda belirlenen süre ile tapu siciline şerh edilebilir.

Kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 216a maddesinde de aynı düzenlemeye yer verilmekle birlikte bu hakların tapu siciline şerhin süresi bakımından bir farklılık bulunmaktadır. Gerçekten, kaynak Kanunda söz konusu hakların tapu siciline şerhi bir süreyle sınırlanmadığı hâlde, Tasarının 237 nci maddesinde, "kanunlarda belirlenen süreyle" tapu siciline şerh edilebileceği öngörülmüştür.

Böylece, madde, sözleşmeden doğan önalım hakkı ile alım ve geri alım haklarının şerhinin, her durumda on yıllık süre için etkisini göstereceğine ilişkin 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 735 inci ve 736 ncı maddelerinin ikinci fıkralarındaki düzenlemelerle uyumlu olacak biçimde kaleme alınmıştır.

MADDE 238- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "II. Devredilmesi ve miras yoluyla geçmesi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 238 inci maddesinde, sözleşmeden doğan önalım, geri alım ve alım haklarının devredilmesi ve miras yoluyla geçmesi konuları düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, aksine anlaşma olmadıkça, sözleşmeden doğan önalım, alım ve geri alım haklarının devredilemeyeceği, ancak miras yoluyla geçeceği belirtilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, bu hakların devrine ilişkin sözleşmelerin geçerliliğinin, hakkın kurulması için öngörülen şekilde yapılmasına bağlı olduğu ifade edilmektedir.

MADDE 239- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "III. Önalım hakkı / 1. İleri sürülmesi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 239 uncu maddesinde, sözleşmeden doğan önalım hakkının kullanılabilmesi ve kullanılamayacağı durumlar düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında kullanılan "taşınmazın satışı ya da ekonomik bakımdan satışı eşdeğer her türlü işlem" şeklindeki ibare, satış ve onunla eşdeğerli bütün hukukî işlemleri kapsamaktadır. Böylece, önalım hakkı taşınmaz satışında ve ekonomik bakımdan satışı eşdeğer işlemler yapılması hâlinde kullanılabilir. Meselâ, bir gayrimenkul yatırım ortaklığına ait hisselerin bütünüyle devri hâlinde bu işlem, fıkra anlamında ekonomik bakımdan satışı eşdeğer işlem niteliğinde sayılabilecektir. Ancak, bir taşınmazın anonim veya limited şirkete aynı sermaye olarak konulmasında önalım hakkı kullanılamayacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasında ise taşınmazın, mirasın paylaşılması kapsamında mirasçılardan birine özgülenmesi, cebri artırma yoluyla satışı ve kamusal yükümlülüklerin yerine getirilmesi amacıyla kazanılması hâllerinde, önalım hakkının kullanılamayacağı düzenlenmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 216c maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 240- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "2. Koşulları ve hükümleri" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının dört fıkradan oluşan 240 inci maddesinde, sözleşmeden doğan önalım hakkının ileri sürülmesinin koşulları ve hükümleri düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, satıcının veya alıcının taşınmaz satış sözleşmesinin yapıldığını ve içeriğini, noter aracılığıyla önalım hakkı sahibine bildirmek zorunda olduğu belirtilmektedir. Gerçekten, Türk Medenî Kanununun 735 inci maddesinin son fıkrasına göre de, yasal önalım hakkının kullanılmasına ilişkin hükümler sözleşmeden doğan önalım hakkında da uygulanır. Yine Türk Medenî Kanununun 733 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına göre, yapılan satış, satıcı veya alıcı tarafından önalım hakkı sahibine noter aracılığıyla bildirilecektir.

Maddenin ikinci fıkrasında kullanılan "satış sözleşmesi ... alıcının şahsından kaynaklanan sebeplerle onaylanmazsa" şeklindeki ibareyle, sınırlı ehliyetsiz olan alıcı tarafından tek başına hareket edilerek yapılan satış sözleşmesine Türk Medenî Kanununun 16 ncı maddesi uyarınca, yasal temsilcisinin rıza göstermemesi yanında, ayırt etme gücüne sahip kısıtlı olan alıcı tarafından, tek başına hareket edilerek yapılan taşınmaz satış sözleşmesine, Türk Medenî Kanununun 462 nci maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca vesayet makamının izin vermemesi de kastedilmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasına göre, aksi kararlaştırılmadıkça önalım hakkı sahibi, taşınmazı satıcının üçüncü kişiyle yaptığı satışın koşulları çerçevesinde kazanır.

Maddenin son fıkrasında sözü edilen satışı eşdeğer işlemlerin başlıca örneğini, İsviçre Federal Mahkemesinin bazı kararlarında da kabul edildiği gibi, taşınmazın tamamı üzerinde üst hakkı kurulması oluşturmaktadır.

MADDE 241- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "3. Kullanılması ve hükümleri" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 241 inci maddesinde, sözleşmeden doğan önalım hakkının kullanılması ve hükümleri düzenlenmektedir.

Maddeye göre, Türk Medenî Kanununun yasal önalım hakkının kullanılmasının tâbi olduğu

süreyi düzenleyen 733 üncü maddesinin son fıkrasında olduğu gibi, ancak dava açılarak kullanılabilir. Sözleşmeden doğan önalım hakkını kullanmak isteyen kişi, bu hakkın tapu siciline şerh edilmiş olup olmadığına ve taşınmazın mülkiyetinin alıcı adına tescil edilip edilmediğine göre farklı kişilere karşı dava açmak zorunda olacaktır. Söz konusu hakkın tapu siciline şerh edilmesi ve taşınmazın mülkiyetinin alıcı adına tescil edilmesi durumunda hak sahibi açacağı davayı alıcıya; aksi takdirde satıcıya yöneltecektir. Ayrıca, maddede, bu davanın açılması bir süreye bağlanmıştır. Buna göre davanın, satışın veya ekonomik bakımdan satışa eşdeğer başka bir işlemin kendisine bildirildiği tarihten başlayarak üç ay ve her hâlde satışın yapılmasından başlayarak iki yıl içinde açılması zorunludur.

MADDE 242- 818 sayılı Borçlar Kanununun 214 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 242 nci maddesinde, bir taşınmazın koşullu satışı ve mülkiyetin saklı tutulması konuları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 214 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Şartla Satım ve Mülkiyetin Muhafazası" şeklindeki ibare, Tasarıda "C. Taşınmaz satışı / I. Koşullu satış ve mülkiyetin saklı tutulması" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddeye göre, bir taşınmazın koşula bağlı satışında, koşul gerçekleşmedikçe, mülkiyetin alıcı adına tapu siciline tescil edilemeyeceği gibi, mülkiyetin satıcıda kalmasına ilişkin koşulun da tapu siciline tescil edilemeyeceği öngörülmektedir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 243- 818 sayılı Borçlar Kanununun 215 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 243 üncü maddesinde, taşınmaz satışında, satılanın miktarındaki eksikliğinden satıcının sorumlu olup olmadığı ve ayıplı bir yapının satışında, satıcıya karşı açılacak davalarda zamanaşımının başlangıcı ve süresi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 215 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "C. Tekefül" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Sorumluluk" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 215 inci maddesinin son fıkrasında kullanılan "Bir binanın" şeklindeki ibare, Tasarıda "Bir yapının" şeklinde değiştirilerek, hükmün kapsamı genişletilmiştir. Aynı fıkarda kullanılan "sâkit olur." şeklindeki ibare, Tasarıda "zamanaşımına uğrar." şeklinde düzeltilmiştir.

Maddenin son fıkrasına, Tasarının 230 uncu maddesinin son fıkrasıyla uyumlu olarak, eklenen yeni bir cümle ile, ağır kusurlu olan satıcının beş yıllık zamanaşımı süresinden yararlanamayacağı belirtilmiştir. Ağır kusurun, kastı, dolayısıyla aldatmayı ve ağır ihmali de içerdiği göz önünde tutularak, Tasarının 243 üncü maddesinin son fıkrasının ikinci cümlesinde "ağır kusurlu" teriminin kullanılmasıyla yetinilmiştir.

MADDE 244- 818 sayılı Borçlar Kanununun 216 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 244 üncü maddesinde, taşınmaz satışında yarar ve hasarın alıcıya hangi anda geçeceği düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 216 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "D. Menfaat ve Muhatara" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Yarar ve hasar" şeklinde değiştirilmiştir. Tasarının 207 nci maddesinde, taşınmazlarda yarar ve hasarın, "tescil" anında alıcıya geçmesi öngörüldüğü için, 244 üncü maddesinin uygulama alanı dardır. Kaldı ki, tapu siciline alıcı adına yapılacak tescil, taşınırlarda zilyetlik ve mülkiyetin devri sonucunu doğuran tasarruf (www.alomaliye.com) işlemi işlevini görmektedir. Maddede, açıklık sağlamak ve öğretilen tartışmaları ortadan kaldırmak amacıyla, "tescilden sonraki bir zamanda alıcı tarafından teslim alınması için sözleşmeyle bir süre belirlenmişse" şeklinde düzeltilmiştir. Böylece, bu olasılıkta yarar ve hasarın alıcıya teslimle geçmesi söz konusu olacaktır. Meselâ, bir konut satışında alıcı adına tescil yapılmış olmakla birlikte, satıcının kendisine yeni bir konut bulması için teslimin altı ay sonra yapılacağı kararlaştırıldığında, bu süre içinde satıcının kusuru olmaksızın konut yanarsa, teslim henüz gerçekleşmediği için hasara satıcı katlanacaktır. Maddenin birinci fıkrasının ikinci cümlesi ile, Tasarının 207 nci maddesinin ikinci fıkrasında taşınır satışlarına benzer biçimde, alıcı, satılanı teslim almada temerrüde düştüğü takdirde, taşınmazın yarar ve hasarının, teslim gerçekleşmişçesine alıcıya geçeceği kabul edilmiştir. Buna benzer bir düzenleme, Alman Medeni Kanununun 446 ncı paragrafında da yer almaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında, uygulama göz önünde tutularak, teslimin tescil tarihinden sonra gerçekleştirilmesine ilişkin sözleşmelerin geçerliliği için âdi yazılı şeklin yeterli olduğu kabul

edilmiştir.

MADDE 245- 818 sayılı Borçlar Kanununun 217 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 245 inci maddesinde, taşınır satışına ilişkin kuralların taşınmaz satışında da uygulanması düzenlenmektedir.

Maddede, taşınır satışına ilişkin kuralların, kıyas yoluyla taşınmaz satışında da uygulanacağı kabul edilmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 217 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "E. Menkul Satımı Hakkındaki Hükümlere Müracaat" şeklindeki ibare, Tasarıda "IV. Taşınır satışına ilişkin kuralların uygulanması" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

DÖRDÜNCÜ AYIRIM

Bazı Satış Türleri

818 sayılı Borçlar Kanununun 218 inci maddesiyle başlayan "Dördüncü Fasıll / Satımın bazı neveleri" şeklindeki alt başlık, Tasarıda "Dördüncü Ayırım / Bazı Satış Türleri" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 246- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "A. Örnek üzerine satış / I. Tanımı" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 246 nci maddesinde, örnek üzerine satış tanımlanmaktadır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 218 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan ibare, "A. Nümuneye Üzerine Satım" şeklindedir.

Maddeye göre, örnek üzerine satış, tarafların sözleşmenin konusu olan malın alıcıya veya üçüncü bir kişiye bırakılan bir örneğe ya da tespit ettikleri bir mala uygun olması üzerinde anlaşmalarıyla yapılan satıştır.

MADDE 247- 818 sayılı Borçlar Kanununun 218 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 247 nci maddesinde, örnek üzerine satışta ispat yükü düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 218 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Nümuneye Üzerine Satım" şeklindeki ibare, içeriğiyle uyumlu olmadığı için, Tasarıda "II. İspat yükü" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 218 inci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "...satılanın nümuneye muvafakatini ispat" şeklindeki ibare, Tasarıda "satılanın örneğe uygun olmadığını ispat" şeklinde düzeltilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 218 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "ispata mecbur olmayıp" şeklindeki ibare, ispatın bir yükümlülük değil yük niteliğinde olduğu göz önünde tutularak, Tasarının 247 nci maddesinin birinci cümlesinde "ispat yükü altında olmayıp" şeklinde düzeltilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 218 inci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "aksini iddia eden" şeklindeki ibare gereksiz görülerek, Tasarının 247 nci maddesinin ikinci fıkrasına alınmamıştır.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 248- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "B. Beğenme koşuluyla satış / I. Tanımı" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 248 inci maddesinde, beğenme koşuluyla satış tanımlanmaktadır.

Maddeye göre, beğenme koşuluyla satış, alıcının satılanı deneyerek veya gözden geçirerek beğenmesi koşuluyla yapılan satıştır.

MADDE 249- 818 sayılı Borçlar Kanununun 219 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 249 uncu maddesinde, beğenme koşuluyla satış sözleşmesinin hükümleri düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 219 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "I. Mahiyeti" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Hükümleri" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 219 uncu maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "kabul yahut reddetmekte serbesttir." şeklindeki ibare, Tasarıda "kabul etmekte veya hiçbir sebep göstermeksizin geri vermekte serbesttir." şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 219 uncu maddesinin ikinci cümlesinde kullanılan "yedine geçmiş olsa bile" şeklindeki ibare, Tasarıda "zilyetliğine geçmiş olsa bile" şekline; "kabul edilinceye kadar satıcının mülkünde kalır." şeklindeki ibare ise, "satılanın mülkiyeti, beğenme koşulunun gerçekleştiği ana kadar satıcıda kalır." şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 250- 818 sayılı Borçlar Kanununun 220 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 250 nci maddesinde, beğenme koşuluyla satışta, deneme veya gözden geçirme satıcının yanında yapılmışsa, satıcının sözleşmeyle bağlı olması ile bağlantılı olarak kurtulması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 220 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Satıcının nezdinde muayene" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Deneme veya gözden geçirme / 1. Satıcının yanında" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 220 nci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "satıcı serbest olur." ve ikinci fıkrasında kullanılan "serbest olur." şeklindeki ibareler, Tasarıda "satıcı, sözleşmeyle bağlılıktan kurtulur." şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 251- 818 sayılı Borçlar Kanununun 221 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 251 inci maddesinde, beğenme koşuluyla satışta deneme veya gözden geçirmenin alıcının yanında yapılması durumunda, beğenme koşulunun gerçekleşmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 221 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Alıcı nezdinde muayene" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Alıcının yanında" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 221 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "satım tekemmül etmiş addolunur." şeklindeki ibare ile ikinci fıkrasının sonunda kullanılan "satım tamam olmuş olur." şeklindeki ibareler, Tasarıda "beğenme koşulu gerçekleşmiş olur." şeklinde değiştirilmiştir. Beğenme koşuluyla satışta, taraflar arasında daha önce kurulan sözleşmenin, beğenme koşulunun gerçekleştiği anda hükümlerini doğurmaya başladığı göz önünde tutulursa, Tasarıda böyle bir düzeltmenin yapılması zorunlu görülmüştür.

Maddenin ikinci fıkrasında kullanılan "gözden geçirme amacını aşacak biçimde kullanılmasıyla da" şeklindeki ibareyle, alıcının satılan üzerinde, gözden geçirme için gerekli olanın dışındaki bütün fiilî ve hukukî tasarrufları kastedilmektedir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 252- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "C. Kısmî ödemeli satışlar / I. Taksitle satış / 1. Tanımı, şekli ve içeriği" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 252 nci maddesinde, taksitle satış tanımlanmakta, şekli ve içeriği düzenlenmektedir.

Tasarının "C. Kısmî ödemeli satışlar" hakkındaki düzenlemesinde, İsviçre Borçlar Kanununun, 23 Mart 2001 tarihli Tüketici Kredilerine İlişkin Federal Kanundan önceki düzenlemesi ile hukukumuzdaki 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanundaki düzenleme göz önünde tutulmuştur.

Maddenin birinci fıkrasında, taksitle satış tanımlanmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında, satıcının ticarî faaliyeti kapsamında yapıp yapmamasına bakılmaksızın, bütün taksitle satış sözleşmelerinin geçerliliği yazılı şekle bağlanmıştır.

Maddenin üçüncü fıkrasında, satıcının ticarî faaliyeti kapsamında yaptığı taksitle satış sözleşmelerinde yer verilmesi zorunlu olan hususlar, onbir bent hâlinde sayılmaktadır.

MADDE 253- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "2. Yasal temsilcinin rızası" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 253 üncü maddesinde, taksitle satış sözleşmesinde yasal

temsilcinin rızası düzenlenmektedir.

Maddede, taksitle satış sözleşmesinin, ayırt etme gücüne sahip bir küçük veya kısıtlı taraftan yapılması durumunda, taksitle satış sözleşmesinin geçerliliği, yasal temsilcinin yazılı rızasına bağlanmıştır. Bu durumda, yasal temsilcinin rızasının en geç sözleşmenin kurulduğu anda vermiş olması zorunludur. Bu nedenle, ayırt etme gücüne sahip bir küçük veya kısıtlının yasal temsilcisinin, genel hükümlerden farklı olarak, böyle bir taksitle satış sözleşmesini, sonradan rızasını açıklamak (sözleşmeyi onamak) suretiyle geçerli hâle getirmesi mümkün değildir.

MADDE 254- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "3. Sözleşmenin yürürlüğe girmesi ve geri alma açıklaması" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 254 üncü maddesinde, taksitle satış sözleşmesinin yürürlüğe girmesi ve geri alma açıklaması düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, taksitle satış sözleşmesinin, satıcı bakımından, sözleşmenin kurulduğu anda hükümlerini doğurmaya başladığı hâlde alıcı bakımından taraflarca imzalanmış bir nüshasının eline geçmesinden başlayarak yedi gün sonra yürürlüğe gireceği belirtilmektedir. Fıkradaki düzenlemeden, Taksitle satış sözleşmesinin satıcı bakımından sözleşmenin kurulduğu anda hükümlerini doğurmaya başlayacağı anlaşılmalıdır. Fıkroda öngörülen yedi günlük yasal süre içinde alıcı, bir tazminat yükümlülüğü söz konusu olmaksızın, dilerse sözleşmenin kurulmasına ilişkin irade açıklamasını geri alabilecektir. Ancak, alıcı geri alma iradesini satıcıya yazılı olarak bildirmek zorundadır. Geri alma bildiriminin sürenin son gününde postaya verilmiş olması, sonuç doğurması için yeterli olacaktır. Alıcının korunması amacıyla, onun geri alma hakkından önceden feragat edemeyeceği kabul edilmiştir. Böyle bir feragat, Tasarının 27 nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca kesin hükümsüzlük yaptırımına bağlı olacaktır. Yine aynı fıkra uyarınca, Alıcı, bu süre içinde irade açıklamasını geri aldığı satıcıya yazılı olarak bildirebilir. Bu haktan önceden feragat edilemez.

Maddenin ikinci fıkrasında, satıcının malı geri alma süresi içinde alıcıya devretmiş olması durumunda alıcının, malı ancak olağan bir gözden geçirmenin gerektirdiği ölçüde kullanabileceği; aksi takdirde sözleşmenin yürürlüğe gireceği öngörülmektedir.

Maddenin son fıkrasında, geri alma hakkını kullanan alıcıdan cayma parası istenemeyeceği belirtilmektedir.

MADDE 255- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "4. Tarafların hak ve borçları / a. Peşinatı ödeme borcu ve sözleşmenin süresi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının dört fıkradan oluşan 255 inci maddesinde, taksitle satış sözleşmesinde peşinat ödeme borcu ve sözleşmenin süresi düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, taksitle satışta alıcının peşinat ödeme borcu ve sözleşmenin süresi; ikinci fıkrasında peşinat miktarı ile yasal ödeme sürelerini belirleme konusunda Bakanlar Kuruluna verilen yetki; üçüncü fıkrasında peşinatı almaksızın satılanı alıcıya devreden satıcının hukukî durumu ve son fıkrasında da taraflarca satıcının peşinat almaktan vazgeçmesi karşılığında, satış bedelinin artırılması konusundaki anlaşmanın hükümsüzlüğü düzenlenmektedir.

MADDE 256- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "b. Alıcının def'ileri" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 256 ncı maddesinde, alıcının def'ileri düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, taksitle satışta alıcının, satıcıya karşı, satış bedeli ödeme borcu ile ondan olan alacağını takas etme hakkından önceden feragat edemeyeceği belirtilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, satıcının, satış bedelinden doğan alacağını devretmesi durumunda, alıcının satış bedeline ilişkin def'ilerinin sınırlanamayacağı ve ortadan kaldırılamayacağı kabul edilmektedir.

MADDE 257- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "c. Satış bedelinin tamamen ödenmesi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 257 nci maddesinde, taksitle satışta alıcının, satış bedelini tamamen ödeyerek borcundan kurtulma olanağı ile alıcının bu imkândan yararlanması durumunda, taksitle ödeme nedeniyle satış bedeline yapılan ilâve bedelden yapılması gereken en az indirim tutarı düzenlenmektedir.

MADDE 258- 818 sayılı Borçlar Kanununun 222 nci maddesini kısmen, 224 üncü maddesini ise tamamen karşılayan, fakat büyük bölümü bakımından yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 258 inci maddesinde, taksitle satışta alıcının peşinatı ve taksitleri ödemede temerrüde düşmesi durumunda, satıcının seçimlik hakları düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, peşinatı ödemede temerrüde düşen alıcıya karşı, satıcının sadece peşinatı isteyebileceği veya sözleşmeden dönebileceği belirtilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, taksitle satışta "muacceliyet kaydı"nın geçerlilik koşulları ile alıcının taksit borcunu ödemede temerrüde düşmesi nedeniyle, satıcının sözleşmeden dönme hakkını kullanmasının koşulları açıklanmaktadır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 222 nci maddesinde kullanılan "bu hakkı muhafaza etmiş ise" şeklindeki ibare, örtülü saklı tutmayı da içerdiği hâlde, Tasarının 258 inci maddesinin ikinci fıkrasında, hem sözleşmeye muacceliyet kaydının ve hem de sözleşmeden dönme hakkını kapsamak üzere, "bu hakkı açık biçimde saklı tutmuş olmasına" şeklinde bir ibare kullanılmış ve örtülü saklı tutma olanağı ortadan kaldırılmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun "III. Muacceliyet şartları" kenar başlıklı 224 üncü maddesinden farklı olarak, "muacceliyet kaydı"nın diğer geçerlilik koşulları da gerçekleşmişse, alıcının, satış bedelinin en az dörtte birini oluşturan bir taksiti veya en son taksiti ödemede temerrüde düşmesi durumunda da satıcının, ondan geri kalan satış bedelinin tamamını ödemesini isteyebileceği öngörülmektedir. Ancak, aynı hükmün bir istisnası olmak üzere, satıcının sözleşmeden dönme dolayısıyla isteyebileceği miktarın, ödenmiş taksitler tutarına eşit veya daha fazla olması durumunda, sözleşmeden dönemeyeceği kabul edilmektedir.

Maddenin son fıkrasına göre, satıcı satış bedelinin geri kalan kısmının tamamen ödenmesini isteme veya sözleşmeden dönme haklarını kullanmadan önce, alıcıya on beş günlük bir ek ödeme süresi tanımak zorundadır.

MADDE 259- 818 sayılı Borçlar Kanununun 223 üncü maddesinin ikinci fıkrasını kısmen karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 259 uncu maddesinde, alıcının temerrüdü nedeniyle satıcının sözleşmeden dönmesi düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, taksitle satışta satıcının alıcıya devrinden sonra, satıcının alıcının taksitleri ödemede temerrüde düşmesi nedeniyle sözleşmeden dönmemesinin hukukî sonuçları, 818 sayılı Borçlar Kanununun 223 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yapılan düzenlemeyle uyumludur. 818 sayılı Borçlar Kanununda kullanılan "münasip bir kira bedeli" şeklindeki ibare, Tasarıda "hakkaniyete uygun bir kullanım bedeli"; "satılan bozulmuş ise" şeklindeki ibare de, "satılanın olağandışı kullanılması sebebiyle değerinin azalması hâlinde" şeklinde değiştirilmiştir. Maddede kullanılan "değer azalması" ifadesi satılanın eskimesini ve bozulmasını kapsamak üzere bir üst kavram olarak kullanılmıştır.

Maddenin 818 sayılı Borçlar Kanununda karşılığı bulunmayan ikinci fıkrasında ise, satıcının, alıcının peşinatı ödemede temerrüde düşmesi yüzünden, satılanın devrinden önce sözleşmeden dönmemesinin hukukî sonuçları düzenlenmektedir.

MADDE 260- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "c. Hâkimin müdahalesi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 260 inci maddesinde, taksitle satışta alıcının temerrüde düşmesi durumunda hâkimin müdahalesi düzenlenmektedir.

Maddede, belirli koşullar altında, hâkime, sözleşmeye müdahale ederek, temerrüde düşen alıcıya ödeme kolaylıkları sağlama ve satıcının satılanı geri almasını yasaklama yetkileri tanınmaktadır.

MADDE 261- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "5. Yetkili mahkeme ve tahkim" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 261 inci maddesinde, yetkili mahkeme ve tahkim düzenlenmektedir.

Maddede, yerleşim yeri Türkiye'de olan alıcının, tarafı olduğu taksitle satış sözleşmesinden doğan uyuşmazlıklarda, yerleşim yerindeki mahkemenin yetkisinden önceden feragat edemeyeceği gibi, tahkim sözleşmesi de yapamayacağı öngörülmektedir.

MADDE 262- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "6. Uygulama alanı" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının dört fıkradan oluşan 262 nci maddesinde, taksitle satışa ilişkin hükümlerin uygulama alanı düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, taksitle satışa ilişkin hükümlerin, aynı ekonomik amaçla yapılan işlemlere de uygulanacağı belirtilmektedir. Taksitle satışta alıcıların korunması amacıyla konulmuş olan hükümlerden kurtulmak (kanuna karşı hile yapmak) amacıyla, uygulamada rastlanan kira-satış vaadi, kira-alım ve kira-bağışlama şeklinde yapılan birleşik sözleşmelere de taksitle satış hükümleri uygulanır. Bu sözleşmelerin yapısını açıklamak amacıyla sadece kira-satış vaadi şeklindeki birleşik sözleşmeden kısaca söz etmekte yarar vardır. Bu sözleşmede, kiraya veren (gerçekte taksitle mal satıcısı), satılanı satış bedelinin tamamen ödenmesi gereken tarihe kadar kiraya vermekte; satış bedeli tamamen ödenince, satılanı ona satmayı vaat etmekte; fakat bir vadeye ilişkin kira bedeli (gerçekte taksit) ödenmezse, fesih bildiriminde bulunarak sözleşmeden dönme hakkını da sadece kendisi için saklı tutmaktadır. Böylece, kiracı (gerçekte taksitle mal alıcısı) bir vadeye ilişkin borcunu ödemezse, kiraya veren (gerçekte taksitle mal satıcısı), fesih bildiriminde bulunarak kira sözleşmesini feshetmekte (gerçekte taksitle satış sözleşmesinden dönmekte) ve o zamana kadar kendisine ödenmiş olan kira bedellerini (gerçekte taksitleri) alıkoymak istemektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, bir taşınırı edinme amacıyla yapılan ödünç sözleşmelerinde, satıcının mülkiyeti saklı tutma kaydı ile birlikte veya bundan bağımsız olarak, taksitle satış sözleşmesinden doğan satış bedeli alacağını ödünç verene devretmesi veya satıcı ile ödünç verenin başka bir şekilde anlaşarak, satış bedelini daha sonra taksitler hâlinde ödemeyi üstlenen alıcıya satılanın teslimini sağlamaları durumunda, taksitle satışa ilişkin hükümlerin kıyas yoluyla uygulanacağı öngörülmekte ve böyle bir ödünç sözleşmesinde yer verilmesi gerekli hususlar düzenlenmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, satış bedeli taksitle ödünç yoluyla karşılanan peşin mal alımlarına, hangi koşullar altında, taksitle satışa ilişkin hükümlerin uygulanmayacağı belirtilmektedir.

Maddenin son fıkrasında ise, taksitle satışa ilişkin hükümlerden sadece Tasarının 258 inci maddesinin ikinci fıkrası, 259 uncu maddesinin birinci fıkrası ve 260 ıncı maddesi hükümlerinin uygulanacağı taksitle satışlar belirtilmektedir. Fıkarda yapılan düzenleme ile, tacir sıfatını taşıyan alıcı bakımından, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun uygulanamayacağı göz önünde tutularak, söz konusu alıcılara taksitle satışa ilişkin belirtilen hükümlerden sınırlı biçimde yararlanma olanağı tanınmıştır.

MADDE 263- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "II. Ön ödemeli taksitle satış / 1. Tanımı, şekli ve içeriği" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 263 üncü maddesinde, ön ödemeli taksitle satış tanımlanmakta, şekli ve içeriği düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, ön ödemeli taksitle satış tanımlanmaktadır.

İkinci fıkarda, ön ödemeli taksitle satış sözleşmesinin geçerliliğinin yazılı şekle bağlı olduğu belirtilmekte ve sözleşmede yer verilmesi zorunlu hususlar, dokuz bent hâlinde sayılmaktadır. Aynı fıkranın (7) numaralı bendinde kullanılan "sözleşme yapılması konusundaki irade açıklamasını geri alma hakkı" şeklindeki ibareyle, açıklanan iradenin geri alınması kastedilmektedir. "Geri alma" teriminin kullanılması, "dönme", "cayma" ve "vazgeçme" terimlerinin tartışılmasından sonra daha uygun görülmüştür.

MADDE 264- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "2. Tarafların hak ve borçları / a. Ödemelerin güvenceye bağlanması" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 264 üncü maddesinde, ön ödemeli taksitle satışta, alıcı tarafından yapılan ödemelerin güvenceye bağlanması düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, ödeme süresi bir yıldan daha uzun veya belirsiz olan ön ödemeli taksitle satış sözleşmelerinde, alıcının ödemelerini sözleşmede belirtilen bir bankada kendi adına açılacak gelir getiren bir tasarruf veya yatırım hesabına yatırmakla yükümlü olduğu açıklanmaktadır.

İkinci fıkarda, bankanın tarafların çıkarlarını gözetmek zorunda olduğu ve alıcı hesabına açılmış hesapta birikmiş paralardan yapılacak herhangi bir ödeme için her iki tarafın rızasının aranacağı, bu konuda önceden rıza verilemeyeceği öngörülmektedir.

Maddenin son fıkrasında, ödeme süresi bir yıldan daha uzun veya belirsiz olan ön ödemeli taksitle satış sözleşmelerinde, alıcının, satılanın devrine kadar sözleşmeden cayması durumunda, satıcının hesapta birikmiş paralar üzerindeki bütün haklarını kaybedeceği belirtilmektedir. Alıcının, sözleşmeden caymasının hukukî sonuçları, Tasarının 268 inci maddesinde düzenlen-

miştir.

MADDE 265- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "b. Alıcının malın teslimini isteme hakkı" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 265 inci maddesinde, alıcının malın devrini isteme hakkı düzenlenmektedir.

Maddenin birinci ve ikinci fıkralarında, ön ödemeli taksitle satışta, alıcının istemesi hâlinde, satıcının hangi maddî veya şeklî koşullar altında, satılanı ona devretmekle yükümlü olduğu belirtilmektedir.

Son fıkrada, ön ödemeli taksitle satış sözleşmesinde alıcının, hangi durumlarda ve hangi koşulun gerçekleşmesiyle satılanın kısım kısım devredilmesini isteyebileceği; hangi durumda bu hakka sahip olmadığı düzenlenmektedir.

MADDE 266- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "c. Satış bedelinin ödenmesi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 266 ncı maddesinde, satış bedelinin ödenmesi düzenlenmektedir.

Maddenin birinci cümlesinde, ödeme süresi bir yıldan daha uzun veya belirsiz olan sözleşmelerde, satış bedelinin satılanın devri anında tamamen ödenmiş olması gerektiği; ikinci cümlesinde ise, satılanın devrini isteyen alıcının, banka hesabındaki bakiyeden, satış bedelinin en çok üçte birlik kısmını satıcı lehine serbest bırakabileceği; maddenin son cümlesinde ise, alıcının sözleşmenin kurulduğu sırada böyle bir serbest bırakma taahhüdünde bulunamayacağı öngörülmektedir.

Maddenin ikinci cümlesinde, satış bedelinin tamamını ödeyerek, satıcıdan, satılanın kendisine devrini isteyen alıcının, satılan kendisine devredilmedikçe, hesabındaki taksit ödemelerinin en çok üçte bir oranındaki kısmını, satıcı yararına serbest bırakılmasına rıza gösterebileceği öngörülmüş ve böylece alıcı, taksit borçlarını tamamen ödediği hâlde, henüz devralmadığı satılanın satış bedelinin bu oranı aşan kısmını kaybetmesi tehlikesine karşı hukukî koruma altına alınmıştır. Maddenin son cümlesi uyarınca, alıcının sözleşmenin kurulduğu sırada söz konusu hukukî korumayı ortadan kaldıran veya azaltan bir taahhüt geçersiz sayılmış, böylece satıcıların bu hükmün etkisinden kurtulmalarının önlenmesi amaçlanmıştır.

MADDE 267- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "d. Satış bedelinin belirlenmesi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 267 nci maddesinde, satış bedelinin belirlenmesi düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasına göre, ön ödemeli taksitle satış sözleşmesinin kurulduğu sırada belirlenen toplam satış bedeline ek bir bedel isteme hakkını saklı tutan bütün kayıtlar geçersizdir.

Maddenin ikinci fıkrasında, ön ödemeli taksitle satış sözleşmesinin bir çeşidi olan ve öğretide "tahsis kaydıyla satış" (vente avec réserve de spécification; Spezifikationskauf) adı verilen sözleşme düzenlenmektedir. Bu sözleşmenin varlığı, aşağıdaki koşulların birlikte gerçekleşmesine bağlanmıştır:

1. Ödenecek toplam satış bedeli önceden sözleşmede belirlenmiş olmakla birlikte, satıcının alıcıya devretmekle yükümlü olduğu eşya belirlenmemiş olmalıdır.

2. Satıcı, alıcıya zilyetlik ve mülkiyetini devralacağı eşyayı seçme hakkı tanımış olmalıdır.

Bu fıkra uyarınca, yukarıda belirtilen koşulların gerçekleşmesi durumunda satıcı, peşin satıştaki olağan bedelleri göz önünde tutmak suretiyle alıcının yapacağı seçime tam olarak uyumla yükümlü olacaktır.

Bu tür satışlara, alıcının bir mobilya mağazasından, ileride evlenecek kızına çeyiz olarak satın almak istediği eşyaya ilişkin yaptığı sözleşme örnek olarak gösterilebilir. Bu durumda alıcı, kendisine tanınan seçim hakkını kullandığında, satıcı, sözleşmede kararlaştırılan toplam satış bedeline (meselâ onbin liraya) kadar olmak üzere, seçtiği çeyizlik eşyayı (oturma veya yatak odası takımı vb.) peşin satıştaki olağan bedellerle devretmekle yükümlüdür.

Maddenin son fıkrasında, aynı maddenin ikinci fıkrasına aykırı anlaşmaların, ancak alıcı için daha elverişli bulunması ölçüsünde geçerli olacağı açıklanmaktadır.

MADDE 268- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "3. Sözleşmenin sona ermesi / a. Cayma hakkı" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 268 nci maddesinde, sona erme sebeplerinden biri olarak cayma hakkı düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, ödeme süresi bir yıldan daha uzun veya belirsiz olan ön ödemeli taksitle satış sözleşmesinde alıcının, malın devrine kadar, her zaman sözleşmeden cayabileceği kabul edilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, cayma hâlinde, alıcı tarafından ödenmesi öngörülen cayma parasının nasıl belirleneceği ve miktarı ile yapılmış bulunan ödemelerden, cayma parasını aşan kısmının ne olacağı açıklanmaktadır.

Maddenin son fıkrasına göre, bu fıkroda yazılı üç durumdan birinin gerçekleşmesi sebebiyle sözleşmeden cayılmış olursa, alıcıdan cayma parası istenemeyecektir.

MADDE 269- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "b. Sözleşmenin süresi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 269 uncu maddesinde, ön ödemeli taksitle satış sözleşmesinin süresi düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, ön ödemeli taksitle satış sözleşmesinde, ön ödemeleri ifa borcunun beş yılın geçmesiyle sona ermesi öngörülmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, ödeme süresi bir yıldan uzun veya belirsiz olan ön ödemeli taksitle satış sözleşmesinde, fıkroda öngörülen koşulların gerçekleşmesi durumunda, satıcının da sözleşmeden cayan alıcının haklarına sahip olacağı düzenlenmektedir.

MADDE 270- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "c. Alıcının temerrüdü" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının dört fıkradan oluşan 270 inci maddesinde, alıcının temerrüdü düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, ön ödemeli taksitle satışta alıcının bir veya birden çok ödemede temerrüde düşmesi durumunda, satıcının vadesi gelmiş olan ön ödemeleri isteme hakkı ile fıkroda öngörülen koşullar gerçekleşmişse, sözleşmeden dönme hakkı düzenleme konusu yapılmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasının ilk cümlesinde, satıcının ödeme süresi bir yıl veya daha kısa olan sözleşmeden dönmesi durumunda, Tasarının 259 uncu maddesinin ikinci fıkrasının kıyas yoluyla uygulanacağı kabul edilmektedir. Aynı fıkranın son cümlesi uyarınca, süresi bir yıldan uzun olan sözleşmelerde satıcı, ancak Tasarının 268 inci maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen cayma parasını ve ortalama banka faizlerini aşan zararlarının karşılanmasını isteyebilir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, bir yıldan daha uzun süreli sözleşmelerde temerrüde düşmüş olan alıcının malın devrini istemesi hâlinde satıcıya, yasal anapara faizi ile birlikte devir isteminden sonra malın değerinde oluşacak eksilmelerin giderimini isteme hakkı tanınmakta ve sözleşmede öngörülmesi durumunda ödenecek ceza koşulunun miktarının, satış bedelinin yüzde onunu geçemeyeceği belirtilmektedir.

Maddenin son fıkrasında ise, satılanın devrinden sonra, alıcının temerrüde düşmesi sebebiyle satıcının sözleşmeden dönmesi durumunda, Tasarının 259 uncu maddesinin birinci fıkrası hükmünün uygulanacağı ifade edilmektedir.

MADDE 271- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "4. Uygulama alanının sınırlanması" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 271 inci maddesinde, uygulama alanının sınırlanması düzenlenmektedir.

Maddeye göre, alıcının tacir sıfatıyla hareket etmesi veya malın bir ticarî işletmenin ihtiyacı için ya da meslekî amaçlarla satın alınması durumunda, ön ödemeli taksitle satış sözleşmesine ilişkin 263 ilâ 270 inci maddeleri uygulanmaz.

MADDE 272- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "III. Ortak hükümler" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 272 nci maddesinde, ortak hükümler düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, taksitle satışa ilişkin hükümlerden yasal temsilcinin rızasına, alıcının sözleşmenin kurulmasından cayma hakkına ve def'ilerine, satıcının alacağının devrine, hâkim tarafından sağlanan ödeme kolaylıklarına, yetkili mahkeme ve tahkime ilişkin olanların, ön ödemeli taksitle satış sözleşmelerine de uygulanacakları belirtilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, satılanı devir süresi bir yıldan daha uzun veya belirsiz olan taksitle satışta, alıcının satılanın devrinden önce ödemeleri yapma yükümlülüğü varsa, ön

ödemeli taksitle satışa ilişkin hükümlerin kıyas yoluyla uygulanacağı öngörülmektedir.

MADDE 273- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "D. Açık artırma yoluyla satış / I. Tanımı" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 273 üncü maddesinde, açık artırma yoluyla satış tanımlanmaktadır.

Maddeye göre, "Açık artırma yoluyla satış; yeri, zamanı ve koşulları önceden belirlenerek, hazır olanlar arasından en yüksek bedeli öneren ile yapılan satışır".

MADDE 274- 818 sayılı Borçlar Kanununun 225 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 274 üncü maddesinde, isteğe bağlı açık artırma ve cebri artırma yoluyla yapılan satışlarda, sözleşmenin kurulduğu an belirtilmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 225 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "I. Satımın inikadı" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Kurulması" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 225 inci maddesinin birinci fıkrası, Tasarının 274 üncü maddesinin ikinci fıkrası olarak; 818 sayılı Borçlar Kanununun 225 inci maddesinin ikinci fıkrası ise, Tasarıda birinci fıkra olarak kaleme alınmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 275- 818 sayılı Borçlar Kanununun 227 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 275 inci maddesinde, artırmaya katılanın bağlandığı an düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 227 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Müzayedeye iştirak edenin ne zaman müzlem olacağı / 1. Umumiyet itibariyle" şeklindeki ibareler, Tasarıda "III. Hükümleri / 1. Artırmaya katılanın bağlandığı an / a. Genel olarak" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununda tek fıkradan oluşan 227 nci maddesi, bu maddede iki ayrı konunun düzenlendiği göz önünde tutularak, Tasarıda iki fıkra hâlinde düzenlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, artırmaya katılan kişinin, satış için konulmuş olan koşullar çerçevesinde, önerisiyle bağlı olduğu kabul edilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, artırmaya katılan kişinin önerisiyle bağlı olmaktan hangi anda kurtulacağı açıklanmaktadır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 276- 818 sayılı Borçlar Kanununun 228 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 276 ncı maddesinde, taşınmaz artırımında artırmaya katılanın bağlandığı an düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 228 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Gayrimenkul müzayedesi" şeklindeki ibare, Tasarının 276 ncı maddesinde "b. Taşınmazın açık artırma yoluyla satışında" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, taşınmazlara ilişkin açık artırma yoluyla satışlarda, ileri sürülen önerinin kabul edilerek ihalenin yapılmasının veya reddedilerek, ihalenin yapılmamasının, artırmadan hemen sonra gerçekleşmesi gerektiği öngörülmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, bu tür artırmalarda, öneride bulunanın önerisiyle bağlılığının artırmadan sonra da devam edeceğini öngören koşulun, kural olarak geçersiz olduğu belirtilmekte; aynı fıkrada bu kuralın iki istisnasına yer verilmektedir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 277- 818 sayılı Borçlar Kanununun 229 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 277 nci maddesinde, açık artırma yoluyla satılan bir taşınmazın ihale bedelinin peşin ödenmesi gereği ve buna uyulmamasının sonucu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 229 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. Tediye peşin olması lüzumu" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Ödemenin peşin olması gereği" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununda tek fıkradan oluşan madde, bu maddede iki ayrı konunun düzenlendiği göz önünde tutularak, Tasarıda iki fıkra hâlinde düzenlenmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 278- 818 sayılı Borçlar Kanununun 231 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının dört fıkradan oluşan 278 inci maddesinde, açık artırma yoluyla satışlara bağlı olarak, mülkiyetin geçmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 231 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "VI. Mülkiyetin intikali" şeklindeki ibare, Tasarıda "3. Mülkiyetin geçmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 231 inci maddesi üç fıkradan oluştuğu hâlde, Tasarıda dört fıkra olarak düzenlenmiştir. Bu çerçevede artırma yoluyla satış türü olarak kabul edilen isteğe bağlı özel artırmalarda mülkiyetin geçmesi konusunun da yeni bir hüküm olarak maddenin son fıkrasında düzenlenmesi uygun görülmüştür.

MADDE 279- 818 sayılı Borçlar Kanununun 230 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 279 uncu maddesinde, açık artırma yoluyla satışlarda zapttan ve ayıptan sorumluluk düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 230 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "V. Tekeffül" şeklindeki ibare, Tasarıda "4. Zapttan ve ayıptan sorumluluk" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 230 uncu maddesinin birinci fıkrasında, cebrî artırmalarda "tekeffül"e yer olmamasına ilişkin kuralın iki istisnasına (artırma şartnamesinde aksine açık bir düzenleme olması ile artırmaya katılanlara karşı hile yapılması) ilişkin sorunlara, ancak icra hukuku kurumları çerçevesinde (şikâyet, ihalenin feshi gibi) çözüm bulunabileceği göz önünde tutularak, Tasarı metnine alınmamış; bu tür artırmalarda ayıptan ve zapttan sorumluluğa ilişkin hükümlerin uygulanmayacağı kabul edilmiştir.

MADDE 280- 818 sayılı Borçlar Kanununun 226 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 280 inci maddesinde, artırmanın iptali düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 226 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Müzayedenin butlanı" şeklindeki ibare, Tasarının 280 inci maddesinde, "IV. Artırmanın iptali" şeklinde değiştirilmiştir. Gerçekten, söz konusu maddede ihalenin iptaline karar verilmesi istemiyle, ilgililerin dava açabilecekleri düzenlendiğine göre, 818 sayılı Borçlar Kanununun 226 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan ibare hatalıdır. Çünkü, ihalenin iptali hâlinde fesih söz edilemeyeceği için iptal, sonuçlarını geriye etkili olmak üzere doğurur.

818 sayılı Borçlar Kanununda, tek fıkradan oluşan maddeye, Tasarıda yeni bir hüküm eklenerek madde, iki fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 226 ncı maddesinin birinci cümlesinde kullanılan "her alâkadar tarafından on gün içinde itiraz edilebilir." şeklindeki ibare, Tasarıda "her ilgili, iptal sebebini öğrendiği günden başlayarak on gün ve her hâlde ihale tarihini izleyen bir yıl içinde" şeklinde değiştirilmiş; böylece İcra ve İflâs Kanununun 134 üncü maddesinin altıncı fıkrasında öngörülen bir yıllık süreyle paralellik sağlanmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 226 ncı maddesinin ikinci cümlesinde kullanılan "bu itiraz cebrî müzayedelerde icra ve iflâs muamelelerine nezaret eden makamlara arz olunur." şeklindeki ibare, Tasarının 280 inci maddesinin ikinci fıkrasında "Cebrî artırmalar hakkında özel hükümler saklıdır." şeklinde değiştirilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

Mal Değişim Sözleşmesi

818 sayılı Borçlar Kanununda, 232 ncı maddeyle başlayan "Beşinci Fasıl / Trampa" şeklindeki üst başlık, Tasarıda "İkinci Bölüm / Mal Değişim Sözleşmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 281- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "A. Tanımı" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 281 inci maddesinde, mal değişim sözleşmesi tanımlanmaktadır.

Maddeye göre, "Mal değişim sözleşmesi, taraflardan birinin diğer tarafa bir veya birden çok şeyin zilyetlik ve mülkiyetini, diğer tarafın da karşı edim olarak başka bir veya birden çok şeyin zilyetlik ve mülkiyetini devretmeyi üstlendiği sözleşmedir".

MADDE 282- 818 sayılı Borçlar Kanununun 232 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 282 nci maddesinde, mal değişim sözleşmesinin tâbi olduğu hükümler düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 232 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Trampa Satım Hükümlerine Tâbidir:" şeklindeki ibare, Tasarının 282 nci maddesinde "B. Tâbi olduğu hükümler" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 283- 818 sayılı Borçlar Kanununun 233 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 283 üncü maddesinde, mal değişim sözleşmesinde ayıptan ve zapttan sorumluluk düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 233 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Tekef-ül" şeklindeki ibare, Tasarıda "C. Zapttan ve ayıptan sorumluluk" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanunundan farklı olarak, mal değişim sözleşmesinin konusu olan şeylerin üçüncü kişilerce zapt edilmesi durumunda o şeyleri değişim yoluyla devralanlara ve ayıplı olması sebebiyle geri verenlere tanınan tazminat isteme veya verdiklerini geri alma şeklindeki seçimlik haklar, Tasarıda sayılmamış, bunun yerine, satış sözleşmesinin ayıptan ve zapttan sorumluluğa ilişkin hükümlerinin uygun düştüğü ölçüde, mal değişim sözleşmelerine de uygulanacağı belirtilmiştir. Böylece, taraflara 818 sayılı Borçlar Kanununun 233 üncü maddesinde öngörülen seçimlik hakların dışında yeni haklar da tanınmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bağışlama Sözleşmesi

818 sayılı Borçlar Kanununda "Yedinci Bap / Bağışlama" şeklindeki üst başlık, Tasarıda "Üçüncü Bölüm / Bağışlama Sözleşmesi" şeklinde ifade edilmiştir.

MADDE 284- 818 sayılı Borçlar Kanununun 234 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 284 üncü maddesinde, bağışlama sözleşmesi tanımlanmaktadır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 234 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Mevzuu" şeklindeki ibare, Tasarıda "A. Tanımı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 234 üncü maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "malının tamamını veya bir kısmını diğer bir kimseye temlik eder." şeklindeki ibare, Tasarıda "malvarlığından ... bir kazandırma yapmayı üstlendiği sözleşmedir" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununda iki fıkradan oluşan madde, bu maddenin ikinci fıkrasında iki ayrı konunun düzenlendiği göz önünde tutularak, bu fıkra Tasarıda iki fıkraya bölünerek düzenlenmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 285- 818 sayılı Borçlar Kanununun 235 inci maddesini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 285 inci maddesinde, bağışlayanın bağışlama ehliyeti düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 235 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Bağışlamaya Ehliyet / I. Bağışlayan hakkında" şeklindeki ibareler, Tasarıda "B. Bağışlama ehliyeti / I. Bağışlayan için" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 235 inci maddesinin ikinci fıkrasının, fiil ehliyetinden yoksun kişilerin kendilerinin ve onların adına yasal temsilcilerinin bağışlama sözleşmesinin bağışlayan tarafını oluşturmaları konusundaki düzenlemesi Tasarıya alınmamıştır. 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun vesayet altındaki kişi adına önemli olmayan bağışların yapılabileceğine ilişkin 449 uncu maddesi saklı kalmak kaydıyla, bağışlama sözleşmesinin bağışlayan tarafının tam ehliyetli olması zorunlu görülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 235 inci maddesinin son fıkrasında kullanılan "sulh mahkemesince" şeklindeki ibare, "mahkemece" şeklinde değiştirilmiştir. Burada, "mahkeme" sözcüğünden anlaşılması gereken vesayet makamıdır.

MADDE 286- 818 sayılı Borçlar Kanununun 236 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 286 ncı maddesinde, bağışlananın bağışlamayı kabul ehliyeti

düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 236 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Bağışlamayı kabul eden hakkında" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Bağışlanan için" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 287- 818 sayılı Borçlar Kanununun 238 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 287 nci maddesinde, bağışlama sözü verme düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 238 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Bağışlama vaadi" şeklindeki ibare, Tasarının 287 nci maddesinde, "C. Kurulması / I. Bağışlama sözü verme" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 238 inci maddesinin son fıkrasında kullanılan "Bağışlama tahhüdü tenfiz edilince" şeklindeki ibare, Tasarıda "Şekle uyulmaması sebebiyle geçersiz olan bağışlama sözü verme, bağışlayan tarafından yerine getirildiğinde" şeklinde; "elden yapılmış bağışlama gibi olur." şeklindeki ibare de "elden bağışlama hükmündedir." şeklinde değiştirilmiştir. Aynı fıkranın son cümlesi olarak, Tasarı metnine eklenen hüküm şöyledir: "Ancak, geçerliliği resmî şekle bağlanmış olan bağışlamalarda bu hüküm uygulanmaz."

MADDE 288- 818 sayılı Borçlar Kanununun 237 nci maddesinin birinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 288 inci maddesinde, elden bağışlamanın kurulması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 237 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "C. Şekli / I. Elden bağışlama" şeklindeki ibareler yerine, bağışlama sözü verme şeklinin, Tasarının 287 nci maddesinde düzenlendiği göz önünde tutularak, Tasarının 288 inci maddesinde "II. Elden bağışlama" ibaresi kullanılmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 237 nci maddesinin ikinci ve son fıkraları, tanımda taşınır sözcüğüne yer verildiği ve taşınmazlar tanım dışı bırakıldığı için, Tasarının 288 inci maddesine alınmamıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 289- 818 sayılı Borçlar Kanununun 240 ıncı maddesini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 289 uncu maddesinde, koşullu bağışlama düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 240 ıncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "D. Şartları ve Mükellefiyetleri / I. Umumiyet itibarıyla" şeklindeki ibareler, yüklemeli bağışlamanın, Tasarının 290 ıncı maddesinde ayrıca düzenlendiği göz önünde tutularak, "III. Koşullu bağışlama" şeklinde değiştirilmiş ve kısaltılmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 290- 818 sayılı Borçlar Kanununun 240 ıncı maddesinin birinci fıkrasını kısmen ve 241 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının dört fıkradan oluşan 290 ıncı maddesinde, yüklemeli bağışlama düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 241 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Şartın icrası" şeklindeki ibare, Tasarının 290 ıncı maddesinde, "IV. Yüklemeli bağışlama" şeklinde değiştirilmiştir. Gerçekten, 818 sayılı Borçlar Kanununun 241 inci maddesinin kenar başlığında "şart" teriminin kullanılmasına karşın, madde metninde "mükellefiyet" teriminin kullanılması yanlış olduğu gibi, "yükleme" denilmesi gerekirken yükümlülük (mükellefiyet) denilmesi de hatalı olmuştur. Öte yandan, Türk Medenî Kanununun 515 inci maddesinde "mükellefiyet" yerine "yükleme" teriminin kullanıldığı göz önünde tutularak, Türk Medenî Kanunu ile Tasarı arasında terim birliği de sağlanmıştır.

Bağışlayan, sözleşmeye koyduğu yüklemelerle, belirli bir amaca ulaşmak için, bağışlanana verme borcunu da kapsayacak şekilde, geniş anlamda yapma veya yapmama borcu yükler. Yüklemeden yararlanacak olanlar, sadece bağışlanandan yüklemeye uygun davranmasını isteyebilirler.

Yüklemeli bağışlama, yüklemeden yararlanacak olanlar lehinde bir alacak hakkı doğuramaz; bu sebeple, yüklemeye aykırı davranan bağışlanan, yüklemeden yararlanacak olanlara tazminat ödemekle yükümlü tutulamaz. Fakat bağışlayan, Tasarının 294 üncü maddesinin (3) numaralı bendine dayanarak, yüklemenin, haklı bir sebep olmaksızın, bağışlanınca yerine getirilmemesi sebebiyle, yerine getirdiği bağışlama konusunu geri alabilir.

Üç fıkradan oluşan 818 sayılı Borçlar Kanununun 241 inci maddesi, aynı Kanunun 240 inci maddesinin birinci cümlesi, Tasarının 289 uncu maddesinin birinci fıkrasına kısmen alınarak, Tasarıda dört fıkra hâlinde düzenlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrasına göre: "Bağışlayan, bağışlamasına yüklemeler koyabilir."

818 sayılı Borçlar Kanununun 241 inci maddesinin ikinci fıkrasının sonunda kullanılan "ait olduğu mercie intikal eder." şeklindeki ibare, Tasarıda "ilgili kamu kurumuna geçer." şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 241 inci maddesinin son fıkrasında kullanılan "Bağışlanan şeyin kıymeti masrafını korumaz ve masraf fazlası kendisine tesviye edilmezse" şeklindeki ibare, Tasarıda "Bağışlama konusunun değeri, yüklemenin yerine getirilmesi masraflarını karşılamaz ve aşan kısım kendisine ödenmezse" şekline dönüştürülmüştür.

MADDE 291- 818 sayılı Borçlar Kanununun 242 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 291 inci maddesinde, bağışlayana dönme koşullu bağışlama düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 242 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Rücu şartları" şeklindeki ibare, Tasarının 291 nci maddesinde, "V. Bağışlayana dönme koşullu bağışlama" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 292- 818 sayılı Borçlar Kanununun 239 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 292 nci maddesinde, bağışlama önerisinin geri alınması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 239 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Kabulün neticeleri" şeklindeki ibare, Tasarının 292 nci maddesinde "VI. Bağışlama önerisinin geri alınması" şeklinde düzeltilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 239 uncu maddesinde kullanılan "bağışlamasından rücu edebilir." şeklindeki ibare, Tasarıda "bağışlama önerisini geri alabilir." şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 293- 818 sayılı Borçlar Kanununun 243 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 293 üncü maddesinde, bağışlayanın sorumluluğu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 243 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "E. Bağışlayanın sorumluluğu" şeklindeki ibare, Tasarıda "D. Bağışlayanın sorumluluğu" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununda tek fıkradan oluşan madde, bu maddede iki ayrı konunun düzenlendiği göz önünde tutularak Tasarıda iki fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununda kullanılan "hileden veya ağır dikkatsizlikten maada hâllerde" şeklindeki ibare, Tasarıda "ağır kusuruyla sebep olmadıkça"; "tekeffülünü vaatmiş ise" şeklindeki ibare de "garanti sözü vermişse" şeklinde değiştirilmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 294- 818 sayılı Borçlar Kanununun 244 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkraya bağlı üç bentten oluşan 294 üncü maddesinde, bağışlamanın ortadan kalkması yollarından biri olarak bağışlamanın geri alınması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 244 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "F. İptal / I. Bağışlanan malların istirdadı" şeklindeki ibareler, Tasarıda "E. Bağışlamanın ortadan kalkması / I. Bağışlamanın geri alınması" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin kenar başlığında kullanılan "E. Bağışlamanın ortadan kalkması" şeklindeki ibare,

hem bu maddede düzenlenen elden bağışlama ile yerine getirilmiş bağışlama sözü vermenin geri alınmasını hem de bir sonraki maddede düzenlenen henüz yerine getirilmemiş olan bağışlama sözü vermenin geri alınmasını ifade etmek üzere kullanılmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 244 üncü maddesinde kullanılan "bağışlananın elinde hâlen ne kalmış ise" şeklindeki ibare, Tasarıda "bağışlananın istem tarihindeki zenginleşmesi ölçüsünde" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 244 üncü maddesinin ilk cümlesinin sonunda "dava edebilir" şeklinde bir ibarenin kullanılması hatalıdır. Çünkü, bağışlayanın geri alınması için dava açılması zorunlu değildir. Bağışlayanın, geri alma konusunda, bağışlanana varması gerekli tek taraflı bozucu yenilik doğurucu irade açıklaması yeterlidir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 295- 818 sayılı Borçlar Kanununun 245 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 295 inci maddesinde, bağışlama sözü vermenin geri alınması ve bağışlayanın ifadan kaçınması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 245 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Bağışlama taahhüdünden rücu ve iptal" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Bağışlama sözü vermenin geri alınması ve ifadan kaçınma" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 245 inci maddesinin son fıkrasında kullanılan "iptal olunur" şeklindeki ibare, bağışlama sözü verenin borcunu ödeme güçsüzlüğü belirlenir veya iflâsına karar verilirse, bağışlama sözü verme, bağışlayanın bağışlamayı geri almasına veya iptal davası açmasına gerek olmaksızın, kendiliğinden hükümsüz kalacağı göz önünde tutularak, "ortadan kalkar." şeklinde; "iflâs ilân olunur ise" şeklindeki ibare de "iflâsına karar verilirse" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 296- 818 sayılı Borçlar Kanununun 246 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının dört fıkradan oluşan 296 ncı maddesinde, geri alma hakkının süresi ve mirasçılara geçmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 246 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Müruru zaman ve dâva hakkının mirasçılara intikali" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Geri alma hakkının süresi ve mirasçılara geçmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 246 ncı maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "rücu sebebine vâkıf olduğu günden itibaren" şeklindeki ibare, Tasarıda "geri alma sebebini öğrendiği günden başlayarak" şeklinde ve "bağışlamadan rücu etmeğe hakkı vardır." şeklindeki ibare de, "bağışlamayı geri alabilir." şeklinde düzeltilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 246 ncı maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "senenin hitamına kadar" şeklindeki ibare, Tasarıda "bu sürenin bitimine kadar" şeklinde; 818 sayılı Borçlar Kanununun son fıkrasında kullanılan "feshini dâva edebilirler." şeklindeki ibare de "ortadan kaldırılmasını isteyebilirler." şeklinde değiştirilmiştir. Gerçekten, bu durumda bağışlayanın mirasçılarının, tıpkı Tasarının 293 üncü maddesinin birinci fıkrasında olduğu gibi, bağışlayanın geri alınması için dava açmaları zorunlu değildir. Bağışlayanın mirasçılarının, geri alma konusunda, bağışlanana varması gerekli tek taraflı bozucu yenilik doğurucu irade açıklamasında bulunmaları yeterlidir.

Bağışlayan bir yıllık süre dolmadan ölürse, geri alma hakkı mirasçılara geçer ve mirasçılar bu sürenin bitimine kadar bu hakkı kullanabilirler.

Maddenin ikinci fıkrasına göre, bağışlayanın, geri alma sebebini öğrenmekle birlikte, bir yıllık yasal sürenin sona ermesinden önce ölmesi durumunda, mirasçıları, geri kalan süre içinde, bağışlamayı geri alabilirler.

Maddenin üçüncü fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununun 246 ncı maddesinde yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Bu hüküm uyarınca, bağışlayanın, sağlığında bağışlamayı geri alma sebebini de öğrenememesi durumunda, mirasçılarının, bağışlayanın ölümünden başlayarak bir yıl içinde bağışlamayı geri alma hakkı tanınmıştır.

Maddenin son fıkrasına göre, bağışlanan, bağışlayanı hukuka aykırı olarak ve kasten öldürürse ya da onun geri alma hakkını kullanmasını engellerse, bağışlayanın mirasçıları, birinci fık-

rada öngörülen bir yıllık süreyle bağlı olmaksızın, başışlamayı geri alabilirler. Bu sonuç, Türk Medenî Kanununun 578 inci maddesinin (1) ve (3) numaralı bentlerinde düzenlenen mirasçılıktan yoksunluk yaptırımıyla da uyumludur.

MADDE 297- 818 sayılı Borçlar Kanununun 247 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 297 nci maddesinde, başışlayanın ölümünün, başışlama sözleşmesi üzerindeki etkisi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 247 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. Başışlayanın vefatı" şeklindeki ibare, Tasarıda "IV. Başışlayanın ölümü" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddede, sözleşmede aksi kararlaştırılmadıkça, başışlanana dönemsel edimlerde bulunulmasını gerektiren başışlamanın, başışlayanın ölümüyle sona ereceği belirtilmektedir. Dönemsel edimlere örnek olarak, başışlayanın, başışlanana her ay belirli miktarda öğrenim bursu vermesi veya gıda yardımında bulunması gösterilebilir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kira Sözleşmesi

818 sayılı Borçlar Kanununda "Sekizinci Bâb / Kira" şeklindeki üst başlık, Tasarıda "Dördüncü Bölüm / Kira Sözleşmesi" şekline dönüştürülmüştür.

Tasarının 298 ilâ 377 nci maddelerini kapsayan Dördüncü Bölümünde "Kira Sözleşmesi" üç ayırma bölünerek düzenlenmiştir. Birinci Ayırımında "Genel Hükümler"e, İkinci Ayırımında "Konut ve Çatılı İşyeri Kiraları"na ve Üçüncü Ayırımında ise, "Ürün Kirası"na yer verilmiştir.

Esas itibarıyla, 818 sayılı Borçlar Kanununun kira sözleşmesine ilişkin hükümleri göz önünde tutulmakla birlikte, ülkemizde son derece yaygın bir uygulama alanı olan 18/5/1955 tarihli ve 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun hükümleri de, Tasarı metnine alınmıştır. Çünkü, Tasarının yasallaşması durumunda, hem 818 sayılı Borçlar Kanununun hem de 6570 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması öngörülmektedir. Ancak, 6570 sayılı Kanun kapsamına giren uyuşmazlıklara ilişkin olarak, Türk hukuk uygulamasının çözümleri de göz önünde tutulmuştur. 6570 sayılı Kanunda olduğu gibi, Tasarıda da, kiracıların korunması esası gözetilerek düzenleme yapılması benimsenmiştir. Nitekim, çağdaş hukuk sistemlerinde, meselâ, Fransa, Almanya ve İsviçre'de yasal değişiklikler yapılarak, kiracının korunmasına özel önem verildiği görülmektedir. Tasarının kira sözleşmesine ilişkin hükümleri hazırlanırken, İsviçre Borçlar Kanununun 15 Aralık 1998 tarihinde kabul edilip, 1 Haziran 1999 tarihinde yürürlüğe giren Federal Kanun hükümleriyle değiştirilen yeni düzenlemesinden de yararlanılmıştır. Ayrıca, belirtilen ülkelerde belli bir kategoriye giren kira sözleşmeleri için özel bir kanuna rastlanmadığı, bütün kira sözleşmelerini kapsayan hükümlere, Medenî Kanun içinde, yani temel kanunlarda yer verildiği göz önünde tutularak, Ülkemizde de, Borçlar Kanunu Tasarısı hazırlanırken, aynı yöntemin izlenmesinin uygun olacağı kabul edilmiştir.

Kiracı lehine koruma, bir yandan, kira sözleşmesinin sona erdirilmesi imkânlarının sınırlı olması, diğer yandan, yenilenen veya süresi uzatılan kira sözleşmelerinde, kira bedellerinin, uyuşmazlık hâlinde belirli ölçütlerden yararlanılarak belirlenmesi biçiminde ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte, Tasarıda, kiraya verenin özellikle çeşitli menfaatleri de gözetilmiştir. Meselâ, kira bedelinin ifa zamanına (m.313), yan giderlere (m.314), kiraya verence, konut ve çatılı işyeri kiralarında, sözleşmenin, bir yıldan daha kısa süreli olması durumunda bile iki haklı ihtara dayanılarak (m.351) veya gereksinim ileri sürülerek, dava yoluyla (m.349) ya da onbeş yıllık uzatma döneminin bitiminden sonra, hiçbir gerekçe gösterilmeksizin, bildirim yoluyla, tek yanlı olarak sona erdirilmesine (m.346) ve dava açılacağına, en geç dava açma süresi içinde kiracıya yazılı olarak bildirilmesi koşuluyla, bu hakkın bir kira yılı uzamasına (m.352) ilişkin hükümlere, Tasarıda, kiraya verenin haklı menfaatlerinin de korunması gereğinden hareketle yer verilmiştir.

BİRİNCİ AYIRIM

Genel Hükümler

818 sayılı Borçlar Kanununun 248 inci maddesiyle başlayan "Birinci Fasıl / Âdi Kira" şeklindeki alt başlık, Tasarıda "Birinci Ayırım / Genel Hükümler" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun Sekizinci Bâbının üst başlığında kullanılan "Kira" şeklindeki ibare, Tasarının Dördüncü Bölümünde "Kira Sözleşmesi" şekline; 818 sayılı Borçlar Kanununun Sekizinci Bâbının Birinci Fasılının üst başlığında kullanılan "Âdi Kira" şeklindeki ibare ise, Tasarı

nın Dördüncü Bölümünün Birinci Ayırımında "Genel Hükümler" şekline dönüştürülmüştür.

Tasarının 298 ilâ 337 nci maddeleri arasında, kira sözleşmesine ilişkin genel hükümler, 338 ila 355 inci maddeleri arasında da, konut ve çatılı işyeri kiralari düzenlenmiş bulunmaktadır.

818 sayılı Borçlar Kanununun kira sözleşmesine ilişkin hükümlerinde kullanılan ve sözleşmenin kiracı tarafıyla karışıklığa yol açabilen "kiralayan" yerine, "kiraya veren" teriminin kullanılması tercih edilmiştir.

MADDE 298- 818 sayılı Borçlar Kanununun 248 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 298 inci maddesinde, kira sözleşmesi tanımlanmaktadır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 248 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Tarifi" şeklindeki ibare ise, Tasarının 298 inci maddesinde, "A. Tanımı" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddede, kira sözleşmesi, bütün kira türlerini kapsayacak şekilde tanımlanmıştır. 818 sayılı Borçlar Kanununun 248 inci maddesine göre: "Âdi kira, bir akittir ki kiralayan onunla, kiracıya ücret mukabilinde bir şeyin kullanılmasını terk etmeği iltizam eder." Tasarıda verilen tanıma göre ise: "Kira sözleşmesi, kiraya verenin bir şeyin kullanılmasını veya kullanmayla birlikte ondan yararlanılmasını kiracıya bırakmayı, kiracının da buna karşılık kararlaştırılan kira bedelini ödemeyi üstlendiği sözleşmedir." Böylece, 818 sayılı Borçlar Kanununun 248 inci maddesindeki tanımdan farklı olarak, kiraya verenin bir şeyin kullanılmasyla birlikte, ondan yararlanılmasını da kiracıya bırakmayı üstlenebileceği belirtilmiştir. Buna bağlı olarak, kullandırmayla birlikte yararlandırmanın da kiraya verenin borçlarından birini oluşturabileceği açıkça kabul edilmiştir.

Ayrıca maddede, kiracının aslı edimini ifade etmek üzere, hizmet sözleşmelerinde kullanılması doğru olan "ücret" yerine, "kira bedeli" teriminin kullanılması tercih edilmiştir.

MADDE 299- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "B. Kira süresi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 299 uncu maddesinde, kira süresi düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, kira sözleşmesinin bir unsurunu oluşturmamakla birlikte, kira sözleşmesinin sona ermesi bakımından önemli olan kira süresinin düzenlenmesi zorunlu görülmüştür. Böylece, türü ne olursa olsun, tüm kira sözleşmelerinin, belirli veya belirli olmayan bir süre için yapılabileceği belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasına göre: "Kararlaştırılan sürenin geçmesiyle her hangi bir bildirim olmaksızın sona erecek kira sözleşmesi belirli sürelidir; diğer kira sözleşmeleri belirli olmayan bir süre için yapılmış sayılır".

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 255 inci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 300- 818 sayılı Borçlar Kanununun 249 uncu maddesinin birinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 300 üncü maddesinde, kiraya verenin kiralananı teslim borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 249 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Kiralayanın vazifeleri / I. Kiralananın teslimi/ 1. Kullanılmağa salih bir halde" şeklindeki ibare, Tasarıda "C. Kiraya verenin borçları / I. Teslim borcu" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddede, kiraya verenin kiralananı teslim borcunu, "sözleşmede amaçlanan kullanıma elverişli bir durumda" olmak üzere, kararlaştırılan tarihte ifa etmekle ve kiralananı sözleşme süresince de bu durumda bulundurmakla yükümlü olduğu belirtilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 249 uncu maddesinin ikinci fıkrası, Tasarının 303 üncü maddesiyle başlayan "V. Kiraya verenin kiralananın ayıplarından sorumluluğu" başlığı altında özel olarak düzenlendiği için, Tasarının 300 üncü maddesine alınmamıştır.

Maddeye göre, konut ve çatılı işyeri kiralalarında, kiraya verenin teslim borcuna ilişkin hükümlerinde, hiçbir durumda, diğer kira sözleşmelerinde ise genel işlem koşulları yoluyla kiracı aleyhine düzenleme yapılamayacaktır.

Maddede, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 256 ncı maddesinden yararlanılmıştır.

MADDE 301- 818 sayılı Borçlar Kanununun 258 inci maddesinin birinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 301 inci maddesinde, kiraya verenin vergi ve benzeri yü-

kümlülüklerle katlanma borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 258 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "D. Mükellefiyet ve vergileri ve tamiri tahammül" şeklindeki ibare, Tasarının 301 inci maddesinde "II. Vergi ve benzeri yükümlülüklerle katlanma borcu" şeklinde değiştirilmiştir. 818 sayılı Borçlar Kanununun 258 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "tamiri tahammül" şeklindeki ibareye, bu konunun Tasarının 302 nci maddesinde özel olarak düzenlenmesi sebebiyle, Tasarının 301 inci maddesinin kenar başlığında yer verilmemiştir.

Kaynak İsviçre Borçlar Kanunundaki düzenlemeden farklı olarak, Tasarının 301 inci maddesine "aksi kararlaştırılmamış veya kanunda öngörülmemiş ise" şeklindeki ibare eklenmiştir. Böylece, hükmün emredici nitelikte olmadığı belirtilmiştir. Nitekim, İsviçre'de de, kaynak hükmün emredici nitelikte olmadığı kabul edilmektedir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 256b maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 302- 818 sayılı Borçlar Kanununun 258 inci maddesinin ikinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 302 nci maddesinde, kiraya verenin yan giderlere katlanma borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 258 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "D. Mükellefiyet ve vergileri ve tamiri tahammül" şeklindeki ibare, Tasarının 302 nci maddesinde "III. Yan giderlere katlanma borcu" şeklinde değiştirilmiştir. 818 sayılı Borçlar Kanununun 258 inci maddesinin kenar başlığında sözü edilen "Mükellefiyet ve vergileri" konusu, Tasarının 301 inci maddesinde özel olarak düzenlendiği için, 302 nci maddenin kenar başlığına alınmamıştır.

Madde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun kiracının borçlarını düzenleyen hükümlerinden biri olan 257a maddesinden alındığı hâlde, Tasarıda, yan giderlere katlanma, kiraya verene ait bir borç olarak düzenlenmiştir. Gerçekten, maddeye göre, kiraya veren, sözleşmede aksi öngörülmemişse, kiralananın kullanımıyla ilgili olmak üzere kendisi veya üçüncü kişi tarafından yapılan yan giderlere katlanmakla yükümlüdür. Böylece, kiraya veren veya üçüncü kişi tarafından yapılan yan giderler nedeniyle kiracıya başvurulamayacağı öngörülmüştür. Kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 257a maddesinde yan giderlere katlanma, kiracının borçlarından biri olarak düzenlenmişse de, bu borcun, gerçekte kiraya verene ait olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü, kaynak İsviçre Borçlar Kanununa göre de, yan giderlere katlanma borcunun kiracıya ait olması için, sözleşmede özel bir hükmün bulunması aranmıştır.

Yan giderlere katlanma borcu, Tasarının 340 inci maddesinde de, konut ve çatılı işyeri kiraları bakımından, "kullanma giderleri" başlığı altında, kiracının borcu olarak ayrıca düzenlenmiştir.

MADDE 303- 818 sayılı Borçlar Kanununun 249 uncu maddesinin ikinci ve son fıkrası ile 250 ve 251 inci maddelerini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 303 üncü maddesinde, kiraya verenin, kiralananın teslim anındaki ayıplarından sorumluluğu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 249 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "1. Kullanılmağa salih bir halde", 250 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Bilâhare akde muhalif hal hudusu" ve 251 inci maddesinin kenar başlığından kullanılan "3. Ayıp hâlinde muamele" şeklindeki ibareler kısmen kullanılarak, Tasarının 303 üncü maddesinin kenar başlığında "IV. Kiraya verenin kiralananın ayıplarından sorumluluğu / 1. Kiralananın teslim anındaki ayıplarından sorumluluk" şeklinde ifade edilmiştir.

Maddede, kiralananın teslimi sırasında taşıdığı ayıplar bakımından önemli ayıp - önemli olmayan ayıp ayırımı yapılmış; önemli ayıplardan, kiracının, borçlunun temerrüdüne ilişkin hükümler çerçevesinde de kiraya vereni sorumlu tutabileceği kabul edilmiştir. Gerçekten, kira sözleşmesi sürekli borç ilişkisi doğurduğu için, kiraya verenin kiralananın sözleşmenin kurulmasından sonra ortaya çıkan ayıplarından da sorumluluğu söz konusu olabilir. Bu durumda, kiraya veren kiralananı teslim borcunu ifada temerrüde düşebilir. Çünkü, kiraya verenin kiralananı teslim borcu bir defalık (ani) edim niteliğinde değildir. Bu sebeple, maddenin birinci fıkrasında, kiracının duruma göre, Tasarının 303 ve devamı maddelerinde düzenlenen ayıptan sorumluluğa veya Tasarının 122 ilâ 125 inci maddelerinde düzenlenen temerrüde ilişkin hükümlerden yararlanabileceği kabul edilmiştir.

Her iki durumda da, kiracı sözleşme ilişkisini ortadan kaldırma hakkına sahiptir. Ancak,

kiracı bu hakkını kiraya verenin ayıptan sorumluluğuna dayanarak kullanırsa, sözleşmenin feshi; borçlunun temerrüdüne ilişkin hükümlere dayanarak kullandığı takdirde, sözleşmeden dönme söz konusu olacaktır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 258 inci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 304- 818 sayılı Borçlar Kanununun 249 uncu maddesinin ikinci ve son fıkrası ile 250 nci maddesini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 304 üncü maddesinde, kiraya verenin, kiralananın sonradan ayıplı hâle gelmesinden sorumluluğunun genel olarak kapsamı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 249 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "1. Kullanılmağa salih bir halde" ve 250 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Bilâhare akde muhalif hâl hudusu" ibareleri, Tasarının 304 üncü maddesinde "2. Kiralananın sonradan ayıplı hâle gelmesinden sorumluluk / a. Genel olarak" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, kiralananın sonradan, yani kiracının egemenlik alanında bulunduğu sırada, kendisine yüklenemeyen bir sebeple ayıplı hâle gelmesi durumunda, kiracıya ayıpların giderilmesini (bunların ortadan kaldırılması amacıyla onarım) veya kira bedelinden indirim yapılmasını ya da zararın giderilmesini isteme biçiminde üç seçimlik hak tanınmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, ayıbın önemli olması durumunda, maddenin birinci fıkrasında sayılan seçimlik haklara ek olarak, dördüncü bir seçimlik hak niteliğinde olmak üzere, kiracının sözleşmeyi fesih hakkının saklı olduğu belirtilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 259a maddesi göz önünde tutulmuştur. Ancak, kaynak Kanunun 259a maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi, Tasarının "kiraya verenin üçüncü kişinin ileri sürdüğü haklar sebebiyle sorumluluğu" başlığı altında yer verilen 308 ve devamı maddelerinde ayrıca düzenlendiği için, Tasarının 304 üncü maddesine alınmamıştır.

MADDE 305- 818 sayılı Borçlar Kanununun 250 nci maddesini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının dört fıkradan oluşan 305 inci maddesinde, ayıbın giderilmesini isteme ve kira sözleşmesinin ayıp sebebiyle feshi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 250 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Bilâhare akde muhalif hâl hudusu" ibaresi, Tasarının 305 inci maddesinde "b. Ayıbın giderilmesini isteme ve fesih" şeklinde ifade edilmiştir.

Maddeye göre, kiralananın sonradan ayıplı duruma gelmesi hâlinde, kiracı ayıbın giderilmesini isteme hakkını kullanabilecektir. Bu hakkı kullanmak isteyen kiracı, kiraya verene uygun bir süre verecektir. Maddede, bu uygun süre içinde ayıp giderilmezse, kiracıya, bir yargı kararına gerek olmaksızın, bunu kiraya veren hesabına gidertme ve bundan doğan alacağını, kira bedelinden indirme hakkı tanınmıştır.

Maddenin, 818 sayılı Borçlar Kanununun 250 nci maddesinde yer verilmeyen üçüncü fıkrasında, kiraya verene, kiralandaki ayıbı giderme yerine, onu ayıpsız benzeriyle değiştirme hakkı tanınmıştır.

Kiracının maddenin birinci ve üçüncü fıkralarında öngörülen değiştirme hakkını kullanabilmesi için, kiralananın mislî eşya (mal) niteliği taşıması gerektiğinde bir duraksama yoktur.

Maddenin dördüncü fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununun 250 nci maddesinde yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Fıkroda yapılan düzenleme ile, kiraya verene, kiracıya kira konusu malın ayıpsız bir benzerini hemen vererek ve uğradığı zararın tamamını gidererek, onun seçimlik haklarını kullanmasını önleme olanağı sağlanmıştır.

Maddenin, birinci ve ikinci fıkralarının düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 259b ve 259c maddeleri göz önünde tutulmuştur.

MADDE 306- 818 sayılı Borçlar Kanununun 249 uncu maddesinin ikinci fıkrası ile 250 nci maddesinin birinci fıkrasını kısmen karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 306 ncı maddesinde, ayıp sebebiyle kira bedelinin indirilmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 249 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "1. Kullanılmağa salih bir hâlde" ve 250 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Bilâhare akde muhalif hâl hudusu" ibareleri, Tasarının 306 ncı maddesinde "c. Kira bedelinin indirilmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddeye göre, kiralananın kullanımını etkileyen ayıpların varlığı hâlinde, kiracı, bu ayıpların kiraya veren tarafından öğrenilmesinden ayıbın giderilmesine kadar geçen süre için, kira bedelinden ayıpla orantılı bir indirim yapılmasını isteyebilir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 259d maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 307- 818 sayılı Borçlar Kanununun 250 nci maddesinin ikinci fıkrasını kısmen karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 307 nci maddesinde, ayıp sebebiyle uğranılan zararın giderimi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 250 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Bilâhare akde muhalif hâl hudusu" ibaresi, Tasarının 307 nci maddesinde "d. Zararın giderimi" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddede, kiraya veren, kusuru olmadığını ispat etmedikçe kiracının, kiraya verenden, kiralananın ayıplı olmasından doğan zararlarının giderilmesini isteyebileceği belirtilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 259e maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 308- 818 sayılı Borçlar Kanununun 253 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 308 inci maddesinde, zapttan sorumluluk düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 253 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Üçüncü şahsın iddiasına karşı mesuliyet / 1. Teminat" ibaresi, Tasarının 308 inci maddesinde "V. Üçüncü kişinin ileri sürdüğü haklar sebebiyle sorumluluk / 1. Zapttan sorumluluk" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddeye göre, üçüncü kişinin kiralanda kiracının hakkıyla bağdaşmayan bir hak ileri sürmesi durumunda, kiraya veren, kiracının bildirim üzerine davayı üstlenmek ve kiracının uğradığı her türlü zararı gidermekle yükümlüdür.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 259f maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 309- 818 sayılı Borçlar Kanununun 254 üncü maddesinin birinci ve son fıkralarını karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 309 uncu maddesinde, üçüncü kişinin sözleşmenin kurulmasından sonra üstün hak sahibi olması durumlarından, kiralananın el değiştirmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 254 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Satım ile kiranın infisahı" şeklindeki ibare, Tasarının 309 uncu maddesinde "2. Üçüncü kişinin sözleşmenin kurulmasından sonra üstün hak sahibi olması / a. Kiralananın el değiştirmesi" şeklinde düzeltilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 254 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkralarından farklı olarak, kiracıyı yeni malik karşısında korumak amacıyla, kiracının kiracılık hakkını yeni malike karşı da ileri sürebileceği ve yeni malikin kiralananı edindiği anda, kanun gereği, kira sözleşmesinin tarafı olacağı kabul edilmiştir. Bununla birlikte, bu fıkra ile, İcra ve İflâs Kanununun 135 inci maddesinde öngörülen koşulların gerçekleşmesi hâlinde, belirtilen maddenin uygulanması olanağı ortadan kaldırılmamaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, 818 sayılı Borçlar Kanununun 254 üncü maddesinin son fıkrasında olduğu gibi, kamulaştırmaya ilişkin hükümler saklı tutulmuştur.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 261 inci maddesinin birinci ve son fıkrası göz önünde tutulmuştur.

MADDE 310- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "b. Üçüncü kişinin sınırlı aynî hak sahibi olması" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 310 uncu maddesinde, üçüncü kişinin sözleşmenin kurulmasından sonra, kiralanda sınırlı aynî hak sahibi olması düzenlenmektedir.

Maddeye göre, sözleşmenin kurulmasından sonra, üçüncü bir kişi kiralanan üzerinde, kiracının hakkını etkileyen, mülkiyet hakkı dışında bir aynî hak sahibi olması durumunda, kiracı, kiracılık hakkını bu sınırlı aynî hak sahibine karşı da ileri sürebilecektir. Meselâ, üçüncü kişi, bu koşullar altında kiralanda intifa hakkı sahibi olmuşsa, kiralananın el değiştirmesine ilişkin hü-

kümlerin kıyas yoluyla uygulanması sonucunda, kiraya veren sıfatını kazanacaktır. Mülkiyet hakkına ilişkin düzenlemelerin, kıyas yoluyla sınırlı aynî haklara da uygulanabileceğinin kabul edildiği göz önünde tutulursa, madde ile, kiracının hakkını etkileyen bir aynî hak bakımından da aynı sonuç benimsenmiş olmaktadır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 261a maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 311- 818 sayılı Borçlar Kanununun 255 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 311 inci maddesinde, kiracının kiracılık hakkının tapu siciline şerhi düzenlenmektedir.

Maddede, taşınmaz kiralalarında, sözleşme ile kiracının kiracılık hakkının tapu siciline şerhinin kararlaştırılabileceği belirtilmektedir. Şerhin kiracılık hakkına etkisine ilişkin 818 sayılı Borçlar Kanununun 255 inci maddesinin ikinci fıkrası ise, bu konunun Türk Medenî Kanununun 1009 uncu maddesinin ikinci fıkrasında düzenlendiği göz önünde tutularak, Tasarıya alınmamıştır.

Tasarıda, kiralananın el değiştirmesinden ya da sözleşmenin kurulmasından sonra üçüncü kişinin, kiralanan üzerinde sınırlı aynî hak sahibi olmasından, kira sözleşmesinin etkilenmeyeceği ve varlığını sürdüreceği esasının benimsenmesine karşın, 818 sayılı Borçlar Kanununda olduğu gibi, kiracılık hakkının tapu siciline şerhi olanağının korunmasında bir sakınca görülmemiştir. Çünkü, bu şerhe dayanan kiracı, yeni malikin, Tasarının 350 nci maddesi uyarınca, gereksinimini ileri sürerek kira sözleşmesini sona erdirmeye hakkını kullanmasına engel olabilecektir. Zaten, sözleşmenin kiraya veren tarafında bir değişiklik olmasa bile, kiracılık hakkının tapu siciline şerhi, kiraya verenin, Tasarının 349 uncu maddesinde öngörülen gereksinim, yeniden inşa ve imar gibi sebeplerle kira sözleşmesini sona erdirmesini önleyici bir etkiye sahiptir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 261b maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 312- 818 sayılı Borçlar Kanununda, ayrı bir madde olarak yer verilmeyen, yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 312 nci maddesinde, kiracının kira bedelini ödeme borcu genel olarak düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 257 nci maddesinin kenar başlığında, "II. Kiranın tediyesi" şeklinde bir ibare kullanılmışsa da, maddenin içeriği, kira borcunun ifa zamanı ile ilgilidir. Her ne kadar, Tasarının, kira sözleşmesinin tanımına ilişkin 298 inci maddesinde, kiracının kira bedeli ödemekle yükümlü olduğu belirtilmişse de, Tasarının 312 nci maddesinin, kiracının borçlarının sayılmaya başlandığı ilk madde olduğu göz önünde tutularak, kiracının aslî edimi olan kira bedelini ödeme borcunun, bu maddede de belirtilmesi, sistematik bakımdan zorunlu görülmüştür.

MADDE 313- 818 sayılı Borçlar Kanununun 257 nci maddesinin birinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 313 üncü maddesinde, kiracının kira bedelini ödeme borcunun ifa zamanı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 257 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Kiranın tediyesi" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. İfa zamanı" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddede, kiracının kira bedelini ve gerekiyorsa yan giderleri her ayın sonunda ve en geç kira süresinin bitiminde ödemekle yükümlü olduğu; bu kuralın aksine sözleşme yapılabileceği veya aksine yerel âdet olabileceği açıklanmıştır.

İfa zamanının kira süresine göre belirlenmesine ilişkin 818 sayılı Borçlar Kanununun 257 nci maddesinin ikinci fıkrası, Tasarıya alınmamıştır. Sözleşmede ifa zamanı kararlaştırılmamışsa, uygulamada genellikle, kira bedelinin aylık olarak ödendiği göz önünde tutularak, altı ay ve daha uzun süreli kira sözleşmelerinde, kira bedelinin altı ayda bir ödeneceğine ilişkin hükme gerek duyulmamıştır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 257c maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 314- 818 sayılı Borçlar Kanununun 260 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 314 üncü maddesinde, kiracının temerrüdü düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 260 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "F. Hitam /

I. Kiracının temerrüdü” şeklindeki ibare, Tasarıda “3. Kiracının temerrüdü” şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasına göre, kiracı, kiralananın tesliminden sonra, muaccel olan kira bedelini veya yan gideri ödeme borcunu ifa etmezse, kiraya veren kiracıya yazılı olarak bir süre verip, bu sürede de ifa etmeme durumunda, sözleşmeyi feshedeceğini bildirebilir. Ancak, 818 sayılı Borçlar Kanununun 260 ıncı maddesinden farklı olarak, yapılacak bildirim yazılı olması aranmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 260 ıncı maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında öngörülen süreler, Tasarıda, “Kiracıya verilecek süre en az on gün, konut ve çatılı işyeri kiralalarında ise en az otuz gündür. Bu süre, kiracıya yazılı bildirim yapıldığı tarihi izleyen günden itibaren işlemeye başlar.” şeklinde değiştirilmiştir. Böylece, kiracıya yazılı bildirim yapıldığı tarihin yasal sürelerin hesabında göz önünde tutulmayacağına ilişkin olarak fıkra yapılan düzenleme, uygulamanın da benimsediği görüşe uygun hâle getirilmiştir. Öte yandan, kira bedeli borcunun ödenmesinde temerrüt ile yan gider borcunun ödenmesinde temerrüt arasındaki fark ortadan kaldırılmıştır. Böylece, öğreti ve uygulamada, kiracı tarafından yan giderlerin ödenmesinde temerrüde bağlı sonuçlar bakımından ortaya çıkan duraksamaların giderilmesi amaçlanmıştır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 257d maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 315- 818 sayılı Borçlar Kanununun 256 ncı maddesinin birinci ve ikinci fıkralarını karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 315 inci maddesinde, kiracının kiralananı özenle kullanma ve komşulara saygı gösterme borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 256 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan “C. Kiracının borçları / I. Borca muvafık surette takayyüt” şeklindeki ibare, Tasarıda “II. Özenle kullanma ve komşulara saygı gösterme borcu” şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin 818 sayılı Borçlar Kanununun 256 ncı maddesinin birinci fıkrasını karşılayan ilk fıkrası, arılaştırılmış ve daha anlaşılır hâle getirilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, kiracının özen ve komşulara saygı göstermesi borcuna aykırı davranması durumunda, konut ve çatılı işyeri kiralalarında, kiraya verenin kiracıya yapacağı ihtarin yazılı olması, ihtarda en az otuz gün süre verilmesi ve bu sürede borca aykırılığın giderilmemesi hâlinde sözleşmenin feshedileceği açıklamasının yapılması aranmıştır. Kiraya veren, diğer kira ilişkilerinde ise, kiracıya önceden bir ihtarda bulunmaksızın yapacağı yazılı bir bildirimle sözleşmeyi hemen feshedebilecektir.

Maddenin son fıkrasında ise, konut ve çatılı işyeri kiralalarında, kiralananın kasten ağır zarar verilmesi, kiracıya verilecek sürenin yararsız olacağına anlaşılması, yükümlülüğe aykırı davranışın kiraya veren veya aynı taşınmazda oturanlar veya komşular bakımından çekilmez olması durumlarından biri gerçekleştiğinde, kiraya veren, sözleşmeyi, yapacağı yazılı bir bildirimle hemen feshedebilecektir. Böylece, bu gibi durumlarda uyarı zorunluluğu ortadan kaldırılmış, hem de bu tür kira ilişkilerinde herhangi bir fesih bildirim süresine yer verilmemiştir.

MADDE 316- 818 sayılı Borçlar Kanununun 258 inci maddesinin ikinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 316 ncı maddesinde, kiracının temizlik ve bakım giderlerini ödeme borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 258 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan “D. Mükellefiyet ve vergileri ve tamiri tahammül” şeklindeki ibare, Tasarıda “III. Temizlik ve bakım giderlerini ödeme borcu” şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 258 inci maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen “tamir kiraya layana aittir.” şeklindeki hüküm, kiralayanın borçlarından biri olarak Tasarının 302 nci maddesinde düzenlendiği için, madde metnine alınmamıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 317- 818 sayılı Borçlar Kanununun 256 ncı maddesinin son fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 317 nci maddesinde, kiracının ayıpları kiraya verene bildir-

me borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 256 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "I. Borca muvafık surette takayyüt" şeklindeki ibare, Tasarıda "IV. Ayıpları kiraya verene bildirme borcu" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 256 ncı maddesinin son fıkrasında kullanılan "... yahut üçüncü bir şahıs kiralananın üzerinde bir hak iddia ettiği takdirde" şeklindeki ibareye, Tasarının zapttan sorumluluğa ilişkin 308 inci maddesinde, "kiracının bildiri üzerine" şeklinde yer verildiği için, Tasarının 317 nci maddesine alınmamıştır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 257g maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 318- Maddenin birinci fıkrası 818 sayılı Borçlar Kanununun 251 inci maddesinin birinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının dört fıkradan oluşan 318 inci maddesinde, kiracının ayıpların giderilmesine ve kiralananın gösterilmesine katlanma borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 251 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Ayıp hâlinde muamele" şeklindeki ibare, Tasarıda "V. Ayıpların giderilmesine ve kiralananın gösterilmesine katlanma borcu" şeklinde ifade edilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 251 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "kiracı, hakkına hâlel gelmemek şartıyla" şeklindeki ibareye yer verilmemiş, ancak maddenin son fıkrasında "Kiracının kira bedelinin indirilmesine ve zararının giderilmesine ilişkin hakları saklıdır." denilmek suretiyle, bu konuda kiracı yönünden gerekli hukukî koruma sağlanmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında, öğreti ve uygulamada kiracının borçlarından biri olduğu kabul edildiği hâlde, 818 sayılı Borçlar Kanununun 251 inci maddesinde yer verilmeyen, kiralananın gösterilmesine katlanma borcu açıkça düzenlenmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrası 818 sayılı Borçlar Kanununun 251 inci maddesinde yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Fıkroda, kiracının kiralananın gösterilmesine katlanma borcunun kapsamı ve gerçekleşme koşulları düzenlenmiştir.

Maddenin son fıkrası da, 818 sayılı Borçlar Kanununun 251 inci maddesinde yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Fıkroda, kira bedelinden indirim yapılmasına ve zararın giderilmesine ilişkin hükümlerin saklı olduğu belirtilmektedir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 257h maddesi göz önünde tutulmakla birlikte, kaynak maddenin son fıkrası, ayrı konulara ilişkin olması sebebiyle, Tasarıda iki fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

MADDE 319- 818 sayılı Borçlar Kanununun 251 inci maddesinin birinci fıkrasını kısmen karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 319 uncu maddesinde, kiraya verenin kiralanda yenilik ve değişiklik yapması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 251 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Ayıp hâlinde muamele" şeklindeki ibare, Tasarıda "E. Özel durumlar / I. Kiralananda yenilik ve değişiklik yapılması / 1. Kiraya veren tarafından" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 251 inci maddesinin birinci fıkrasından farklı olarak, kiraya verene, kiralananın durumunu iyileştirme yetkisi verilmiştir. Bu yetki, kiralananın değerinin korunmasının gerektirdiği çalışmaların yapılması için kullanılabilir. İlk durum için "yenilik", ikinci durum için "değişiklik" terimleri kullanılmıştır. Kiraya verenin kiralanda yenilik ve değişiklik yapma yetkisini kullanması şu iki koşulun birlikte gerçekleşmesine bağlanmıştır:

1. Kiraya verenin bu yetkisini kullanmasının kira sözleşmesinin sona ermesini gerektirmemesi;
2. Bu iyileştirme ve değişiklik girişiminin, kiracıdan katlanması beklenebilecek nitelikte olması.

Kiracıdan katlanması beklenmeyecek yenilik ve değişikliklerde ise kiraya veren, bu yetkisini, Tasarının 349 uncu maddesinin (2) numaralı bendinde öngörülen koşullar çerçevesinde, kira sözleşmesini dava yoluyla sona erdirerek kullanabilecektir.

Maddenin ikinci fıkrasında, kiraya verenin yenilik ve değişiklik yapma yetkisini kullanması

karşısında, kiracının korunması amaçlanmıştır. Böylece, yenilik ve değişiklik yapma yetkisini kullanacak olan kiraya veren, kiracının çıkarını gözetmek, gerektiğinde kira bedelinden indirim yapılmasına katlanmak ve tazminat ödemek zorunda kalacaktır. Kiracının kira bedelinden indirim yapılmasını isteme hakkı ile tazminat isteme hakkı, Tasarının 306 ve 307 nci maddelerinde düzenlenmiş bulunmaktadır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 260 ıncı maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 320- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "2. Kiracı tarafından" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 320 nci maddesinde, kiracı tarafından kiralanan yenilik ve değişiklikler yapılması düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, kiracının kiraya verenin yazılı rızasıyla kiralanan yenilik ve değişiklikler yapabileceği belirtilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, kiraya verenin bu yenilik ve değişikliklere rıza göstermesi durumunda, yazılı olarak kararlaştırılmış olmadıkça, kiralananın eski durumuyla geri verilmesini isteyemeyeceği öngörülmektedir. Böylece, kiracının kiralananı sözleşme sonunda, ne durumda teslim almışsa, o durumda geri verme borcuna ilişkin Tasarının 333 üncü maddesinin bir istisnasına yer verilmiştir. Bu düzenleme çerçevesinde, kiracının, kiralanan yenilik ve değişiklikler yapabilmesi için kiraya verenin yazılı rızasını alması koşulu aranmış ve bu rızayı alan kiracının, aksi yazılı olarak kararlaştırılmadıkça, kiralananı eski durumuyla geri verme sorumluluğundan kurtulacağı esası benimsenmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, aksine yazılı bir anlaşma yoksa, kiracının, sözleşmenin sona ermesinden sonra da, bu yenilik ve değişikliklerin kiralananı meydana getirdiği önemli değer artışının karşılığını kiraya verenden isteyebileceği esası benimsenerek, bu konudaki tartışmalar sona erdirilmek istenmiştir. Bu konuda kiracının korunması amacıyla, göreceli (nisbî) bir emredici kural getirilmiştir. Kiracının önemli değer artışı yaratmış değişiklikler ve iyileştirmeler için karşılık isteme hakkının anlaşma ile kaldırılması veya sınırlandırılmasına imkân tanınmamış; buna karşılık, yazılı anlaşmada, daha fazla bir giderim talebine yer verilebileceği kabul edilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 260a maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 321- 818 sayılı Borçlar Kanununun 259 uncu maddesi ile 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasını karşılamaktadır .

Tasarının üç fıkradan oluşan 321 inci maddesinde, alt kira ve kullanım hakkının devri düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 259 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "E. Kiracının kiracısı" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Alt kira ve kullanım hakkının devri" şeklinde ifade edilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, alt kiraya verme ile kiralananı kullanma hakkını başkasına devretme imkânları, kiraya verene zarar verecek bir değişikliğe yol açmaması koşuluyla kiracıya tanınmıştır. Kullanım hakkının devrinde, kira sözleşmesinin taraflarında bir değişiklik olmamakta ve kiracı kira sözleşmesinin kendisine sağladığı kiralananı kullanma alacağını kısmen veya tamamen başkasına devretmektedir. Bu devrin, alacağın devri hükümlerine tâbi olduğu konusunda bir duraksama yoktur.

Maddenin ikinci fıkrasına göre, kiracı, konut ve çatılı işyeri kiralarında, kiraya verenin yazılı rızası ile alt kira ve kullanım hakkının devri imkânlarından yararlanabilecektir.

Maddenin son fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 259 uncu maddesinin ikinci ve son fıkralarında olduğu gibi, alt kiracının kiraya verene karşı doğrudan sorumlu olacağı ve kiraya verenin de kiracısına karşı sahip olduğu hakları alt kiracıya veya kullanım hakkını devralana karşı da kullanabileceği belirtilmektedir.

MADDE 322- 818 sayılı Borçlar Kanununun 259 uncu maddesinin birinci fıkrasında "kiracının üçüncü bir şahsa ferağı" ifadesiyle, sadece ismen belirtilen, "III. Kira ilişkisinin devri" kenar başlıklı maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 322 nci maddesinde, sözleşmenin devri niteliğinde olan kira ilişkisinin devri düzenlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, kiracının kira ilişkisini başkasına devredebilmesi, kiraya verenin yazılı rızasına bağlanmış; ancak, kiraya verenin işyeri kiralalarında haklı sebep olmadan bu rızayı vermekten kaçınmayacağı öngörülmüştür. "Haklı sebep", somut olaydaki durum ve koşullar göz önünde tutularak, hâkim tarafından belirlenecektir.

Maddenin ikinci fıkrasında, kira ilişkisinin devrinin, kira sözleşmesinin kiracı tarafını değiştirdiği açıkça ifade edilmiştir. Devir ile birlikte devreden kiracı, kiraya verene karşı tüm borçlarından kurtulacak ve devralan devredeninin yerine geçerek, kiraya verene karşı sorumlu olacaktır. Kiraya verenin rızasıyla bu devir gerçekleşmekle, borçlunun değişmesinin kiraya verenin sözleşmedeki durumunu olumsuz yönde etkilediği söylenemeyecektir.

Maddenin son fıkrasında, işyeri kiralalarında, devreden kiracının devir konusu kira sözleşmesi süresinin bitimine kadar ve en fazla iki yıl süreyle devralanla birlikte müteselsilen sorumlu olacağı belirtilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 263 üncü maddesi göz önünde tutulmuştur. Bununla birlikte, kaynak Kanunda sadece işyeri kira ilişkisinin devri düzenlendiği hâlde, konut ve işyeri ayrımı yapılmaksızın buna imkân veren 818 sayılı Borçlar Kanunundaki düzenleme, Tasarıda da korunmuştur.

MADDE 323- 818 sayılı Borçlar Kanununun 252 nci maddesinin birinci fıkrasını tamamen, ikinci fıkrasını kısmen karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 323 üncü maddesinde, genel olarak kiralananın kullanılmasına bağlanan sonuçlar düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 252 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "4. Kullanmanın mümkün olamaması" şeklindeki ibare, Tasarıda "IV. Kiralananın kullanılmaması / 1. Genel olarak" şeklinde ifade edilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 252 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları, aralarındaki bağlantı göz önünde tutularak, Tasarıda tek fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

Maddede, kullanıma elverişli bulundurulduğu sürece kiralanan, kiracının kendisinden kaynaklanan bir sebeple kullanılsa veya sınırlı olarak kullanılsa bile kiracının, kira bedelini ödemekle yükümlü olduğu ve bu durumda kiraya verenin, yapmaktan kurtulduğu giderlerin kira bedelinden indirileceği belirtilmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 252 nci maddesinin, aynı Kanunun 264 üncü madde hükmünün saklı olduğuna ilişkin son fıkrası, Tasarıya alınmamıştır. Bunun sebebi, saklı tutulan durumun, Tasarının 330 uncu maddesinde, olağanüstü fesih yollarından birini oluşturan "önemli sebeplerle fesih" olarak düzenlenmiş olmasıdır. Böylece, kiracının kiralananı kullanamaması Tasarının 330 uncu maddesinde tanımlanan önemli sebeplerden birine dayanmadığı takdirde, Tasarının 323 üncü maddesi uygulama alanı bulacaktır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 264 üncü maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları göz önünde tutulmuştur.

MADDE 324- 818 sayılı Borçlar Kanununun 252 nci maddesinin ikinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 324 üncü maddesinde, kiralananın sözleşmenin bitiminden önce geri verilmesinin sonuçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 252 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "4. Kullanmanın mümkün olamaması" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Kiralananın sözleşmenin bitiminden önce geri verilmesi" şeklinde ifade edilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, kiracının, sözleşme süresine veya fesih dönemine uymaksızın kiralananı geri vermesi hâlinde, kiralananın benzer koşullarla kiraya verilebileceği makul bir süre için sorumlu tutulabileceği; hattâ, ödeme gücüne sahip ve kira ilişkisini devralmaya hazır yeni bir kiracı bularak, kira sözleşmesinden doğan borçlarından kurtulabileceği kabul edilmiştir. Böylece, bir yandan, kendisine teslim edilmiş kiralananı kullanmayan ve ondan yararlanmayan kiracının sorumluluğunun devam edeceği öngörülmüş; diğer yandan, kiracıya, kiralananı geri vermek suretiyle, sözleşmeden doğan sorumluluğunu makul bir süre ile sınırlama olanağı sağlanmıştır. Bu düzenlemeyle, kiracının korunması gereği ilkesi terk edilmemekle birlikte, kiraya verenin menfaatleri de korunmuştur. Nitekim, Tasarının 113 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yapılan yollama uyarınca uygulanması gereken Tasarının 52 nci maddesinin birinci fıkrasında, zarar görenin zararın artmasında birlikte kusurunun bulunması hâlinde, hâkime tazminatı indirme yetkisi verildiği gibi, Yargıtayın yerleşmiş içtihadında da, kiraya verenin, bu durumda, bi-

lirkişi mütalâası göz önünde tutularak belirlenecek olan, kiralananın benzer koşullarla kiraya verilebileceği makul bir süre için, kiracıdan tazminat isteyebileceği kabul edilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 252 nci maddesinin ikinci fıkrasında olduğu gibi, "Kiraya veren, yapmaktan kurtulduğu giderler ile kiralananı başka biçimde kullanmakla elde ettiği veya elde etmekten kasten kaçındığı yararları kira bedelinden indirmekle yükümlüdür." şeklinde, denkleştirme (mahsup) ilkesine uygun bir düzenleme yapılmıştır.

Maddenin düzenlenmesinde, konuya ilişkin öğreti ve uygulama ile kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 264 üncü maddesinin birinci fıkrası göz önünde tutulmuştur

MADDE 325- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "V. Takastan feragat yasağı" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 325 inci maddesinde, takastan feragat yasağı düzenlenmektedir.

Maddede, takastan önceden feragat edilebileceğine ilişkin Tasarının 144 üncü maddesindeki kurala kira ilişkisinden doğan alacaklar bakımından emredici bir istisna getirilmiştir. Özellikle, uygulamada sıkça görüldüğü gibi, kira sözleşmelerinde kiraya veren lehine olarak, kiracının, meselâ kiralananın ayıplı olması sebebiyle sahip olduğu alacağının takas edilemeyeceğine ilişkin düzenleme yapılması engellenerek, bu konuda kiraya veren ile kiracı arasında, menfaat dengesi sağlanmıştır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 265 inci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 326- 818 sayılı Borçlar Kanununun 263 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 326 ncı maddesinde, kira süresinin geçmesiyle sözleşmenin sona ermesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 263 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. Sükût ile tecdit" şeklindeki ibare, Tasarıda "F. Sözleşmenin sona ermesi / I. Sürenin geçmesi" şeklinde ifade edilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 263 üncü maddesi tek fıkradan oluştuğu hâlde, daha iyi anlaşılmasını sağlamak amacıyla Tasarıda iki fıkra olarak düzenlenmiştir. Kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 266 ncı maddesi de bu şekildedir. 818 sayılı Borçlar Kanununun 263 üncü maddesinde kullanılan "kiralayanın malûmatı ile ve muhalefeti olmaksızın" ile "yahut mukavelede fesih hakkında gösterilen ihbarı iki taraftan hiç biri yapmadığı takdirde" ibareleri gereksiz bulunduğundan Tasarıya alınmamıştır.

Maddenin birinci fıkrasında, belirli süreli kira sözleşmesinin, sürenin sonunda kendiliğinden sona ereceği ve sürenin belirlenmesinin de açık ya da örtülü biçimde olabileceği belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, belirlenen kira süresi sona erdiği hâlde, tarafların kira ilişkisini sürdürmeleri durumunda, kira sözleşmesinin belirsiz süreli sözleşmeye dönüşeceği açıklanmıştır.

MADDE 327- 818 sayılı Borçlar Kanununun 262 nci maddesini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 327 nci maddesinde, belirsiz süreli kira sözleşmelerinin fesih bildirimle sona ermesi genel olarak düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 262 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Feshin ihbarı" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Belirsiz süreli kira sözleşmelerinde fesih bildirim / 1. Genel olarak" şeklinde ifade edilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, belirsiz süreli kira sözleşmelerinde taraflar, daha uzun bir fesih bildirim süresi ya da başka bir fesih dönemi kararlaştırmış olmadıkça, her birinin, yasal fesih dönemlerine ve fesih bildirim sürelerine uyararak, sözleşmeyi feshedebileceği; fesih dönemlerinin hesabında, kira sözleşmesinin başlangıç tarihinin esas alınacağı belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, fesih dönemine ya da bildirim süresine uyulmadan yapılan feshin bir sonraki fesih dönemi için geçerli olacağı ifade edilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 266a maddesi göz önünde tutulmuştur. Ancak, kaynak Kanundan farklı olarak fesih dönemlerinin hesaplanmasında kira sözleşmesinin başlangıcının esas alınacağı konusu açıklığa kavuşturulmuştur.

MADDE 328- 818 sayılı Borçlar Kanununun 262 nci maddesinin ikinci fıkrasının (1) ve (2) numaralı bentlerini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 328 inci maddesinde, belirsiz süreli taşınmaz ve taşınır yapı kiralalarının fesih bildirimiyile sona erdirilmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 262 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Feshin ihbarı" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Taşınmaz ve taşınır yapı kiralalarında" şeklinde ifade edilmiştir.

Maddede, taraflardan her birinin, bir taşınmaza veya taşınır bir yapıya ilişkin kira sözleşmesini yerel âdetle belirlenen kira döneminin sonu için veya böyle bir âdetin bulunmaması durumunda, altı aylık kira döneminin sonu için, üç aylık fesih bildirim süresine uyararak feshedebileceği belirtilmektedir. Böylece, 818 sayılı Borçlar Kanununun 262 nci maddesindeki (1) ve (2) numaralı bentlerde kiralananın niteliğine göre öngörülen süre farklılıkları kaldırılmıştır. Sonuç olarak, niteliğine bakılmaksızın taşınmazlar ile Türk Medenî Kanununun 728 inci maddesinde tanımlanan taşınır yapılar bakımından aynı hukuksal rejim benimsenmiş, böylece bütünlük sağlanmıştır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 266b maddesi göz önünde tutulmuştur. Ancak, kaynak İsviçre Borçlar Kanunundan farklı olarak, konut, işyeri, mobil-yalı oda ve konaklama yeri kiralaları bakımından özel düzenlemelere (266/c, 266/d, 266/e) yer verilmemiştir.

MADDE 329- 818 sayılı Borçlar Kanununun 262 nci maddesinin ikinci fıkrasının (3) numaralı bendini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 329 uncu maddesinde, belirsiz süreli taşınır kiralalarının fesih bildirimiyile sona erdirilmesi düzenlenmektedir. Ancak, 818 sayılı Borçlar Kanununun 262 nci maddesinin (2) numaralı bendinde yer alan "süknaya mahsus mefruşat" bakımından olan farklılık kaldırılmış ve tüm taşınır kiralaları aynı hukuksal rejime tâbi tutularak, bütünlük sağlanmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 262 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Feshin ihbarı" şeklindeki ibare, Tasarıda "3. Taşınır kiralalarında" şeklinde ifade edilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrası 818 sayılı Borçlar Kanununun 262 nci maddesinde yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Fıkranın uygulanması için, kiraya verenin söz konusu taşınırı meslekî faaliyeti gereği kiraya vermesi ve kiracının da söz konusu taşınırı özel kullanımı için kiralaması şarttır. Bu tür bir taşınırın kiracısı, sözleşmeyi, üç aylık kira dönemi sonu için en az bir ay önce yapacağı bir fesih bildirimiyile sona erdirebilecektir. Kiracının bu madde uyarınca sözleşmeyi feshetmesi hâlinde, kiraya veren ondan tazminat isteyemeyecektir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 266f ve 266k maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 330- 818 sayılı Borçlar Kanununun 264 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 330 uncu maddesinde, olağanüstü fesih yollarından biri olarak önemli sebeple fesih düzenlenmektedir. 818 sayılı Borçlar Kanununun 264 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "V. Fesih / 1. Mühim sebeplerden dolayı" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Olağanüstü fesih / 1. Önemli sebepler" şeklinde ifade edilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 264 üncü maddesinden farklı olarak kira sözleşmesinin belirli süreli taşınmaz kirası olması aranmadığı gibi, böyle bir fesihte istenecek maddi tazminat ve tutarı ile ilgili bir düzenlemeye yer verilmemiş; aynı zamanda kiracının kiralananı boş olarak teslimi için tazminatın ödenmesi gerektiğine ilişkin hüküm de alınmamıştır. Ancak hâkime, durum ve koşulları göz önünde tutarak, olağanüstü fesih bildirimiminin parasal sonuçlarını karara bağlama yetkisi verilmiştir. Böylece kiralananın niteliğine bakılmaksızın tüm kira sözleşmeleri bakımından genel bir düzenlemeye yer verilmiştir. Bu durumda, taraflardan her biri, fesih bildirimiminin, fesih dönemlerinin sonu itibarıyla yapılması zorunluluğu olmaksızın, Tasarının 367 nci maddesinde öngörülen sürelerle uyararak, kira sözleşmesini sona erdirebilecektir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 266g maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 331- 818 sayılı Borçlar Kanununun 261 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 331 inci maddesinde, olağanüstü fesih yollarından biri olarak kiracının iflâsı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 261 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Kiracının iflâsı" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Kiracının iflâsı" şeklinde korunmuştur.

Maddede, karşılıklı borç yükleyen sözleşmeler bakımından genel hüküm niteliğindeki Tasarının 97 nci maddesinin özel bir uygulama alanı olarak, sadece iflâsı kapsayacak şekilde düzenleme yapılmıştır. Ayrıca aynı maddede, süre verilmesine ilişkin bildirim yazılı şekilde olması aranmış, "birikmiş kiralalar" ise genel hükümlere tâbi olduğu için, kapsam dışı tutulmuştur.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 266/h maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 332- 818 sayılı Borçlar Kanununun 265 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 332 nci maddesinde, olağanüstü fesih yollarından biri olarak kiracının ölümü düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 265 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Kiracının ölümü" şeklindeki ibare, Tasarıda "3. Kiracının ölümü" şeklinde korunmuştur.

Maddede, 818 sayılı Borçlar Kanununun 265 inci maddesinden farklı olarak, kiraya verenin, kiracının ölümüne bağlı olarak sözleşmeyi feshetmesi hakkı kabul edilmemiş; ayrıca, sözleşmenin bir yıl ve daha uzun süreli olması da aranmamıştır. Bu konuda düzenleme yapılmakla birlikte, kiraya verenin ölümünün sözleşmeye etkili olmayacağı esası benimsenmiştir. Böylece yeni kira düzenlemesinin kiracıyı kollayıcı özüne sadık kalınmıştır. Madde metninde yer alan fesih bildirim süresinin ve fesih döneminin yasal süre ve dönem olduğu açıkça vurgulanmakla, sözleşmedeki ve yerel âdetteki aksine olan süre belirlemelerinin dikkate alınmayacağı açıklanmıştır. Burada, belirli süreli bir kira sözleşmesi söz konusu olsa bile, kiracının ölümünün mirasçılara sözleşmeyi feshetme hakkı vermesi sebebiyle bu fesih olağanüstü fesih niteliği taşımaktadır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 266i maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 333- 818 sayılı Borçlar Kanununun 266 ncı maddesini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 333 üncü maddesinde, kira sözleşmesinin sona ermesinde kiracının kiralananı geri vermesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 266 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "VI. Kiralananın iadesi" şeklindeki ibare, Tasarıda "G. Kiralananın geri verilmesi / I. Genel olarak" şeklinde ifade edilmiştir.

Madde, birinci fıkrası itibarıyla 818 sayılı Borçlar Kanununun 266 ncı maddesini karşılamaktadır. Ancak, 818 sayılı Borçlar Kanununun 266 ncı maddesinin son fıkrası, ispat yükü ile ilgili bir düzenleme olduğu için Tasarıya alınmamış ve bu konu genel hükümlere bırakılmıştır. Böylece, ispat yükünün paylaşımı, Türk Medenî Kanununun 6 ncı maddesi uyarınca gerçekleştirilecektir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, kiracının sözleşmeye aykırı kullanımından doğan zararlar dışında bir tazminat sorumluluğu olmayacağı, sadece sözleşmeye aykırı kullanımdan sorumlu olacağı esası emredici olarak kabul edilmiştir. Böylece, uygulamada kira sözleşmelerinde sıkça rastlanan kiracıya sözleşmeye uygun kullanımın yarattığı eskime, bozulma gibi sonuçların da kiracıya yükletilmesine ilişkin kayıtların geçerli olmayacağı belirtilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 267 nci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 334- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "II. Kiralananın gözden geçirilmesi ve kiracıya bildirme" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 334 üncü maddesinde, kiralananın geri verilmesi sırasında, kiraya verenin kiralananı gözden geçirme ve kiracıya bildirimde bulunma yükü düzenlenmektedir.

Madde ile, kiracının kiralananı geri verme borcunu gereği gibi ifası konusunda kiraya verenin sonradan ortaya çıkarabileceği çekişmelerin önlenmesi amaçlanmıştır. Kiraya veren, kiralananı teslim aldığı anda kiralananın durumunu gözden geçirecek; kiracının sorumluluğuna yol açacak nitelikte bir eksikliğin ve ayıbın varlığı hâlinde, bunu hemen, kiracıya yazılı olarak bildirecektir. Bu bildirim yapılmaması, kiracıyı her türlü sorumluluktan kurtaracaktır. Öte yandan, teslim alma sırasında yapılacak olağan inceleme ile belirlenemeyecek nitelikteki eksikliklerden ve ayıplardan, kiracının sorumluluğu devam edecektir. Ancak, kiraya veren, bu nitelikteki eksiklik ve ayıpları sonradan belirlediği takdirde, durumu hemen kiracıya bildirecektir. Bu bildirim yükünün yerine getirilmemesi de, kiracının sorumluluktan kurtulması sonucunu doğuracaktır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 267a maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 335- 818 sayılı Borçlar Kanununun 267 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 335 inci maddesinde, kiraya verenin hapis hakkının konusu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 267 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "G. Kiralayanın hapis hakkı / I. Şümulü" şeklindeki ibare, Tasarıda "H. Kiraya verenin hapis hakkı / I. Konusu" şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 336- 818 sayılı Borçlar Kanununun 268 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 336 ncı maddesinde, kiraya verenin üçüncü kişilere ait olan eşya üzerindeki hapis hakkı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 268 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Üçüncü şahıslara ait eşyada" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Üçüncü kişilere ait olan eşya" şeklinde korunmuştur.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 337- 818 sayılı Borçlar Kanununun 269 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 337 nci maddesinde, kiraya verenin hapis hakkının kullanılması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 269 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Nasıl dermeyan edileceği" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Hakkın kullanılması" şeklinde ifade edilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 269 uncu maddesinin birinci fıkrasından farklı olarak, kiraya verenin, hapis hakkını sulh hâkimi yanında, icra müdürünün kararıyla da kullanabileceği kabul edilmiştir. Böylece, kiraya verene, sulh hâkiminden veya icra müdüründen alacağı kararı uygulatarak, hapis hakkını kullanması konusunda seçim hakkı tanınmıştır.

Maddenin son fıkrasında kullanılan "polis kuvveti" şeklindeki ibare yerine, Tasarıda "kolluk gücü" denilmek suretiyle fıkra, İcra ve İflâs Kanununun 271 inci maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesiyle uyumlu hâle getirilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

İKİNCİ AYIRIM

Konut ve Çatılı İşyeri Kiraları

Tasarının 338 inci maddesiyle başlayan İkinci Ayırımında "Konut ve Çatılı İşyeri Kiraları" düzenlenmiştir. 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun hükümleri, Tasarıda kira sözleşmesi düzenlenmesine dahil edildiği için, belirtilen özel Kanuna tâbi kira sözleşmelerinin konusunu oluşturan taşınmazlar, bu Ayırımda düzenlenmiştir.

MADDE 338- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "A. Uygulama alanı" kenar başlıklı yeni bir madde olup, 6570 sayılı Kanunun 1 inci maddesini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 338 inci maddesinde, konut ve çatılı işyeri kiralarına ilişkin hükümlerin uygulama alanı düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, kiracının daha yoğun koruma görmesi gereken konut ve çatılı işyeri kiraları açısından "uygulama alanı" düzenlemesi getirilmiştir. 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanununun 1 inci maddesinden farklı olarak, kiralananın bulunduğu yer açısından ayırım yapılmaksızın tüm konut ve çatılı işyeri kiraları kapsama alınmış ve bununla da yetinilmeyerek, bu kiralarla birlikte kullanımı kiracıya bırakılan eşya hakkında da aynı hükümlerin uygulanacağı esası getirilmiştir. Yine 6570 sayılı Kanundan farklı olarak niteliği gereği geçici kullanıma özgülenmiş taşınmazların altı ay ve daha kısa süreyle kiralanmaları da kapsam dışı bırakılmıştır. Niteliği gereği geçici kullanıma özgülenmiş taşınmazlara örnek olarak, yazlık, otel odası, motel, pansiyon ve bunlara benzer yerler gösterilebilir. Bir taşınmazın bu niteliği konusunda ortaya çıkan uyuşmazlığın, somut olaydaki durum ve koşullara göre hâkim tarafından çözümlenmesi gerekecektir.

Maddenin ikinci fıkrasında, kamu kurum ve kuruluşlarının hangi usul ve esaslar içinde olursa olsun kiraya veren veya kiracı olarak taraf olduğu tüm kira sözleşmelerinin de buradaki hükümlere tâbi olacağı açıklıkla ortaya konulmuştur. Böylece 6570 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin düzenlemesi benimsenmiş olmaktadır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 253a maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 339- 818 sayılı Borçlar Kanununda ve 6570 sayılı Kanunda yer verilmeyen, "B. Bağlantılı sözleşme" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 339 uncu maddesinde, konut ve çatılı işyeri kiralalarında bağlantılı sözleşme konusu düzenlenmektedir.

Maddede, kiracıyı koruma amacıyla, kiracının yararı olmaksızın, konut ve çatılı işyeri kira-sına ilişkin sözleşmenin kurulması veya devamının bir başka sözleşmeyle kiracılık ile ilişkisi olmayan bir borç altına girmesine bağlanması hâlinde, kira ile bağlantılı bu sözleşmenin geçersiz olduğu hükme bağlanmıştır. Burada 818 sayılı Borçlar Kanununun 20 nci maddesi anlamında her zaman ileri sürülebilen ve hâkim tarafından re'sen nazara alınması gereken kesin hükümsüzlük söz konusudur, burada geçersiz olan bağlantı sözleşmesidir. Kira sözleşmesi geçerliliğini korur; yani kısmi geçersizlik söz konusudur.

Kiracı, bu madde ile kiraya verenin kiracı karşısında güçlü olma konumunu kullanarak kiracılıkla ilgisi olmayan başkaca borçları kendisine yüklemesine karşı korunmuştur. Meselâ, kiracının kiralayana karşı kiralananı satın alma yükümü altına girmesi veya önceki kiracının bıraktığı eşyayı satın almayı borçlanması ya da kiralananla ilgili bir sigorta sözleşmesi yapmayı üstlenmesi durumları geçerli olmayacaktır.

Öte yandan kiracılıkla bağlantısı bulunmayan, borç altına girmenin geçersiz olması bakımından, bu borçlanmanın kiraya verene veya üçüncü kişiye karşı olmasında fark yoktur. Her iki durumda da geçersizlik söz konusu olacaktır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 254 üncü maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 340- 818 sayılı Borçlar Kanununun 258 inci maddesinin ikinci fıkrasını kısmen karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 340 ıncı maddesinde, "C. Kullanma giderleri" kenar başlığıyla, konut ve çatılı işyeri kiralalarında kullanma giderleri düzenlenmektedir.

Maddede, konut ve çatılı işyeri kiralaları bakımından özel ve yedek bir düzenleme yapılarak, ısıtma, aydınlatma, su gibi kullanma giderlerine, kaynak İsviçre Borçlar Kanunundaki düzenlemeden farklı olarak, sözleşmede aksine bir hüküm yoksa kiracının katlanacağı hükme bağlanmıştır. Kiralananın boyanması, çatısının onarılması gibi kiralananın sözleşme süresince kullanıma elverişli durumda bulundurulmasıyla ilgili olan diğer yan giderler hakkında Tasarının 302 nci maddesi uygulanacaktır. Ancak, aksine sözleşme veya yerel âdet olduğunda, bu yükümlülük, kiraya verene ait olacaktır. Yine aynı maddeye göre, yükümlü kim olursa olsun bu giderleri kanıtlayıcı belgelerin bir örneğini, istemesi hâlinde diğer tarafa verecektir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 257a ve 257b maddeleri göz önünde tutulmuştur.

MADDE 341- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, ancak, 6570 sayılı Kanunun 16 nci maddesini kısmen karşılayan, "D. Kiracının güvence vermesi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 341 inci maddesinde, konut ve çatılı işyeri kiralalarında kiracının güvence vermesi konusu düzenlenmektedir.

Maddede, uygulamada kiraya verenlerin, kiracıdan "depozito" veya başka ad altında ve kira bedeli, dışında kira sözleşmesinin yapıldığı sırada veya başka bir zamanda güvence parası aldıklarına sıkça rastlandığından, bu uygulamaya karşı kiracıyı korumak amacıyla düzenleme getirilmiştir. Bu madde ile, bir yandan, sözleşme ile kiracıdan güvence istenilmesi imkânı kabul edilmiş, öte yandan, bunun sınırları açıklıkla ortaya konulmuştur. Maddeye göre, güvence bedeli, üç aylık kira bedelini aşamayacak; güvencenin para olarak verilmesi hâlinde kiraya verenin onayı olmaksızın çekilmemek üzere vadeli bir tasarruf hesabına yatırılması, kıymetli evrak olması hâlinde ise bankaya depo edilmesi söz konusu olacak; banka da, bu güvenceyi ancak iki tarafın rızasıyla veya icra takibinin kesinleşmesiyle ya da kesinleşmiş mahkeme kararına dayanarak geri verebilecek; kiraya verenin, sözleşmenin sona ermesinden itibaren üç ay içinde da-

va ya da takip ile, kira sözleşmesi ile ilgili bir istemde bulunduğunu, bankaya yazılı olarak bildirmemesi durumunda, banka, bu defa sadece kiracının istemi üzerine güvenceyi kiracıya geri vermekle yükümlü olacaktır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 257e maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 342- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, ancak, 6570 sayılı Kanunun 9 uncu maddesini karşılayan "E. Kira bedeli / I. Genel olarak" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 342 nci maddesinde, kira sözleşmesinde, kira bedelinin belirlenmesi dışında, kiracı aleyhine değişiklik yapılamayacağı düzenlenmektedir.

Maddede yapılan düzenleme ile, kira sözleşmesinin kurulmasından sonra, sözleşmede kira bedeli dışında kalan hususlarda kiracı aleyhine değişiklik yapılmasının önlenmesi amaçlanmıştır. Böylece, başlangıçta belirlenen kira bedelinin, özellikle kanun gereği sözleşmenin süresinin uzatıldığı ya da yenilendiği durumlarda, ekonomik koşullara bağlı olarak değiştirilmesi olanağı sağlanarak, sözleşmede kiracı aleyhine değişiklik yapılması yasağına bir istisna tanımış olmaktadır. Bu istisnanın kabulü, kiracının korunması ilkesinin gözetildiği yasal bir düzenleme içinde de olsa, kiraya verenin kiralananın durumuna uygun düşecek bir kira bedeli elde etme konusundaki menfaatlerinin de göz ardı edilmemesi zorunluluğundan doğmuştur. Nitekim, kira bedeline ilişkin böyle bir istisnanın öngörülmesinin haklılığı, öğretide ve yerleşmiş uygulamada da kabul edilmektedir. 6570 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinde yer verilen bu istisna, açıklanan sebeplerle Tasarıda da aynen korunmuştur.

MADDE 343- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen ve 6570 sayılı Kanunda da düzenlenmemiş olan, "II. Belirlenmesi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının dört fıkradan oluşan 343 üncü maddesinde, kira bedelinin belirlenmesi düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında yenilenen kira dönemlerinde uygulanacak kira bedelinin belirlenmesine ilişkin ilkelere yer verilmiştir. Böylece, 6570 sayılı Kanunun 2 ve 3 üncü maddelerinin, Anayasa Mahkemesince iptali üzerine bu konuda ortaya çıkan kanun boşluğunun, uygulamada kabul edilen esaslar göz önünde tutularak, yasal bir düzenlemeye kavuşturulması amaçlanmıştır. Bu düzenlemeyle, yenilenen kira dönemlerinde uygulanacak kira bedellerine ilişkin anlaşmaların geçerliliği, bir önceki kira yılında "üretici fiyat endeksindeki artış oranını geçmemek koşuluyla" kabul edilmiştir; kira sözleşmesinin bir yıldan uzun süreli olması durumunda da aynı sınırlamanın gözetilmesi gerekecektir. Uygulamada, uzun bir süreden beri Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yayımlanan toptan eşya fiyat endeksindeki artış oranı göz önünde tutulmuş olmakla birlikte, adı geçen Enstitüce bir süreden beri bu endeks yerine üretici fiyat endeksindeki artış oranları yayımlandığı için, kira bedelinin belirlenmesinde objektif bir ölçüt olarak üretici fiyat endeksindeki artış oranından yararlanılması benimsenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasına göre, taraflarca anlaşma olmadığı takdirde, yenilenen kira döneminde uygulanacak kira bedeli, hâkim tarafından, kiralananın durumu göz önüne alınarak, hakkaniyete uygun olarak, bir önceki kira yılındaki üretici fiyat endeksindeki artış oranını geçmemek koşuluyla belirlenecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasına göre, kira süresinin beş yıldan uzun süreli olması durumunda veya beş yıldan sonra yenilenen kira sözleşmelerinde ve bundan sonraki her beş yılın sonunda yeni dönemde uygulanacak kira bedeli, hâkim tarafından, yukarıdaki esaslarla birlikte, emsal kira bedelleri de göz önünde tutularak belirlenecektir. Ancak, bu durumda üretici fiyat endeksindeki artış oranı, üst sınır olarak kabul edilmeyecektir.

Her beş yıldan sonraki kira yılında bu biçimde belirlenen kira bedeli önceki fıkralarda yer alan ilkelere göre değiştirilebilir. Böylece, altıncı kira yılına ait kira bedeli, bu şekilde belirlendikten sonra, yine beş yıllık kira dönemi için kira bedellerinin yıldan yıla belirlenmesinde birinci ve ikinci fıkra hükümleri uygulanacak; yani tarafların anlaşması göz önünde tutulabilecek; bu anlaşmanın geçerliliği, üretici fiyat endeksindeki artış oranıyla sınırlı olacak, anlaşma olmadığı takdirde ise ikinci fıkra hükmü uygulanacaktır.

Maddenin son fıkrasında, sözleşmelerde kira bedelinin yabancı para olarak kararlaştırılması da geçerli kabul edilmiş; ancak, bu durumda beş yıl geçmedikçe kira bedelinde değişiklik yapılamayacağı esası getirilmiştir. Beş yıl geçtikten sonra ise, kira bedeli, taraflar anlaşamazlarsa, yabancı paranın değerindeki değişiklikler de göz önünde tutularak, üçüncü fıkra hükmü çerçevesinde belirlenecektir.

MADDE 344- 818 sayılı Borçlar Kanununda ve 6570 sayılı Kanunda yer verilmeyen, "III. Dava açma süresi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 344 üncü maddesinde, kira bedelinin belirlenmesine ilişkin davanın açılma süresi ve kararın etkisi düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında uygulamada da kabul edilen esaslara uygun olarak, kira bedelinin belirlenmesine ilişkin davanın (uygulamadaki adıyla kira tespit davasının), her zaman açılabilirliği belirtilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında belirli süreli kira sözleşmelerinde, mahkemece belirlenen kira bedelinin, kiracıyı hangi tarihten geçerli olmak üzere bağlayacağı düzenlenmektedir. Buna göre, dava, dava dilekçesinin yeni dönemin başlangıcından en geç otuz gün önceki bir tarihte kiracıya tebliğ edilmiş olması koşuluna uyularak açılmışsa, mahkemece belirlenecek kira bedeli, bu yeni kira döneminin başlangıcından itibaren kiracıyı bağlayacaktır. Aynı sonuç, kiraya veren tarafından bu süre içinde, kiracıya yazılı bildirimde bulunulmuş olması koşuluna uyularak, kira bedelinin belirlenmesine ilişkin davanın, izleyen yeni kira döneminin sonuna kadar açılması durumunda da geçerli olacaktır.

Maddenin son fıkrasında, sözleşmede yeni kira döneminde kira bedelinin artırılacağı hakkında bir hükmün bulunması koşuluyla, kiraya veren kira bedelinin belirlenmesine ilişkin davayı yeni kira döneminin sonuna kadar açtığı takdirde, mahkemece belirlenecek kira bedelinin, bu yeni dönemin başlangıcından itibaren geçerli olacağı kabul edilmiştir. Nitekim, yerleşmiş uygulama da aynı yöndedir.

MADDE 345- 818 sayılı Borçlar Kanununda ve 6570 sayılı Kanunda yer verilmeyen, "IV. Kiracı aleyhine düzenleme yasağı" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 345 inci maddesinde, kiracı aleyhine düzenleme yasağı öngörülmektedir.

Kiracının kira borcu bakımından korunmaması yönünde, uygulamada ortaya çıkan görüşler benimsenmediği için, madde ile, kiracıya kira bedeli ve yan giderler dışında başka bir ödeme yükümlülüğü getirilmesi önlenmiş; kira bedelinin zamanında ödenmemesi durumunda, sözleşme cezası (ceza koşulu) ödenmesi veya sonraki kira bedellerinin muaccel olması şeklindeki anlaşmalar da geçersiz kılınmıştır.

MADDE 346- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, ancak, 6570 sayılı Kanunun 11 inci maddesini kısmen karşılayan, "F. Konut ve çatılı işyeri kiralalarında sözleşmenin sona ermesi / I. Bildirim yoluyla / 1. Genel olarak" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 346 ncı maddesinde, genel olarak bildirim yoluyla kira sözleşmesinin sona ermesi düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasına göre, belirli süreli konut ve çatılı işyeri kiralalarında, 6570 sayılı Kanunun 11 inci maddesinde olduğu üzere kiracı, süresinin bitiminden en az onbeş gün önce bildirimde bulunarak kira sözleşmesinin sona ermesini sağlayabilecek; böyle bir bildirim yapılmazsa, sözleşme aynı koşullarla bir yıl uzatılmış olacaktır. Kiraya veren ise, kural olarak, sözleşme süresinin bitimine dayanarak sözleşmeyi sona erdiremeyecektir. Ancak, 6570 sayılı Kanunun 11 inci maddesinden farklı olarak, Tasarıda, onbeş yıllık uzama süresi sonunda kiraya verenin, bu süreyi izleyen her uzama yılının bitiminden en az üç ay önce bildirimde bulunmak koşuluyla, herhangi bir sebep göstermeksizin sözleşmeye son verebileceği öngörülmüştür. Böylece, kira sözleşmesi sebebiyle, kiraya verenin, aradan uzun yıllar geçse bile, kiralananın dolaysız zilyedi olamamasının toplumda yarattığı huzursuzluk dikkate alınmış ve kiraya verene, fıkrada belirtilen koşullar gerçekleşince, tazminat ödemekle yükümlü olmaksızın, sözleşmeyi tek taraflı olarak sona erdirebilme hakkı tanınmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasına göre, belirsiz süreli kira sözleşmelerinde ise, yine sadece kiracı, bu defa Tasarının 327 ve 328 inci maddelerindeki düzenleme çerçevesinde fesih bildiriyle sözleşmeyi sona erdirebilecektir. Buna karşılık, belirsiz süreli kira sözleşmelerinde kiraya veren, onbeş yıl geçtikten sonra, genel hükümlere göre fesih bildiriyle sözleşme ilişkisini ortadan kaldıracaktır.

Maddenin son fıkrasında, kiraya verenin veya kiracının fesih hakkının bulunduğu durumlarda, sözleşmeyi sona erdirebileceği belirtilmektedir.

MADDE 347- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, ancak, 6570 sayılı Kanunun 11 inci maddesini karşılayan, "2. Bildirimin geçerliliği / a. Şekil" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 347 nci maddesinde, sözleşmeyi sona erdirecek bildirim geçerliliğinin tâbi olduğu şekil düzenlenmektedir.

Maddede, konut ve çatılı işyeri kiralalarında, sözleşmenin sona ermesine ilişkin bildirimlerin geçerliliği, yazılı şekilde yapılmasına bağlanmış ve böylece 6570 sayılı Kanunun 11 inci maddesindeki geçerlilik şekli aynen korunmuştur. Madde kapsamından anlaşılacağı üzere, geçerlilik için yazılı şekil zorunluluğu, kiraya verenin, Tasarının 346 ncı maddesinde öngörülen fesih bildirim için de aranacaktır.

MADDE 348- 818 sayılı Borçlar Kanununda ve 6570 sayılı Kanunda yer verilmeyen, ancak 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 194 üncü maddesini kısmen karşılayan; "b. Aile konutu" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 348 inci maddesinde, aile konutuna ilişkin kira sözleşmesinin fesih bildirimlerinin geçerlilik koşulları düzenlenmektedir.

Madde, 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 194 üncü maddesinin birinci, ikinci ve son fıkralarında yapılan düzenleme ile uyumlu olarak kaleme alınmıştır. Bu düzenlemede, aile konutu olarak kullanılmak üzere kiralanan taşınmazlarda kiracının, eşinin açık rızası olmadıkça kira sözleşmesini feshedemeyeceği; bu rızanın alınması mümkün olmazsa veya eş haklı sebep olmaksızın rızasını vermekten kaçınırsa kiracının, hâkimden bu konuda bir karar vermesini isteyebileceği ve sözleşmenin tarafı olmayan eşin, kiralayana (kiraya verene) yapacağı bildirimle sözleşmenin tarafı hâline geleceği öngörülmektedir. Tasarıda da, aynı esaslar korunmuş, buna bağlı olarak, maddenin son fıkrasında, kiracı olmayan eşin, kiraya verene bildirimde bulunarak kira sözleşmesinin tarafı sıfatını kazanması hâlinde, kiraya verenin, fesih bildirim ile fesih ihtiarına bağlı bir ödeme süresini kiracıya ve eşine ayrı ayrı bildirmek zorunda olduğu belirtilmiştir. Böylece, bu durumda, evlilik birliğinin korunması amacıyla, eşlerden birinin, kiracı sıfatıyla, tek başına hareket ederek, diğer eşin açık rızası olmaksızın sözleşmeyi sona erdirmesi önlenmek istenmiştir.

MADDE 349- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, ancak 6570 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (b), (c) ve (ç) bentlerini karşılayan, "II. Dava yoluyla / 1. Kiraya verenden kaynaklanan sebeplerle / a. Gereksinim, yeniden inşa ve imar" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 349 uncu maddesinde, kiraya verenden kaynaklanan gereksinim, yeniden inşa ve imar sebepleriyle, kira sözleşmesinin dava yoluyla sona erdirilmesi düzenlenmektedir.

Madde, 6570 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (b), (c) ve (ç) bentlerinden alınmıştır. Ancak, kira sözleşmesinin, kiraya veren tarafından, üstsoyunun (meselâ, babasının, büyük babasının) konut veya işyeri gereksinimi sebebiyle de, dava yoluyla sone erdirilebileceği kabul edilmiş, "çocuk" sözcüğü yerine, "altsoy" terimi kullanılarak, 6570 sayılı Kanunun uygulanmasında torun ve torun çocuğu gereksinimi bakımından ortaya çıkan olumsuz çözümlerin terk edilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, "Kanun gereği bakmakla yükümlü olduğu diğer kişiler" in gereksinimi de sona erdirmeye sebebi sayılmıştır. Maddenin (1) numaralı bendi ile, Türk aile içi ilişkileri dikkate alınmış, piyano, otomobil koymak veya hayvan bağlamak için gereksinimi geçerli sayan, ancak ana, baba ve kardeşlerin gereksiniminin dışlanması sonucunu doğuran düzenleme ve buna dayanan uygulama benimsenmemiş olmaktadır. "Kanun gereği bakmakla yükümlü olduğu diğer kişiler" çevresi ise, Türk Medenî Kanununun 364 üncü maddesi gibi hükümlerle belirlenecektir. 6570 sayılı Kanunda bir düzenleme olmamakla birlikte, belirsiz süreli sözleşmeler bakımından uygulamada benimsendiği gibi, Tasarıda da, genel hükümlere göre fesih dönemine ve fesih bildirim sürelerine uyularak belirlenecek tarihten itibaren bir ay içinde dava açılabilmesi açıklığa kavuşturulmuştur.

Maddede, davanın açılma süresi olarak, mahkeme kararlarında, İcra ve İflâs Kanununun 272 nci maddesinin kıyas yoluyla uygulanması sonucunda benimsenen bir aylık süre açıkça belirtilmiştir.

MADDE 350- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, ancak, 6570 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendini karşılayan, "b. Yeni malikin gereksinimi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 350 nci maddesinde, yeni malikin gereksinimi sebebiyle, sözleşmenin dava yoluyla sona erdirilmesi düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, yeni malikin kira sözleşmesini dava yoluyla sona erdirmek amacıyla, konut veya işyeri gereksinimlerini ileri sürebileceği kişiler, Tasarının 349 uncu mad-

desinin (1) numaralı bendine uygun olarak, sınırlayıcı biçimde sayılmıştır. Ancak, maddede "ih-tarname" yerine, yeni malikin kiracıya yapmak zorunda olduğu bildirim, bir tasavvur açıklaması niteliğinde olduğu göz önünde tutularak, "yazılı olarak bildirme" sözcükleri kullanılmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında, uygulamada da benimsendiği gibi, kiralananı sonradan edinen kişinin, kira süresinin bitiminden başlayarak bir ay içinde dava açarak, Tasarının 349 uncu maddesi çerçevesinde, gereksinim sebebiyle, sözleşmeyi sona erdirebileceği kabul edilmiştir.

MADDE 351- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, ancak, 6570 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (e) bentleri ile ikinci fıkrasını karşılayan, "2. Kiracıdan kaynaklanan sebeplerle" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 351 inci maddesinde, kiracıdan kaynaklanan sebeplerle, sözleşmenin dava yoluyla sona erdirilmesi düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrası, 6570 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinden alınmıştır. Ancak, uygulamadaki adıyla "kiracının tahliye taahhüdü"nü geçerli olması, yine uygulamada benimsendiği gibi, kiracının, bunu kiraya verene karşı, "kiralananın teslim edilmesinden sonra, yazılı olarak ve belirli bir tarih içerecek biçimde üstlenmesi koşullarının birlikte gerçekleşmesine bağlanmıştır.

Maddenin ikinci fıkrası, 6570 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinden alınmıştır. Ancak, uygulamadan farklı olarak, bir yıldan kısa süreli kira sözleşmelerinde de iki haklı ihtarın, kira sözleşmesini sona erdirmeye yeterli sebep oluşturacağı, açıkça kabul edilmiştir.

Ayrıca, bir yıldan uzun süreli kira sözleşmeleri de, ihtarların yapıldığı kira yılının bitiminden başlayarak bir ay içinde, dava yoluyla sona erdirilebilecektir. Bu sözleşmelerde, bir kira yılını aşan süreler içinde kalması koşuluyla, iki haklı ihtar da, bir yıldan kısa süreli kira sözleşmelerinde olduğu gibi, sözleşmenin dava yoluyla sona erdirilmesi için yeterli olacaktır.

Maddenin üçüncü fıkrası, 6570 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin son fıkrasından alınmıştır. Ancak, bu hükümden farklı olarak, "aynı ilçe veya belde belediye sınırları içinde olma", "kira sözleşmesinin kurulması sırasında bunu bilmeme" ve "sözleşmenin bitiminden başlayarak bir ay içinde sona erdirme" koşullarının birlikte gerçekleşmesi aranmıştır. Böylece, kiracının veya birlikte yaşadığı eşinin konutunun, "aynı belediye sınırları içinde olması"ndan, dolayısıyla büyükşehir belediyelerinin de "aynı belediye" olarak kabul edilmesinden vazgeçilmiş ve "ilçe ya da belde belediye sınırları" esas alınmıştır.

6570 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin son fıkrasında bu konuda bir açıklık olmamakla birlikte, kiraya verenin sözleşmenin kurulduğu sırada, kiracının veya birlikte yaşadığı eşinin aynı şehir veya belediye sınırları içinde oturulabilir bir konutu bulunduğunu bilse bile, başka bir koşul aranmaksızın, kira sözleşmesini derhâl sona erdirmeye yönelik dava açabileceğine ilişkin uygulama, Tasarıda yapılan düzenlemede benimsenmemiştir. Gerçekten, bu uygulama, Türk Medenî Kanununun 2 nci maddesinde öngörülen dürüstlük kurallarına aykırı sonuçlar doğurabilecek nitelikte görülmüştür. Tasarının 351 inci maddesinin son fıkrasındaki düzenlemeye göre, kiraya veren, söz konusu durumu biliyorsa, sözleşmeyi dava yoluyla sona erdiremeyecektir.

MADDE 352- 818 sayılı Borçlar Kanununda ve 6570 sayılı Kanunda yer verilmeyen, "3. Dava süresinin uzaması" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 352 nci maddesinde, dava süresinin uzaması düzenlenmektedir.

Bu madde ile, dava yoluyla sözleşmenin sona erdirilmesi düzeni içinde dava açma için öngörülen bir ay içinde, dava açma yerine, dava açılacağına ilişkin yazılı bildirimde bulunulması ve buna bağlı olarak bir kira yılı içinde bildirim konusu davanın açılması olanağı getirilmiştir. Kanunda yer almayan bu imkân, yerleşik uygulamanın benimsediği görüşü yansıtmaktadır. Kira sözleşmesinin süresinin sona ermesinden itibaren dava açma süresi olan bir ay içinde yapılacak bildirim de yeterli görüldüğüne göre, yine yerleşik uygulamada kabul edildiği üzere, kira süresi içinde yapılacak bildirim de dava süresini uzatıcı etkiye sahip olacaktır.

MADDE 353- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, ancak, 6570 sayılı Kanunun 8 inci maddesini kısmen karşılayan, "4. Dava sebeplerinin sınırlılığı" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 353 üncü maddesinde, dava sebeplerinin sınırlılığı düzenlenmektedir.

Madde, 6570 sayılı Kanunun 8 inci maddesinden alınmıştır. Kira sözleşmesini sona erdir-

me sebeplerinin sınırlı sayıda olması ilkesi, 6570 sayılı Kanunda olduğu gibi, uygulama ve öğretilerde de kabul edilmektedir.

MADDE 354- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, ancak, 6570 sayılı Kanunun 15 inci maddesini karşılayan, "5. Yeniden kiralama yasağı" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 354 üncü maddesinde, yeniden kiralama yasağı düzenlenmektedir.

Madde, 6570 sayılı Kanunun 15 inci maddesinden alınmıştır. Ancak, 15 inci maddenin birinci fıkrasında kullanılan "mücbir sebep" şeklindeki ibare yerine, Tasarının 354 üncü maddesinin birinci fıkrasında, "haklı sebep" ibaresi kullanılmıştır. Fıkraya göre, kiraya veren, gereksinim amacıyla kiralananın boşaltılmasını sağladığında, haklı sebep olmaksızın, kiralananı üç yıl geçmedikçe eski kiracısından başkasına kiralayamayacaktır. Fıkra söz konusu edilen "haklı sebep", kiraya verenin kanunda öngörülen sebeplerden birine dayanarak aldığı mahkeme kararını uygulamak suretiyle, kiracının kiralanandan tahliyesini sağladıktan sonra, üç yıl süreyle kiralananı başkalarına kiraya verme yasağının bir istisnasını oluşturmaktadır. Bir uyuşmazlık durumunda, haklı sebebin mevcut olup olmadığı, hâkim tarafından, somut olaydaki durum ve koşullar göz önünde tutularak değerlendirilecektir. Somut olayda haklı sebebin varlığı kabul edildiği takdirde, kiraya veren üç yıl geçmeden de kiralananı başkalarına kiraya verebilecektir.

Maddenin ikinci fıkrasında da, yine birinci cümlede geçen "mücbir sebep" yerine, "haklı sebep" kullanılmıştır. Fıkraya göre, yeniden inşa ve imar amacıyla boşaltılması sağlanan taşınmazlar, eski hâli ile, haklı sebep olmaksızın üç yıl geçmedikçe başkasına kiralanamayacaktır. Aynı fıkra, eski kiracının, yeniden inşa ve imarı gerçekleştirilen taşınmazları yeni durumu ve yeni kira bedeli ile kiralama konusunda öncelik hakkı bulunduğu; bu hakkın, kiraya verenin yapacağı yazılı bildirim izleyen bir ay içinde kullanılması gerektiği; bu öncelik hakkı sona erdirilmedikçe, taşınmazın üç yıl geçmeden başkasına kiralanamayacağı belirtilmektedir.

Maddenin son fıkrasında, bu hükümlere aykırı davranan kiraya verenlerin, eski kiracıya bir yıllık kira bedelinden az olmamak üzere tazminat ödemekle yükümlü oldukları belirtilmektedir. Fıkra yapılan düzenleme ile, bu hükümlere aykırı davranan kiraya verenlere, 6570 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinde öngörülen cezaî yaptırımların uygulanması sisteminden vazgeçilmiştir. Bunun yerine, eski kiracıya, fıkra belirtilen tazminatın kendisine ödenmesini isteme hakkı tanınmıştır. Bu tazminatın belirlenmesinde, eski kiracının kiraya verene ödemiş olduğu son dönemin kira bedeli göz önünde tutulacaktır.

MADDE 355- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, ancak, 6570 sayılı Kanunun 13 üncü maddesini karşılayan, "6. Kiracının ölümünde sözleşmenin sürdürülmesi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 355 inci maddesinde, kiracının ölmesi hâlinde, kira sözleşmesinin sürdürülmesi düzenlenmektedir.

Böylece, kiracının ölümü durumunda, çatılı işyeri kiraları bakımından, kiracının ortaklarının veya bu ortakların kiracıyla aynı meslek ve san'atı yürüten mirasçılarının ve ölen kiracıyla birlikte aynı konutta oturanların, sözleşmeye ve kanun hükümlerine uydukları sürece kira sözleşmesini sürdürebilecekleri kabul edilmiştir. Maddede yapılan düzenlemede, "kiracının mirasçılarına" özellikle yer verilmemiştir. Çünkü mirasçı, Türk Medenî Kanununun miras hukukuna ilişkin hükümleri çerçevesinde, mirasbirakan konumundaki "ölen kiracı"nın küllî halefi olarak, söz konusu konut ya da çatılı işyeri kira sözleşmesinin tarafı hâline gelmiştir. Bu nedenle, "ölen kiracının mirasçısı", kira sözleşmesini Tasarının 332 nci maddesine dayanarak feshetmemişse, kiracı olarak kabul edilecektir.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

Ürün Kirası

818 sayılı Borçlar Kanununun 270 inci maddesiyle başlayan "İkinci Fasal / Hasılat icarı" şeklindeki alt başlık, Tasarıda "Üçüncü Ayırım / Ürün Kirası" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 356- 818 sayılı Borçlar Kanununun 270 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 356 ncı maddesinde, ürün kirası tanımlanmaktadır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 270 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Tarifi" şeklindeki ibare, Tasarının 356 ncı maddesinde "A. Tanımı" olarak değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 270 inci maddesinin ikinci ve son fıkrasının aynı konuya ilişkin olduğu göz önünde tutularak, Tasarıda tek fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 270 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "ücret" sözcüğü yerine, ücretin işgörme sözleşmelerinde işverenin işçiye karşı olan borcunu ifade etmek için kullanılması doğru olmakla birlikte, kira sözleşmesinde kiracının kiraya verene karşı olan borcu her zaman paradan ibaret olmadığı için, Tasarının 356 ncı maddesinin birinci fıkrasında "bedel" sözcüğü kullanılmıştır.

Ayrıca, 818 sayılı Borçlar Kanununun 270 inci maddesinin ikinci ve son fıkralarında kullanılan "iştirakli kira" ibaresi yerine, Tasarının 356 ncı maddesinin ikinci fıkrasında "ürüne katılmalı kira" ibaresi kullanılmıştır. Bununla birlikte, ürün kirasında kira bedeli, bir miktar para veya devşirilecek ürünün belirli bir oranı olarak kararlaştırılabilir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 270 inci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "hâsılâtın bir hissesi" şeklindeki ibare, Tasarının 356 ncı maddesinin ikinci fıkrasında "devşirilecek ürünün belli bir oranı" şeklinde ifade edilmiştir. Fıkra söz konusu edilen ürüne katılmalı kira, Ülkemizin değişik bölgelerindeki örf ve âdete göre, "ortakçılık", "yarıcılık" ve "marabacılık" gibi isimlerle anılmaktadır.

Metninde yapılan arılaştırma ve düzeltme dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 357- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "B. Genel hükümlerin uygulanması" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 357 nci maddesinde, ürün kirasında kira sözleşmesine ilişkin genel hükümlerin uygulanması düzenlenmektedir.

Maddeye göre, ürün kirasında özel hüküm bulunmadığı durumlarda, kira sözleşmesine ilişkin genel hükümler uygulama alanı bulacaktır. Meselâ, Tasarının 298 inci maddesiyle başlayan Dördüncü Bölümünün Birinci Ayırımında, "Genel Hükümler" kapsamında olmak üzere düzenlenen "kiralananın yenilik ve değişiklik yapılması", "kira ilişkisinin devri", "kiralananın kullanılmaması" gibi konular, ürün kirasında farklılık taşımadığı için, ürün kirası içinde ayrıca düzenlenmemiş ve sadece farklılık gösteren "alt kira ve kullanım hakkını devir yasağı" konusu özel olarak düzenlenmekle yetinilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 276 ve 276a maddeleri göz önünde tutulmuştur.

MADDE 358- 818 sayılı Borçlar Kanununun 271 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 358 inci maddesinde, tutanak düzenleme yükümlülüğü öngörülmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununu 271 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Defter tesbiti" ibaresi, Tasarıda "C. Tutanak düzenleme" şekline dönüştürülmüştür.

Maddede, iki nüsha olarak düzenlenecek tutanağın birer nüshasının, taraflardan her birine verilmesi öngörülmüştür. Ayrıca, "defter" yerine, Tasarıda "tutanak" sözcüğü kullanılmıştır.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 359- 818 sayılı Borçlar Kanununun 272 nci maddesinin birinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 359 uncu maddesinde, kiraya verenin teslim borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununu 272 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "C. Kiralayanın Borçları / I. Kiralananın teslimi / 1. Kullanmağa salih halde teslim" ibaresi, Tasarıda "D. Kiraya verenin borçları / I. Teslim borcu" şekline dönüştürülmüştür.

Tasarının 357 nci maddesinde kira sözleşmesine ilişkin genel hükümlere yollama yapıldığı için, 818 sayılı Borçlar Kanununun 272 nci maddesinin ikinci fıkrasının madde metnine alınmasına gerek görülmemiştir.

Sistemantik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 360- 818 sayılı Borçlar Kanununun 273 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 360 inci maddesinde, kiraya verenin esaslı onarımları yapma borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 273 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Esaslı tamirat" ibaresi, Tasarıda "II. Esaslı onarımlar" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 361- 818 sayılı Borçlar Kanununun 281 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları ile 288 inci maddesinin birinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 361 inci maddesinde, kiracının genel olarak kira bedelini ve yan giderleri ödeme borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununu 281 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Kiracının tediyesi / 1. Umumiyet itibariyle" ibaresi, Tasarıda "E. Kiracının borçları / I. Kira bedelini ve yan giderleri ödeme borcu / 1. Genel olarak" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddede 818 sayılı Borçlar Kanununun 281 inci maddesinden farklı olarak, kiracının yükümlülüğünde olan yan giderler de, kira bedeli ile aynı düzenlemeye tâbi tutulmuştur.

818 sayılı Borçlar Kanununun 281 ve 288 inci maddelerinde yer verilen diğer konuların madde metnine alınmamasının sebebi, bunların kira sözleşmesine ilişkin genel hükümlerde düzenlenmiş olmasıdır.

Maddenin birinci fıkrasının düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 281 inci maddesinin birinci fıkrası göz önünde tutulmuştur.

MADDE 362- 818 sayılı Borçlar Kanununun 282 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 362 nci maddesinde, olağanüstü durumlarda kira bedelinden indirim düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 282 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Felâketli vakalarda tenzil" ibaresi, Tasarının 362 nci maddesinde "2. Olağanüstü durumlarda kira bedelinden indirim" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 363- 818 sayılı Borçlar Kanununun 278 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 363 üncü maddesinde, kiralananı kullanma ve işletme borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 278 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "D. Kiracının Borçları / I. Borca muvafık surette tekayyüt / 1. İşletme" ibaresi, Tasarıda "II. Kiralananı kullanma ve işletme borcu" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 364- 818 sayılı Borçlar Kanununun 279 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 364 üncü maddesinde, kiracının bakım borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 279 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. İyi bir halde muhafaza" ibaresi, Tasarıda "III. Bakım borcu" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 279 uncu maddesinin ikinci fıkrasından farklı olarak, tarımsal taşınmazlara ilişkin ürün kirasında yerel âdete göre kiracıya ait bakım borcunun konularına örnek verilmesinden vazgeçilerek, sadece onun "küçük onarımları yapma borcu"ndan söz edilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 284 üncü maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 365- 818 sayılı Borçlar Kanununun 284 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 365 inci maddesinde, alt kira yasağı ile kullanım ve işletme hakkının devri yasağı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 284 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "F. Kiracının kiracısı" ibaresi, Tasarıda "F. Alt kira ve kullanım hakkını devir yasağı" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasının son cümlesinde kullanılan "kiraya verebilir." şeklindeki ibarenin, aynı fıkranın birinci cümlesi ışığında değerlendirilerek, kiralanda bulunan bazı yerlerin, ürün kirası dışında başka türden bir kiraya verilebileceği şeklinde anlaşılması gerekir. Meselâ, ürün kirasının konusunu oluşturan bir çiftliğin kurulduğu taşınmazın bir bölümünde, kiracı, bu çiftlikten elde edilecek ürünün verimini etkilemeyecek olan bir binayı çeşitli amaçlarla (depo,

konut vb.) kullanmak üzere, başka bir kişiye kiraya verebilecektir.

Maddenin ikinci fıkrasında kıyas yoluyla uygulanacağı belirtilen hükümler ise, Tasarının kira sözleşmesine ilişkin genel hükümlerinden biri olan, 321 inci maddesinde yer almaktadır.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 366- 818 sayılı Borçlar Kanununun 287 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 366 ncı maddesinde, sürenin geçmesi ile ürün kirası sözleşmesinin sona ermesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 287 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan III. Sükût ile tecdit" ibaresi, madde içeriğine uygun hâle getirilerek, Tasarıda "G. Sözleşmenin sona ermesi / I. Sona erme sebepleri / 1. Sürenin geçmesi" şekline dönüştürülmüştür.

Madde, 818 sayılı Borçlar Kanununun 287 nci maddesinden farklı olarak, üç fıkra hâlinde kaleme alınmıştır. Maddenin ikinci fıkrasında kullanılan "örtülü olarak" ibaresinin tanımı niteliğindeki 818 sayılı Borçlar Kanununun 287 nci maddesinin, "bu müddetin hitamında kiralayanın malûmatile ve muhalefeti olmaksızın kiralananın kullanılmasına devam bulunduğu yahut mukavelede fesih hakkında gösterilen ihbarı iki taraftan hiç biri yapmadığı takdirde" şeklindeki açıklamasına yer verilmemiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 295 inci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 367- 818 sayılı Borçlar Kanununun 285 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 367 nci maddesinde, ürün kirasında fesih bildirimini düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 285 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "G. Hitamı / I. Fesih hakkı" ibaresi Tasarıda "2. Fesih bildirimini" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 368- 818 sayılı Borçlar Kanununun 286 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 368 inci maddesinde, ürün kirası sözleşmesinin önemli sebeplerle olağanüstü feshi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 286 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Mühim sebeplerden dolayı fesih" ibaresi, Tasarıda "3. Olağanüstü fesih / a. Önemli sebepler" şekline dönüştürülmüştür.

Maddede, kira sözleşmesine ilişkin genel hükümlerden biri olan Tasarının 330 uncu maddesine paralel olarak kaleme alınmıştır.

MADDE 369- 818 sayılı Borçlar Kanununun 290 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 369 uncu maddesinde, ürün kirası sözleşmesinin kiracının iflası sebebiyle olağanüstü feshi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 290 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "VI. Kiracının iflâsı" ibaresi, Tasarıda "b. Kiracının iflâsı" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 370- 818 sayılı Borçlar Kanununun 291 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 370 inci maddesinde, ürün kirası sözleşmesinin kiracının ölümü sebebiyle olağanüstü feshi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 291 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "VII. Kiracının vefatı" ibaresi, Tasarıda "b. Kiracının ölümü" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 371- 818 sayılı Borçlar Kanununun 292 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 371 inci maddesinde, ürün kirası sözleşmesinin sona ermesinin sonuçlarından biri olan kiracının geri verme borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 292 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "H. Kiranın hitamında kiralananın iadesi / I. İade borcu" ibaresi, Tasarıda "II. Sona ermenin sonuçları / 1.

Geri verme" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 372- 818 sayılı Borçlar Kanununun 293 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 372 nci maddesinde, tutanağa geçirilmiş eşyaların geri verilmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 293 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Defterdeki eşyanın kıymetinin takdiri" ibaresi, Tasarıda "2. Tutanağa geçirilmiş eşya" şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin ikinci fıkrasında, kiracının ürün kirası sözleşmesi çerçevesinde tutanağa geçirilen eşyayı geri verme borcundan doğan sorumluluktan hangi durumlarda kurtulabileceği düzenlenmektedir. Buna göre, kiracı kiraya verenin kusurunu ya da mücbir sebebin varlığını ispat ederse tutanağa geçirilmiş olan eşyayı geri verme borcundan veya bunlar için tazminat ödemekten kurtulabilecektir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 293 üncü maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "noksan eşyanın" sözcüklerine, bu ifadenin, Tasarının 372 nci maddesinin birinci fıkrasıyla karşılandığı göz önünde tutularak, fıkra metninde yer verilmemiştir. Aynı düzenleme, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 299b maddesinin ikinci fıkrasında da bulunmaktadır.

Maddenin son fıkrasında, Tasarının 320 nci maddesinin üçüncü fıkrasından farklı olarak, kiracının, kiraya verenden değer artışı için tazminat isteyebilmesi için, bu artışın "önemli" olması koşuluna yer verilmemiştir. Çünkü, ürün kirasında kiracının işletme yükümlülüğü söz konusu olduğu için, kiralanana yaptığı masrafların veya harcadığı emeğin sebep olduğu değer artışından, kiralanana geri vermesinden sonra, kiraya verenin de yararlanabileceğinde bir duraksama yoktur. Bu sebeple, fıkra kiraya verenin değer artışından doğan tazminat sorumluluğunun kapsamı daha geniş tutulmuştur.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 373- 818 sayılı Borçlar Kanununun 294 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 373 üncü maddesinde, ürün ve yetiştirme giderleri düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 294 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Kiranın hitamında semereler ve ziraat masrafları" ibaresi, Tasarıda "3. Ürün ve yetiştirme giderleri" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 294 üncü maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "işlemekte olan" ibaresi, sözleşmenin sona erdiği göz önünde tutularak "işlemiş" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 374- 818 sayılı Borçlar Kanununun 295 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 374 üncü maddesinde, saman, gübre ve benzerlerinin kiralananda bırakılması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 295 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. Saman ve gübre gibi şeyler" ibaresi, Tasarıda "4. Saman, gübre ve benzerleri" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 375- 818 sayılı Borçlar Kanununun 296 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 375 inci maddesinde, hayvan kirasının konusu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 296 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "İ. Hayvan kirası / I. Akdin mevzuu" ibaresi, Tasarıda "H. Hayvan kirası / I. Konusu" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 296 nci maddesinde yer verilen "mevaşi" sözcüğü yerine, Tasarıda "geviş getirici" sözcükleri kullanılmıştır.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 376- 818 sayılı Borçlar Kanununun 297 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 376 ncı maddesinde, kiracının kiralanan hayvanlardan sorumluluğu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 297 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Mes'uliyet" ibaresi, Tasarıda "II. Sorumluluk" şekline dönüştürülmüştür.

Maddede, 818 sayılı Borçlar Kanununun 297 nci maddesinin son fıkrasındaki hüküm aynen muhafaza edilmiştir. Çünkü, bu fıkranın olmaması durumunda ortaya çıkabilecek boşluğun Tasarının 317 nci maddesiyle doldurulması imkânsızdır; her iki düzenlemenin konuları farklıdır. Gerçekten, Tasarının 317 nci maddesinde, kiracının ayıpları kiraya verene bildirme borcu düzenlenmiştir. Oysa, Tasarının 376 ncı maddesinin son fıkrasında, ürün kirasına konu olan hayvanın uğradığı önemli kaza ya da hastalıkların kiraya verene bildirilmesi söz konusudur. Kira sözleşmelerinde kiraya verenin, kiralananı kira süresince sözleşmede amaçlanan kullanıma elverişli durumda bulundurma borcu vardır. Hayvan kirasında ise, Tasarının 376 ncı maddesinin birinci fıkrasında ifade edildiği gibi, kiraya verenin böyle bir borcu söz konusu değildir. Yani, kiraya verenin böyle bir durumda ayıptan sorumluluğu yoktur. Aynı düzenleme, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 303 üncü maddesinin eski ve yeni metinlerinde de son fıkra olarak yer almaktadır.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 377- 818 sayılı Borçlar Kanununun 298 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 377 nci maddesinde, hayvan kirasının sona erme sebeplerinden fesih düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 298 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "Fesih" ibaresi, Tasarıda da korunmuştur. Çünkü, maddede tüm sona erme hâlleri değil, sadece belirsiz süreli hayvan kirasının fesih yoluyla sona erdirilmesi düzenlenmiştir. Kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 304 üncü maddesinin kenar başlığının eski şeklinde "sona erme" karşılığı olarak "Aufhebung" sözcüğü kullanıldığı hâlde, yeni şeklinde "fesih" karşılığı olarak "Kündigung" sözcüğü kullanılmıştır.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Ödünç Sözleşmeleri

818 sayılı Borçlar Kanununda "Dokuzuncu Bap / Ariyet ve karz" şeklindeki üst başlık, Tasarıda "Beşinci Bölüm / Ödünç Sözleşmeleri" şekline dönüştürülmüştür.

BİRİNCİ AYIRIM

Kullanım Öduncü

818 sayılı Borçlar Kanununun 299 uncu maddesiyle başlayan "Birinci Fasıl / Ariyet" şeklindeki alt başlık, Tasarıda "Birinci Ayırım / Kullanım Öduncü" şekline dönüştürülmüştür.

MADDE 378- 818 sayılı Borçlar Kanununun 299 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 378 inci maddesinde, kullanım öduncü sözleşmesi tanımlanmaktadır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 299 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Tarifi" şeklindeki ibare, Tasarıda "A. Tanımı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 299 uncu maddesinde geçen "bedava kullanılmasını" şeklindeki ibare, Tasarıda "karşılıksız olarak" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 379- 818 sayılı Borçlar Kanununun 300 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 379 uncu maddesinde, ödünç alanın kullanım hakkı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 300 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Hükümleri / I. Ariyet alanın borçları" şeklindeki ibare, Tasarıda "B. Hükümleri / I. Ödünç alanın kullanım hakkı" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 300 üncü maddesinde kullanılan "tahsis olunduğu maksat-

tan anlaşılan şekilde" ibaresi, Tasarıda "özümlendiği amaca göre" şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 380- 818 sayılı Borçlar Kanununun 301 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 380 inci maddesinde, kullanım ödücünde bakım ve koruma giderlerini hangi tarafın karşılamakla yükümlü olduğu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 301 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Muhafaza masrafları" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Bakım ve koruma giderleri" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 301 inci maddesinde kullanılan "...ve hususiyle âriyet havanın yiyecek masraflarını" şeklindeki ibare gereksiz görülerek Tasarı metnine alınmamış; "tahammül eder." şeklindeki ibare de "yükümlüdür." şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 381- 818 sayılı Borçlar Kanununun 302 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 381 inci maddesinde, birlikte ödünç alanların müteselsil sorumlulukları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 302 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Müteselsil mes'uliyet" ibaresi, Tasarıda "III. Müteselsil sorumluluk" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 382- 818 sayılı Borçlar Kanununun 303 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 382 nci maddesinde, amacı belirlenmiş kullanmada ödünç sözleşmesinin sona ermesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 303 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "C. Hitamı / I. Muayyen bir kullanmada" şeklindeki ibareler, Tasarıda "C. Sona ermesi / I. Amacı belirlenmiş kullanmada" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 303 üncü maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "acele muhtaç bulunduğu takdirde" şeklindeki ibare, Tasarıda "ivedi gereksinimi ortaya çıkarsa" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, kullanma için belirli bir süre öngörülmemesi durumunda, ödünç alanın, ödünç konusunu sözleşme uyarınca kullanmış olmasıyla veya kullanabilecek kadar bir zaman geçmesiyle sözleşmenin sona ereceği belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, ödünç alanın, ödünç konusunu sözleşmeye aykırı olarak kullanması, onu bozması veya kullanmak için başka bir kimseye vermesi ya da önceden bilinmeyen bir durum yüzünden ödünç verenin ivedi gereksiniminin ortaya çıkması durumlarında, ödünç verenin o şeyi daha önce geri isteyebileceği öngörülmektedir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 383- 818 sayılı Borçlar Kanununun 304 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 383 üncü maddesinde, amacı belirlenmemiş kullanım ödücünün sona ermesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 304 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Âriyetin zamanı muayyen olmayan kullanmada" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Amacı belirlenmemiş kullanmada" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 384- 818 sayılı Borçlar Kanununun 305 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 384 üncü maddesinde, ödünç sözleşmesinin sona erme sebebi olarak ödünç alanın ölümü düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 305 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Âriyet alanın vefatı" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Ödünç alanın ölümü" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 305 inci maddesinde kullanılan "...nihayet bulur." şeklindeki

ibare, Tasarıda "kendiliğinden sona erer." şeklinde ifade edilerek, ödünç alanın ölümünün, herhangi bir irade açıklamasına gerek olmaksızın sözleşmeyi kendiliğinden sona erdireceği belirtilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

İKİNCİ AYIRIM

Tüketim Öduncü

818 sayılı Borçlar Kanununun 306 ncı maddesiyle başlayan "İkinci Fası / Karz" şeklindeki alt başlık, Tasarıda "İkinci Ayırım / Tüketim Öduncü" şekline dönüştürülmüştür.

MADDE 385- 818 sayılı Borçlar Kanununun 306 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 385 inci maddesinde, tüketim öduncü sözleşmesi tanımlanmaktadır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 306 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Tarifi" şeklindeki ibare, Tasarıda "A. Tanımı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 306 ncı maddesinde kullanılan "yahut diğer misli bir şeyin mülkiyetini" şeklindeki ibare, Tasarıda "ya da tüketilebilen bir şeyi" şeklinde; "miktar ve vasıfta müsavi aynı neviden şeyleri" şeklindeki ibare ise, "aynı nitelik ve miktarda şeyi" olarak ifade edilmiştir.

Maddede, 818 sayılı Borçlar Kanununun 306 ncı maddesinde kullanılan "bir şeyin mülkiyetini ödünç alan kimseye nakil" şeklindeki ibareye yer verilmemiş; bunun yerine "bir şeyi ödünç alana devretmeyi" şeklindeki ifade kullanılmıştır. Gerçekten, tüketim öduncü sözleşmesi, mülkiyetin devri amacıyla değil, kullanma amacıyla yapılır. Ancak, ödünç alanın, bu sözleşmenin konusunu oluşturan bir miktar para veya tüketilebilen bir şeyi kullanması, zorunlu olarak bunları tüketmesi suretiyle olmaktadır. Bu sebeple, maddede kullanılan "devretmeyi" sözcüğü, mülkiyetin ödünç alana devri şeklinde anlaşılmamalıdır.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 386- 818 sayılı Borçlar Kanununun 307 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 386 ncı maddesinde, genel olarak faizin hükümleri düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 307 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Hükümleri / I. Faiz / 1. Hangi muamelelerde faiz lâzım geleceği" şeklindeki ibareler, Tasarıda "B. Hükümleri / I. Faiz / 1. Genel olarak" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 307 nci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "faiz lâzım gelmez." şeklindeki ibare, Tasarıda "faiz istenemez." şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 307 nci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "Ticaret muamelelerinde" şeklindeki ibare, Tasarıda "Ticari tüketim öduncü sözleşmesinde" şeklinde; "faiz verilmek lâzımdır." şeklindeki ibare ise, "faiz istenebilir." şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 387- 818 sayılı Borçlar Kanununun 308 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 387 nci maddesinde, tüketim öduncü sözleşmelerinde faize ilişkin özel kurallar düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 308 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Faize müteallik kaideler" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Faize ilişkin özel kurallar" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 308 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "karzın alındığı zaman ve mekânda" şeklindeki ibare, Tasarıda "ödünç alma zamanında ve yerinde" şeklinde; "âdet olan" şeklindeki ibare ise, "geçerli olan" şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 388- 818 sayılı Borçlar Kanununun 309 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 388 inci maddesinde, tüketim öduncü sözleşmesinde zama-
naşımı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 309 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Karzın teslim ve tesellümü hakkındaki iddialarda müruru zaman" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Zama-naşımı" şeklinde kısaltılmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 309 uncu maddesinde kullanılan "...dair olan iddiaları" şek-
lindeki ibare, Tasarıda "...ilişkin istemleri" şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hü-
küm değişikliği yoktur.

MADDE 389- 818 sayılı Borçlar Kanununun 310 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 389 uncu maddesinde, tüketim ödöncü sözleşmesinde, ödöncü alanın ödeme güçsüzlüğü düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 310 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Ödöncü alan kimsenin borcu ödemekten aczi" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Ödöncü alanın öde-
me güçsüzlüğü" şekline dönüştürölmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 310 uncu maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "aciz hâli-
ne girmiş bulunursa" şeklindeki ibare, Tasarıda "ödeme güçsüzlüğüne düşerse" şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hü-
küm değişikliği yoktur.

MADDE 390- 818 sayılı Borçlar Kanununun 311 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 390 inci maddesinde, ödöncü alana para yerine verilen şey-
lerde, ödöncü alanın ödöncü konusunu geri verme borcunu hangi hesaplama göre ifa edeceği düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 311 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "C. Nakit Yerine Verilen Şeyler" şeklindeki ibare, Tasarıda "C. Para yerine verilen şeyler" şekline dönü-
ştürölmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 311 inci maddesinde kullanılan "emtia" şeklindeki ibare, Tasarıda "ticarî mallar" şeklinde; "borsa rayicinden ve carî fiyattan ibaret olur; bunun hilâfına mukavele batıldır." şeklindeki ibare ise, "borsa ya da piyasa değeri üzerinden hesaplanır. Bu-
nun aksine yapılan sözleşme geçersizdir." şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 391- 818 sayılı Borçlar Kanununun 312 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 391 inci maddesinde, tüketim ödöncünde ödöncü alanın ödöncü konusunu geri verme zamanı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 312 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "D. İade zamanı" şeklindeki ibare, Tasarıda "D. Geri verme zamanı" şekline dönüştürölmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 312 nci maddesinde kullanılan "altı hafta içinde geri veril-
mek lâzımdır." şeklindeki ibare, geri verme borcunun ödöncü verenin ilk isteminden başlayarak altı hafta sonra muaccel olacağı göz önünde tutularak, Tasarıda "altı hafta geçmedikçe, ödöncü geri vermekle yükümlü değildir." şeklinde düzeltilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

ALTINCI BÖLÜM

Hizmet Sözleşmeleri

818 sayılı Borçlar Kanununda "Onuncu Bap / Hizmet akdi" şeklindeki üst başlık, Tasarıda "Altıncı Bölüm / Hizmet Sözleşmeleri" şeklinde değiştirilmiştir.

BİRİNCİ AYIRIM

Genel Hizmet Sözleşmesi

Tasarının 391 inci maddesiyle başlayan Birinci Ayırımında genel hizmet sözleşmesi düzen-
lenmiştir.

MADDE 392- 818 sayılı Borçlar Kanununun 313 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 392 nci maddesinde, genel hizmet sözleşmesi tanımlanmak-

tadır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 313 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Tarifi" ibaresi, Tasarıda "A. Tanımı" şekline dönüştürülmüştür.

Madde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 319 uncu maddesi ile 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi göz önünde tutularak yeniden kaleme alınmıştır.

Maddenin birinci fıkrasında kullanılan "bağımlı olarak" ibaresi, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 319 uncu maddesinin birinci fıkrasındaki "işverenin emrinde" (im Dienst des Arbeitgebers, au service de l'employeur) ifadesinin karşılığıdır. İşverene bağımlı olarak çalışma, onun emir ve talimatına uygun işgörmeyi ifade eder. Nitekim, 4857 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasında da "bağımlı olarak işgörme"den söz edilmiştir. İşverene bağımlı olarak çalışma, belirli ya da belirli olmayan süreli olabilir. İşverenin ödemesi gereken ücret ya zamana göre ya da yapılan işe göre belirlenir.

Maddenin ikinci fıkrasında işçinin işverene bir hizmeti kısmî süreli olarak düzenli biçimde yerine getirmeyi üstlendiği sözleşmelerin de hizmet sözleşmesi olduğu belirtilmektedir. Bu nedenle, meselâ, işverenin yanında saatlik, yarım veya tam günlük bir hizmetin düzenli olarak yerine getirilmesi de hizmet sözleşmesi olarak kabul edilecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasında ise, aksine özel bir yasal düzenleme olmadığı hâllerde, genel hizmet sözleşmesine ilişkin hükümlerin, kıyas yoluyla çıraklık sözleşmelerine de uygulanacağı belirtilmektedir. Nitekim 29/6/2001 tarihli ve 4702 sayılı Kanunun 22 nci maddesiyle değiştirilen adıyla, 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununda, çıraklık sözleşmesine ilişkin özel düzenlemelere yer verilmiştir.

MADDE 393- 818 sayılı Borçlar Kanununun 314 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 393 üncü maddesinde, genel hizmet sözleşmelerinin kurulması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 314 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Teşekkülü / I. Umumiyet itibarıyla" şeklindeki ibare, Tasarıda "B. Kurulması" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, hizmet sözleşmesinin, kanunda aksine bir hüküm yoksa, özel bir şekle bağlı olmadığı belirtilmiştir. Nitekim, 4857 sayılı İş Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde "İş sözleşmesi, Kanunda aksi belirtilmedikçe, özel bir şekle tabi değildir." denilmekle birlikte, ikinci fıkrasında, süresi bir yıl ve daha fazla olan iş sözleşmelerinin yazılı şekilde yapılması zorunluluğu öngörülmüştür. Yine, 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununun 13 üncü maddesinin ikinci fıkrasında, çıraklık sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması aranmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında bir kimsenin, durumun gereklerine göre ancak ücret karşılığında yapılabilecek bir işi belli bir zaman için görmesi ve bu işin de işveren tarafından kabul edilmesi durumunda da aralarında hizmet sözleşmesinin kurulmuş sayılacağı belirtilmektedir. Böylece, taraflar arasındaki fiilî hizmet ilişkisi de, fıkroda açıklanan koşullarla, hizmet sözleşmesi sayılacaktır.

Maddenin son fıkrasında, öğretisi ve uygulamada da benimsendiği gibi, geçersizliği sonradan anlaşılan hizmet sözleşmesinin, hizmet ilişkisi ortadan kaldırılıncaya kadar geçerli bir hizmet sözleşmesinin bütün hüküm ve sonuçlarını doğurur. İşçi, geçersizliği sonradan ortaya çıkan bir sözleşme gereğince işveren için bir iş gördüğü takdirde; sözleşmenin her iki tarafı da, sözleşmenin geçersizliği sebebiyle hizmet ilişkisine son verilinceye kadar, geçerli bir sözleşme varmışçasına, hizmet ilişkisinden doğan borçlarını ifa etmekle yükümlüdür.

Maddeye göre işçi, hizmet sözleşmesinin geçersiz olduğunu biliyorsa iyiniyetli sayılmayacak; bu durumda ise, fıkroda da belirtildiği gibi geçersizliği sonradan anlaşılan hizmet sözleşmesinden söz edilemeyeceğinden, bu hükümden yararlanamayacaktır. Belirtilmelidir ki, hizmet sözleşmesinin geçersizliğini bilerek işçi çalıştıran bir işveren, sözleşmenin geçersizliğini ileri sürmeyecek ve geçerli bir sözleşme varmışçasına, işçiye karşı sorumlu olacaktır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 320 nci maddesi göz önünde tutulmuş; ancak, işçinin harcadığı emeğin korunması ilkesi gözetilerek, bu maddenin üçüncü fıkrasında aranan "iyiniyetle işgörme" koşuluna Tasarıda yer verilmemiştir.

MADDE 394- 818 sayılı Borçlar Kanununun 320 nci maddenin birinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 394 üncü maddesinde, işçinin bizzat çalışma borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununu 320 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan " II. İşçinin borçları / 1. Bizzat ifa" ibaresi, Tasarıda " C. İşçinin borçları / I. Bizzat çalışma borcu" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddede, işçinin üstlendiği işi bizzat yapma, yani şahsen ifa yükümlülüğü düzenlenmiştir. Burada "borcun ifasında, borçlunun kişisel özelliği önemli ise, borçlu edimini şahsen ifa etmekle yükümlüdür." şeklindeki Tasarının 82 inci maddesindeki genel kuralın özel bir uygulama hâli söz konusudur. Bu maddeyle, işçinin işgörme borcunu ifada kişisel özelliğinin önemli olduğu kabul edilmiş olmaktadır.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 395- 818 sayılı Borçlar Kanununun 321 inci maddesinin birinci fıkrasını kısmen karşılamaktadır.

Tasarının dört fıkradan oluşan 395 inci maddesinde, işçinin özen ve sadakat borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununu 321 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. İhtimam mecburiyeti" ibaresi, Tasarıda "II. Özen ve sadakat borcu" şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin birinci fıkrasında, işçinin özen yükümlülüğü ve işverenin haklı yararlarının korunmasında sadakat yükümlülüğü düzenlenmiştir. Buna göre işçi, hem işini özenle yapacak, hem de işverenin yararları konusunda işverene sadakat borcu altında bulunacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasına göre, "işçi, işverene ait makineleri, araç ve gereçleri, teknik sistemleri, tesisleri ve taşıtları usulüne uygun olarak kullanmak ve bunlarla birlikte işin görülmesi için kendisine teslim edilmiş olan malzemeye özen göstermekle yükümlüdür."

Maddenin üçüncü fıkrasında işçinin, işverene rekabet oluşturacak davranışlardan kaçınması öngörülmüştür. İşçi, üçüncü kişilerle ücret karşılığında anlaşmalar yaparak, işverene karşı sadakat yükümlülüğünü ihlâl edemeyeceği gibi, onunla rekabete yol açacak iş ve işlemlerde de bulunamayacaktır.

Maddenin son fıkrasında, özen ve sadakat yükümlülüğünün önemli bir alanını oluşturan sır saklama yükümlülüğü düzenlenmiştir. İşçi, hizmet ilişkisinin devamı süresince iş gördüğü sırada öğrendiği üretim ve iş sırları gibi bilgileri, kendisinin veya başkalarının yararına olarak kullanamayacaktır. Ayrıca, hizmet ilişkisi sona erse bile, işverenin haklı yararlarının korunması için gerekli olduğu ölçüde işçinin, sır saklama yükümlülüğü devam edecektir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 321a maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 396- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "III. Teslim ve hesap verme borcu" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 396 nci maddesinde, işçinin teslim ve hesap verme borcu düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasına göre, "işçi, üstlendiği işin görülmesi sırasında üçüncü kişiden işveren için aldığı şeyleri ve özellikle paraları derhâl ona teslim etmek ve bunlar hakkında hesap vermekle yükümlüdür."

Maddenin ikinci fıkrasında, işçinin, hizmetin ifasından dolayı elde ettiği şeyleri de derhâl işverene teslim etmekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 321b maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 397- 818 sayılı Borçlar Kanununun 329 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 397 nci maddesinde, işçinin fazla çalışma borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 329 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "g. Fazla iş için ücret" ibaresi, Tasarıda "IV. Fazla çalışma borcu" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun iki fıkradan oluşan 329 uncu maddesi, Tasarının 396 nci maddesinin birinci fıkrasında birleştirilerek kaleme alınmıştır.

Maddenin birinci fıkrasında, fazla çalışma tanımlanmış ve bunun hangi koşullar altında işçi

için bir yükümlülük oluşturacağı hükme bağlanmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında, fazla çalışma borcuna ilişkin özel kanunlardaki hükümlerin saklı olduğu belirtilmiştir.

MADDE 398- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "V. Düzenlemelere ve talimata uyma borcu" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 398 inci maddesinde, işçinin düzenlemelere ve talimata uyma borcu düzenlenmektedir.

Maddede, işverenin işin görülmesi ve işyerinde işçilerin davranışlarına ilişkin olarak genel düzenlemeler yapabilmesi ve ayrıca özel talimat verebilmesi kabul edilmiştir. İşverenin koyduğu genel düzenlemeler bütün işçiler ve işyeri için bağlayıcı düzenlemeler olduğu hâlde, özel talimat, ancak işin özelliği gerektirdiği ölçüde konulabilen ve sadece muhataplarının bilgisine ulaştırıldığı takdirde bağlayıcı olabilen düzenlemelerdir. Bununla birlikte, söz konusu özel talimatın bağlayıcı olması için, 818 sayılı Borçlar Kanununun 315 inci maddesindeki düzenlemeden farklı olarak, mutlaka önceden yazılı biçimde belirlenmesi koşulunun aranmasından vazgeçilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 321d maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 399- 818 sayılı Borçlar Kanununun 321 inci maddesinin ikinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 399 uncu maddesinde, işçinin sorumluluğu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 321 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. İhtimam mecburiyeti" ibaresi, Tasarıda "VI. İşçinin sorumluluğu" şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin birinci fıkrasında, işçinin işverene kusuruyla verdiği her türlü zararlardan sorumluluğu esası getirilmiştir. Buna göre işçi, ancak kusuruyla verdiği zararlardan sorumlu tutulacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, işçinin sorumluluğunun belirlenmesinde göz önünde tutulabilecek ölçütler yer almıştır. Bu ölçütler, işin tehlikeli olup olmaması, işin uzmanlık ve eğitim gerektirip gerektirmemesi, işçinin bilinen veya bilinmesi gereken yetenek ve nitelikleridir. İşçinin sorumlu olup olmadığının belirlenmesinde, bu ölçütlerden yararlanılacaktır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 321e maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 400- 818 sayılı Borçlar Kanununun 323 üncü maddesinin birinci fıkrası ile 337 nci maddesinin birinci fıkrasını kısmen karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 400 üncü maddesinde, işverenin borçlarından biri olan işçiye ücret ödeme borcu genel olarak düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 323 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. İş sahibinin borçları / 1. Ücret / a. Miktarı" ile 337 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. Birlikte yaşama" ibareleri, Tasarıda "D. İşverenin borçları / I. Ücret ödeme borcu / 1. Ücret / a. Genel olarak" şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin birinci fıkrasına göre, işçiye, sözleşmede veya toplu sözleşmede kararlaştırılan ya da sözleşmede hüküm yoksa, bu konuda alışılmış olan ücret ödenecektir. Fıkroda söz konusu edilen "alışılmış ücret"ten, yasal asgarî ücretin altında olmaması koşuluyla, işin niteliğinin gerektirdiği ücret anlaşılmalıdır.

Maddenin ikinci fıkrasında, işçinin işvereninle birlikte yaşadığı hâllerde, aksine anlaşma veya yerel âdet bulunmadıkça, beslenme ve barınmanın ücretin bir bölümünü oluşturacağı belirtilmiştir. Tasarının 417 nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca bu tür çalışmada işverenin işçiye yeterli gıda ve uygun bir barınak sağlamakla yükümlü olması, işçinin kişiliğinin korunması amacıyla kabul edilmiş bir yükümlülüktür. Ancak, fıkroda, bu yükümlülüğün, aksine anlaşma veya yerel âdet yoksa, işverenin ücret ödeme borcunun bir bölümünü oluşturacağı kabul edilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 322 nci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 401- 818 sayılı Borçlar Kanununun 329 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 401 inci maddesinde, fazla çalışma ücreti düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 329 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "g. Fazla iş için ücret" ibaresi, Tasarıda "b. Fazla çalışma ücreti" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, işverenin, fazla çalışması sebebiyle işçiye, normal çalışma ücretinin en az yüzde elli fazlasını ödemekle yükümlü olduğu belirtilmiştir. Nitekim, 4857 sayılı İş Kanununun 41 inci maddesinin ikinci fıkrasında da "Her bir saat fazla çalışma için verilecek ücret, normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının yüzde elli yükseltilmesi suretiyle ödenir." denilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, işçinin fazla çalışma borcunun bulunduğu hâllerde, fazla çalışma ücreti yerine izin verilmesi olanağı tanınmıştır. Bu iznin "uygun bir zamanda" kullandırılması koşuluna yer verilerek, işin aksamasının önlenmesi amaçlanmıştır. İşçiye verilecek olan izin, fazla çalışmasıyla orantılı olacaktır. Nitekim, 4857 sayılı İş Kanununun 41 inci maddesinin dördüncü fıkrasında da "Fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma yapan işçi, isterse bu çalışmalar karşılığı zamli ücret yerine, fazla çalıştığı her saat karşılığında bir saat otuz dakikayı, fazla sürelerle çalıştığı her saat karşılığında bir saat onbeş dakikayı serbest zaman olarak kullanabilir." denilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, Kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 321c maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları göz önünde tutulmuştur.

MADDE 402- 818 sayılı Borçlar Kanununun 323 üncü maddesinin ikinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 402 nci maddesinde, ücretin işin sonucundan pay alma şeklinde olması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 323 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. İş sahibinin borçları / 1. Ücret / a. Miktarı" ibaresi, Tasarıda "c. İşin sonucundan pay alma" şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin birinci fıkrasında, sözleşmeyle işçiye ücretle birlikte üretilenden, cirodan veya kârdan belli bir pay verilmesinin kararlaştırıldığı durumlarda, hesap dönemi sonunda bu payın belirlenmesinde yasal hükümler ile genellikle kabul edilmiş ticarî esasların göz önüne alınacağı belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, işçiye belli bir pay verilmesinin kararlaştırıldığı durumlarda ise, payın hesaplanmasında uyuşulamazsa işverenin, işçiye veya onun yerine birlikte kararlaştırdıkları ya da hâkimin atadığı bilirkişiye bilgi vermek ve bilginin dayanağını oluşturan işletmeyle ilgili defter ve belgeleri incelemesine sunmak zorunda olduğu açıklanmıştır. Ayrıca, kârdan bir pay verilmesi kararlaştırılmışsa, işveren işçiye, istemi üzerine yıl sonu kâr zarar cetvelini vermek zorundadır.

Maddenin düzenlenmesinde kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 322a maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 403- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "d Aracılık ücreti" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının beş fıkradan oluşan 403 üncü maddesinde, belli işlerde aracılık yapması halinde işçiye ödenecek aracılık ücreti düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, işçiye belli işlerde aracılık yapması karşılığında işverence bir ücret ödenmesi kararlaştırıldığı takdirde, işçinin istem hakkının, aracılık yapılan işlemin üçüncü kişi ile geçerli olarak kurulduğu anda doğacağı belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasına göre, "borçların kısım kısım ifa edileceği sözleşmeler ile sigorta sözleşmelerinde, her kısma ilişkin ücret isteminin, bu kısma ilişkin borcun muaccel olmasıyla veya yerine getirilmesiyle doğacağı yazılı olarak kararlaştırılabilir."

Maddenin üçüncü fıkrasına göre, işçinin aracılığı suretiyle işveren ile üçüncü kişi arasında kurulan sözleşme işverence kusuru olmaksızın ifa edilmezse veya üçüncü kişi borçlarını yerine getirmezse, ücret istemine yönelik hak sona erer; sadece kısmî ifa hâlinde ise, ücretten orantılı olarak indirim yapılır.

Maddenin dördüncü fıkrasında, sözleşmeyle işçiye, kendisine ödenecek aracılık ücretinin hesabını tutma yükümlülüğü getirilmemişse, işverenin işçiye ücretin muaccel olduğu her dönem için bu ücrete tâbi işlemleri de içeren yazılı şekilde hesap vermekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Maddenin son fıkrasına göre, "hesabı gözden geçirme ihtiyacı ortaya çıkarsa işveren, işçi-

ye veya onun yerine birlikte kararlaştırdıkları ya da hâkimin atadığı bilirkişiye bilgi vermek ve bilginin dayanağını oluşturan işletmeyle ilgili defter ve belgeleri onun incelemesine sunmak zordur.”

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 322b ve 322c maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 404- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, “e. İkramiye” kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 404 üncü maddesinde, işçiye verilebilecek ikramiye düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasına göre, işveren, bayram, yılbaşı ve doğum günü gibi belirli günler dolayısıyla işçilerine özel ikramiye verebilir; işçilerin bu ikramiyeye ilişkin istem hakları, bu konuda anlaşma olması hâlinde doğacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasında, hizmet sözleşmesinin ikramiyenin verildiği dönemden önce sona ermesi durumunda, işçinin ikramiyeden çalıştığı süreyle orantılı bir bölümünü isteme hakkının, yine bu konuda anlaşma olması hâlinde doğacağı açıklanmıştır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 322d maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 405- 818 sayılı Borçlar Kanununun 326 ve 327 nci maddelerini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının dört fıkradan oluşan 405 inci maddesinde, ücretin ödenme süresi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununu 326 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan “d. Tediye günü” ve 327 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan “e. Avans” şeklindeki ibareler, Tasarıda “2. Ücretin ödenmesi / a. Ödeme süresi” şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin birinci fıkrasında, aksine âdet olmadıkça, işçiye ücretin her ayın sonunda ödeneceği; ancak, hizmet sözleşmesi veya toplu iş sözleşmesiyle daha kısa ödeme sürelerinin belirlenebileceği açıklanmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasına göre, “Daha kısa bir ödeme süresi kararlaştırılmamışsa veya aksine âdet yoksa, aracılık ücreti her ayın sonunda ödenir. Ancak, işlemlerin yapılması altı aydan daha uzun bir süre gerektirdiği takdirde, aracılık ücreti asıl ücrete ek olarak kararlaştırılmışsa, yazılı anlaşmayla ödeme daha ileri bir tarihe bırakılabilir.”

Maddenin üçüncü fıkrasında, asıl ücrete ek olarak üretilenden pay verilmesinin öngörülmediği durumlarda, ürün payının belirlendiği anda ödeneceği, cirodan veya kârdan pay verilmesinin kararlaştırıldığı durumlarda ise, payın hesap dönemini izleyen en geç üç ay içinde belirlenerek ödenmesinin şart olduğu belirtilmiştir.

Maddenin son fıkrasında ise işverenin, işçiye zorunlu ihtiyacının ortaya çıkması hâlinde ve hakkaniyet gereği ödeyebilecek durumda ise, hizmetiyle orantılı olarak avans vermekle yükümlü olduğu ifade edilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 323 üncü maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 406- 818 sayılı Borçlar Kanununun 333 üncü maddesini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 406 nci maddesinde, işçinin ücret alacağıının korunması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 333 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan “5. Mahsup” şeklindeki ibare, Tasarıda “b. Ücretin korunması” şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin birinci fıkrasında, ücretin, sözleşmeyle aksi kararlaştırılmadıkça, işyerinde veya özel olarak açılan bir banka hesabına ödeneceği; her ödeme döneminde işçiye hesap pusulası verileceği belirtilmiştir. Nitekim, 4857 sayılı İş Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasında “Genel anlamda ücret bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya üçüncü kişiler tarafından sağlanan ve para ile ödenen tutardır.” denildiği gibi, ikinci fıkrasında da “Ücret, kural olarak, Türk parası ile işyerinde veya özel olarak açılan bir banka hesabına ödenir. Ücret yabancı para olarak kararlaştırılmış ise ödeme günündeki rayice göre Türk parası ile ödenebilir.” denilmiştir. Aynı Kanunun 37 nci maddesinde de işçiye ücretine ilişkin bir hesap pusulası verileceği öngörülmüştür.

Maddenin ikinci fıkrasına göre, işveren, işçiden olan alacağı ile ücret borcunu işçinin rızası

olmadıkça takas edemeyecektir. Ancak, işçinin kasten sebebiyet verdiği bir zarardan doğan alacaklar, ücretin haczedilebilir kısmı kadar takas edilebilecektir. Buna göre, işçi rıza gösterirse, işverenin ondan olan alacağını işçiye olan ücret borcuyla takas etmesi mümkündür. İşçi alacaklarının takas edilmesi yasağı 818 sayılı Borçlar Kanununun 123 üncü maddesinde ve bunu karşılayan Tasarının 143 üncü maddesinde de öngörülmüştür. Ancak söz konusu düzenlemelerden farklı olarak Tasarıda, bu yasağın işçinin kasten sebebiyet verdiği bir zarardan doğan işveren alacağı için uygulanmayacağı ve bu durumda işçinin ücretinin haczedilebilir kısmının, işverenin uğradığı zarardan doğan alacağıyla takas edilebileceği kabul edilmiştir.

Borçlunun ücret ya da maaşının ne kadarlık kısmının haczedilebileceği hususu 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanununun 83 üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirlenmiştir. Buna göre "Ancak haczolunacak miktar bunların dörtte birinden az olamaz. Birden fazla haciz var ise sıraya konur. Sırada önde olan haczin kesintisi bitmedikçe sonraki haciz için kesintiye geçilemez." denilmiştir.

Maddenin son fıkrasında, ücretin işveren yararına kullanılması konusundaki anlaşmaların geçersiz olduğu hükme bağlanmıştır. Bunun sonucu olarak, işveren, ücret ödemesini, meselâ işçiye, belirli bir işyerinde veya kendi fabrikasında üretilen, satılan ya da dağıtımı yapılan ürünleri satın alma koşuluna bağlayamaz.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 323b maddesi göz önünde tutulmuştur. Ancak, bu maddenin ikinci fıkrasında kasten verilen zararlar bakımından öngörülen "sınırsız takas imkânı" Tasarıya alınmamış, bunun yerine, Borçlar Kanununun hizmet sözleşmesine ilişkin hükümlerine tâbi olarak çalışanların durumları dikkate alınarak, daha fazla korunmaları amacıyla, takas imkânının "ücretin haczedilebilir kısmı" ile sınırlandırılması uygun görülmüştür.

MADDE 407- 818 sayılı Borçlar Kanununun 325 inci maddesini karşılamaktadır

Tasarının tek fıkradan oluşan 407 nci maddesinde, işverenin temerrüdü durumunda işçiye ücret ödenmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 325 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "c. İş sahibinin temerrüdü" ibaresi, Tasarıda "3. İşgörme ediminin ifasının engellenmesi durumunda ücret / a. İşverenin temerrüdü durumunda" şekline dönüştürülmüştür.

Maddeye göre, hizmet sözleşmesinde işverenin temerrüdü, alacaklının temerrüdünün özel bir hâlidir. İşverenin, işçinin işgörme ediminin ifasının engellendiği şu iki durumda da ücret ödemekle yükümlü olduğu kabul edilmiştir:

1. İşverenin, işçisinin gereği gibi önerdiği işgörme edimini kabulde temerrüde düşmesi,

2. İşverenin, işçinin işgörme edimini ifasını kusuruyla engellemesi. İşverenin işin görülmesini kusuruyla engellemesi, o işin yapılmasından vazgeçmesi, işçinin yerine başkasını çalıştırmaması gibi sebeplere dayanabilir.

Yukarıdaki iki durumdan biri gerçekleştiği takdirde işveren, kabulden kaçındığı ya da ifasını kusuruyla engellediği iş görülmediği hâlde, işçiye ücretini ödemekle yükümlü olacak ve daha sonra, aynı işin görülmesini ondan isteyemeyecektir.

Maddenin ikinci cümlesinde, işverenin kabulden kaçındığı veya ifasını kusuruyla engellediği iş sebebiyle, işi yapmayan işçinin, bu şekilde elde ettiği serbest zamanı başka bir işte değerlendirerek elde ettiği veya elde etmekten bilerek kaçındığı yararlar ile yapmaktan kurtulduğu giderlerin ücret alacağından indirilmesi hükme bağlanmıştır.

Maddenin ikinci cümlesinde, Tasarının kira sözleşmesine ilişkin 324 üncü maddesinin ikinci fıkrasına paralel bir düzenlemeye yer verilmiştir. Gerçekten, 818 sayılı Borçlar Kanununun 252 nci maddesinin ikinci fıkrasında olduğu gibi, Tasarıda da, "Kiraya veren, yapmaktan kurtulduğu giderler ile kiralananı başka biçimde kullanmakla elde ettiği veya elde etmekten kasten kaçındığı yararları kira bedelinden indirmekle yükümlüdür." denilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 324 üncü maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 408- 818 sayılı Borçlar Kanununun 328 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 408 inci maddesinde, işçinin çalışmayı durdurması hâlinde ücret konusu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 328 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "f. İş ifa edilmediği hâlde ücret" ibaresi, Tasarıda "b. İşçinin çalışmayı durdurması durumunda" şekline

dönüştürülmüştür.

Maddeye göre, "uzun süreli bir hizmet ilişkisinde işçi, hastalık, askerlik veya kanundan doğan çalışma ve benzeri sebeplerle kusuru olmaksızın, iş gördüğü süreye oranla kısa bir süre için işgörme edimini ifa edemezse, işveren, başka bir yolla karşılanmadığı takdirde, o süre için işçiye hakkaniyete uygun bir ücret ödemekle yükümlüdür." Ancak, işçi çalışmadığı süre içinde başka bir yolla, meselâ bir sosyal güvenlik kurumundan gelir elde etmişse, işverenin ücret ödeme borcu olmayacaktır. Nitekim, 4857 sayılı İş Kanununun 48 inci maddesine göre de: "İşçilere geçici iş göremezlik ödeneği verilmesi gerektiği zamanlarda geçici iş göremezlik süresine rastlayan ulusal bayram, genel tatil ve hafta tatilleri, ödeme yapılan kurum veya sandıklar tarafından geçici iş göremezlik ölçüsü üzerinden ödenir. Hastalık nedeni ile çalışılmayan günlerde Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından ödenen geçici iş göremezlik ödeneği aylık ücretli işçilerin ücretlerinden mahsup edilir."

MADDE 409- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "4. Ücret alacağının devri ve rehnedilmesi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 409 uncu maddesinde, ücret alacağının devri ve rehnedilmesi düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasına göre, işçilerin ücretinin dörtte birinden fazlası haczedilemez veya başkasına devredilemez ve rehnedilemez; ancak, işçinin bakmakla yükümlü olduğu aile bireyleri için hâkim tarafından takdir edilecek miktar bu orana dahil değildir; nafaka alacaklılarının hakları saklıdır. Nitekim, aynı düzenlemeye, 4857 sayılı İş Kanununun "Ücretin saklı kısmı" kenar başlıklı 35 inci maddesinde de yer verilmiştir. Tasarının 409 uncu maddesi, "Ücretin korunması" kenar başlıklı 406 ncı maddesinin tamamlayıcısı niteliğindedir.

Aynı fıkraya göre, işçinin bakmakla yükümlü olduğu aile bireyleri için hâkim tarafından takdir edilecek miktar bu orana dahil değildir. Fıkranın son cümlesinde, nafaka alacaklılarının hakları saklı tutulmak suretiyle, aile hukukundan doğan bakım ve yardım yükümlülüğüyle ilgili olarak, mahkemece hükmedilecek nafaka borçlarında, ücretin sınırlı olarak haczedilebileceğinin ileri sürülemeyeceği hükme bağlanmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında, gelecekteki ücret alacaklarının, devredilmesi veya rehnedilmesine ilişkin anlaşmaların geçersiz olduğu öngörülmüştür.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 325 inci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 410- 818 sayılı Borçlar Kanununun 324 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 410 uncu maddesinde, parça başına ve götürü işlerde işverenin iş verme borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 324 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "b. İş verilmesini istemek hakkı" şeklindeki ibare, Tasarıda "5. Parça başına veya götürü iş / a. İş verme " şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin birinci fıkrasında, işçinin, sözleşme gereğince tek bir işverene bağlı olarak, parça başına veya götürü iş yapmayı üstlenmesi durumunda, işverenin ona yeterli iş vermekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasına göre, "işveren, kendi kusuru olmaksızın sözleşmede öngörülen parça başına veya götürü iş sağlayamayacak durumda bulunduğu veya işletme koşulları geçici olarak gerektirdiği takdirde işçiye, ücreti zaman esasına göre öder. Bu durumda, zamana göre ödenecek ücret anlaşmada veya hizmet ya da toplu iş sözleşmesinde belirlenmemişse işveren, işçiye parça başına veya götürü olarak daha önce aldığı ortalama ücrete eşdeğer bir ücret ödemekle yükümlüdür."

Maddenin son fıkrasında, işçiye parça başına veya götürü ya da zamana göre iş sağlayamayan işverenin ödemekle yükümlü olduğu ücret düzenlenmektedir. Buna göre, bu durumda işveren, en azından temerrüt hükümleri uyarınca zamana göre ödenmesi gereken ücreti ödemekle yükümlüdür.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 326 ncı maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 411- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "b. Birim ücreti" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 411 inci maddesinde, birim ücretin bildirilmesi yükümlülüğü

düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, işçinin, sözleşme gereğince parça başına veya götürü olarak çalışmayı üstlenmesi durumunda, her işin başlamasından önce, kendisine ödenecek birim ücretini, işverenin bildirmekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, işverenin birim ücreti bildirim yükümlülüğüne aykırı davranışının sonucu hükme bağlanmıştır. Buna göre, işveren işin başlamasından önce işçiye birim ücretini bildirmemişse, aynı veya benzer bir iş için belirlenmiş olan birim ücret esas alınacak ve işçiye ödenecektir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 326a maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 412- 818 sayılı Borçlar Kanununun 331 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 412 nci maddesinde, iş araç ve malzemelerinin işveren tarafından işçiye verilmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 331 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Âlât ve malzeme" ibaresi, Tasarıda "II. İş araç ve malzemeleri" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, aksine anlaşma veya yerel âdet yoksa, işverenin işçiye bu iş için gerekli araçları ve malzemeyi sağlamakla yükümlü olduğu belirtilmiştir. Fıkroda söz konusu edilen araç, işçinin işi yapması için gerekli olan makine, araba, torna, tezgâh, tamir takımı gibi iş âletlerini; malzeme ise, aracın kullanılması veya işin görülmesi için gerekli olan hammadde, yakıt, su, kömür, tohum ve benzerlerini ifade eder.

Maddenin ikinci fıkrasında, araç ve malzemenin işçi tarafından sağlandığı durumlarda, bunun karşılığının işveren tarafından işçiye ödenmesi öngörülmüştür. Ancak, fıkra emredici nitelikte olmadığı için, sözleşmede bunun aksi kararlaştırılabileceği gibi, malzeme ve araçların kullanımına ilişkin işçiye ayrıca ücret ödenmeyeceği konusunda yerel bir âdet de olabilir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 327 nci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 413- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "III. Giderler / 1. Genel olarak" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 413 üncü maddesinde, işin gerektirdiği giderlerden genel olarak sorumluluk düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, işverenin, işin görülmesinin gerektirdiği her türlü gideri ve işçiyi işyeri dışında çalıştırdığı takdirde, geçimi için zorunlu harcamaları ödemekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, yazılı olarak yapılmış bir hizmet sözleşmesinde veya toplu iş sözleşmesinde, bizzat işçi tarafından karşılanması kararlaştırılan harcamaların, kendisine götürü biçimde, günlük, haftalık veya aylık olarak ödenmesinin öngörülebileceği ifade edilmiştir. Söz konusu yazılı anlaşmada, böyle bir ödeme kararlaştırılmışsa, işçi tarafından meselâ, işyerine gidiş-dönüş, yemek, konaklama ve buna benzer amaçlarla yapılmış olan harcamaların, işverence, duruma göre her gün, her hafta veya her ay itibarıyla hesaplanacak tutarının da ödenmesi gerekecektir. Ancak, fıkra uyarınca işveren, "götürü biçimde" ödemeyi üstlendiği bu tür harcamaların, işçi tarafından fiilen yapılmadığını ileri sürerek bunları ödemekten kaçınamayacaktır. Fıkranın son cümlesine göre, işveren tarafından yapılacak ödeme, işçinin bu tür harcamalarının zorunlu kıldığı miktardan az olamayacaktır.

Maddenin son fıkrasında, işçiyi korumaya yönelik emredici bir kural getirilmiştir. Buna göre, zorunlu harcamaların tamamen veya kısmen işçi tarafından bizzat karşılanmasına ilişkin anlaşmaların yapılamayacağı, aksi hâlde bunların geçersiz olduğu kabul edilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 327a maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 414- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "2. Taşıma araçları" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 414 üncü maddesinde, taşıma araçlarının gerektirdiği giderlerden sorumluluk düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, işçinin, işin görülmesi için işverenle anlaşarak işverenin veya kendisinin sağladığı bir taşıma aracı kullanması durumunda, taşıtın işletilmesinin ve bakımının gerektirdiği olağan giderlerin, hizmet için kullanıldığı ölçüde işverence karşılanacağı belirtilmiştir.

tir.

Maddenin ikinci fıkrasında, işçinin işverenle anlaşarak işin görülmesinde kendi motorlu aracını kullanması durumunda, işverenin sadece motorlu aracın işletilmesinin ve bakımının gerektirdiği olağan giderlerden değil, aynı zamanda bunların vergi, zorunlu malî sorumluluk sigortası primlerini ve aracın yıpranması karşılığında uygun bir tazminatı da ödemekle yükümlü olduğu kabul edilmiştir. Ancak, işveren tarafından karşılanacak olan bu giderler, "hizmet için kullanıldığı ölçüde" sınırlamasına tâbi tutulmuştur.

Maddenin son fıkrasında, işçinin işverenle anlaşarak, hizmetin görülmesinde kendisine ait diğer taşıma araçlarını ve hayvanlarını kullanması durumunda, işverenin, bunların kullanımının ve bakımının gerektirdiği olağan giderleri, yine hizmet için kullanıldığı ölçüde karşılamakla yükümlü olduğu ifade edilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 327b maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 415- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "3. Giderlerin ödenmesi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 415 inci maddesinde, işçinin yapmış olduğu giderlere ilişkin alacağının ifa zamanı düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, işçinin yapmış olduğu giderlerden doğan alacağının, daha kısa bir süre kararlaştırılmamışsa veya yerel âdet yoksa, her defasında ücretle birlikte ödeneceği belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, işçinin hizmetinin ifasının gerektirdiği giderler için avans alacağı düzenlenmiştir. İşçinin avans alacağı, hizmetin ifası için "düzenli olarak yapılması gerekli masraflar" için söz konusu olacaktır. Bu koşulun gerçekleşmesi hâlinde, işçiye en az ayda bir olmak üzere, belirli aralıklarla avans verilmesi zorunluluğu öngörülmüştür.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 327c maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 416- 818 sayılı Borçlar Kanununun 332 nci maddesini karşılamaktadır

Tasarının üç fıkradan oluşan 416 ncı maddesinde, işçinin kişiliğinin genel olarak korunması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 332 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "4. Tedbirler ve mesai mahalleri" ibaresi, Tasarıda "IV. İşçinin kişiliğinin korunması / 1. Genel olarak" şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin birinci fıkrasında, işverenin işçinin kişiliğini koruması, kişiliğine saygı göstermesi, sağlığını gözetmesi, işyerinde ahlâka uygun bir düzenin gerçekleşmesini sağlama yükümlülüğü öngörülmektedir. Gerçekten, işverenin, işçinin sağlığını korumak amacıyla hastalandığında onu çalışmaya zorlamama, tedavisi için gerekli izinleri verme, gerektiğinde işyerinde acil tedavi imkânlarını sağlama gibi yükümlülükleri söz konusudur. Böylece, işçilerin rahat ve huzur içinde çalışabilecekleri bir ortamın sağlanması amaçlanmıştır. Bunun bir ölçüsü olarak işverenin işyerinde "ahlâka uygun bir düzeni gerçekleştirmekle" yükümlü olduğu kabul edilmiştir. Bu yükümlülüğünün diğer bir görünümünü ise, işverenin, işçilerin cinsel tacize uğramamaları için gerekli önlemleri alması oluşturmaktadır. İşveren, bu amaçla, işçilerin derhâl yardım isteyebilecekleri bir güvenlik sistemi kurma, güvenlik personeli bulundurma gibi, cinsel tacizle karşılaşma tehlikesini ortadan kaldırmaya yönelik uygun önlemleri almakla yükümlüdür.

Maddenin ikinci fıkrasında, işverenin, işçinin yaşam, sağlık ve bedensel bütünlüğünü korumak için gerekli önlemleri alma yükümlülüğü öngörülmektedir. Fıkra göre, işverenin özellikle iş kazalarına karşı gerekli önlemleri alma yükümlülüğü söz konusudur. "Buna göre işveren, hizmet ilişkisinin ve yapılan işin niteliği göz önünde tutulduğunda, hakkaniyet gereği kendisinden beklenen; deneyimlerin zorunlu kıldığı, teknik açıdan uygulanabilir ve işyerinin özelliklerine uygun olan önlemleri almakla yükümlüdür." Nitekim, 4857 sayılı İş Kanununun "İş verenlerin ve işçilerin yükümlülükleri" kenar başlıklı 77 nci maddesinin birinci fıkrasında da benzer bir düzenlemeye yer verilmiştir.

Maddenin son fıkrasında, işverenin bu önlemleri almaması nedeniyle işçinin ölmesi durumunda işçinin desteğinden yoksun kalanların tazminat alacaklarının, sözleşmeye aykırılıktan doğan sorumluluk hükümlerine tâbi olduğu belirtilmektedir. Fıkroda, sözleşmeye aykırılık nedeniyle tazminat sorumluluğuna ilişkin hükümlere yollama yapılmıştır. Bunun bir sonucu olarak, bu tür zararların giderilmesinde, haksız fiillere ilişkin zamanaşımı süreleri değil, sözleşmeye ay-

kırlık nedeniyle zamanaşımına ilişkin hükümler uygulanacaktır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 328 inci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 417- 818 sayılı Borçlar Kanununun 337 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 417 nci maddesinde, işçinin, işverenin ev düzeni içinde çalışması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 337 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. Birlikte yaşama" ibaresi, Tasarıda "2. Ev düzeni içinde çalışma" şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin birinci fıkrasında, işçinin işveren ile bir ev düzeni içinde birlikte yaşadığı durumlarda, işverenin işçinin beslenme ve barınma gereksinimlerini karşılamakla yükümlü olduğu öngörülmüştür. Bu yükümlülük, işçinin kişiliğinin korunması amacıyla kabul edilmiş olmakla birlikte aksine anlaşma veya yerel âdet yoksa, Tasarının 400 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, işverenin ücret ödeme borcunun bir bölümünü oluşturacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasında, işçinin kusuru olmadan hastalanması veya kaza gibi nedenlerle iş görememesi hâlinde, işverenin, en az iki hafta süreyle, işçiye bakma ve onu tedavi ettirme yükümlülüğü öngörülmüştür. Fıkraya göre, işçinin bir yılı aşan her hizmet yılı için söz konusu süre, dört haftayı aşmamak üzere ikişer gün arttırılacaktır.

Maddenin son fıkrasında, kadın işçilerin gebeliğinde ve doğum yapması durumunda da işverenin yine aynı sürelerle bağlı olarak, aynı edimleri ifa etmekle yükümlü olduğu kabul edilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 328a maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 418- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "3. Kişisel verilerin kullanılmasında " kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 418 inci maddesinde, işçinin korunması amacıyla kişisel verilerin kullanılması düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, teknolojik gelişmeler sonucu günlük yaşantının bir parçası hâline gelen ve bilgisayar ortamında saklanabilen verilerin kullanılması konusunda işçinin korunması amacıyla bazı sınırlamalar yapılmıştır. Buna göre, işveren, işçiye ait kişisel verileri ancak işçinin işe yatkınlığıyla ilgili veya hizmet sözleşmesinin ifası için zorunlu olduğu ölçüde kullanabilir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, özel kanun hükümlerinin saklı olduğu belirtilmektedir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 328b maddesi göz önünde tutulmak suretiyle kaleme alınmıştır.

MADDE 419- 818 sayılı Borçlar Kanunu ile kaynak İsviçre Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "V. Ceza koşulu ve ibra" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının dört fıkradan oluşan 419 inci maddesinde, işçinin ceza koşuluna ve ibraya karşı korunması düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasına göre, hizmet sözleşmelerine sadece işçi aleyhine konulacak ceza koşulu geçersizdir. Buna karşılık hizmet sözleşmelerine işçi lehine ceza koşulu konulabilir. Böylece fıkra hükmü nispi emredici bir nitelik taşımaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında, işçinin işverenden olan alacağına ilişkin ibra sözleşmesinin geçerliliği şu iki koşulun birlikte gerçekleşmiş olmasına bağlanmıştır:

1. İbra sözleşmesi yazılı şekilde yapılmış olmalıdır.
2. Sözleşmede ibra konusu alacağın türü ve miktarı açıkça belirtilmiş olmalıdır.

Maddenin üçüncü fıkrasında, hizmet sözleşmesinin devam ettiği sırada veya sona ermesinden başlayarak bir ay geçmeden, işçi aleyhine yapılan ibra sözleşmelerinin hükümsüz olduğu belirtilmektedir.

Maddenin son fıkrasında ise, ibra sözleşmesinin iptalinin istenebilmesinin koşulları düzenlenmektedir. Buna göre, ibra sözleşmesi işçinin haklarını yeterince korumuyor veya aşırı ölçüde sınırlıyorsa ve bu durumlar açıkça belli ise işçi, böyle bir ibra sözleşmesinin, hizmet ilişkisinin sona erdiği tarihten başlayarak iki yıl içinde iptalini isteyebilecektir.

MADDE 420- 818 sayılı Borçlar Kanununun 334 üncü maddesini kısmen karşılamaktadır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 334 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "6. İstira-

hat zamanları" şeklindeki ibare, Tasarıda "V. Tatil ve izinler / 1. Hafta tatili ve iş arama izni" şekline dönüştürülmüştür.

Tasarının üç fıkradan oluşan 420 nci maddesinde, işçinin hafta tatili ve iş arama izni düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, işçiye haftada bir tam gün tatil verilmesi ve bu günün pazar günü olması öngörülmüştür. İşçiye, pazar günü dışındaki bir günde hafta tatili verilebilmesi için, durum ve koşullar, hafta tatilinin pazar gününde verilmesini imkânsız kılmalıdır.

Maddenin ikinci fıkrasında, işverenin, belirsiz süreli hizmet sözleşmesinin feshi hâlinde, bildirim süresi içinde işçiye ücretinde bir kesinti olmaksızın, günde iki saat iş arama izni vermekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Maddenin son fıkrasına göre, izin saatlerinin ve günlerinin belirlenmesinde, işyerinin ve işçinin haklı menfaatleri göz önünde tutulacaktır.

MADDE 421- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "2. Yıllık izin / a. Süresi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 421 inci maddesinde, işçinin yıllık izin süresi düzenlenmektedir.

Maddede, işverenin, en az bir yıl çalışmış olan işçilere yılda en az iki hafta ve onsekiz yaşından küçük işçiler ile elli yaşından büyük işçilere de en az üç hafta ücretli yıllık izin verme zorunda olduğu belirtilmektedir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 329a maddesi göz önünde tutulmak suretiyle kaleme alınmıştır.

MADDE 422- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "b. İndirimi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının dört fıkradan oluşan 422 nci maddesinde, işçinin yıllık izin süresinden indirim yapılabilecek ve yapılamayacak hâller düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasına göre, işçi, bir hizmet yılı içinde kendi kusuruyla toplam bir aydan daha uzun bir süreyle hizmeti yerine getirmese işveren, çalışılmayan her tam ay için, yıllık ücretli izin süresinden bir gün indirim yapabilecektir.

Maddenin ikinci fıkrasında, işçinin, bir hizmet yılı içinde kendi kusuru olmaksızın hastalık, kaza, yasal bir yükümlülüğün veya kamu görevinin yerine getirilmesi gibi kişiliğine bağlı sebeplerle en çok üç ay süreyle işgörme edimini yerine getirememesi durumunda, işverenin yıllık ücretli izin süresinden indirim yapamayacağı belirtilmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasına göre, işveren, kadın işçinin gebelik ve doğum yapma sebebiyle işgörme edimini yerine getirememesinin üç ayı geçmemesi durumunda, yıllık ücretli izin süresinden indirim yapamayacaktır.

Maddenin son fıkrasında ise, hizmet veya toplu iş sözleşmeleriyle, işçinin aleyhine hüküm doğuracak şekilde, ikinci ve üçüncü fıkra hükümlerine aykırı düzenleme yapılamayacağı öngörülmüştür.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 329b maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 423- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "c. Kullanılması" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 423 üncü maddesinde, yıllık ücretli izinlerin kullanılmasının tâbi olduğu kurallar düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, yıllık ücretli izinlerin kural olarak aralıksız biçimde verileceği; ancak tarafların anlaşmasıyla ikiye bölünerek de kullanılacağı belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, işveren yıllık ücretli izin tarihlerini, iş yerinin veya ev düzeninin çıkarlarıyla bağdaştığı ölçüde, işçinin isteklerini göz önünde tutarak belirler.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 329c maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 424- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "d. Ücreti" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının dört fıkradan oluşan 424 üncü maddesinde, işçinin izin süresine ait ücreti düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasına göre, "işveren, yıllık ücretli iznini kullanan her işçiye, yıllık ücretli izin süresine ilişkin ücretini, ilgili işçinin izne başlamasından önce peşin olarak ödemek veya avans olarak vermekle yükümlüdür." Benzer bir düzenleme, 4857 sayılı İş Kanununun 57 nci maddesinin birinci fıkrasında "İşveren, yıllık ücretli iznini kullanan her işçiye, yıllık izin dönemine ilişkin ücretini ilgili işçinin izine başlamasından önce peşin olarak ödemek veya avans olarak vermek zorundadır." şeklinde yer almaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında, işçinin, hizmet ilişkisi devam ettiği sürece, işverenden alacağı para ve başka menfaatler karşılığında, yıllık ücretli izin hakkından feragat edemeyeceği belirtilmiştir. Yine, 4857 sayılı İş Kanununun 53 üncü maddesinin ikinci fıkrasında, yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği ifade edilmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasına göre, hizmet sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi hâlinde, işçinin hak kazanıp da kullanamadığı yıllık izin sürelerine ait ücreti, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödenecektir. Bu ücrete ilişkin zamanaşımının başlangıcı, hizmet sözleşmesinin sona erdiği tarihtir. Bu fıkra, 4857 sayılı İş Kanununun 59 uncu maddesinin birinci fıkrasından aynen alınmıştır.

Maddenin son fıkrasında ise, yıllık ücretli iznini kullanmakta olan işçinin bu süre içinde ücret karşılığı bir işte çalıştığına anlaşılması durumunda, işverenin izin süresi için ödediği ücreti geri alabileceği belirtilmiştir. Bu fıkra da, 4857 sayılı İş Kanununun 58 inci maddesinden aynen alınmıştır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 329d maddesi de göz önünde tutulmuştur.

MADDE 425- 818 sayılı Borçlar Kanununun 335 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 425 inci maddesinde, işçiye verilecek hizmet belgesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 335 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "7. Şehadetname" ibaresi, Tasarıda "VI. Hizmet belgesi" şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin birinci fıkrasında, işverenin, işçinin isteği üzerine her zaman, işin türünü ve süresini içeren bir hizmet belgesi vermekle yükümlü olduğu belirtilmiştir. Benzer bir düzenlemeye, 4857 sayılı İş Kanununun 28 inci maddesinin birinci fıkrasında da yer verilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasına göre, işçinin açıkça istemde bulunması hâlinde, hizmet belgesinde, onun işgörmedeki becerisi ile tutum ve davranışları da belirtilecektir.

Maddenin son fıkrasında ise, hizmet belgesinin zamanında verilmemesinden veya belgede doğru olmayan bilgiler bulunmasından zarar gören işçinin veya işçiye işe alan yeni işverenin eski işverenden tazminat isteyebileceği ifade edilmiştir. Benzer bir düzenleme, 4857 sayılı İş Kanununun "Çalışma belgesi" kenar başlıklı 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında da bulunmaktadır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 330a maddesinin birinci fıkrası göz önünde tutulmuştur.

MADDE 426- 818 sayılı Borçlar Kanununun 336 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 426 ncı maddesinde, işçinin sınaî ve fikrî mülkiyet hakkı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 336 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "8. İşçinin ihtirai" ibaresi, Tasarıda "E. Sınaî ve fikrî mülkiyet hakkı" şekline dönüştürülmüştür.

Maddede, hizmet buluşları üzerinde işçinin ve işverenin hakları, bunların kazanılması ile diğer sınaî ve fikrî mülkiyet haklarına ilişkin özel kanun hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

MADDE 427- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "F. Hizmet ilişkisinin devri / I. İşyerinin tamamının veya bir bölümünün devri" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 427 nci maddesinde, işyerinin tamamının ya da bir bölümünün devrinin hizmet ilişkisine etkisi düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, bir işletmenin kısmen ya da tamamen bir üçüncü kişiye devri hâlinde, hizmet ilişkisinin bütün hakları ve borçları ile birlikte devir tarihinden itibaren, kendiliğinden devralana geçeceği hükme bağlanmıştır. Benzer bir düzenleme, 4857 sayılı İş Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında da bulunmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında, işçinin hizmet süresine bağlı hakları bakımından, işçinin devreden işveren yanında işe başladığı tarihin esas alınacağı belirtilmektedir. Benzer bir düzenle-

me, 4857 sayılı İş Kanununun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasında da bulunmaktadır.

Maddenin son fıkrasına göre: "Yukarıdaki hükümlere göre devir hâlinde, devirden önce doğmuş olan ve devir tarihinde ödenmesi gereken borçlardan devreden ve devralan işveren müteselsilen sorumludurlar. Ancak, bu yükümlülüklerden devreden işverenin sorumluluğu, devir tarihinden itibaren iki yıl ile sınırlıdır." Benzer bir düzenleme, 4857 sayılı İş Kanununun 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında da bulunmaktadır. Fıkroda, Tasarının 201 inci maddesinden farklı olarak ilân zorunluluğu aranmamıştır. Çünkü, iş yerinin devrinde alacaklı konumundaki işçilerin kimler oldukları belirli olup, ayrıca ilân yapılması gereksiz görülmüştür.

Maddenin düzenlenmesinde kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 333 üncü maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 428- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "II. Sözleşmenin devri" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 428 inci maddesinde, hizmet sözleşmesinin devri düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, hizmet sözleşmesinin, ancak işçinin yazılı rızası alınmak suretiyle sürekli olarak başka bir işverene devredilebileceği belirtilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, devir işlemiyle devralanın, bütün hak ve borçları ile birlikte hizmet sözleşmesinin işveren tarafını oluşturacağı ifade edilmektedir. Gerçekten, hizmet sözleşmesini devralınmasıyla, hizmet ilişkisi sona ermemekte, devralan, sözleşmenin işveren tarafı hâline gelmektedir. Bu durumda, işçinin, hizmet süresine bağlı hakları bakımından, devreden işverenin yanında işe başladığı tarih esas alınacaktır. Benzer bir düzenleme, geçici iş ilişkisi bakımından 4857 sayılı İş Kanununun 7 nci maddesinde de yapılmıştır.

MADDE 429- 818 sayılı Borçlar Kanununun 338 inci maddesi ile 339 uncu maddesini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının dört fıkradan oluşan 429 uncu maddesinde, belirli süreli sözleşmelerde sona erme düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 338 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "D. Hitamı / I. Müddetin müruru" ve 339 uncu maddesinde kullanılan "II. Sükût ile tecdit" şeklindeki ibareler, Tasarıda "G. Sözleşmenin sona ermesi / I. Belirli süreli sözleşmede" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 338 ve 339 uncu maddelerinde birbiriyle bağlantılı konuların düzenlendiği göz önünde tutularak, Tasarıda tek madde hâlinde kaleme alınmıştır. 818 sayılı Borçlar Kanununun 339 uncu maddesinin ikinci fıkrasının, hizmet sözleşmesinin örtülü olarak yenilenmesinin bir koşulunu oluşturduğu düşünüldükçe Tasarıya alınmasına gerek görülmemiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 339 uncu maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "akıt, aynı müddet ve fakat nihayet bir sene için tecdit edilmiş sayılır" şeklindeki ibare, Tasarıda "sözleşme, ... belirsiz süreli sözleşmeye dönüşür." şeklinde değiştirilmiştir. Böylece fıkra, 4857 sayılı İş Kanununun 11 inci maddesiyle uyumlu hâle getirilmiştir.

Aynı fıkranın son cümlesinde ise, 4857 sayılı İş Kanununun 11 inci maddesinin ikinci ve son fıkralarından yararlanılmıştır. Böylece, esaslı bir sebep olmadıkça, aynı işçi ile belirli süreli hizmet sözleşmesinin üst üste yapılması durumunda bu sözleşmeler belirsiz süreli sözleşmeye dönüşecek, işçi bu tür sözleşmelerin koşullarından ve bu arada feshe karşı korunmaya ilişkin yasal hükümlerden yararlanacaktır. Buna karşılık, belirli süreli sözleşmelerin zincirleme yapılmasında esaslı bir sebep varsa, belirli süreli sözleşme olma özellikleri varlığını sürdürecektir.

Maddenin son fıkrasında ise, 818 sayılı Borçlar Kanununun 339 uncu maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "akıt, tecdit edilmiş sayılır." şeklindeki ibare, sözleşmede kararlaştırılan süre sona erdiği hâlinde, tarafların hizmet ilişkisini sürdürmeleri durumunda, ortaya çıkan sözleşmenin örtülü olarak yenilenmesinin sonucunu ifade etmek üzere, Tasarının 429 uncu maddesinde "sözleşme belirsiz süreli sözleşmeye dönüşür." şeklinde bir ibare kullanılmakla yetinilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 334 üncü maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 430- 818 sayılı Borçlar Kanununun 340 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 430 uncu maddesinde, belirsiz süreli sözleşmelerde fesih hakkı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 340 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Feshin ihbarı ve kanunî müddetler / 1. Umumiyet itibariyle" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Belirsiz süreli sözleşmede / 1. Genel olarak fesih hakkı" şekline dönüştürülmüştür.

Maddede, taraflardan her birinin belirsiz süreli hizmet sözleşmesini Tasarının 431 inci maddesinde öngörülen fesih bildirim sürelerine uymak suretiyle feshedebileceği kabul edilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 335 inci maddesinin birinci fıkrası göz önünde tutulmuştur.

MADDE 431- 818 sayılı Borçlar Kanununun 340 ve 341 inci maddelerini karşılamaktadır.

Tasarının altı fıkradan oluşan 431 inci maddesinde, belirsiz süreli sözleşmelerde fesih süresi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 340 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Feshin ihbarı ve kanunî müddetler / 1. Umumiyet itibariyle" ve 341 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Bir seneden fazla devam eden işlerde" şeklindeki ibareler, Tasarıda, "2. Fesih bildirim süresi / a. Genel olarak" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 340 ve 341 inci maddelerinde birbiriyle bağlantılı konuların düzenlendiği göz önünde tutularak, Tasarıda tek madde hâlinde ve 4857 sayılı İş Kanununun 17 nci maddesinden yararlanılarak, gerekli değişiklikler yapılmak suretiyle kaleme alınmıştır. Ancak, işçinin aniden işi bırakmasının hukukî sonucuna ilişkin düzenleme, Tasarının 438 inci maddesinde yapılmıştır.

Maddenin son fıkrasında kullanılan "hizmet sözleşmesinin askıya alındığı hâllerde" şeklindeki ibare ile, işçinin askerlik, ağır hastalık, ücretsiz izin ve buna benzer sebeplerle hizmet sözleşmesinden doğan yükümlülüklerin ifasının istenemeyeceği durumlar kastedilmektedir.

Maddenin düzenlenmesinde kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 335a ve 335c maddeleri göz önünde tutulmuştur.

MADDE 432- 818 sayılı Borçlar Kanununun 342 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 432 nci maddesinde, deneme süresinde fesih düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 342 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Tecrübe müddeti" şeklindeki ibare, Tasarıda "b. Deneme süresi içinde" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 335b maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 433- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "III. Feshe karşı koruma" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 433 üncü maddesinde, fesih hakkının kötüye kullanılması durumunda işçinin feshe karşı korunması düzenlenmektedir.

Maddede, hizmet sözleşmesini fesih hakkını kötüye kullanılarak sona erdiren işverenin, işçiye fesih bildirim süresine ait ücretin üç katı tutarında tazminat ödemekle yükümlü olduğu belirtilmektedir. Benzer bir düzenlemeye, 4857 sayılı İş Kanununun 17 nci maddesinin altıncı fıkrasında da yer verilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 336 ve 336a maddeleri göz önünde tutulmuştur.

MADDE 434- 818 sayılı Borçlar Kanununun 344 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 434 üncü maddesinde, haklı sebeple derhâl fesih koşulları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 344 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. Fesih / 1. Muhik sebeplerden dolayı / a. Salâhiyet" şeklindeki ibareler, Tasarıda, "IV. Derhâl fesih / 1. Koşulları / a. Haklı sebepler" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasına göre: "Taraflardan her biri haklı sebeplerle sözleşmeyi derhâl feshedebilir. Sözleşmeyi fesheden taraf, diğer tarafın istemi üzerine fesih sebebinin yazılı olarak bildirmek zorundadır."

Maddenin ikinci fıkrasında, sözleşmeyi fesheden taraftan dürüstlük kurallarına göre hizmet ilişkisini sürdürmesi beklenemeyen bütün durum ve koşulların haklı sebep sayılacağı belirtilmiştir. Hizmet ilişkisini sürdürmenin dürüstlük kurallarına göre mümkün olup olmadığı her

somut olaya göre değerlendirilecektir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 337 nci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 435- 818 sayılı Borçlar Kanununun 346 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 435 inci maddesinde, işverenin ödeme güçsüzlüğüne düşmesi nedeniyle derhâl fesih düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 346 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Ücretin tehlikede bulunmasından dolayı" şeklindeki ibare, Tasarıda, "b. İşverenin ödeme güçsüzlüğüne düşmesi" şekline dönüştürülmüştür.

Maddede, işverenin ödeme güçsüzlüğüne düşmesi nedeniyle işçinin fesih hakkı düzenlenmiştir. Bu durumda, işverenden kendisine bir güvence verilmesini istediği hâlde işveren uygun bir süre içinde bu konuda güvence sağlamazsa işçi, herhangi bir süreye uymak zorunda olmaksızın sözleşmeyi hemen feshedebilecektir. Benzer bir düzenlemeye, 4857 sayılı İş Kanununun "işverenin ödeme aczine düşmesi" kenar başlıklı 33 üncü maddesinde de yer verilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 337a maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 436- 818 sayılı Borçlar Kanununun 345 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 436 ncı maddesinde, haklı sebeple feshin sonuçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 345 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "b. Tazminat" şeklindeki ibare, Tasarıda, "2. Sonuçları / a. Haklı sebeple fesihte" şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin düzenlenmesinde kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 337b maddesi göz önünde tutulmuştur.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 437- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "b. Haklı sebebe dayanmayan fesihte" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 437 nci maddesinde, haklı sebebe dayanmayan feshin sonuçları düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, işverenin haklı sebep olmaksızın hizmet sözleşmesini derhâl feshetmesi durumunda işçinin, belirsiz süreli sözleşmelerde fesih bildirim süresine ve belirli süreli sözleşmelerde ise, sözleşme süresine uyulmaması nedeniyle, bu sürelerle uyulsaydı kazanabileceği miktarı tazminat olarak isteyebileceği belirtilmektedir. Bu tazminat ile, hizmet sözleşmesinin işveren tarafından haklı bir sebep olmaksızın, taraflarca kararlaştırılan sürenin sona ermesinden önce feshedilmesi yüzünden işçinin uğradığı olumlu (müspet) zararların giderilmesi amaçlanmıştır. Böylece, işveren, haklı bir sebep olmadığı hâlde, hizmet sözleşmesini sona erdirecek olursa, fıkroda öngörülen tazminat yaptırımıyla karşı karşıya kalacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasında, birinci fıkrada hükmedilecek tazminatlarla ilgili olarak bir denkleştirme (mahsup) kuralına yer verilmektedir. Buna göre, işçinin hizmet sözleşmesinin sona ermesi yüzünden tasarruf ettiği miktar ile başka bir işten elde ettiği veya bilerek elde etmekten kaçındığı gelir, işçinin her iki sözleşme türünden birinde isteyebileceği tazminattan indirilecektir.

Maddenin son fıkrasında ise, birinci fıkrada öngörülen tazminattan ayrı olarak, işçinin altı aylık ücretinden fazla olmamak üzere işverenden tazminat isteyebileceği öngörülmektedir. Bu tazminatın miktarı, hâkim tarafından, somut olayın bütün durum ve koşulları (tarafların sosyal ve ekonomik durumları, sözleşmenin devam süresi, fesih için ileri sürülen sebep) göz önünde tutularak serbestçe belirlenecektir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 337c maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 438- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "c. İşçinin haksız olarak işe başlamaması veya işi bırakması" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 438 inci maddesinde, işçinin haksız olarak işe başlamamasından veya işi bırakmasından doğan sorumluluğu düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, işçinin haklı sebep olmaksızın işe başlamaması veya aniden

işi bırakması durumunda işverenin, işçinin aylık ücretinin dörtte birine eşit bir tazminatı ve ayrıca uğradığı ek zararların giderilmesini de isteme hakkına sahip olacağı belirtilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, işverenin zarara uğramaması veya uğradığı zararın işçinin aylık ücretinin dörtte birinden az olması durumunda, hâkime tazminatı indirme yetkisi verilmektedir.

Maddenin son fıkrasında ise, işverenin işçiden tazminat isteyebilmesi için otuz gün içinde dava ya da takip yoluna başvurması zorunluluğu öngörülmüştür. Hak düşürücü nitelikte olan bu süre, işçinin işe başlaması gereken gün ya da işi bıraktığı gün işlemeye başlayacaktır. Ancak işveren, işçiye karşı olan bu tazminat alacağını takas yoluyla da kullanabilecektir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 337d maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 439- 818 sayılı Borçlar Kanununun 347 nci maddesinin birinci fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 439 uncu maddesinde, işçinin ölümüyle sözleşmenin sona ermesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 347 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "V. Ölüm" şeklindeki ibare, Tasarıda, "V. İşçinin veya işverenin ölümü / 1. İşçinin ölümü" şekline dönüştürülmüştür.

Maddede, sözleşmenin, işçinin ölümüyle kendiliğinden sona ereceği; bu durumda işverenin, işçinin sağ kalan eşine ve ergin olmayan çocuklarına, yoksa bakmakla yükümlü olduğu kişilere, ölüm gününden başlayarak bir aylık; hizmet ilişkisi beş yıldan uzun bir süre devam etmişse iki aylık ücret tutarında bir ödeme yapmakla yükümlü olduğu belirtilmektedir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 338 inci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 440- 818 sayılı Borçlar Kanununun 347 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarını karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 440 ıncı maddesinde, işverenin ölümünün hizmet sözleşmesine etkisi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 347 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "V. Ölüm" şeklindeki ibare, Tasarıda, "2. İşverenin ölümü" şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin birinci fıkrasında, işverenin ölümünün kural olarak hizmet sözleşmesini sona erdirmeyeceği, ölen işverenin yerini mirasçılarının alacağı; ancak mirasçılar ile işçi arasındaki hizmet ilişkisine, hizmet ilişkisinin devrine ilişkin hükümlerin kıyas yoluyla uygulanacağı belirtilmektedir. Bilindiği gibi iş yerinin tamamının veya bir bölümünün devri ile gerçekleşen hizmet ilişkisinin devrine ilişkin düzenlemeye, Tasarının 427 nci maddesinde yer verilmiştir. Bu düzenlemenin hükümleri, işverenin mirasçıları ile işçi arasındaki hizmet ilişkisine kıyas yoluyla uygulanacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasına göre, hizmet sözleşmesinde işverenin kişiliği ağırlıklı olarak önem taşıyorsa, onun ölümüyle sözleşme kendiliğinden sona erer; ancak işçi, işverenin mirasçılardan, sözleşmenin süresinden önce sona ermesi yüzünden uğradığı zarar için, hakkaniyete uygun bir tazminat isteyebilir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 338a maddesi göz önünde tutulmuştur.

Metninde yapılan arılaştırma ve düzeltme dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 441- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "VI. Sözleşmenin sona ermesinin sonuçları / 1. Borçların muaccel olması" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 441 inci maddesinde, sona eren hizmet sözleşmesinden doğmuş borçların muaccel olması düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında hizmet sözleşmesinin sona ermesinin, o sözleşmeden doğan bütün borçları muaccel hâle getireceği belirtilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, özellik arzeden hizmet sözleşmelerinin sona ermesi nedeniyle sözleşmeden doğan borçların muacceliyet ânının yazılı bir anlaşmayla uzatılabileceği kabul edilmiştir. Buna göre, işçinin aracılığı suretiyle kurulan hukukî ilişkilerde üçüncü kişinin üstlendiği borç, hizmet sözleşmesinin sona ermesinden sonra tamamen veya kısmen ifa edilecekse,

muacceliyet ânı altı aya; dönemsel edimler içeren ilişkilerde bir yıla; sigorta sözleşmeleri veya ifası altı aydan daha uzun bir süreye yayılmış olan işlerde ise, iki yıla kadar ertelenebilecektir. Bu fıkra uyarınca, işçinin aracılığıyla kurulan hukukî ilişkilerde hizmet sözleşmesinin sona ermesinden sonra gerçekleştirilen ifa nedeniyle işçinin hak edeceği ücret alacağıının muacceliyet ânı, yazılı anlaşmayla en çok iki yıl süreyle ertelenebilecek, böylece söz konusu alacağın, Tasarının 148 inci maddesi karşısında zamanaşımına uğraması önlenerek, işçi korunmuş olacaktır.

Maddenin son fıkrasına, Tasarının 405 inci maddesinin üçüncü fıkrasındaki düzenleme ay-
nen alınmıştır. Böylece asıl ücrete ek olarak üretilenden pay verilmesinin öngörüldüğü durum-
larda, ürün payının belirlendiği anda, cirodan veya kârdan pay verilmesinin kararlaştırıldığı du-
rumlarda ise, payın hesap dönemini izleyen en geç üç ay içinde belirlenerek muaccel olacağı
kabul edilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 339 uncu maddesi göz
önünde tutulmuştur.

MADDE 442- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "2. Geri verme yükümlülü-
ğü" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 442 nci maddesinde, sözleşmenin sona ermesinin sonuçla-
rından biri olan geri verme yükümlülüğü düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, sözleşmenin sona ermesi durumunda, taraflardan her birinin,
diğerinden veya üçüncü bir kişiden diğerinin hesabına, hizmetle ilişkili olarak almış olduğu şey-
leri geri vermekle yükümlü olduğu belirtilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, işçinin, motorlu taşıtları ve trafik izin belgelerini, alacaklarını
aşan miktardaki ücret ve masraf avanslarını işverene geri vermekle yükümlü olduğu ifade
edilmiştir.

Maddenin son fıkrasında ise, tarafların hapis haklarının saklı olduğu açıklanmıştır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 339a maddesi göz önün-
de tutulmuştur.

MADDE 443- 818 sayılı Borçlar Kanununun 348 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 443 üncü maddesinde, rekabet yasağının koşulları düzen-
lenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 348 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "E. Reka-
bet memnuiyeti / I. Cevazı" şeklindeki ibareler, Tasarıda, "VII. Rekabet yasağı / 1. Koşulları"
şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin birinci fıkrasında, fiil ehliyetine sahip olan işçinin, işverene karşı, sözleşmenin
sona ermesinden sonra herhangi bir yolla onunla rekabet etmemeyi, özellikle kendi hesabına
rakip bir işletme açmamayı, başka bir rakip işletmede çalışmamayı veya bunların dışında rakip
işletmeyle başka türden bir menfaat ilişkisine girişmemeyi yazılı olarak üstlenebileceği belirtil-
miştir.

Maddenin ikinci fıkrasına göre, rekabet yasağına ilişkin üstlenme, hizmet ilişkisi işçiye
müşteri çevresi veya üretim sırları ya da işverenin yaptığı işler hakkında bilgi edinme olanağı
sağladığı ve aynı zamanda bu bilgilerin kullanılması, işverenin önemli bir zararına sebep olacak
bir nitelik taşıdığı takdirde geçerli sayılmıştır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 340 inci maddesi göz
önünde tutulmuştur.

MADDE 444- 818 sayılı Borçlar Kanununun 349 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 444 üncü maddesinde, rekabet yasağının sınırlandırılması
düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 349 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Hudud-
du" şeklindeki ibare, Tasarıda, "2. Sınırlandırılması" şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin birinci fıkrasında, rekabet yasağının, işçinin ekonomik geleceğini hakkaniyete
aykırı olarak tehlikeye düşürecek biçimde yer, zaman ve işlerin türü bakımından uygun olma-
yan sınırlamalar içermeyeceği ve süresinin, 818 sayılı Borçlar Kanununun 349 uncu madde-
sinden farklı olarak, özel durum ve koşullar dışında iki yılı aşamayacağı belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, hâkime, aşırı nitelikteki rekabet yasağının kapsamını veya sü-
resini sınırlama yetkisi verilmiştir. Buna göre hâkim, kendisine tanınan yetkiyi, bütün durum ve
koşulları serbestçe değerlendirmek ve işverenin üstlenmiş olabileceği karşı edimi de hakkaniye-

te uygun biçimde göz önünde tutmak suretiyle kullanabilecektir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 340a maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 445- 818 sayılı Borçlar Kanununun 351 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 445 inci maddesinde, rekabet yasağına aykırı davranışların sonuçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 351 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. Muhafeletin hükümleri" şeklindeki ibare, Tasarıda, "3. Aykırı davranışların sonuçları" şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin birinci fıkrasında, rekabet yasağına aykırı davranan işçinin, bunun sonucu olarak işverenin uğradığı bütün zararları gidermekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, yasağa aykırı davranışın bir ceza koşuluna bağlanması ve sözleşmede aksine bir hükmün bulunmaması durumunda, işçinin kararlaştırılan miktarı ödeyerek, rekabet yasağına ilişkin borcundan kurtulabileceği; ancak, işçinin bu miktarı aşan zararı giderme yükümlülüğünün varlığını sürdüreceği ifade edilmiştir.

Maddenin son fıkrasında ise, işverenin, ceza koşulu ve doğabilecek ek zararlarının ödemesi dışında, sözleşmede yazılı olarak açıkça saklı tutması koşuluyla, kendisinin ihlâl veya tehdit edilen menfaatlerinin önemi ile işçinin davranışının haklı göstermesi durumunda, yasağa aykırı davranışa son verilmesini de isteyebileceği öngörülmüştür. Buna göre, işverenin, rekabet yasağına aykırı davranışa son verilmesini isteyebilmesi için, belirtilen koşulların birlikte gerçekleşmesi gerekir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 340b maddesi göz önünde tutulmuştur.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 446- 818 sayılı Borçlar Kanununun 352 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 446 ncı maddesinde, rekabet yasağının sona ermesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 352 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "V. Memnuiyetin nihayeti" şeklindeki ibare, Tasarıda, "4. Sona ermesi" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 447- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "H. Makbuz hükmünde sayılmama" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 447 nci maddesinde, işçinin hizmet sözleşmesinden doğan alacaklarını tahsil ettiğine ilişkin olarak işverene verdiği yazılı belgenin hangi durumda makbuz hükmünde sayılmayacağı düzenlenmektedir.

Maddeye göre, böyle bir belgede işçinin işverenden tahsil ettiği alacakların türü ve miktarı açıkça belirtilmemişse, makbuz hükmünde sayılmayacaktır.

İKİNCİ AYIRIM

Pazarlamacılık Sözleşmesi

Tasarının 447 nci maddesiyle başlayan İkinci Ayırımında, "Pazarlamacılık Sözleşmesi" düzenlenmiştir. 818 sayılı Borçlar Kanununda bu sözleşmeye yer verilmemekle birlikte, uygulamada sıkça karşılaşılan ve kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 347 ilâ 350a maddelerinde düzenlenen bu sözleşmenin, hizmet sözleşmesinin özel bir türü olarak Tasarıda düzenlenmesi yararlı görülmüştür.

MADDE 448- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "A. Tanımı ve kurulması / I. Tanımı" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 448 inci maddesinde, pazarlamacılık sözleşmesi tanımlanmaktadır.

Maddede yapılan tanıma göre: "Pazarlamacılık sözleşmesi, pazarlamacının sürekli olarak, bir ticarî işletme sahibi işveren hesabına ve işletmesinin dışında her türlü işlemin yapılmasına aracılık etmeyi veya yazılı anlaşma varsa, bu anlaşmada belirtilen işlemleri yapmayı, işletme sahibi işverenin de buna karşılık ücret ödemeyi üstlendiği sözleşmedir."

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 347 nci maddesi göz önünde tutulmuştur. Ancak, kaynak İsviçre Borçlar Kanunundaki düzenlemeden farklı olarak, Tasarının 448 inci maddesindeki tanımda, pazarlamacının her türlü işlemi yapabilmesi, yazılı anlaşmanın varlığına bağlanmıştır. Böylece madde, pazarlamacının yetkileri konusunda, kaynak Kanunun 348b maddesi ile aynı madde göz önünde tutularak Tasarının 452 nci maddesinde yapılan düzenlemeyle uyumlu hâle getirilmiştir.

MADDE 449- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "II. Kurulması" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 449 uncu maddesinde, pazarlamacılık sözleşmesinin kurulması düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, pazarlamacılık sözleşmesinin içeriği belirtilmektedir. Buna göre, sözleşmede, süresine, sona ermesine, pazarlamacının yetkilerine, ücret ve masrafların nasıl ödeneceğine, taraflardan birinin yerleşim yerinin yabancı ülkede olması durumunda uygulanacak hukuka ve yetkili mahkemeye ilişkin hususlara yer verilmesi gerekir. Ancak, maddenin ikinci fıkrasından da anlaşılacağı gibi, sözleşmede bu hususların yer almaması, sözleşmenin geçersizliği sonucunu doğurmayacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, birinci fıkrada belirtilen hususların sözleşme metninde yer almaması durumunda kanun hükümlerinin ve alışılmış hizmet koşullarının uygulanacağı öngörülmektedir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 347a maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 450- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "II. Pazarlamacının yükümlülük ve yetkileri / 1. Yükümlülükleri" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 450 nci maddesinde, pazarlamacının yükümlülükleri düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, pazarlamacının, haklı bir sebebin, talimata uymamasını zorunlu kılmadıkça, kendisine verilen talimata uygun olarak müşterileri ziyaret etmekle yükümlü olduğu; işverenin yazılı izni yoksa, kendisi veya üçüncü kişiler hesabına işlem yapamayacağı ve aracılık edemeyeceği belirtilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, pazarlamacının, işlem yapmaya yetkili olması durumunda, talimatta öngörülen fiyatlara ve diğer işlem koşullarına uymak zorunda olduğu; işverenin rızası olmadıkça, bunlarda değişiklik yapamayacağı ifade edilmiştir.

Maddenin son fıkrasında ise, pazarlamacının, pazarlama faaliyetleri ile ilgili olarak düzenli biçimde ayrıntılı bilgi vermek, aldığı siparişleri işverene derhâl ulaştırmak ve müşteri çevresini ilgilendiren önemli olayları bildirmekle yükümlü olduğu kabul edilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 348 inci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 451- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "2. Garanti" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 451 inci maddesinde, pazarlamacının işletme sahibi işverene verebileceği garantinin geçerliliği ve sınırları düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, pazarlamacının, müşterilerin ödememelerinden veya diğer yükümlülüklerini ifa etmemelerinden sorumlu olacağına ya da alacağın tahsili için yapılacak masrafları tamamen veya kısmen karşılayacağına ilişkin anlaşmaların kesin olarak hükümsüz olduğu belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, pazarlamacının, kendi müşteri çevresiyle işlem yapması durumunda, müşterilerin borçlarını ifa etmemesi nedeniyle işverenin her bir işlemde uğrayacağı zararın dörtte birini geçmemek üzere karşılamayı, uygun bir ek komisyon kararlaştırılması koşuluyla yazılı olarak üstlenebileceği kabul edilmiştir.

Maddenin son fıkrasına göre, sigorta sözleşmelerinde aracılık yapan pazarlamacılar, bir primin tamamının veya bir kısmının ödenmemesi ve bunun tahsili için dava açılması veya cebri icra yollarından birine başvurulması durumunda, alacağın tahsili için yapılacak masrafların en çok yarısını karşılayacaklarını yazılı olarak üstlenebilir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 348a maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 452- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "3. Yetkileri" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 452 nci maddesinde, pazarlamacının yetkileri düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, aksine yazılı anlaşma olmadıkça pazarlamacının, sadece işlemlere aracılık etmeye yetkili olduğu belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, pazarlamacının işlem yapmaya yetkili kılınması durumunda yetkisinin, bu işlerin icrası için gereken bütün olağan hukukî işlem ve fiilleri kapsayacağı; ticarî işletme sahibi işveren tarafından özel yetki verilmedikçe müşterilerden tahsilât yapamayacağı ve ödeme günlerini değiştiremeyeceği kabul edilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 348b maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 453- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "III. İşverenin özel yükümlülükleri / 1. Faaliyet alanı" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 453 üncü maddesinde, işverenin özel yükümlülüklerinden biri olan faaliyet alanına ilişkin yükümlülüğü düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, ticarî işletme sahibi işverenin, kural olarak başkalarına aynı alan veya çevrede faaliyette bulunma yetkisi veremeyeceği belirtilmiştir. Aynı fıkraya göre, ticarî işletme sahibi işveren, pazarlamacıya belirli bir pazarlama alanında veya belirli bir müşteri çevresinde faaliyette bulunma yetkisi vermiş ve aksine yazılı bir anlaşma da yapmamışsa, sadece kendisi üçüncü kişilerle işlem yapabilecektir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, sözleşmenin pazarlama alanı veya müşteri çevresine ilişkin hükmünün değiştirilmesini gerektiren bir sebep varsa işverenin, sözleşmede fesih süresi öngörülmuş olsa bile, bu hükmü fesih süresine uymaksızın tek tarafı olarak değiştirebileceği; ancak, bu durumda pazarlamacının tazminat ve hizmet sözleşmesini haklı sebeple sona erdirmeye hakkının saklı olduğu belirtilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 349 uncu maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 454- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "2. Ücret / a. Genel olarak" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 454 üncü maddesinde, ticarî işletme sahibi işverenin özel yükümlülüklerinden birini oluşturan ücret yükümlülüğü düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, işverenin, pazarlamacıya sadece belirli bir miktardan veya bu miktarla birlikte komisyondan oluşan bir ücret ödemekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, ücretin tamamının veya önemli kısmının komisyondan oluşacağına ilişkin yazılı anlaşmanın, kararlaştırılan komisyonun, pazarlamacının faaliyetinin uygun karşılığını oluşturması koşuluyla geçerli olduğu kabul edilmiştir.

Maddenin son fıkrasında ise, deneme süresi için ödenecek ücretin, serbestçe kararlaştırılabileceği, ancak deneme süresinin iki ayı geçemeyeceği öngörülmüştür.

Maddenin düzenlenmesinde kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 349a maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 455- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "b. Komisyon" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 455 inci maddesinde, işverenin komisyon ödeme yükümlülüğü düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, pazarlamacının, belirli bir pazarlama alanı veya belirli bir müşteri çevresinde faaliyette bulunma yetkisi sadece kendisine verilmesi durumunda, kendisinin veya işverenin bu alan veya çevrede yaptığı bütün işlerde kararlaştırılmış ya da alışılmış olan komisyonun ödenmesini isteyebileceği belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, belirli bir pazarlama alanı veya belirli müşteri çevresinde faaliyette bulunma yetkisi pazarlamacıyla birlikte başkalarına da verilmişse pazarlamacıya, sadece kendisinin aracılık ettiği veya bizzat yaptığı işler için komisyon ödeneceği kabul edilmiştir.

Maddenin son fıkrasında ise, komisyonun muaccel olması anında, yapılan işin değeri he-

nüz kesin olarak belirlenemiyorsa komisyonun, önce alışılmış olan en az değeri üzerinden, geri kalanının ise, en geç işin yerine getirilmesinde ödeneceği kabul edilmiştir. Fıkroyı karşılayan kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 349b maddesinin üçüncü fıkrasında pazarlamacı tarafından yapılan işin değerinin henüz kesin olarak belirlenememesi durumunda ödenecek komisyonun belirlenmesinde, bu işin ticarî işletme sahibi işveren tarafından takdir edilen en az değerinin göz önünde tutulması kabul edildiği hâlde, Tasarıda "alışılmış olan en az değeri" ifadesi kullanılarak bu değerlendirme objektif bir ölçüye bağlanmıştır.

Maddenin düzenlenmesinde kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 349b maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 456- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "c. Pazarlama faaliyetinin engellenmesi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 456 ncı maddesinde, pazarlama faaliyetinin engellenmesi hâlinde pazarlamacının ücreti düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, pazarlamacının pazarlama işlerini yürütmesinin, kendi kusuru olmaksızın imkânsız hâlde gelmesi ve sözleşme veya kanun gereği bu hâlde bile kendisine ücret ödenmesinin gerekmesi durumunda ücret, sabit ücrete ve komisyonun kaybı nedeniyle ödenebilecek uygun tazminata göre belirlenir. Aynı fıkraya göre, komisyonun, ücretin beşte birinden az olması durumunda, komisyon kaybı nedeniyle tazminat ödenmeyeceği yazılı olarak kararlaştırılabilir.

Maddenin ikinci fıkrasında, pazarlamacının, pazarlama işlerini kendi kusuru olmaksızın yürütme olanağı bulamadığı hâlde ücretinin tamamını almışsa, ticarî işletme sahibi işverenin istemi üzerine, kendisinin yapabileceği ve kendisinden beklenebilecek işleri onun işletmesinde yapmakla yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 349c maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 457- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "3. Harcamalar" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 457 inci maddesinde, pazarlamacının harcamalarından ticarî işletme sahibi işverenlerin sorumlulukları düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, pazarlamacının aynı zamanda birden fazla işveren hesabına faaliyette bulunması durumunda, aksi yazılı şekilde kararlaştırılmadıkça, her işverenin pazarlamacının, faaliyeti çerçevesinde yaptığı harcamalara eşit olarak katılmakla yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, harcamaların tamamen veya kısmen sabit ücrete veya komisyona dahil edilmesine ilişkin anlaşmalar, kesin hükümsüzlük yaptırımına bağlanmıştır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 349d maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 458- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "4. Hapis hakkı" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 458 inci maddesinde, pazarlamacının hapis hakkı düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, pazarlamacılık ilişkisinden doğan muaccel alacaklar ile işverenin ödeme güçsüzlüğüne düşmesi durumunda henüz muaccel olmayan alacakların güvence altına alınması için pazarlamacının, taşınır, kıymetli evrak ve tahsil yetkisine dayanarak müşterilerden almış olduğu paralar üzerinde hapis hakkına sahip olduğu belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, pazarlamacının, araca ve taşımaya ilişkin belgeleri, fiyat tarifelerini, müşterilerle ilgili kayıtlar ile diğer belgeleri alıkoyamayacağı ifade edilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 349e maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 459- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "IV. Sona ermesi / 1. Özel fesih süresi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 459 uncu maddesinde, işverene ve pazarlamacıya tanınan özel fesih süresi düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, işverenin pazarlamacılık sözleşmesini şu üç koşulun birlikte gerçekleşmesi durumunda yeni mevsim sırasında iki aylık fesih süresine uyarak feshedebileceği

kabul edilmiştir:

1. Komisyonun, sabit ücretin en az beşte birini oluşturması,
2. Komisyonun önemli mevsimlik dalgalanmalardan etkilenmesi,
3. Pazarlamacının bir önceki mevsimin sona ermesinden beri işverenle çalışmaya devam etmesi.

Maddenin ikinci fıkrasına göre ise, birinci fıkrada belirtilen birinci ve ikinci koşullara ek olarak, şu koşulların gerçekleşmesi durumunda pazarlamacı da, bir sonraki mevsimin başlama-sına kadar olan dönemde, iki aylık fesih süresine uyarak sözleşmeyi feshedebilir:

1. İşverenin, pazarlamacıyı bir önceki mevsim sonuna kadar çalıştırmış olması,
2. İşverenin pazarlamacıyı bundan sonra da çalıştırmaya devam etmesi.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 350 nci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 460- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "2. Özel sonuçlar" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 460 ıncı maddesinde, pazarlamacılık sözleşmesinin sona ermesinin özel sonuçları düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, sözleşmenin sona ermesi hâlinde, pazarlamacının bizzat yaptığı veya yapılmasına aracılık ettiği bütün işlemler ile kabul ve yerine getirme zamanına bakılmaksızın, sözleşmenin sona ermesine kadar işverene iletilen bütün siparişler için komisyon ödeneceği belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, sözleşmenin sona ermesi hâlinde pazarlamacının, pazarlamacılık faaliyetinde bulunması için kendisine verilen örnek ve modelleri, fiyat tarifelerini, müşterilerle ilgili kayıtları ve diğer belgeleri işverene geri vermekle yükümlü olduğu belirtilmekle birlikte, pazarlamacının hapis hakkı saklı tutulmuştur.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 350a maddesi göz önünde tutulmuştur.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

Evde Hizmet Sözleşmesi

Tasarının 460 ıncı maddesiyle başlayan Üçüncü Ayırımında, "Evde Hizmet Sözleşmesi" düzenlenmiştir. 818 sayılı Borçlar Kanununda bu sözleşmeye yer verilmemekle birlikte, uygulamada sıkça karşılaşılan ve kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 351 ilâ 355 inci maddelerinde düzenlenen bu sözleşmenin, hizmet sözleşmesinin özel bir türü olarak Tasarıda düzenlenmesi yararlı görülmüştür.

MADDE 461- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "A.Tanımı ve çalışma koşulları / I. Tanımı" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 461 inci maddesinde, evde hizmet sözleşmesi tanımlanmaktadır. Buna göre: "Evde hizmet sözleşmesi, işverenin verdiği işi, işçinin kendi evinde veya belirleyeceği başka bir yerde, bizzat veya aile bireyleriyle birlikte bir ücret karşılığında görmeyi üstlendiği sözleşmedir."

Maddeye göre, evde hizmet sözleşmesinde işçi, meselâ bir mağazaya, kendi evinde bizzat veya aile bireyleriyle birlikte çeyiz, yatak örtüleri, giysiler dikip vermeyi, kendisine teslim edilen ürünleri paketlemeyi üstlenebilir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 351 inci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 462- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "2. Çalışma koşullarının bildirilmesi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 462 nci maddesinde, evde hizmet sözleşmelerinde çalışma koşullarının işçiye bildirilmesi düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasına göre, işveren, işçiye yeni bir iş verdiği sırada, genel çalışma koşulları dışında kalan ve o işe özgü özellikleri bildirecektir. Ayrıca, işveren gerekiyorsa şu hususları da işçiye yazılı olarak bildirmekle yükümlüdür:

1. İşçi tarafından sağlanacak malzeme,
2. Bu malzemenin sağlanması için kendisine yapılacak ödeme miktarı,

3. İş için ödeyeceği ücret.

Maddenin ikinci fıkrasında, işverenin malzeme bedeli ve iş ücretini yazıyla bildirmediği durumlarda, ödenecek bedel ve ücretin bu işlerde uygulanan alışılmış bedel ve ücret olacağı kabul edilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 351a maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 463- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "II. İşçinin özel borçları / 1. İşin yapılması" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 463 üncü maddesinde, işçinin işin yapılmasına ilişkin özel borçları düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, işçinin işe zamanında başlamak, işi kararlaştırılan zamanda bitirmek ve çalışmasının sonucunu işverene teslim etmekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, yapılan işin işçinin kusuru yüzünden ayıplı olarak görülmesi durumunda, işçinin giderilmesi mümkün olan ayıpları, masrafı kendisine ait olmak üzere gidermekle yükümlü olduğu kabul edilmiştir. İşçinin kusuruyla işin ayıplı olmasına, işçinin sözleşmeyle üstlendiği malzeme sağlama borcu çerçevesinde kalitesiz veya bozuk malzeme kullanması, işveren tarafından kendisine teslim edilen malzemeyi özensiz kullanması gibi durumlar örnek olarak gösterilebilir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 352 nci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 464- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "2. Malzeme ve iş araçları" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 464 üncü maddesinde, işçinin malzeme ve iş araçları konusundaki borçları düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, malzeme ve iş araçlarının işveren tarafından sağlanması durumunda, işçinin bunları gereken özeni göstererek kullanmak, bundan dolayı hesap vermek, ayrıca kalan malzeme ile iş araçlarını da işverene teslim etmekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, işçinin, işi gördüğü sırada, kendisine teslim edilen malzemenin veya iş araçlarının bozuk olduğunu belirlemesi durumunda, bunu hemen işverene bildirmek ve işe devam etmeden önce, onun talimatını beklemekle yükümlü olduğu ifade edilmiştir.

Maddenin son fıkrasında ise, işçinin kendisine teslim edilen malzeme veya iş araçlarını kendi kusuruyla kullanılmaz hâle getirmesinin, onun işverene karşı bunların kullanılmaz hâle geldiği gündeki rayiç bedeliyle sınırlı bir sorumluluğuna sebep olacağı kabul edilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 352a maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 465- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "III. İşverenin özel borçları / 1. Ürünün kabulü" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 465 inci maddesinde, işverenin ürünü kabul borcu düzenlenmektedir.

Maddede, işverenin, işçinin üreterek teslim ettiği ürünü inceleme; varsa bulunduğu ayıpları teslimden başlayarak bir hafta içinde işçiye bildirme yükü altında olduğu belirtilmiştir. Aynı maddeye göre işveren, bu bildirimi süresinde yapmazsa, ürünü mevcut durumuyla kabul etmiş sayılır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 353 üncü maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 466- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "2. Ücret / a. Ödenmesi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 466 ncı maddesinde, işverenin özel borçlarından birini oluşturan ücretin ödenmesi düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, yapılan işin ücretinin, ödenme zamanı (muacceliyet ânı) şöylece belirtilmiştir:

1. İşçi, işveren tarafından aralıksız olarak çalıştırılıyorsa, onbeş günde bir ya da işçinin rızasıyla ayda bir,

2. İşçi, işveren tarafından aralıklı olarak çalıştırılıyorsa, ürünün her tesliminde.

Maddenin ikinci fıkrasına göre ise, her ücret ödemesinde işveren tarafından işçiye, bir hesap özeti verilecek ve bunda, varsa kesintilerin miktarı ile sebebi gösterilecektir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 353a maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 467- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "b. Çalışmanın engellenmesi durumunda" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 467 nci maddesinde, işçinin çalışmasının engellenmesi durumunda, işverenin ücret ödeme borcu düzenlenmektedir.

Maddenin birinci cümlesine göre, işçiyi aralıksız biçimde çalıştıran işveren, şu iki durumda, ona ücretini ödemekle yükümlüdür:

1. İşverenin, işçi tarafından sözleşmeye uygun olarak kendisine sunulan ürünü kabulden kaçınması. Burada, Tasarının 412 nci maddesinin birinci cümlesindeki, işverenin alacaklının temerrüdüne ilişkin düzenlemenin, evde hizmet sözleşmesi bakımından özel bir uygulaması söz konusudur.

2. İşçinin kişiliğinden kaynaklanan sebeplerle ve kusuru olmaksızın çalışmasının engellenmesi. Meselâ, işçinin kusuru olmaksızın tutuklanmasında veya hastalanmasında olduğu gibi. Tasarının, genel hizmet sözleşmesine ilişkin 392 nci maddesinin birinci cümlesinde, işverenin kusuruyla, işçinin işgörmeye edimini yerine getirmesinin engellemesi söz konusu olduğu hâlde, evde hizmet sözleşmesine ilişkin 467 nci maddesinde ise, işverenin kusurundan değil, işçinin kişiliğinden kaynaklanan ve kendi kusuru olmaksızın çalışmasının engellenmesi söz konusudur.

Maddenin ikinci cümlesine göre, yukarıda belirtilenler dışında kalan diğer durumlarda, işçi çalışmazsa, işveren ona ücret ödemekle yükümlü olmayacaktır. Başka bir ifadeyle, işverenin ücret ödeme yükümlülüğü, maddenin birinci cümlesinde sayılan iki durumla sınırlıdır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 353b maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 468- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "IV. Sona ermesi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 468 inci maddesinde, evde hizmet sözleşmesinin sona ermesi düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, işçiye deneme amacıyla bir iş verilmesi durumunda, aksi kararlaştırılmadıkça, sözleşmenin deneme için kurulmuş sayılacağı belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, işçi, işveren tarafından aralıksız olarak çalıştırılıyorsa, aksi kararlaştırılmadıkça, sözleşmenin belirsiz süreyle yapılmış sayılacağı; diğer durumlarda ise, sözleşmenin belirli süreyle yapıldığı kabul edilmiştir. Böylece, maddenin ikinci maddesinde, işçinin işveren tarafından aralıksız olarak çalıştırılıp çalıştırılmamasına göre, bir âdi karine olarak, sözleşmenin belirsiz süreyle ve belirli süreyle yapıldığı durumlara yer verilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 354 üncü maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 469- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "B. Genel hükümlerin uygulanması" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 469 uncu maddesinde, yine Tasarının 448 ilâ 460 inci uncu maddelerini kapsayan pazarlamacılık sözleşmesinde ve 461 ilâ 468 inci maddelerini kapsayan evde hizmet sözleşmesinde hüküm bulunmayan hâllerde uygulanacak hükümler düzenlenmektedir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 355 inci maddesi göz önünde tutulmuştur.

YEDİNCİ BÖLÜM

Eser Sözleşmesi

818 sayılı Borçlar Kanununda On Birinci Bap / İstisna akdi" şeklindeki üst başlık, Tasarıda "Yedinci Bölüm / Eser Sözleşmesi" şeklinde değiştirilmiştir. 818 sayılı Borçlar Kanununun On Birinci Bâbının üst başlığında kullanılan "İstisna akdi" şeklindeki ibare ile 355 – 371 inci maddelerinde kullanılan "müteahhit" şeklindeki terimler yerine, Tasarıda, öğreti ve uygulamada yaygınlık kazanmış olan "Eser sözleşmesi" ve "yüklenici" şeklindeki terimlerin kullanılması tercih edilmiştir.

MADDE 470- 818 sayılı Borçlar Kanununun 355 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 470 inci maddesinde, eser sözleşmesi tanımlanmaktadır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 355 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Tarifi" şeklindeki ibare, Tasarıda "A. Tanımı" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddede yapılan tanıma göre: "Eser sözleşmesi, yüklenicinin bir eser meydana getirmeyi, iş sahibinin de bunun karşılığında bir bedel ödemeyi üstlendiği sözleşmedir." Bu tanımla, 818 sayılı Borçlar Kanununun 355 inci maddesindeki tanımda kullanılan "semen mukabilinde" ve "bir şey imalini" şeklindeki hatalı ibareler düzeltilmiş olmaktadır. Gerçekten, "semen" teriminin, satış bedelini ifade etmek için kullanılması yerinde olmakla birlikte, yükleniciye ödenecek karşılığın, "bedel" terimiyle ifade edilmesi gerekir. "Bir şey imali" şeklindeki ibare yerine, "bir eser meydana getirme"den söz edilmesi yerinde olur. Çünkü, burada "şey" ile "eser" kastedilmekte, ayrıca "imal" sözcüğü yerine, mevcut bir eser üzerinde yapılacak değişikliklerin de eser sözleşmesinin konusunu oluşturabilmesi sebebiyle, "meydana getirme" sözcüklerinin kullanılması daha uygun düşmektedir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 471- 818 sayılı Borçlar Kanununun 356 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının dört fıkradan oluşan 471 inci maddesinde, genel olarak yüklenicinin borçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 356 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Akdin Hükümleri / I. Müteahhidin borçları / 1. Umumiyet itibarıyla" şeklindeki ibareler, Tasarıda "B. Hükümleri / I. Yüklenicinin borçları / 1. Genel olarak" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 356 ncı maddesinin birinci fıkrasından farklı olarak, yüklenicinin sorumluluğunun belirlenmesinde, hizmet sözleşmesine ilişkin hükümlere yollama yapılması yerine, yüklenicinin, üstlendiği edimleri iş sahibinin haklı menfaatlerini gözeterek, sadakat ve özenle ifa etmek zorunda olduğu belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 356 ncı maddesinden farklı olarak, yükleniciden beklenen özen ölçüsüne yer verilmiştir. Buna göre, yüklenicinin özen borcundan doğan sorumluluğunun belirlenmesinde, benzer alandaki işleri üstlenen basiretli bir yüklenicinin göstermesi gereken meslekî ve teknik kurallara uygun davranışının esas alınacağı kabul edilmiştir. Böylece, yükleniciden beklenecek özenin belirlenmesinde, objektif bir ölçütün göz önünde tutulması benimsenmiştir.

Maddenin son fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 356 ncı maddesinin son fıkrasında kullanılan "imal olunacak şeyin icrası için" şeklindeki ibare, Tasarının 471 inci maddesinin gerekçesinde belirtilen sebeplerle, "eserin meydana getirilmesi için" şeklinde düzeltilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 364 üncü maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 472- 818 sayılı Borçlar Kanununun 357 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 472 nci maddesinde, yüklenicinin malzeme bakımından borçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 357 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Malzeme itibarıyla" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Malzeme bakımından" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 357 nci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "...malzemenin iyi cinsten olmamasından dolayı iş sahibine karşı mesul ve bu hususta bayi gibi mütekeffildir." şeklindeki ibare, Tasarıda "...bu malzemenin ayıplı olması yüzünden iş sahibine karşı, satıcı gibi sorumludur." şekline dönüştürülmüştür. Böylece yüklenicinin, kendisi tarafından sağlanan malzeme bakımından, zapttan sorumluluğunun değil, ayıptan sorumluluğunun söz konusu olduğu, fıkrada duraksamaya yer bırakmayacak biçimde belirtilmiştir. Gerçekten, genellikle ayıplı eserde kullanılan malzeme üzerinde bir üçüncü kişinin üstün hak ileri sürerek, bu malzemenin eserden sökülüp kendisine verilmesini istemesi, "yaratılan değer korunması ilkesi"ne aykırı olduğu gibi, burada meselâ satış sözleşmesinde tam zapt hâlinde, sözleşmenin kendiliğinden sona ermesine ilişkin Tasarının 216 ncı maddesinin uygulanması, fıkrada yapılan düzenlemenin amacı ile bağdaşmayacaktır. Bu nedenle, ayıplı eserde kullanılan malzeme üzerinde bir üçüncü kişinin özel hukuktan doğan bir üstün hakka sahip olması durumunda, genel hükümlerin uygulanması söz konusu olacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasında, malzemenin işsahibi tarafından sağlanması durumunda yüklenicinin, onları gereken özeni göstererek kullanmak ve bundan dolayı hesap vermekle yükümlü olduğu gibi, eserin meydana getirilmesinde kullanılmayan, başka bir ifadeyle artan malzemeyi de geri vermekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 365 inci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 473- 818 sayılı Borçlar Kanununun 358 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 473 üncü maddesinde, yüklenicinin işe başlama ve işi yürütme borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 358 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Akit Dairesinde İşe Başlama ve İcra" şeklindeki ibare, Tasarıda "3. İşe başlama ve yürütme"; aynı maddenin birinci fıkrasının sonunda kullanılan "akdi feshedebilir." şeklindeki ibare ise, "sözleşmeden dönebilir." şeklinde değiştirilmiştir. Aynı maddenin birinci fıkrasında kullanılan "...müteahhidin işi muayyen zamanda bitirmesine imkân vermeyecek derecede olursa" şeklindeki ibare de, Tasarıda "...yüklenicinin işi kararlaştırılan zamanda bitiremeyeceği açıkça anlaşılırsa" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 358 inci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "...icabını icra etmediği hâlde" şeklindeki ibare, daha kolay anlaşılmasını sağlamak amacıyla, Tasarıda "...aybın veya aykırılığın giderilmesi; aksi takdirde" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 474- 818 sayılı Borçlar Kanununun 359 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 474 üncü maddesinde, ayıp sebebiyle yüklenicinin sorumluluğunda aybın belirlenmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 359 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "4. İşin kusuruna mütedair teminat / a) Kusurun tespiti" şeklindeki ibareler, Tasarıda "4. Ayıp sebebiyle sorumluluk / a. Aybın belirlenmesi" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 359 uncu maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "İmal olunan şeyin tesliminden sonra iş sahibi, işlerin mutat cereyanına göre imkânını bulur bulmaz" şeklindeki ibare, Tasarıda "İşsahibi, eserin tesliminden sonra, işlerin olağan akışına göre imkân bulur bulmaz" şeklinde; aynı fıkrada kullanılan "o şeyi muayeneye ve kusurları varsa bunları müteahhide bildirmeye mecburdur." şeklindeki ibare ise, "eseri gözden geçirmek ve ayıpları varsa bunu uygun bir süre içinde yükleniciye bildirmek zorundadır." şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 475- 818 sayılı Borçlar Kanununun 360 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 475 inci maddesinde, ayıp hâlinde işsahibinin seçimlik hakları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 360 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "Kusur hâlinde işsahibinin hakkı" şeklindeki ibare, Tasarıda "b. İşsahibinin seçimlik hakları" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 360 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları, Tasarının 474 üncü maddesinin birinci fıkrasına bağlı üç bent hâlinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 360 inci maddesinin birinci fıkrasından ve bunu karşılayan kaynak İsviçre Borçlar Kanununun Fransızca metninden farklı olarak, "o şeyi kabulden imtina edebilir." şeklindeki ibare, Tasarıda "sözleşmeden dönme" şeklinde düzeltilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 360 inci maddesinden farklı olarak, işsahibinin genel hükümlere göre tazminat isteme hakkının saklı olduğu, Tasarının 475 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 360 inci maddesinin "Yapılan şey iş sahibinin arsası üzerine yapılmış olup da mahiyeti itibarıyla refi ve kal'i fazla bir zararı mucip ise iş sahibi, ancak ikinci fıkra mucibince muamele yapar." şeklindeki son fıkrası, Tasarıda "Eser, işsahibinin taşınmazı üzerinde yapılmış olup, sökülüp kaldırılması aşırı zarar doğuracaksa, işsahibi sözleşmeden dönme hakkını kullanamaz." şeklinde düzeltilmiş ve daha açık bir ifadeye kavuşturulmuştur.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sa-

yılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 476- 818 sayılı Borçlar Kanununun 361 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 476 ncı maddesinde, eserin ayıplı olmasından iş sahibinin sorumluluğu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 361 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "c. İş sahibinin mesuliyeti" şeklindeki ibare, Tasarıda "c. İş sahibinin sorumluluğu" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 361 inci maddesinde kullanılan "Yapılan şeyin kusurlu olması" şeklindeki ibare, Tasarıda "Eserin ayıplı olması" şeklinde; "sarahaten beyan eylediği mü-talâaya mugayir olarak" şeklindeki ibare de, "açıkça yaptığı ihtara karşı" şeklinde düzeltilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 361 inci maddesinde kullanılan "iş sahibinin verdiği emirlerden neşet etmiş bulunur veya her hangi bir sebeple iş sahibine isnadı kabil olursa" şeklindeki ibare, Tasarıda, "iş sahibinin verdiği talimattan doğmuş bulunur veya herhangi bir sebeple iş sahibine yüklenebilecek olursa" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 361 inci maddesinin sonunda kullanılan "o şeyin kusurlu olmasından" şeklindeki ibare ise, "eserin ayıplı olmasından" şeklinde düzeltilmiştir. Gerçekten, eserin kusurlu olmasından değil, ayıplı olmasından söz edilmelidir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 477- 818 sayılı Borçlar Kanununun 362 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 477 nci maddesinde, eserin kabulü düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 362 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "d. İşin kabulü" şeklindeki ibare, Tasarıda "d. Eserin kabulü" şeklinde düzeltilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 362 nci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde kullanılan "Ancak, müteahhidin kasten sakladığı usulü veçhile muayenesinde müşahede edilemeyecek olan kusurlar hakkında, mesuliyeti bakidir." şeklindeki ibare, Tasarının, tek cümleye dönüştürülen 477 nci maddesinin birinci fıkrasında, "ancak, onun tarafından kasten gizlenen ve usulüne göre gözden geçirme sırasında fark edilemeyecek olan ayıplar için sorumluluğu devam eder." şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 362 nci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "Eğer iş sahibi kanunen tayin olunan muayene ve ihbarı ihmal ederse zımnen kabul etmiş sayılır." şeklindeki ibare, Tasarıda "İş sahibi, gözden geçirmeyi ve bildirimde bulunmayı ihmal ederse, eseri kabul etmiş sayılır." şeklinde ifade edilmiştir. Tasarıdaki metnin "zımnen" sözcüğünü de kapsadığı göz önünde tutularak, bu sözcük fıkraya alınmamıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 362 nci maddesinin son fıkrasında kullanılan "Yapılan şeydeki kusur" şeklindeki ibare, Tasarıda "Eserdeki ayıp" şeklinde; "...keyfiyeti müteahhide haber vermeğe mecburdur." şeklindeki ibare ise, "...gecikmeksizin durumu yükleniciye bildirmek zorundadır." şeklinde düzeltilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 362 nci maddesinin son fıkrasının "Aksi takdirde iş sahibi kabul etmiş sayılır." şeklindeki ikinci cümlesi, Tasarının tek cümleye dönüştürülen 477 nci maddesinin son fıkrasında, "bildirmezse eseri kabul etmiş sayılır." şeklinde kaleme alınmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 478- 818 sayılı Borçlar Kanununun 363 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkralarını karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 478 inci maddesinde, iş sahibinin kendisine ayıplı eser teslim edilmesi sebebiyle, yükleniciye karşı açabileceği davaların tâbi olduğu zamanaşımı süreleri düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 363 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "e. Müru-zaman" şeklindeki ibare, Tasarıda "e. Zamanaşımı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 363 üncü maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "gayrimenkul inşaata müteallik" şeklindeki ibare yerine, Tasarının 478 inci maddesinde "...taşınmaz yapı-larda" şeklindeki ibare kullanılmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 363 üncü maddesinin birinci fıkrasından ve bu fıkrayı karşı-

layan kaynak İsviçre Borçlar Kanununun birinci fıkrasından farklı olarak, Tasarıda, kendisine ayıplı mal teslim edilen alıcının, ayıptan doğan haklarının tâbi olduğu zamanaşımı süresine yol-
lama yapılması yerine, çeşitli olasılıklar ve eserin niteliği göz önünde tutularak, her birinin tâbi
olduğu zamanaşımı süresi ayrı ayrı belirtilmiştir. Buna göre:

1. Yüklenicinin, eserin ayıplı olarak meydana getirilmesinde ağır kusurunun (kastının veya
ağır ihmalinin) bulunmaması koşuluyla açılacak davalar, eserin teslim tarihinden başlayarak,
taşınmaz yapılar dışındaki eserlerde iki yıllık; taşınmaz yapılarda ise beş yıllık zamanaşımına
tâbi olacaktır.

2. Yüklenicinin, eserin ayıplı olarak meydana getirilmesinde ağır kusuru varsa bu takdirde
açılacak davalar, eserin niteliğine bakılmaksızın, teslim tarihinden başlayarak yirmi yıllık zama-
naşımına tâbi olacaktır.

Böylece, 818 sayılı Borçlar Kanunundan farklı olarak, haksız fiillerde zamanaşımına ilişkin
Tasarının 71 inci maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesiyle uyumlu bir düzenleme yapılmıştır.
Ancak, haksız fiiller için öngörülen iki yıllık kısa zamanaşımına, taraflar arasındaki ilişkinin bir
eser sözleşmesi olduğu göz önünde tutularak Tasarıda yer verilmemiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 363 üncü maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan
"...iş sahibinin müteahhide ve inşaata iştirak eyleyen mimar ve mühendise karşı mütalebesi"
şeklindeki ibarenin, Tasarının 478 inci maddesinde "ayıplı eser sebebiyle açılacak davalar" söz
konusu olduğu için, madde metnine alınması gereksiz görülmüştür.

Maddede yapılan düzenleme karşısında, Tasarının 146 ncı maddesinin (6) numaralı bendi,
yüklenici yönünden, ayıplı eser meydana getirilmesi dışında kalan diğer sözleşmeye aykırılık
hâllerinde uygulama alanı bulacaktır.

MADDE 479- 818 sayılı Borçlar Kanununun 364 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 479 uncu maddesinde, iş sahibinin bedel ödeme borcu düzen-
lenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 364 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "1. Ücre-
tin muacceliyeti" şeklindeki ibare, Tasarıda "1. Bedelin muacceliyeti" şeklinde düzeltilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 364 üncü maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "İşin pa-
rası, teslim zamanında ödenir." şeklindeki ibare, Tasarıda "İş sahibinin bedel ödeme borcu, ese-
rin teslimi anında muaccel olur." şeklinde ifade edilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında kullanılan "Yapılan şey" şeklindeki ibare, Tasarıda "Eser" şek-
linde; "ödenmek lâzımdır." şeklindeki ibare ise, "muaccel olur." şeklinde düzeltilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa
göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 480- 818 sayılı Borçlar Kanununun 365 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 480 inci maddesinde, eserin bedelinin götürü olarak belir-
lenmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 365 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Ücretin
Miktarı / a) Götürü Taahhüt" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Bedel / a. Götürü bedel" şekline dö-
nüştürülmüştür.

Maddenin birinci fıkrasında kullanılan "Götürü pazarlık edilmiş ise, müteahhit yapılacak
şeyi kararlaştırılan fiyata yapmağa mecburdur." şeklindeki ibare, Tasarıda "Bedel götürü olarak
belirlenmişse, yüklenici eseri o bedelle yapmak zorundadır." şeklinde ifade edilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 365 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde kul-
lanılan "Yapılacak şey, tahmin edilen miktardan fazla say ve masrafı mucip olsa bile" şeklindeki
ibare, Tasarıda "Eser, öngörülenden fazla emek ve masrafı gerektirmiş olsa bile" şeklinde de-
ğiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 365 inci maddesinin ikinci fıkrasından farklı olarak, Tasarıda
yükleniciye tanınan uyarılama hakkı çerçevesinde hâkimin takdir yetkisinden söz edilmesi yeri-
ne, bu hakkın mutlaka dava yoluyla kullanılması zorunlu olmayan yenilik doğurucu haklar içere-
diği göz önünde tutularak, yüklenicinin hangi seçimlik haklarını ve hangi sıraya uyararak kullana-
bileceği belirtilmiştir. Buna göre, yüklenici, fıkroda öngörülen koşullar gerçekleşmişse, önce
sözleşmenin yeni koşullara uyarlanmasını isteme hakkını kullanabilecektir. Yüklenici, aynı fık-
rada kendisine tanınan sözleşmeden dönme hakkını ise, ancak şu koşullardan biri gerçekleşirse
kullanabilecektir:

1. Sözleşmenin yeni koşullara uyarlanmasının mümkün olmaması,

2. İş sahibinden, yüklenicinin uyarılma istemini kabul etmesinin beklenememesi. Bu koşul, meselâ, uyarılma sonucunda iş sahibinden ödemesinin istenmesi söz konusu olabilecek bedel artışının, sözleşmede kararlaştırılan götürü bedelle bağdaştırılmayacak bir miktara ulaşması durumunda gerçekleşebilir.

Maddenin ikinci fıkrasına, 818 sayılı Borçlar Kanununun 365 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer verilmeyen bir cümle eklenmiştir. Buna göre: "Dürüstlük kurallarının gerektirdiği durumlarda, dönme hakkının yerini fesih hakkı alır." Böylece, eser sözleşmesinin her zaman anı edimli bir sözleşme olarak kabul edilmesinin doğurabileceği hakkaniyete aykırı sonuçların önlenmesi amaçlanmıştır. Bilindiği gibi, 25/01/1984 tarih ve 1983/3 E., 1984/1 K. sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı'nda, eser sözleşmesinin yüklenicinin temerrüde düşmesi nedeniyle, sözleşmenin iş sahibi tarafından feshi hâlinde, uyuşmazlığın kural olarak 818 sayılı Borçlar Kanununun 106 ilâ 108 inci maddeleri hükümleri çerçevesinde çözümlenmesi gerektiği, ancak olayın niteliği ve özelliğinin haklı gösterdiği durumlarda, Medenî Kanunumuzun 2 nci maddesi hükmünün gözetilerek, sözleşmenin feshinin ileriye etkili sonuç doğuracağı kabul edilmiştir. Tasarının 480 inci maddesinin ikinci fıkrasına eklenen cümleyle, yüklenicinin aynı maddenin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde öngörülen sözleşmeden dönme hakkını kullanması durumunda da, menfaatler dengesinin gözetilmesi bakımından, öğretide savunulan ve Yüksek Mahkememizin de kabul ettiği görüşe uygun bir düzenleme yapılması zorunlu görülmüştür. Böylece, dürüstlük kurallarının gerektirdiği durumlarda yüklenici, ancak sürekli borç ilişkilerinde olduğu gibi, sadece ileriye etkili sonuçlar doğuran fesih hakkını kullanabilecektir.

MADDE 481- 818 sayılı Borçlar Kanununun 366 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 481 inci maddesinde, yükleniciye ödenecek değere göre bedel düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 366 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan " b. İşin kıymetine göre bedelin tayini" şeklindeki ibare, Tasarıda "b. Değere göre bedel" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 366 ncı maddesinde kullanılan "..yapılan şeyin kıymetine ve müteahhidin masrafına göre" şeklindeki ibare, Tasarıda "yapıldığı yer ve zamanda eserin değerine ve yüklenicinin giderine bakılarak" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 482- 818 sayılı Borçlar Kanununun 367 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 482 nci maddesinde, yaklaşık bedelin aşılması nedeniyle sözleşmenin sona ermesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 367 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "C. Akdin hitamı / I. Keşif bedelinin tecavüzü hâlinde fesih" şeklindeki ibare, Tasarıda "C. Sözleşmenin sona ermesi / I. Yaklaşık bedelin aşılması" şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin birinci fıkrasında kullanılan "Yapılan şeyin masrafı, evvelce müteahhit ile takribî bir surette tespit edilen keşfi" şeklindeki ibare, Tasarıda "Başlangıçta yaklaşık olarak belirlenen bedelin" şeklinde; "...mukaveleyi feshedebilir." şeklindeki ibare ise "sözleşmeden dönebilir." şeklinde değiştirilmiştir. Gerçekten, fıkrada öngörülen durumda, iş sahibinin kusuru olmaksızın, başlangıçta yaklaşık olarak belirlenen bedelin aşırı ölçüde aşılacağına anlaşılması nedeniyle, tek yanlı ve geçmişe etkili olarak sözleşmeden dönmesi söz konusudur. Yine aynı fıkrada kullanılan "gerek o şeyin imali esnasında gerek imalinden sonra" şeklindeki ibare de "eser henüz tamamlanmadan veya tamamlandıktan sonra" şeklinde düzeltilmiş ve böylece iş sahibinin eserin tamamlanmasını beklemeden, henüz yapımı aşamasında da sözleşmeden dönme hakkını kullanabileceği açıkça ifade edilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, eserin iş sahibinin arsası üzerine yapılması durumunda, eserin henüz tamamlanmamış olması koşuluyla, iş sahibinin, tamamlanan kısım için hakkaniyete uygun bir bedel ödeyerek, sözleşmeyi feshedebileceği belirtilmiştir. Fıkradaki iş sahibine, eser sözleşmesini yüklenici tarafından tamamlanan kısmın bedelini ödemesi koşuluyla, yani tek yanlı ve ileriye etkili olarak sona erdirme hakkı tanındığı için, aynı maddenin birinci fıkrasında kullanılan "sözleşmeden dönebilir". şeklindeki ibare yerine, "sözleşmeyi feshedebilir." şeklindeki ibare kullanılmıştır.

MADDE 483- 818 sayılı Borçlar Kanununun 368 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 483 üncü maddesinde, eserin yok olmasının sonuçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 368 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Yapılan şeyin telefi" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Eserin yok olması" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 368 inci maddesinin ikinci fıkrasının, birinci fıkrasıyla bağlantılı olduğu göz önünde tutularak, Tasarının 483 üncü maddesinin birinci fıkrasıyla birleştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 368 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "Yapılan şey teslimden evvel kazara telef olmuş ise" şeklindeki ibare, Tasarıda "Eser teslimden önce beklenmedik olay sonucu yok olursa" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 368 inci maddesinin son fıkrasında kullanılan "...müteahhit, bu tehlikeleri zamanında ihbar eylemiş bulunduğu takdirde, yaptığı işin kıymetini ve bu kıymette dahil olmayan masrafın tesviyesini" şeklindeki ibare, Tasarıda "...yüklenici, doğabilecek olumsuz sonuçları zamanında bildirmişse, yaptığı işin değerini ve bu değere girmeyen giderlerinin ödenmesini" şeklinde ifade edilmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 484- 818 sayılı Borçlar Kanununun 369 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 484 üncü maddesinde, eser sözleşmesinin tazminat karşılığında feshi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 369 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Zararı bâliğan mâbelâğ tazmin ederek fesih" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Tazminat karşılığı fesih" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddede kullanılan "müteahhidin zarar ve ziyanını bâliğan mâbelâğ tazmin etmek şartıyla" şeklindeki ibare, Tasarıda "yüklenicinin bütün zararlarını gidermek koşuluyla" şekline dönüştürülmüştür. Gerçekten, öğretide ve uygulamada kabul edildiği gibi, iş sahibi eser sözleşmesini tek yanlı olarak feshederse, yüklenicinin bütün zararlarını, teknik bir ifadeyle, onun ifaya olan menfaatini (yani, olumlu zararını) gidermekle yükümlüdür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 485- 818 sayılı Borçlar Kanununun 370 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 485 inci maddesinde, iş sahibi yüzünden ifanın imkânsızlaşmasının sonuçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 370 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. İş sahibinin yüzünden hizmetin ifası mümkün olmaması" şeklindeki ibare, Tasarıda "IV. İş sahibi yüzünden ifanın imkânsızlaşması" şeklinde düzeltilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 370 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "Taahhüt olunan şeyin yapılması iş sahibi nezdinde zuhur eden bir kaza yüzünden mümkün olamıyorsa" şeklindeki ibare, Tasarıda "Eserin tamamlanması iş sahibi ile ilgili beklenmedik olay dolayısıyla imkânsızlaşırsa" şeklinde; "müteahhit yaptığı işin kıymetini ve bu kıymette dahil olmayan masrafını alır." şeklindeki ibare ise, Tasarıda "yüklenici, yaptığı işin değerini ve bu değere girmeyen giderlerini isteyebilir." şeklinde düzeltilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 370 inci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "Bu hususta iş sahibinin taksiri varsa" şeklindeki ibare, Tasarıda "İfa imkânsızlığının ortaya çıkmasında iş sahibi kusurluysa," şeklinde düzeltilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 486- 818 sayılı Borçlar Kanununun 371 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 486 ncı maddesinde, yüklenicinin ölümünün veya yeteneğini kaybetmesinin eser sözleşmesi üzerindeki etkisi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 371 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "V. Müteahhidin vefatı yahut aczi" şeklindeki ibare, Tasarıda "V. Yüklenicinin ölümü veya yeteneğini kaybetmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 371 inci maddesi iki fıkradan oluştuğu hâlde, bu fıkralarda birbiriyle bağlantılı konuların düzenlendiği göz önünde tutularak, Tasarının 485 inci maddesi,

tek fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 371 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "mukavele müteahhidin şahsı nazara alınarak yapılmış ise" şeklindeki ibare, Tasarıda "Yüklenicinin kişisel özellikleri göz önünde tutularak yapılmış olan sözleşme" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 371 inci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "Bu takdirde yapılan miktarın kullanılması kabil ise" şeklindeki ibare, Tasarıda "Bu durumda işsahibi eserin tamamlanan kısmından yararlanabilecek ise" şeklinde ifade edilmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Yayım Sözleşmesi

818 sayılı Borçlar Kanununda "On İkinci Bap / Neşir mukavelesi" şeklindeki üst başlık Tasarıda, Sekizinci Bölüm / Yayım Sözleşmesi" şeklinde değiştirilmiştir. 818 sayılı Borçlar Kanununun Onikinci Bâbının üst başlığında kullanılan "Neşir Mukavelesi" terimi yerine, "yayım sözleşmesi", bu sözleşmeye ilişkin maddelerde kullanılan "eserin müellifi" yerine, "yayımlatan", "nâşir" yerine de "yayımcı" terimlerinin kullanılması tercih edilmiştir.

MADDE 487- 818 sayılı Borçlar Kanununun 372 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 487 nci maddesinde, yayım sözleşmesi tanımlanmaktadır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 372 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Tarifi" şeklindeki ibare, Tasarıda "A. Tanımı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 372 nci maddesinde kullanılan "edebî ve sınaî bir eserin müellifi" şeklindeki ibare, 05/12/1951 tarihli ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 2 nci maddesinde olduğu gibi Tasarıda, "bir ilim veya edebiyat eseri sahibinin" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 372 nci maddesinde kullanılan "az çok" ifadesi gereksiz görülerek, Tasarıya alınmamıştır.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 488- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "B. Şekli" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 488 inci maddesinde, yayım sözleşmesinin şekli düzenlenmektedir.

Maddeye göre: "Yayım sözleşmesinin geçerliliği, yazılı şekilde yapılmış olmasına bağlıdır." Böylece, yayım sözleşmesinin, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 51 inci maddesinde olduğu gibi, geçerlilik şekline bağlanması uygun görülmüştür. Söz konusu maddeye göre de: "Malî haklara dair sözleşme ve tasarrufların yazılı olması ve konuları olan hakların ayrı ayrı gösterilmesi şarttır."

MADDE 489- 818 sayılı Borçlar Kanununun 373 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 489 uncu maddesinde, yayımlatma hakkının geçişi ve yayımlatanın yayımcıya karşı sorumluluğu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 373 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Hükümleri / I. Telif Hakkının Nakli ve Teminatı" şeklindeki ibareler, Tasarıda "C. Hükümleri / I. Yayımlatma hakkının geçişi ve sorumluluk" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı 818 sayılı Borçlar Kanununun 373 üncü maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "mukavelenin ifasının icap ettirdiği miktar ve zaman için" şeklindeki ibare, Tasarıda "sözleşmenin ifasının gerektirdiği ölçüde ve süreyle" şeklinde düzeltilmiştir.

818 sayılı 818 sayılı Borçlar Kanununun 373 üncü maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "akit zamanında o eserde tasarruf etmek hakkını kullanmağa muktedir olmalıdır." şeklindeki ibare, Tasarıda "sözleşmenin kurulduğu anda eseri yayımlatma hakkının bulunmamasından" şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 490- 818 sayılı Borçlar Kanununun 374 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 490 inci maddesinde, yayımlatanın tasarruf hakkı düzenlen-

mektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 374 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Müelli-fin tasarrufu" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Yayımlatanın tasarruf hakkı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 374 üncü maddesinin birinci fıkrasından farklı olarak, yayımlatanın sözleşmede kararlaştırılan süre sona ermedikçe veya süre belirlenmemişse kararlaştırılan baskı adedinin tükenmesi için alışılmış süre geçmedikçe, eserin tamamı veya bir bölümü üzerinde tasarrufta bulunamayacağı belirtilmiştir. Böylece, yayımlatanın, kararlaştırılan sürenin sona ermesinden ya da kararlaştırılan baskı adedinin tükenmesi için alışılmış sürenin geçmesinden sonra, eserin tamamı veya bir bölümü üzerinde tasarrufta bulunabileceği kabul edilerek, bu konuda uygulamada görülen bazı kötüye kullanmaların önlenmesi amaçlanmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 374 üncü maddesinin son fıkrasında kullanılan "Müşterek bir eserin kısımlarından olan yazılar ve mevkut bir risalenin uzun olan makaleleri" şeklindeki ibare, Tasarıda "Yayımlatan, toplama bir eserin kendisine ait bölümlerini veya dergilerde çıkan uzun yazılarını" şekline dönüştürülmüştür. Toplama esere, ünlü kişilerin hâtırasına yayımlanan armağanlar, belirli konuları değişik yazarlar tarafından kaleme alınan yazılarla oluşturulan bir ansiklopedinin çeşitli ciltleri veya fasikülleri örnek olarak gösterilebilir.

MADDE 491- 818 sayılı Borçlar Kanununun 375 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 491 inci maddesinde, basım sayısının ve baskı adedinin belirlenmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 375 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Basılacak nüshaların tayini" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Basım sayısı ve baskı adedinin belirlenmesi" şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin ikinci fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununun 375 inci maddesinde yer verilmeyen, yeni bir hüküm içermektedir. Fıkraya göre: "Taraflar, süreli sözleşmelerde sözleşmenin süresini veya baskı adedini kararlaştırmak zorundadırlar." Böylece, 818 sayılı Borçlar Kanununun 375 inci maddesinin ikinci fıkrasında yapılan ve aksi kararlaştırılmamışsa, kural olarak, baskı adedini belirlemede yayımcıyı serbest bırakan düzenlemesi, Tasarıya alınmayarak, bu konuda uygulamada görülen bazı kötüye kullanmaların önlenmesi amaçlanmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 375 inci maddesinin son fıkrasında öngörülen durumda, yayımlatanın veya haleflerinin istemi üzerine, yeni bir basım için yayımcıya verilecek sürenin hâkim tarafından belirlenmesinden söz edildiği hâlde, Tasarıda, yayımlatan tarafından uygun bir sürenin verilmesi yeterli görülmüştür. Aynı fıkra "veya halefleri" sözcüklerinin kullanılmasında bir zorunluluk olmaması nedeniyle, bu sözcükler Tasarıya alınmamıştır. Ayrıca, 818 sayılı Borçlar Kanununun 375 inci maddesinin son fıkrasında kullanılan "hakkı sâkit olur." şeklindeki ibarenin, her durumda tarafların menfaatlerine uygun düşmeyebileceği göz önünde tutularak, Tasarının 491 inci maddesinin son fıkrasında, bu ibare yerine, "yayımlatan sözleşmeden cayabilir." şeklindeki ibarenin kullanılması tercih edilmiştir.

MADDE 492- 818 sayılı Borçlar Kanununun 376 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 492 nci maddesinde, yayımcının çoğaltma ve dağıtım yapma yükümlülükleri düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 376 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. Teksir ve satış için mesai" şeklindeki ibare, Tasarıda "IV. Çoğaltma ve dağıtım" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 376 ncı maddesinin "Naşir aynı zamanda lâzım olan ilânları yapmağa ve satışın muvaffakiyetini temin için mutat tedbirleri ittihazı mecburdur." şeklindeki birinci fıkrasının ikinci cümlesi, Tasarının tek cümleden ibaret olan birinci fıkrasında, "yayımcı, ayrıca satışın artırılması için gerekli tanıtım ve dağıtım yapmak ve bu konuda her türlü önlemi almak zorundadır." şeklinde düzeltilerek, yeniden kaleme alınmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 493- 818 sayılı Borçlar Kanununun 377 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 493 üncü maddesinde, eser sahibinin ve haleflerinin eseri düzeltme ve iyileştirme hakları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 377 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "V. Tashih

ve Islah" şeklindeki ibare, Tasarıda "V. Düzeltme ve iyileştirme" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 377 nci maddesinin birinci fıkrasından farklı olarak, eser sahibinin haleflerine de, aynı koşullar altında, eseri güncelleştirme hakkı tanınmıştır. Genellikle ilim eserlerinde söz konusu olabilecek güncelleştirme hakkı, ancak eser sahibi tarafından kullanılabilen düzeltme hakkını kapsamamakla birlikte, onun haleflerine, meselâ, bir hukuk kitabındaki görevli mahkemeye veya değere ya da miktara ilişkin bilgileri, bunlarda bir değişiklik olması durumunda, yenileriyle değiştirme yetkisini verir. Bu yeni düzenlemeyle, eser sahibinin ölümünden sonra, mirasçılarının da eseri güncelleştirmek suretiyle, bu eserden doğan malî haklardan, gerektiği gibi yararlanmaları amaçlanmıştır.

Maddenin birinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 377 nci maddesinin ikinci fıkrasından farklı olarak, yayımcının, eser sahibinin haleflerine güncelleştirme olanağı vermeden, yeni bir basım yapamayacağı ve onu çoğaltamayacağı kabul edilmiştir.

MADDE 494- 818 sayılı Borçlar Kanununun 378 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 494 üncü maddesinde, bir arada basım ve ayrı ayrı yayım düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 378 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "VI. Bir arada ve ayrı ayrı neşir" şeklindeki ibare, Tasarıda "VI. Birarada basım ve ayrı ayrı yayım" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 378 inci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "Bir müellifin külliyatını veya müellifin eserlerinden bir nevini neşrelemek hakkı" şeklindeki ibare, Tasarıda "eser sahibinin bütün eserlerini veya bunlardan yalnız bir türünü birarada yayım hakkı" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 495- 818 sayılı Borçlar Kanununun 379 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 495 inci maddesinde, çeviri hakkı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 379 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "VII. Tercüme hakkı" şeklindeki ibare, Tasarıda "VII. Çeviri hakkı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 379 uncu maddesinin "Hilâfı şart edilmedikçe, tercüme hakkı müellifte veya halefinde mahfuz kalır." şeklindeki olumsuz ifadeli metni, Tasarıda "Çeviri hakkının yayımcıya geçebilmesi, bunun sözleşmede açıkça belirtilmiş olmasına bağlıdır." şeklinde ve olumlu ifadeye dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 496- 818 sayılı Borçlar Kanununun 380 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 496 nci maddesinde, eser sahibinin bedel isteme hakkı kapsamında bedelin belirlenmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 380 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "VIII. Eser Sahibinin Bedele İstihkakı / 1. Bedelin Miktarı" şeklindeki ibare, Tasarıda "VIII. Bedel isteme hakkı / 1. Bedelin belirlenmesi" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 380 inci maddesinin birinci fıkrasının "Eser sahibinin bedelden feragat eylediği hâl icabından anlaşılmadıkça, bedele istihkakı, asıldır." şeklindeki metni, Tasarıda "Sözleşmede aksi kararlaştırılmış olmadıkça yayımlatan, bedel ödenmesini isteyebilir." şeklinde değiştirilmiştir." Böylece, yayımlatanın bedel ödenmesini isteyememesi için, "hâl icabı" yeterli görülmemiş, bunun aksinin kararlaştırılmış olması gerektiği kabul edilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 380 inci maddesinin ikinci fıkrasından farklı olarak, hâkim tarafından, yayımlatana ödenecek bedelin miktarının belirlenmesi, her zaman değil, sadece bu miktarın belli olmaması durumunda söz konusu olacaktır.

MADDE 497- 818 sayılı Borçlar Kanununun 381 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 497 nci maddesinde, bedelin ödenme zamanı, satış hesapları ve bedelsiz alma hakkı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 381 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Bedelin zamanı tediyesi, satış hesapları ve bedava nüsha" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Bedelin ödenme zamanı, satış hesapları ve bedelsiz alma hakkı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 381 inci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "satışın neticesine" şeklindeki ibare, Tasarıda "satış miktarına" şekline dönüştürülmüştür

818 sayılı Borçlar Kanununun 381 inci maddesinin son fıkrasında kullanılan "halefinin" sözcüğü, yayım sözleşmesine ilişkin hükümlerin yayımlatan taraf göz önünde tutularak düzenlenmesi nedeniyle, gereksiz görülerek Tasarıya alınmamıştır. Yine 818 sayılı Borçlar Kanununun 381 inci maddesinin son fıkrasında kullanılan "örfün tayin eylediği miktarda" şeklindeki ibare, Tasarıda "teamül uyarınca verilmesi gereken miktarda" şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 498- 818 sayılı Borçlar Kanununun 382 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 498 inci maddesinde, yayım sözleşmesini sona erme sebeplerinden birini oluşturan, eserin yok olmasının, tarafların edimleri üzerindeki etkisi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 382 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "C. Akdin hitamı / 1. Eserin zıyayı" şeklindeki ibare, Tasarıda "D. Sona ermesi / I. Eserin yok olması" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 382 nci maddesi üç fıkradan oluştuğu hâlde, ikinci ve üçüncü fıkralarında, birbiriyle bağlantılı konuların düzenlendiği göz önünde tutularak, Tasarıda tek fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 382 nci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "Eser, naşire tevdi edildikten sonra kazaen zayi olsa bile" şeklindeki ibare, Tasarıda "Eser, yayımcıya teslimden sonra beklenmedik hâl sonucu yok olsa bile" şeklinde düzeltilmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 499- 818 sayılı Borçlar Kanununun 383 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 499 uncu maddesinde, basılanın yok olmasının sonuçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 383 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Tabolunan eserin zıyayı" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Basılanın yok olması" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 383 üncü maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "Tabolunan eser satışa çıkarılmazdan evvel tamamen veya kısmen kazara zayi olduğu takdirde" şeklindeki ibare, Tasarıda "baskı adedinin tamamı veya bir bölümü, satışa sunulmadan önce beklenmedik hâl sonucu yok olursa" şeklinde düzeltilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 500- 818 sayılı Borçlar Kanununun 384 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 500 üncü maddesinde, yayım sözleşmesinin kişisel nedenlerle sona ermesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 384 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Müellifin ve naşirin şahsında hadis olan hitam" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Kişisel nedenlerle sona erme" şekline dönüştürülmüştür

818 sayılı Borçlar Kanununun 384 üncü maddesi üç fıkradan oluştuğu hâlde, birinci ve ikinci fıkralarında, birbiriyle bağlantılı konuların düzenlendiği göz önünde tutularak, Tasarıda tek fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 384 üncü maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "mukavelelenin muhafaza edilmesine" şeklindeki ibare, Tasarıda "sözleşme ilişkisinin devam etmesine" şeklinde ifade edilmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 501- 818 sayılı Borçlar Kanununun 385 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 501 inci maddesinde, yayımcının plânına göre eser meydana getirilmesinin sonuçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 385 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "D. Naşirin

planı dairesinde eser telifi" şeklindeki ibare, Tasarıda "E. Yayımcının plânına göre eser meydana getirilmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Vekâlet İlişkileri

818 sayılı Borçlar Kanununda "On Üçüncü Bap / Alelîtlak vekâlet" şeklindeki üst başlık, Tasarıda "Dokuzuncu Bölüm / Vekâlet İlişkileri" şeklinde değiştirilmiştir.

BİRİNCİ AYIRIM

Vekâlet Sözleşmesi

818 sayılı Borçlar Kanununun 386 ncı maddesiyle başlayan "Birinci Fası / Vekâlet" şeklindeki alt başlık, Tasarıda "Birinci Ayırım / Vekâlet Sözleşmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 502- 818 sayılı Borçlar Kanununun 386 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 502 nci maddesinde, vekâlet sözleşmesi tanımlanmaktadır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 386 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Tarifi" şeklindeki ibare, Tasarıda "A. Tanımı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 386 ncı maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "mukavele dairesinde" şeklindeki ibare, vekilin vekâlet sözleşmesinden doğan borçlarının söz konusu olması nedeniyle, gereksiz görülerek Tasarı metnine alınmamıştır.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 503- 818 sayılı Borçlar Kanununun 387 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 503 üncü maddesinde, vekâlet sözleşmesinin kurulması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 387 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Teşekkülü" şeklindeki ibare, Tasarıda "B. Kurulması" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 387 nci maddesinde kullanılan "Vekilin tevdi edilen işi idare hususunda" şeklindeki ibare, vekâlet verenin resmî bir sığata sahip olan vekile yaptığı önerinin söz konusu olduğu göz önünde tutularak, Tasarıda "Kendisine bir işin görülmesi önerilen kişi" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 504- 818 sayılı Borçlar Kanununun 388 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 504 üncü maddesinde, vekâlet sözleşmesinin kapsamı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 388 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "C. Hükümler / I. Vekâletin şümulü" şeklindeki ibare, Tasarıda "C. Hükümleri / I. Vekâletin kapsamı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 388 inci maddesinin son fıkrasında sayılan ve vekilin özel yetkisini gerektiren işlemler arasında "kefil olamaz" şeklinde bir düzenlemeye yer verilmediği hâlde, Tasarının 581 ve devamı maddelerinde düzenlenen kefalet sözleşmesine ilişkin yeni hükümler göz önünde tutularak, bu ibare de Tasarı metnine eklenmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 505- 818 sayılı Borçlar Kanununun 389 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 505 inci maddesinde, vekilin borçlarından birini oluşturan talimata uygun ifa borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 389 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Vekilin borçları / 1. Talimat dairesinde vekâleti ifa" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Vekilin borçları / 1. Talimata uygun ifa" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 389 uncu maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesi "Vekil, müvekkilinin sarıh olan talimatına muhalefet edemez." şeklinde ve olumsuz olarak ifade edildiği hâlde, Tasarıda vekilin, vekâlet verenin açık talimatına uymakla yükümlü olduğu belirtilerek, bu

ifade olumlu cümleye dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 389 uncu maddesinin ikinci fıkrasından farklı olarak, Tasarı metnine "iş görmüş olsa bile" şeklinde bir ibare eklenmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 506- 818 sayılı Borçlar Kanununun 390 ıncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 506 ncı maddesinde, vekilin genel olarak şahsen ifa, sadakat ve özen gösterme borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 390 ıncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Hüsnü suretle ifa mükellefiyeti / a. Umumiyet itibariyle" şeklindeki ibareler, Tasarıda "2. Şahsen ifa, sadakat ve özen gösterme / a. Genel olarak" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, vekilin, vekâlet borcunu bizzat ifa etmekle yükümlü olduğu, ancak vekile yetki verildiği veya durumun zorunlu ya da teamülün mümkün kıldığı hâllerde vekilin, işi başkasına yaptırabileceği öngörülmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 390 ıncı maddesinin birinci fıkrasında öngörülen ve vekilin sorumluluğunun genel olarak işçinin sorumluluğuna tâbi olduğuna ilişkin düzenleme Tasarı metnine alınmamış; bunun yerine, Tasarının 506 ncı maddesinin ikinci fıkrasında vekilin vekâlet sözleşmesinden doğan sorumluluğuna özgü bir düzenleme yapılması daha doğru görülmüştür.

Maddenin üçüncü fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununun 390 uncu maddesinde yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Fıkroda, vekilin özen borcundan doğan sorumluluğunun belirlenmesinde, objektif bir ölçüte yer verilmiştir. Buna göre, benzer alanda iş ve hizmetleri üstlenen basiretli bir vekilin göstermesi gereken davranış esas alınacaktır.

MADDE 507- 818 sayılı Borçlar Kanununun 391 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 507 nci maddesinde, işin üçüncü kişiye yaptırılması hâlinde özen ve sadakat borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 391 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "b. İş bir üçüncü şahsa yaptırmak hâlinde" şeklindeki ibare, Tasarıda "b. İşin üçüncü kişiye gördürülmesi hâlinde" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 391 inci maddesinin son fıkrasında kullanılan "kendi yerine ikame ettiği şahsa" şeklindeki ibare, Tasarıda "vekilin kendi yerine koyduğu kişiye" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 508- 818 sayılı Borçlar Kanununun 392 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 508 inci maddesinde, vekilin hesap verme borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 392 nci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "müvekkile tediye mecburdur." şeklindeki ibare, "tediye" sözcüğünün para borçlarının ifasını ifade etmek için kullanılmasının doğru olduğu göz önünde tutularak, Tasarıda "vekâlet verene vermekle yükümlüdür." şeklinde ifade edilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 392 nci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "zimmetinde kalan paranın" şeklindeki ibare, Tasarıda "tesliminde geciktiği paranın" şeklinde; aynı fıkroda kullanılan "faizini de vermeye" şeklindeki ibare, faizin para borçlarında söz konusu olduğu göz önünde tutularak, Tasarıda "paranın faizini de ödemekle" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 509- 818 sayılı Borçlar Kanununun 393 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 509 uncu maddesinde, vekil tarafından edinilen hakların vekâlet verene geçişi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 393 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "4. Vekilin iktisap ettiği hakların müvekkiline intikali" şeklindeki ibare, Tasarıda "4. Edinilen hakların vekâlet verene geçişi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 393 üncü maddesinin son fıkrasında kullanılan "istihkak iddiasında bulunabilir." şeklindeki ibare, Tasarıda "iflâs masasından ayrılarak kendisine verilme-

sini isteyebilir.” şekline dönüştürülmüştür.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 510- 818 sayılı Borçlar Kanununun 394 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 510 uncu maddesinde, vekâlet verenin borçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 394 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan “III. Müvekkilin borçları” şeklindeki ibare, Tasarıda “III. Vekâlet verenin borçları” şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 511- 818 sayılı Borçlar Kanununun 395 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 511 nci maddesinde, birlikte vekâlet verenlerin ve birlikte vekillerin sorumluluğu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 395 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan “IV. Birden ziyade müvekkillerin mes’uliyetleri” şeklindeki ibare, Tasarıda “IV. Birlikte vekâlet verenlerin ve birlikte vekillerin sorumluluğu” şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 395 inci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan “kendi sıfatlarını” şeklindeki ibare, Tasarıda “yetkilerini”; “yaptıkları tasarrufla” şeklindeki ibare ise, “birlikte yaptıkları fiil ve işlemleriyle” şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 512- 818 sayılı Borçlar Kanununun 396 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 512 nci maddesinde, vekâlet sözleşmesinin tek taraflı olarak sona erdirilmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 396 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan “D. Vekâletin Hitamı / I. Sebepleri / 1. İstifa, azil” şeklindeki ibareler, Tasarıda “A. Sona ermesi / I. Sebepleri / 1. Tek taraflı sona erdirme” şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 513- 818 sayılı Borçlar Kanununun 397 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 513 üncü maddesinde, ölüm, ehliyetin kaybedilmesi ve iflâs nedenleriyle sözleşmenin sona ermesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 397 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan “2. Ölüm, ehliyetsizlik, iflâs” şeklindeki ibare, Tasarıda “2. Ölüm, ehliyetin kaybedilmesi ve iflâs” şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 514- 818 sayılı Borçlar Kanununun 398 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 514 üncü maddesinde, vekâlet sözleşmesinin sona ermesinin hükümleri düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 398 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan “II. Hitamın hükümleri” şeklindeki ibare, Tasarıda “II. Hükümleri” şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

İKİNCİ AYIRIM

Kredi Mektubu ve Kredi Emri

818 sayılı Borçlar Kanununun 399 uncu maddesiyle başlayan “İkinci Fasil / İtibar mektubu ve itibar emri” şeklindeki alt başlık, Tasarıda “İkinci Ayırım / Kredi Mektubu ve Kredi Emri” şeklinde değiştirilmiştir. 818 sayılı Borçlar Kanununun “İtibar mektubu ve itibar emri” üst başlıklı ikinci faslında kullanılan “memur” terimi, Tasarının 514 üncü maddesiyle başlayan İkinci Ayırımında “kredi emri verilen”; “amir” terimi ise “kredi emri veren” şeklinde ifade edilmiştir.

MADDE 515- 818 sayılı Borçlar Kanununun 399 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 515 inci maddesinde, kredi mektubu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 399 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. İtibar mektubu" şeklindeki ibare, Tasarıda "A. Kredi mektubu" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 399 uncu maddesinin tek cümleden oluşan birinci fıkrası Tasarıda iki cümle hâlinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 399 uncu maddesinin son fıkrasının "İtibar mektubunun tazammun ettiği vekâlet ile mürselünileyhin mülzem olması, muayyen bir meblağ için kabul etmesine mütevakıftır." şeklindeki hükmü, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 407 nci maddesinin son fıkrası göz önünde tutularak, Tasarıda "Kredi mektubu ile verilen vekâlet, ancak gönderilen tarafından belirli bir miktar için kabul edildiği takdirde geçerli olur." şeklinde ifade edilmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 516- 818 sayılı Borçlar Kanununun 400 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 516 ncı maddesinde, kredi emri tanımlanmakta ve şekli düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 400 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. İtibar emri / I. Tarifi ve şekli" şeklindeki ibare, Tasarıda "B. Kredi emri / I. Tanımı ve şekli" olarak değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 400 üncü maddesi iki fıkradan oluştuğu hâlde, bu fıkralarda birbiriyle bağlantılı konuların düzenlendiği göz önünde tutularak, Tasarının 516 ncı maddesi tek fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 517- 818 sayılı Borçlar Kanununun 401 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 517 nci maddesinde, kredi emrinden yararlananın ehliyet-sizliğinin, kredi emrini verene etkisi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 401 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. İtibar verilen kimsenin ehliyetsizliği" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Kredi emrinden yararlananın ehli-yetsizliği" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hü-küm değişikliği yoktur.

MADDE 518- 818 sayılı Borçlar Kanununun 402 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 518 inci maddesinde, kredi emri verilenin, kredi emrinden yararlanana önel vermesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 402 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Memu-run kendi kendine mühlet vermesi" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Kredi emri verilenin önel vermesi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 402 nci maddesinden farklı olarak, Tasarıda "kredi emrin-den yararlanana başvurmayı ihmal ederse" denilmek suretiyle, maddeye açıklık kazandırılmış-tır.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 519- 818 sayılı Borçlar Kanununun 403 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 519 uncu maddesinde, taraflar arasındaki ilişki düzenlen-mektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 403 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. İki ta-rafın hakları ve borçları" şeklindeki ibare, Tasarıda "IV. Taraflar arasındaki ilişki" şekline dönü-şürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 403 üncü maddesinde kullanılan "kefile ve asıl borçluya müteallik hükümler" şeklindeki ibare, Tasarıda "kefil ile asıl borçlu arasındaki ilişkiyi düzenleyen hükümler" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hü-küm değişikliği yoktur.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM**Simsarlık Sözleşmesi**

818 sayılı Borçlar Kanununun 404 üncü maddesiyle başlayan "Üçüncü Fasıl / Tellallık (simsarlık)" şeklindeki alt başlık, Tasarıda "Üçüncü Ayırım / Simsarlık Sözleşmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 520- 818 sayılı Borçlar Kanununun 404 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 520 nci maddesinde, simsarlık sözleşmesi tanımlanmakta ve şekli düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 404 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Tarifi ve şekli" ibaresi, Tasarıda "A. Tanımı ve şekli" olarak değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 404 üncü maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "akdin icrasına tavassut etmeğe" şeklindeki ibare, Tasarıda "bir sözleşme... kurulmasına aracılık etmeyi" şeklinde ifade edilmiştir. Ayrıca 818 sayılı Borçlar Kanununun 404 üncü maddesinde verilen tanımdan farklı olarak, Tasarıda simsarın sözleşme kurulması olanağının hazırlanmasını veya kurulmasına aracılık etmeyi üstlendiği sözleşmenin kurulması durumunda ücrete hak kazanacağı belirtilmiştir. Böylece, madde Tasarının "B. Ücret / I. Hak etme zamanı" kenar başlıklı 521 nci maddesiyle uyumlu hâle getirilmiştir.

MADDE 521- 818 sayılı Borçlar Kanununun 405 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 521 inci maddesinde, simsarın ücreti hak etme zamanı ve koşulu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 405 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Tellal ücreti / I. İstihkak zamanı" şeklindeki ibare, Tasarıda "B. Ücret / I. Hak etme zamanı" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 522- 818 sayılı Borçlar Kanununun 406 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 522 nci maddesinde, simsara ödenecek ücretin belirlenmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 406 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Ücretin tesbiti" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Ücretin belirlenmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 406 ncı maddesinin ikinci cümlesinde kullanılan "müteamil" sözcüğü yerine, Tasarıda "alışılmış" sözcüğü kullanılmıştır.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 523- 818 sayılı Borçlar Kanununun 407 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 523 üncü maddesinde, simsarın haklarını kaybetmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 407 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Tellalın haklarını zayi etmesi" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Simsarın haklarını kaybetmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 524- 818 sayılı Borçlar Kanununun 408 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 524 üncü maddesinde, evlenme simsarlığında ücret düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 408 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. Evlenme tellallığı" şeklindeki ibare yerine, Tasarıda, 520 nci maddeyle başlayan Üçüncü Ayırımın üst başlığında ve bu ayırımı oluşturan maddelerde kullanılan "simsarlık" terimi ile uyumluluk sağlanmak üzere, "IV. Evlenme simsarlığı" şeklindeki ibarenin kullanılması tercih edilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 408 inci maddesinde kullanılan "ücrete hak bahşetmez" şeklindeki ibare, Tasarıda burada bir eksik borcun söz konusu olduğu göz önünde tutularak "ücret dava edilemez" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 525- 818 sayılı Borçlar Kanununun 409 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 525 inci maddesinde, simsara ödenecek ücretten indirim yapılması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 409 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "V. Ücretten tenzil" şeklindeki ibare, Tasarıda "V. Ücretten indirim" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 409 uncu maddesinde kullanılan "Hizmet mukavelesi ve gayrimenkul satışı imkânını hazırlamak veya bunlardan birinin icrasına tavassut etmek için fahiş bir ücret şart edilmiş ise" şeklindeki ibare, böyle bir sınırlamaya yer verilmesi için haklı bir sebep olmadığı göz önünde tutularak, Tasarıda "Sözleşmede aşırı bir ücret kararlaştırılmışsa" şekline dönüştürülmüştür.

ONUNCU BÖLÜM Vekâletsiz İşgörmeye

818 sayılı Borçlar Kanununun 410 uncu maddesiyle başlayan "On Dördüncü Bap / Vekâlet olmadan başkası hesabına tasarruf" şeklindeki üst başlık, Tasarıda "Onuncu Bölüm / Vekâletsiz İşgörmeye" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 526- 818 sayılı Borçlar Kanununun 410 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 526 ncı maddesinde, vekâletsiz işgörenin işi yapma biçimi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 410 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. İş yapan kimsenin hakları ve borçları / I. İşin icrası" şeklindeki ibareler, Tasarıda "A. İşgörenin hak ve borçları / I. İşin görülmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 410 uncu maddesinde kullanılan "tasarrufta bulunan kimse" şeklindeki ibare, Tasarıda "işgören" şekline; "tahmin olunan maksadına göre" şeklindeki ibare ise "varsayılan iradesine uygun olarak" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 527- 818 sayılı Borçlar Kanununun 411 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 527 nci maddesinde, vekâletsiz işgörenin sorumluluğu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 411 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Mes'uliyet" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Sorumluluk" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 411 inci maddesi üç fıkradan oluştuğu hâlde, birinci ve ikinci fıkralar, birbiriyle bağlantılı konulara ilişkin oldukları göz önünde tutularak, Tasarının 526 ncı maddesinde, tek fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 411 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "her türlü ihmal ve ihtiyatsızlıktan" şeklindeki ibare, Tasarıda "özensizliğinden" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 411 inci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "maruz bulunduğu zararı" şeklindeki ibareye, Tasarıda "zarar tehlikesini" şeklindeki ibare de eklenerek, hükmün kapsamı genişletilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 411 inci maddesinin son fıkrasının birinci cümlesinde kullanılan "kazadan" şeklindeki terim, Tasarıda "beklenmedik hâlden" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 411 inci maddesinin son fıkrasının ikinci cümlesinin "Meğer ki o kimse müdahalesi olmasa bile kazanın vukua geleceğini ispat etsin" şeklindeki hükmü, Tasarıda "işgören o işi yapmamış olsaydı bile beklenmedik hâl sonucunda bu zararın gerçekleşeceğini ispat ederse sorumluluktan kurtulur." şeklinde ifade edilmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 528- 818 sayılı Borçlar Kanununun 412 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 528 nci maddesinde, vekâletsiz işgörenin, sözleşme ehliyetinden yoksunluğu hâlinde sorumluluğu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 412 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. İş yapan kimsenin ehliyeti olmaması" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. İşgörenin ehliyetsizliği" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 529- 818 sayılı Borçlar Kanununun 413 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 529 uncu maddesinde, işin işsahibi yararına yapılması hâlinde, işsahibinin hak ve borçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 413 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. İş sahibinin hakları ve borçları / I. İş sahibinin menfaatine yapıldığı halde" şeklindeki ibareler, Tasarıda "B. İşsahibinin hak ve borçları / I. İşin işsahibinin menfaatine yapılması hâlinde" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 413 üncü maddesi üç fıkradan oluştuğu hâlide, bu maddenin birinci ve ikinci fıkraları, birbiriyle bağlantılı konuların düzenlendiği göz önünde tutularak, Tasarının 529 uncu maddesinin birinci fıkrası olarak, tek fıkra hâlinde, kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 413 üncü maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "bu kabul taahhütlerini ifaya" şeklindeki ibare, Tasarıda "gördüğü iş dolayısıyla üstlendiği edimleri ifa etmek" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 413 üncü maddesinin son fıkrasında kullanılan "haksız bir fiil ile mal iktisabı faslındaki hükümlere göre" şeklindeki ibare, Tasarıda sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre" şeklinde; "yaptığı şeyi ref ettirebilir." şeklindeki ibare ise, "ayırıp alma hakkına sahiptir." şeklinde ifade edilmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 530- 818 sayılı Borçlar Kanununun 414 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 530 uncu maddesinde, işin işgörenin menfaatine yapılması hâlinde, işsahibinin hak ve borçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 414 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. İş yapan kimsenin kendi menfaati için yapıldığı halde" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. İşin işgörenin menfaatine yapılması hâlinde" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 414 üncü maddesinin ikinci cümlesinde kullanılan "Temellük ettiği faydalara göre" şeklindeki ibare yerine, "zenginleştiği ölçüde" şeklindeki ibare kullanılmıştır.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 531- 818 sayılı Borçlar Kanununun 415 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 531 inci maddesinde, işsahibinin yapılan işi onamasının sonuçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 415 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. İcazet" terimi, Tasarıda "III. Onama" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 415 inci maddesinde kullanılan "cari olur." şeklindeki ibare, "uygulanır." şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

Komisyon Sözleşmesi

818 sayılı Borçlar Kanununun 416 ncı maddesiyle başlayan "On Beşinci Bap / Komisyon" şeklindeki üst başlık, Tasarıda "Onbirinci Bölüm / Komisyon Sözleşmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 532- 818 sayılı Borçlar Kanununun 416 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 532 nci maddesinde, alım veya satım komisyonculuğu tanımlanmaktadır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 416 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Alım ve satım komisyoncusu / I. Tarifi" şeklindeki ibare, Tasarıda "A. Alım veya satım komisyonculuğu / I.Tanımı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 416 ncı maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "Alım ve satım işlerinde komisyoncu" şeklindeki ibare, Tasarıda "Alım veya satım komisyonculuğu"na dö-

nüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 533- 818 sayılı Borçlar Kanununun 417 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 533 üncü maddesinde, komisyoncunun bildirme ve sigortalama borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 417 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Komisyoncunun borçları / 1. Mecburî ihbar ve sigorta" şeklindeki ibareler, Tasarıda "II. Komisyoncunun borçları / 1. Bildirme ve sigortalama borcu" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 417 nci maddesinde kullanılan "mecburdur." şeklindeki ibare, burada bir borcun söz konusu olması nedeniyle, "yükümlüdür." şeklinde; "mecbur değildir." şeklindeki ibare ise, "yükümlü değildir." şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 534- 818 sayılı Borçlar Kanununun 418 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 534 üncü maddesinde, komisyoncunun özen borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 418 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Eşyaya ihtimam" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Özen borcu" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 418 inci maddesi üç fıkradan oluştuğu hâlde, bu maddenin birinci ve ikinci fıkraları, birbiriyle bağlantılı oldukları göz önünde tutularak, Tasarının 534 üncü maddesinin birinci fıkrasında, tek fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 418 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "eşyanın bozukluğu göze çarpıyorsa" şeklindeki ibare, Tasarıda "eşya açıkça ayıplı ise" şeklinde düzeltilmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 535- 818 sayılı Borçlar Kanununun 419 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 535 inci maddesinde, vekâlet verenin belirlediği bedelden farklı bir bedelle satış yapan komisyoncunun sorumluluğu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 419 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Müvekkil tarafından tayin olunan fiyat" şeklindeki ibare, Tasarıda "3. Vekâlet verenin belirlediği bedel" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 419 uncu maddesi üç fıkradan oluştuğu hâlde, bu maddenin birinci ve ikinci fıkraları, birbiriyle bağlantılı oldukları göz önünde tutularak, Tasarının 535 inci maddesinin birinci fıkrasında, tek fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 419 uncu maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "asgari" sözcüğü, vekâlet verenin belirlediği bedelin, her zaman en az bedel olduğu göz önünde tutularak, Tasarıya alınmamıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 419 uncu maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "şarta muhalefetinden dolayı başkaca tazminat" şeklindeki ibare, Tasarıda "talimatına aykırı davranmasından dolayı vekâlet verenin uğradığı diğer zararlardan" şekline dönüştürülmüştür.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 536 -818 sayılı Borçlar Kanununun 420 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 536 nci maddesinde, komisyoncunun, vekâlet verenin izni olmaksızın malı veresiye satmasının ya da malı teslim almadan bedelini ödemesinin sonuçları ile malı veresiye de satabileceği durum düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 420 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "4. Veresiye mal satma, mal tesellüm etmeden tediye" şeklindeki ibare, Tasarıda "4. Veresiye satma ve teslim almadan ödeme" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 420 nci maddesi iki fıkradan oluştuğu hâlde, bu maddenin birinci ve ikinci fıkraları, birbiriyle bağlantılı oldukları göz önünde tutularak, Tasarının 536 nci maddesinde, tek fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 420 nci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "satış mahalindeki örfe göre" şeklindeki ibare, Tasarıda "satış yerindeki ticarî teamüle göre" şeklinde ifade edilmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 537- 818 sayılı Borçlar Kanununun 421 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 537 inci maddesinde, komisyoncunun garantisi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 421 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "5. Komisyoncunun kefaleti" şeklindeki ibare, Tasarıda "5. Komisyoncunun garantisi" şekline dönüştürülmüştür. Gerçekten, burada bir kefalet değil, garanti borcunun söz konusu olması nedeniyle, kenar başlıkta ve madde metninde "garanti" teriminin kullanılması yerinde görülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 421 inci maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde kullanılan "tediyelerinden" sözcüğü, Tasarıda "ödememelerinden" şeklinde düzeltilmiştir. Aynı fıkranın ikinci cümlesinde kullanılan "sarahaten kefil veya mesuliyeti mütearif olunca" şeklindeki ibare, Tasarıda "açıkça garanti vermişse" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 538- 818 sayılı Borçlar Kanununun 422 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 538 inci maddesinde, komisyoncunun ödediği paralar ve giderleri bakımından hakları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 422 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Komisyoncunun hakları / 1. Verdiği paralar ve masraflar" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Komisyoncunun hakları / 1. Ödediği paralar ve yaptığı giderler" şekline dönüştürülmüştür

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 539- 818 sayılı Borçlar Kanununun 423 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 539 uncu maddesinde, komisyoncunun komisyon ücreti isteme hakkı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 423 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Komisyon ücreti / a) İstemek hakkı" şeklindeki ibareler, Tasarıda "2. Komisyon ücreti / a. İsteme hakkı" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 423 üncü maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "lâzım gelen tazminatı" şeklindeki ibare, Tasarıda "belirlenecek karşılığını" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 540- 818 sayılı Borçlar Kanununun 424 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 540 inci maddesinde, komisyoncunun ücret isteme hakkını kaybetmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 424 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "b. Ücret hakkının sükutu ve müvekkilin aradan çıkması" ifadesi, Tasarıda "b. Kaybedilmesi" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 424 üncü maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "suiniyet ile" şeklindeki ibare, Tasarıda "dürüstlük kurallarına aykırı" şeklinde düzeltilmiştir. İkinci fıkrasında kullanılan "müvekkil ... aradan çıkabilir" şeklindeki ibare, Tasarıda "vekâlet veren ... alıcısı veya satıcısı sayma hakkına sahiptir" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 541- 818 sayılı Borçlar Kanununun 425 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 541 inci maddesinde, komisyoncunun hapis hakkı düzenlenmektedir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 542- 818 sayılı Borçlar Kanununun 426 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 542 nci maddesinde, malın açık artırmayla satılması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 426 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "4. Emtianın müzayede ile satılması" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Malın açık artırmayla satılması" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 426 ncı maddesinin birinci fıkrasından farklı olarak Tasarının 542 nci maddesinin birinci fıkrasına, "Ancak, mal borsada kayıtlıysa veya piyasa fiyatı varsa ya da yapılacak masrafa oranla değeri azsa, hâkim satışın başka bir yolla yapılmasına da karar verebilir." cümlesi eklenerek madde, Tasarının 107 nci maddesinin ikinci fıkrası ile uyumlu hâle getirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 426 ncı maddesinin son fıkrasında kullanılan "resmen ihbar edilmek lâzımdır" şeklindeki ibare, Tasarının alacaklının temerrüdüne ilişkin 107 nci maddesine benzer biçimde, Tasarıda "mahkemece vekâlet verene bildirilmesi zorunludur" şekline dönüştürülmüştür.

MADDE 543- 818 sayılı Borçlar Kanununun 427 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 543 üncü maddesinde, komisyoncunun kendisi ile işlem yapması hâlinde bedel ve ücret düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 427 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "5. Komisyoncunun bizzat alıcı veya satıcı olması / a. Ücreti ve masrafları" şeklindeki ibareler, Tasarıda "3. Komisyoncunun kendisiyle işlem yapması / a. Bedel ve ücret" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 427 nci maddesinin ikinci fıkrasının ilk cümlesinde kullanılan "... nazara almaya mecburdur" şeklindeki ibare, objektif bir ölçüte bağlanarak, Tasarıda "... esas alınır" şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin ikinci fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Buna göre, komisyoncu, kendisiyle işlem yaptığı takdirde, bunu işlemi yaptığı gün vekâlet verene bildirmek zorundadır.

MADDE 544- 818 sayılı Borçlar Kanununun 428 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 544 üncü maddesinde, komisyoncunun işlemi kendisiyle yapmış sayıldığı durumlar düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 428 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "b. Komisyoncunun zımnî kabulü" şeklindeki ibare, Tasarıda "b. İşlemi kendisiyle yapmış sayılma" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 428 inci maddesinde kullanılan "âkide ait olabilecek borçları bizzat deruhte etmiş sayılır." şeklindeki ibare, Tasarıda "işlemi kendisiyle yapmış sayılır" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 545- 818 sayılı Borçlar Kanununun 429 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 545 inci maddesinde, komisyoncunun işlemi kendisiyle yapma hakkının düşmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 429 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "c. Hakkının sukutu" şeklindeki ibare, Tasarıda "c. İşlemi kendisiyle yapma hakkının düşmesi" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 429 uncu maddesinde kullanılan "artık bizzat satıcı ve alıcı olamaz" şeklindeki ibare yerine, Tasarıda "bu hüküm uygulanmaz" ibaresi kullanılmıştır.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 546- 818 sayılı Borçlar Kanununun 430 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 546 ncı maddesinde, diğer komisyon işleri düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 430 uncu maddesinde kullanılan "alım ve satım komisyonu" terimleri yerine, Tasarıda "alım ve satım komisyonculuğu" terimleri kullanılmıştır.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

ONİKİNCİ BÖLÜM**Ticarî Temsilciler, Ticarî Vekiller ve Diğer Tacir Yardımcıları**

818 sayılı Borçlar Kanununun 449 uncu maddesiyle başlayan "On Yedinci Bap / Ticarî Mümessiller ve Diğer Ticarî Vekiller" şeklindeki üst başlık, Tasarıda "Onikinci Bölüm / Ticarî Temsilciler, Ticarî Vekiller ve Diğer Tacir Yardımcıları" şeklinde değiştirilmiştir. Bununla, ticarî temsilcilerin ve ticarî vekillerin de tacir yardımcılarından olduğu vurgulanmak istenmiştir. Bu bölümde, gerek ticarî temsilciler ve ticarî vekiller, gerekse diğer tacir yardımcıları, temsil yetkileri yönüyle ele alınmıştır. Bu düzenlemeye göre, ticarî temsilcilerin geniş yetkileri, ticarî vekillerin ve diğer tacir yardımcılarının ise sınırlı yetkileri bulunmaktadır.

MADDE 547- 818 sayılı Borçlar Kanununun 449 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 547 nci maddesinde, ticarî temsilci tanımlanmakta ve ticarî temsilciye yetki verilmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 449 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Ticarî mümessil / I. Tarifi, salâhiyet itası" şeklindeki ibare, Tasarıda, "A. Ticarî temsilci / I. Tanımı ve yetki verilmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 449 uncu maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "bir ticarethane veya fabrika veya ticarî şekilde işletilen diğer bir müessese" şeklindeki ibare, 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 11 inci maddesi göz önünde tutularak, Tasarıda "ticarî işletme" şeklinde kısaltılmıştır. Yine aynı fıkroda kullanılan "müessesenin imzasını kullanarak bilvekalâle imza vazetmek üzere" şeklindeki ibare, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 458 inci maddesinin birinci fıkrasının almanca metni göz önünde tutularak, Tasarıda "işletme sahibinin, ... ticaret unvanı altında, ticarî temsil yetkisi ile kendisini temsil etmek üzere" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 449 uncu maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "vekâletnameyi" sözcüğü, Tasarıda "ticarî temsilcilik yetkisi verildiğini" şeklinde düzeltilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 548- 818 sayılı Borçlar Kanununun 450 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 548 inci maddesinde, ticarî temsilcinin temsil yetkisinin kapsamı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 450 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Vekâletin şumulü" şeklindeki ibare, Tasarıda, "II. Temsil yetkisinin kapsamı" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 549- 818 sayılı Borçlar Kanununun 451 inci maddesini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının dört fıkradan oluşan 549 uncu maddesinde, temsil yetkisinin sınırlandırılması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 451 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Tahdidî" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Temsil yetkisinin sınırlandırılması" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 451 inci maddesi üç fıkradan oluştuğu hâlde, Tasarının 549 uncu maddesi, bu maddeye eklenen üçüncü fıkra ile birlikte, dört fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

Maddenin üçüncü fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Fıkroda, temsil yetkisine ilişkin olarak, aynı maddenin birinci ve ikinci fıkralarında öngörülen sınırlamaların, tescil edilmedikçe, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı hüküm doğurmayacağı belirtilmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 451 inci maddesinin son fıkrasında kullanılan "muteber değildir." şeklindeki ibare yerine, Tasarıda "hüküm doğurmaz." şeklindeki ibare kullanılmıştır. Ayrıca, 818 sayılı Borçlar Kanununun 451 inci maddesinin son fıkrasından farklı olarak, Tasarının 549 uncu maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında, temsil yetkisine ilişkin öngörülen sınırlamalar dışında kalan diğer sınırlamaların, tescil edilmiş olsalar bile, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyecekleri, açıkça belirtilmiştir.

MADDE 550- 818 sayılı Borçlar Kanununun 452 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 550 nci maddesinde, ticarî temsilcinin temsil yetkisinin sona

ermesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 452 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. İstirdadı" şeklindeki ibare, Tasarıda, "IV. Temsil yetkisinin sona ermesi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 452 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında temsil yetkisinin "istirdadından" söz edildiği hâlde, Tasarıda "istirdat" sözcüğü yerine "sona erme" sözcükleri kullanılmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 452 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında kullanılan "ticaret siciline kayıt" ibaresi yerine, Tasarıda "ticaret siciline tescil" ibaresinin kullanılması yerinde görülmüştür.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 551- 818 sayılı Borçlar Kanununun 453 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkralarını karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 551 nci maddesinde, ticarî vekil düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 453 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Diğer ticaret vekilleri" şeklindeki ibare, Tasarıda, "B. Ticarî vekil" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 453 üncü maddesinin birinci fıkrasından farklı olarak, "bir ticarethane veya fabrika veya ticarî şekilde işletilen diğer bir müessese sahibi" şeklindeki ibare, "ticarî işletme sahibi" şeklinde kısaltılmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 453 üncü maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde kullanılan "muhakeme ve murafaada bulunamaz." şeklindeki ibare, Tasarıda "dava açamaz ve açılmış davayı takip edemez." şeklinde ifade edilmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 552- 818 sayılı Borçlar Kanununun 453 üncü maddesinin son fıkrasını karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 552 nci maddesinde, diğer tacir yardımcıları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 453 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Diğer ticaret vekilleri" şeklindeki ibare, Tasarıda, "C. Diğer tacir yardımcıları" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 453 üncü maddesine 29/6/1956 tarihli ve 6763 sayılı Türk Ticaret Kanununun Mer'iyet ve Tatbik Şekli Hakkında Kanunun 41 inci maddesiyle eklenen son fıkrada ticarî temsilci ve ticarî vekil dışında kalan diğer tacir yardımcılarının düzenlendiği göz önünde tutularak, Tasarıda ayrı bir madde hâlinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 453 üncü maddesinin son fıkrası, farklı konuların düzenlendiği göz önünde tutularak Tasarıda iki ayrı fıkraya bölünmüş ve bunlardan ilki üç bent hâlinde kaleme alınmıştır. Aynı fıkrada kullanılan "mağaza" sözcüğü yerine de, Tasarıda "ticarî işletme" sözcükleri kullanılmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 553- 818 sayılı Borçlar Kanununun 455 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 553 üncü maddesinde, rekabet yasağı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 455 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "D. Rekabet yapmak memnuiyeti" şeklindeki ibare, Tasarıda, "C. Rekabet yasağı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 455 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında kullanılan "müessese" ve "müessese sahibi" sözcükleri, Tasarıda "işletme" ve "işletme sahibi" şeklinde ifade edilmiştir. Ancak, burada ticarî işletme olsun veya olmasın, bütün işletmeler göz önünde tutulmuştur.

Maddenin birinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 455 inci maddesinin birinci fıkrasında yer verilmeyen, "doğrudan doğruya veya dolaylı olarak" ibaresi kullanılmıştır. Ayrıca, ticarî temsilcilerin, ticarî vekillerin veya diğer tacir yardımcılarının, işletme sahibinin izni olmaksızın, işletmenin yaptığı türden işleri, kendi hesaplarına üçüncü kişilere yaptırımları da, rekabet yasağının kapsamına dahil edilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 455 inci maddesinin ikinci fıkrasından farklı olarak, işletme sahibinin, rekabet yasağına aykırı davranan ticarî temsilcilere, ticarî vekillere veya diğer tacir yardımcılara karşı, aralarındaki hukukî ilişkiden doğan hakları saklı kalmak kaydıyla, kendisine tanınan seçimlik hakları kullanabileceği kabul edilmiştir. Ayrıca, işletme sahibinin, rekabet yasağına aykırı davranan ticarî temsilcilere, ticarî vekillere veya diğer tacir yardımcılara karşı, onlar tarafından kendi hesaplarına yapılan veya üçüncü kişilere yaptırılan işlerin kendi hesabına yapılmış sayılmasını istemesi durumunda, bu işler dolayısıyla aldıkları ücretin kendisine verilmesini veya aynı işlerden doğan alacağın devredilmesini isteyebileceği belirtilmiştir.

MADDE 554- 818 sayılı Borçlar Kanununun 456 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 554 üncü maddesinde, ticarî temsilcilerin, ticarî vekillerin ve diğer tacir yardımcılarının yetkilerinin sona ermesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 456 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "E. Mümessil ve diğer tüccar vekillerinin vekâletlerinin hitamı" şeklindeki ibare, Tasarıda, diğer tacir yardımcılarının da düzenlendiği göz önünde tutularak, "D. Ticarî temsilcilerin, ticarî vekillerin ve diğer tacir yardımcılarının yetkilerinin sona ermesi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 456 ncı maddesinin birinci fıkrasında "ticarî mümessiller ve ticarî vekiller"; ikinci fıkrasında ise, "ticarî mümessil ve ticari vekil" terimleri kullanılmakla yetinilmiştir. Aynı maddenin kenar başlığında kullanılan "Diğer Tüccar Vekilleri" şeklindeki ibare diğer tacir yardımcılarını ifade ettiği hâlde, madde metninde onlarla ilgili bir düzenleme yapılmamıştır. Bu düzenleme eksikliği Tasarının 554 üncü maddesinde, "ticari temsilci, ticarî vekil ve diğer tacir yardımcılar"na birlikte yer verilerek giderilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Havale

818 sayılı Borçlar Kanununun 457 nci maddesiyle başlayan "On Sekizinci Bap / Havale" şeklindeki üst başlık, Tasarıda "Onüçüncü Bölüm / Havale" şeklinde değiştirilmiştir. Ayrıca, 818 sayılı Borçlar Kanununun On Sekizinci Babında kullanılan "muhih" terimi, Tasarının Onüçüncü Bölümünde "havale eden"; "muhalünaleyh" terimi, "havale ödeyicisi" ve "muhalünleh" terimi ise "havale alıcısı" şeklinde ifade edilmiştir.

MADDE 555- 818 sayılı Borçlar Kanununun 457 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 555 inci maddesinde, havale tanımlanmaktadır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 457 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Tarifi" şeklindeki ibare, Tasarıda "A. Tanımı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 457 nci maddesinde havalenin bir "akit" olarak nitelendirilmesi, teknik bakımdan hatalı bulunduğu için, Tasarı'da yapılan tanımda havalenin bir "hukukî işlem" olduğu belirtilmiştir. Gerçekten, havale bir sözleşme olmayıp, çifte yetkilendirme içeren bir hukukî işlemdir.

Her ne kadar maddede yapılan tanımda, havalenin konusunu para veya kıymetli evrak ya da başka misli bir eşyanın oluşturabileceği belirtilmişse de, uygulamada havalenin konusunu genellikle paranın oluşturduğu göz önünde tutularak, Tasarıda "havale ödeyicisi" teriminin kullanılmasında bir sakınca görülmemiştir.

MADDE 556- 818 sayılı Borçlar Kanununun 458 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 556 ncı maddesinde, havale eden ile havale edilen arasındaki ilişki düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 458 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Akdin hükümleri / I. Muhih ile muhalünleh arasındaki münasebet" şeklindeki ibare, Tasarıda, "B. Hükümleri / I. Havale eden ile havale alıcısı arasındaki ilişki" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 557- 818 sayılı Borçlar Kanununun 459 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 557 nci maddesinde, havale ödeyicisinin borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 459 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "II.

Mühalünaleyhin borcu" şeklindeki ibare, Tasarıda, "II. Havale ödeyicisinin borcu" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 459 uncu maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları, birbiriyle bağlantılı oldukları göz önünde tutularak, Tasarıda tek fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 459 uncu maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "tediye" sözcüğü yerine, Tasarıda "ifa" terimi; ikinci fıkrasında kullanılan "mecburdur" sözcüğü yerine, "yükümlüdür" sözcüğü kullanılmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 459 uncu maddesinin son fıkrasında kullanılan "bile" sözcüğü, gereksiz görülerek Tasarı metnine alınmamıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 558- 818 sayılı Borçlar Kanununun 460 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 558 inci maddesinde, havale konusunun ifa edilmemesi durumunda, havale alıcısının bildirim yükümlülüğü düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 460 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Tediye olunmamak hâlinde ihbar" şeklindeki ibare, Tasarıda, "III. İfa edilmeme durumunda bildirim" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 559- 818 sayılı Borçlar Kanununun 461 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 559 uncu maddesinde, havale edenin, havale yetkisini geri alması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 461 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "C. Rücu" şeklindeki ibare, Tasarıda, "C. Geri alma" şeklinde değiştirilmiştir. Aynı değişiklik, maddenin metninde de yapılmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 461 inci maddesinin son fıkrasında kullanılan "havalenin hükümsüzlüğünü istilzam eder." şeklindeki ibare, Tasarıda "havale kendiliğinden sona erer." şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 560- 818 sayılı Borçlar Kanununun 462 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 560 inci maddesinde, kıymetli evraka bağlanmış alacakların havalesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 462 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "D. Kıymetli evrak işlerinde havale" şeklindeki ibare, Tasarıda, "D. Kıymetli evrak konusunda havale" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 462 nci maddesinin son fıkrasında kullanılan "kambiyo senetlerine mümasil havaleler" şeklindeki ibare yerine, Tasarının 560 inci maddesinin ikinci fıkrasında "poliçe benzeri havaleler" şeklindeki ibare kullanılmıştır. Gerçekten, emre muharrer senet ya da bono, çek ve poliçe gibi, kambiyo senedi niteliğinde olmakla birlikte, havalede görülen üçlü ilişkiden yoksun bulunduğu için, fıkra hükmü, Tasarıda kullanılan "poliçe benzeri havaleler" şeklindeki ibare ile düzeltilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Saklama Sözleşmeleri

818 sayılı Borçlar Kanununun 463 üncü maddesiyle başlayan "On Dokuzuncu Bap / Vedia" şeklindeki üst başlık, Tasarıda "Ondördüncü Bölüm / Saklama Sözleşmeleri" şeklinde değiştirilmiştir. Ayrıca, 818 sayılı Borçlar Kanununun On dokuzuncu Babında kullanılan "ida; vedia" terimi, Tasarının Ondördüncü Bölümünde "saklama"; "müstevdi" terimi, "saklayan" ve "mudi" terimi ise, "saklatan" şeklinde ifade edilmiştir.

Tasarının 561 ilâ 569 uncu maddelerinde, genel saklama sözleşmesinin hükümleri; 570 inci maddesinde, saklama sözleşmelerinin alt türleri olmak üzere, misli şeylerin saklanması; 571 ilâ 575 inci maddelerinde, ardiyeciyeye bırakma ve 576 ilâ 580 inci maddelerinde ise, konak-

lama yeri, ahır, garaj ve otopark işletenlere bırakma düzenlenmiştir.

MADDE 561- 818 sayılı Borçlar Kanununun 463 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 561 inci maddesinde, genel saklama sözleşmesi tanımlanmakta ve saklayanın ücret isteyebileceği durumlar düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 463 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Vedia / I. Tarifi" şeklindeki ibare, Tasarıda, "A. Genel saklama sözleşmesi / I. Tanımı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 463 üncü maddesinin ikinci fıkrası, Tasarıda olumlu cümleyle ifade edilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 562- 818 sayılı Borçlar Kanununun 464 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 562 nci maddesinde, saklatanın borçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 464 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Müdiin borçları" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Saklatanın borçları" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 563- 818 sayılı Borçlar Kanununun 465 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 563 üncü maddesinde, saklayanın borçlarından saklama konusunu kullanım yasağı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 465 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Müstevdiin borçları / 1. Vedianın kullanılması mes'uliyeti" şeklindeki ibare, Tasarıda, "III. Saklayanın borçları / 1. Kullanım yasağı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 465 inci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "muhik bir tazminat" şeklindeki ibare, Tasarıda "uygun bir kullanım bedeli" ifade edilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 564- 818 sayılı Borçlar Kanununun 466 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 564 üncü maddesinde, saklatanın geri verme borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 466 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. İstirdat / a. Müdiin hakları" şeklindeki ibare, Tasarıda, "2. Geri verme / a. Genel olarak" şekline dönüştürülmüştür. Böylece 818 sayılı Borçlar Kanununun 466 ncı maddesindeki düzenlemeden farklı olarak, "III. Saklayanın borçları" başlığıyla uyumlu hâle getirmek için saklatanın geri alma hakkından değil, saklayanın borcundan söz edilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 466 ncı maddesi iki fıkradan oluştuğu hâlde, bu fıkraların birbiriyle bağlantıları göz önünde tutularak, Tasarının 564 üncü maddesi tek fıkra olarak kaleme alınmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 565- 818 sayılı Borçlar Kanununun 467 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 565 inci maddesinde, geri vermede özel durumlar düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 467 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "b. Müstevdiin hakları" şeklindeki ibare, Tasarıda, "b. Özel durumlar" şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin son fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Buna göre "Birden çok kişi bir şeyi saklanmak üzere verirse, sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadıkça veya hepsinin rızası olmadıkça, saklayan saklananı onlardan birine geri vermekle sorumluluktan kurtulamaz.". Bu yeni hükümlerle, saklayanın, saklananı, saklatanlardan herhangi birine verme yetkisinin olmadığı, aksi takdirde diğerlerine karşı sorumlu olacağı öngörülmüştür. Fıkraya göre, saklayanın, birden çok saklatandan herhangi birine saklananı geri vererek sorumluluktan kurtulabilmesi ancak şu iki durumda kabul edilmiştir: 1) Sözleşmede saklayana böyle bir yetkinin tanınmış olması; 2) Saklatanların hepsinin rızasının olması.

MADDE 566- 818 sayılı Borçlar Kanununun 468 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 566 ncı maddesinde, geri verme yeri düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 468 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "c. İade mahalli" şeklindeki ibare, Tasarıda, "c. Geri verme yeri" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 567- 818 sayılı Borçlar Kanununun 469 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 567 nci maddesinde, saklayanların sorumluluğu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 469 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Müştereken vedia alınması halinde mes'uliyet" şeklindeki ibare, Tasarıda, "3. Saklayanların sorumluluğu" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 568- 818 sayılı Borçlar Kanununun 470 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 568 inci maddesinde, saklanan üzerinde üçüncü kişilerin iddiaları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 470 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "4. Üçüncü şahıslar tarafından istihkak davaları" şeklindeki ibare, Tasarıda, "4. Üçüncü kişilerin iddiaları" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 470 inci maddesinde kullanılan "istihkak iddiasında bulunulsa bile" şeklindeki ibare, Tasarıda "aynî hak iddiasında bulunsa bile" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 569- 818 sayılı Borçlar Kanununun 471 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 569 uncu maddesinde, güvenilirliğe bırakma düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 471 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. Yedime tevdi" şeklindeki ibare, Tasarıda, "IV. Güvenilirliğe bırakma" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 471 inci maddesinde kullanılan "müstevdi" veya "yediadil" sözcükleri, Tasarıda "güvenilirliği" olarak belirtilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 570- 818 sayılı Borçlar Kanununun 472 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 570 inci maddesinde, mislî şeylerin saklanması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 472 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Usulsüz tevdi" şeklindeki ibare, Tasarıda, "B. Mislî şeylerin saklanması" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 472 nci maddesi iki fıkradan oluştuğu hâlde, bu maddenin ikinci fıkrası ayrı konulara ilişkin olması nedeniyle, Tasarıda iki fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 571- 818 sayılı Borçlar Kanununun 473 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 571 inci maddesinde, ardiyecinin bırakılan ticarî mala karşılık senet çıkarma hakkı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 473 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "C. Ardiye mukavelesi / I. Kıymetli evrak ihracı salâhiyeti" şeklindeki ibare, Tasarıda, "C. Ardiyeciye bırakma / I. Senet çıkarma" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 572- 818 sayılı Borçlar Kanununun 474 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 572 nci maddesinde, ardiyecinin saklama borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 474 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Ardiye sahibinin muhafaza borcu" şeklindeki ibare, Tasarıda, "II. Ardiyecinin saklama borcu" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 474 üncü maddesi tek fıkradan olduğu hâlde, bu fıkranın birinci ve ikinci cümleleri, birbiriyle bağlantılı oldukları göz önünde tutularak, Tasarının 572 nci maddesinin birinci fıkrasında birlikte kaleme alınmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 573- 818 sayılı Borçlar Kanununun 475 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 573 üncü maddesinde, ardiyecinin, kendisine bırakılan şeyleri karıştırma yasağı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 475 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Tevdi olunan eşyanın diğerleriyle karıştırılması" şeklindeki ibare, Tasarıda, "III. Bırakılan şeylerin karışması" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 475 inci maddesi tek fıkradan olduğu hâlde, bu maddenin içerdiği üç cümle, farklı konulara ilişkin oldukları göz önünde tutularak, Tasarıda üç ayrı fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 574- 818 sayılı Borçlar Kanununun 476 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 574 üncü maddesinde, ardiyecinin hakları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 476 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. Ardiye sahibinin hakları" şeklindeki ibare, Tasarıda, "IV. Ardiyecinin hakları" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 476 ncı maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi ile aynı maddenin ikinci fıkrası, birbiriyle bağlantılı oldukları göz önünde tutularak Tasarıda tek fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 575- 818 sayılı Borçlar Kanununun 477 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 575 inci maddesinde, ardiyecinin malları geri verme yükümlülüğü düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 477 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "V. Emtianın iadesi" şeklindeki ibare, Tasarıda, "V. Malların geri verilmesi" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 576- 818 sayılı Borçlar Kanununun 478 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 576 ncı maddesinde, konaklama yeri işletenlerin sorumluluk koşulları ve kapsamı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 478 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "D. Otelciye tevdi / I. Otelcilerin mesuliyeti / 1. Şartları ve şumulü" şeklindeki ibareler, Tasarıda, "D. Konaklama yeri, garaj, otopark ve benzeri yerleri işletenlere bırakma / I. Konaklama yeri işletenlerin sorumluluğu / 1. Koşulları ve kapsamı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 478 inci maddesi tek fıkradan olduğu hâlde, bu maddenin ikinci cümlesi farklı bir konuya ilişkin olduğu göz önünde tutularak, Tasarının 576 ncı maddesinin ikinci fıkrası olarak kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 478 inci maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "otelciler, hancılar" sözcükleri, Tasarıda "Otel, motel, pansiyon, tatil köyü gibi yerleri işletenler" sözcükleriyle ifade edilerek, bu sayımın sınırlayıcı nitelikte olmadığı kabul edilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 478 inci maddesinden farklı olarak, kusursuz sorumluluk miktarının her bir konaklayan için günlük konaklama ücretinin üç katını aşamayacağı belirtilmiştir. Böylece, parasal değerlerdeki değişimler karşısında hükmün güncel durumda kalması amaçlanmıştır.

MADDE 577- 818 sayılı Borçlar Kanununun 479 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 577 nci maddesinde, konaklama yeri işletenlerin kıymetli eş-

yadan sorumluluk düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 479 uncu maddesinin ikinci cümlesinde kullanılan "mes'uliyeti mahdut değildir." şeklindeki ibare, Tasarıda "tam değerinden sorumludur." şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 578- 818 sayılı Borçlar Kanununun 480 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 578 inci maddesinde, konaklama yeri işletenin sorumluluğunun kalktığı ve devam ettiği durumlar düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 480 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Mes'uliyetin hitamı" şeklindeki ibare, Tasarıda, "3. Sorumluluğun kalkması" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 480 inci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "yapıştırdığı ilânlarda bildirirse bile" şeklindeki ibare, Tasarıda "herhangi bir yolla ilân etse bile" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 579- 818 sayılı Borçlar Kanununun 481 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 579 uncu maddesinde, garaj, otopark ve benzeri yerleri işletenlerin sorumluluğu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 481 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Umumî ahır idare edenlerin mes'uliyeti" şeklindeki ibare, Tasarıda, "II. Garaj, otopark ve benzeri yerleri işletenlerin sorumluluğu" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasının kapsamına, 818 sayılı Borçlar Kanununun 481 inci maddesinden farklı olarak, günümüzde garaj dışında, otopark işletmeciliği ve bu işletmecilerin sorumluluklarının da önem kazandığı göz önünde tutularak, garaj sahiplerinin yanında otopark işletenler de dahil edilmiştir. Ancak, maddenin kenar başlığı ile birinci ve ikinci fıkralarında "...ve benzeri yerleri işletenler" ifadesi kullanılarak, bu sayımın örnekleyici nitelikte olduğu kabul edilmiştir. Bu nedenle, söz konusu ifadenin kapsamına, 818 sayılı Borçlar Kanununun 481 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer verilmekle birlikte, Tasarıda belirtilmeyen "ahır sahibi"nin de dahil olduğu konusunda bir duraksama yoktur.

Maddenin ikinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 481 inci maddesinden farklı olarak, kusursuz sorumluluk miktarının, her bir saklanan için, günlük saklama ücretinin on katını aşamayacağı belirtilmiştir. Böylece, parasal değerlerdeki değişimler karşısında hükmün güncel durumda kalması amaçlanmıştır.

Maddenin son fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununun 481 inci maddesinde yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Fıkraya göre işleten, maddenin birinci ve ikinci fıkralarında söz konusu edilen türden bir sorumluluk üstlenmediğini veya sorumluluğunu bu Kanunda gösterilmemiş olan bir koşula bağladığını, herhangi bir yolla ilân etmiş olsa bile, sorumluluktan kurtulamayacaktır.

MADDE 580- 818 sayılı Borçlar Kanununun 482 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 580 inci maddesinde, işletenlerin hapis hakkı düzenlenmektedir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

ONBEŞİNCİ BÖLÜM

Kefalet Sözleşmesi

818 sayılı Borçlar Kanununun 483 üncü maddesiyle başlayan "Yirminci Bap / Kefalet" şeklindeki üst başlık, Tasarıda "Onbeşinci Bölüm / Kefalet Sözleşmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 581- 818 sayılı Borçlar Kanununun 483 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 581 inci maddesinde, kefalet sözleşmesi tanımlanmaktadır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 483 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Tarifi" şeklindeki ibare, Tasarıda, "A. Tanımı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 483 üncü maddesinde kullanılan "... borçlunun akdettiği borcun edasını temin etmeği alacaklıya karşı taahhüt eder." şeklindeki ibare, Tasarıda "borçlu-

nun borcunu ifa etmemesinin sonuçlarından kişisel olarak sorumlu olmayı üstlendiği sözleşme-
dir.” şeklinde ifade edilmiştir. Böylece, kefalet sözleşmesinin yasal tanımına ilişkin yanlışlıklar
düzeltmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 492 nci maddesinin birin-
ci fıkrası göz önünde tutulmuştur.

MADDE 582- 818 sayılı Borçlar Kanununun 485 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 582 nci maddesinde, kefalet sözleşmesinin koşullarından asıl
borç düzenlenmektedir.

Maddenin son fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, yeni bir hükümdür.
Bu hükme göre: “Kanundan aksi anlaşılmadıkça kefil, bu bölümde kendisine tanınan haklardan
önceden feragat edemez.”

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 492 nci maddesinin ikinci,
üçüncü ve son fıkraları göz önünde tutulmuştur.

MADDE 583- 818 sayılı Borçlar Kanununun 484 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 583 üncü maddesinde, kefalet sözleşmesinin şekli düzen-
lenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 484 üncü maddesinde kullanılan “muayyen bir miktar” şek-
lindeki ibare, Tasarıda “azamî miktar” şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasının ilk cümlesinde, kefalet sözleşmesinin geçerliliği, sözleşmenin
yazılı şekilde yapılmasına, kefilin sorumlu olacağı azamî miktarın ve kefalet tarihinin sözleşme-
de belirtilmiş olmasına bağlanmıştır. 818 sayılı Borçlar Kanununun 484 üncü maddesinde yapı-
lan düzenlemeden farklı olarak kefalet tarihinin de sözleşmede belirtilmesi, geçerlilik koşulu hâ-
line getirilmiştir. Çünkü, Tasarının 589 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında öngörülen hüküm
uyarınca, kefil, sözleşmede aksi açıkça kararlaştırılmadıkça borçlunun sadece kefalet sözleşme-
sinin kurulmasından sonraki borçlarından sorumludur. Belirtilen hükmün uygulanabilmesi ve
Tasarının 600 üncü maddesinde öngörülen süreli kefaletin sonunun belirlenebilmesi bakımın-
dan, kefalet sözleşmesinin kurulduğu tarihin sözleşmeden açıkça anlaşılması şarttır.

Maddenin birinci fıkrasının ikinci cümlesi, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen,
yeni bir hükümdür. Bu cümlede, kefilin, kendi el yazısıyla belirtmesinin şart olduğu hususlar
açıklanmıştır. Buna göre, kefalet sözleşmesinde, kefilin sorumlu olduğu azamî miktarın, kefalet
tarihinin ve müteselsil kefalet söz konusu ise, müteselsil kefil sıfatının veya bu anlama gelen
herhangi bir ifadenin yer alması gerekmektedir.

Maddenin ikinci fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, yeni bir hükümdür.
Buna göre, kefil, kendi adına kefil olma konusunda özel yetki verecekse ve diğer tarafa veya
bir üçüncü kişiye kefil olma vaa'dinde bulunacaksa, aynı şekil koşullarına uymak zorundadır.
Aynı fıkranın son cümlesinde tarafların, yazılı şekle uyararak, kefilin sorumluluğunu borcun belirli
bir miktarıyla sınırlandırmayı kararlaştırabilecekleri öngörülmüştür.

Maddenin son fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununun 484 üncü maddesinde yer verilme-
yen, yeni bir hükümdür. Bu hükme göre, kefalet sözleşmesinde sonradan yapılan ve kefilin so-
rumluluğunu artıran değişikliklerin, kefalet sözleşmesinin şekline uygun olarak yapılması da
geçerlilik koşulu olarak kabul edilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 493 üncü maddesinin bi-
rinci, ikinci ve altıncı fıkraları göz önünde tutulmuştur.

MADDE 584- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, “III. Eşin rızası” kenar baş-
lıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 584 üncü maddesinde, kefalette eşin rızası düzenlenmekte-
dir.

Maddenin birinci fıkrasına göre, kefalet sözleşmesinde eşin rızasının, sözleşmenin kurul-
masından önce ya da en geç kurulması anında verilmiş olması şarttır. Ancak, fıkrada bu kuralın
iki istisnasına yer verilmiştir. Birinci istisna, mahkemece verilmiş bir ayrılık kararı olması, ikin-
cisi eşlerden birinin yasal olarak ayrı yaşama hakkının doğmuş olmasıdır. Söz konusu istisna-
lardan birinin varlığı durumunda eşin rızası aranmayacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, eşin rızasının aranmadığı diğer ~~bir~~ istisnalara yer verilmiş-
tir. Buna göre, kefalet sözleşmesinde sonradan yapılan ve kefilin sorumlu olacağı miktarın art-
masına veya âdi kefaletin müteselsil kefalete dönüşmesine ya da kefil yararına olan güvencele-

rin önemli ölçüde azalmasına sebep olmayan değişiklikler için de kefilin eşinin rızası aranmayacaktır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 494 üncü maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 585- 818 sayılı Borçlar Kanununun 486 ncı maddesini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 585 inci maddesinde, âdi kefaletin içeriği düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 486 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "C. Nevileri / I. Âdi kefalet" şeklindeki ibare, Tasarıda, "C. İçeriği / I. Türlerine göre / 1. Âdi kefalet" şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin birinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 486 ncı maddesinin birinci fıkrasından farklı olarak âdi kefalette alacaklının borçluya başvurmadıkça, doğrudan doğruya kefile takip edemeyeceği açıkça belirtilmiştir. Fıkra 818 sayılı Borçlar Kanununun 486 ncı maddesine benzer bir içeriğe sahip olmakla birlikte, bu fıkraya, "iflâsına karar verilmesi" yanında "borçluya konkordato mehli verilmiş olması" durumu da eklenmiştir. Ayrıca, 818 sayılı Borçlar Kanununun 486 ncı maddesinin birinci fıkrasından farklı olarak, Tasarıda alacaklının doğrudan doğruya kefile başvurabileceği hâller, dört bent hâlinde sayılmıştır.

Maddenin ikinci fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununun 486 ncı maddesinin ikinci fıkrasıyla benzer içeriğe sahiptir. Ancak, maddenin birinci fıkrasında olduğu gibi, bu fıkraya da "iflâsı" yanında "borçluya konkordato mehli verilmesi" durumu eklenmiştir. Ayrıca, 818 sayılı Borçlar Kanununun 486 ncı maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesinde yer verilen "borçlunun iflâsı ilân olunmadıkça rehnin nakde tahvili kabil olmazsa" şeklindeki ibare gereksiz görülerek, Tasarıya alınmamıştır.

Maddenin üçüncü fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Fıkraya göre, sadece açığın kapatılması için kefil olunmuşsa, borçlu aleyhine yapılan takibin kesin aciz belgesi alınmasıyla sonuçlanması veya borçlu aleyhine Türkiye'de takibatın imkânsız hâle gelmesi ya da konkordatonun kesinleşmesi durumlarında, doğrudan doğruya kefile başvurulabilecektir. Ancak, fıkraya eklenen ikinci cümle ile, kaynak İsviçre Borçlar Kanunundan farklı olarak, kefilin korunması ilkesinden hareketle, sözleşmede, bu durumlarda alacaklının, önce asıl borçluya başvurmak zorunda olduğunun kararlaştırılabileceği kabul edilmiştir. Böylece, sadece açığın kapatılması için kefaletle özgü, ayrık bir düzenleme olmak üzere, sözleşmede öngörülmesi koşuluyla, fıkra da belirtilen durumlarda, kefile, alacaklıya karşı, öğretide kullanılan terimle, "tartışma def'i" ya da "peşin dava def'i" ileri sürme olanağı sağlanmıştır.

Maddenin son fıkrasının nisbî emredici nitelikte olması dışında, birinci ve ikinci fıkralarının mutlak emredici nitelikte hükümler içermesi, kefilin korunması ilkesine daha uygun görüldüğü için, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 495 inci maddesinin son fıkrasındaki "Aksine anlaşmalar saklıdır." şeklindeki hüküm, Tasarı metnine alınmamıştır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 495 inci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 586- 818 sayılı Borçlar Kanununun 487 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 586 ncı maddesinde, alacaklının, müteselsil kefile başvurma konusu düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununun 487 nci maddesinin birinci fıkrasıyla benzer içeriğe sahip olmakla birlikte, bu maddede kullanılan "müşterek müteselsil borçlu" şeklindeki ibare, müteselsil kefalet ile müteselsil borçlunun farklı hukukî müesseseler olduğu göz önünde tutularak, Tasarı metnine alınmamıştır. Fıkra da yapılan diğer önemli bir değişikliğe göre de, alacaklı borçluyu takip etmeden veya taşınmaz rehnini paraya çevirmeden önce de doğrudan doğruya müteselsil kefile başvurabilecek; ancak, bunun için, borçlunun açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde olması veya ifada gecikmesi ve ihtarin sonuçsuz kalması aranacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasına göre, alacak, teslimine bağlı taşınır rehni veya alacak rehni ile güvenceye alınmışsa, alacaklı rehnin paraya çevrilmesinden önce kefile başvuramaz. Yine aynı fıkraya göre, alacağın rehnin paraya çevrilmesi yoluyla tamamen karşılanamayacağını önceden hâkim tarafından belirlenmesi veya bunun anlaşmayla öngörülmesi veya borçlunun iflâs etmesi ya da konkordato mehli verilmesi hâllerinde, alacaklı rehnin paraya çevrilmesinden önce de kefile başvurabilecektir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 487 nci maddesinin ikinci fıkrası ise, Tasarının yeni sistematik yapısı karşısında gereksiz görülerek Tasarıya alınmamıştır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 496 ncı maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 587- 818 sayılı Borçlar Kanununun 488 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının dört fıkradan oluşan 587 nci maddesinde, birlikte kefalet konusu düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 488 inci maddesinin birinci cümlesinde kullanılan "mütecezzi bir borca" şeklindeki ibare, Tasarının 586 ncı maddesinin birinci fıkrasında "aynı borca" şeklinde değiştirilmiştir. Borcun bölünebilir veya bölünemez nitelikte olması önem taşımaksızın, asıl borçlunun borcunu ifa etmemesi durumunda kefilin borcunun, öğretide ve uygulamada hâkim olan görüşte, tazminat borcu niteliğinde kabul edildiği göz önünde tutularak, fıkrada böyle bir değişikliğin yapılması yerinde görülmüştür.

Maddenin ikinci fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununun 488 inci maddesinin ikinci cümlesini kısmen karşılamaktadır. Buna göre, borçluyla birlikte veya kendi aralarında müteselsil kefil olarak yükümlülük altına giren kefillerden her biri, kural olarak borcun tamamından sorumludur. Ancak, birlikte kefillerden biri, kendisiyle daha önce veya aynı zamanda birlikte müteselsilen yükümlü bulunan ve Türkiye'de takip edilebilen bütün kefillere karşı takibe girilmemişse, kendi payından fazlasını ödemekten kaçınabilir. Bununla birlikte, bu kefillerden birinin kendine düşen paydan fazlasını ödemekten kaçınabilmesi için, kendi payına düşeni ödemiş veya kendi payı için alacaklıya aynî güvence sağlamış olması gerekir. Aksine anlaşmalar saklı kalmak kaydıyla, borcu ödeyen kefil, kendi paylarını daha önce ödemiş olmaları ölçüsünde, diğer kefillere karşı rücu hakkına sahiptir ve bu hakkını, borçluya rücdan önce de kullanabilir.

Maddenin üçüncü fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununun 488 inci maddesinin üçüncü cümlesini karşılamaktadır. Buna göre, alacaklı, kefilin aynı alacak için başka kişilerin de kefil olduğunu veya olacağını varsayarak kefalet ettiğini biliyor veya bilmesi gerekiyorsa, bu varsayım sonradan gerçekleşmezse veya kefillerden birinin alacaklı tarafından kefalet borcundan kurtarılması ya da kefaletinin hükümsüz olduğuna karar verilirse, kefil kefalet borcundan kurtulacaktır.

Maddenin son fıkrasına göre ise, birbirlerinden bağımsız olarak aynı borç için kefil olanlardan her biri, borcun tamamından sorumlu olur. Ancak, borcu ödeyen kefil, aksine anlaşma olmadıkça, toplam kefalet miktarındaki payı oranında, diğerlerine rücu hakkına sahiptir. Mesele, kefil olunan asıl borç 150 lira ise ve bu borca da birbirinden bağımsız olarak, (K1) 200 lira için, (K2) 50 lira için ve (K3) de 50 lira için kefil olmuşsa, toplam kefalet miktarı 300 lira olmaktadır. (K1) 150 liranın tamamını ödemişse, diğer kefillere olan rücu hakkının hesaplanmasında, önce kefil olduğu miktarın toplam kefalet miktarına oranı 2/3 olarak bulunacak ve (K1)'in asıl borçtan sorumluluğu, bu orana denk düşen 100 lira olacaktır. Bu durumda, (K1) fazladan ödemiş 50 lira için, yine aynı hesaplama ile bulunacak 1/6 oranında, yani 25'er lira için diğer kefillerin her birine (K2 ve K3'e) rücu edebilecektir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 497 nci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 588- 818 sayılı Borçlar Kanununun 489 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 588 inci maddesinde, kefile kefil ve rücu kefil düzenlenmektedir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 498 inci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 589- 818 sayılı Borçlar Kanununun 490 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının dört fıkradan oluşan 589 uncu maddesinde, kefil ile alacaklı arasındaki ilişkide, kefilin sorumluluğunun kapsamı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 490 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "D. Kefilin mes'uliyeti / I. Şümulü" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Ortak hükümler / 1. Kefil ile alacaklı arasındaki ilişki / a. Sorumluluğun kapsamı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 490 inci maddesinde, kefilin sorumluluğunun kapsamı üç fıkra hâlinde kaleme alındığı hâlde, bu üç fıkra Tasarının 589 uncu maddesinin ikinci fıkrasında, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 499 uncu maddesinin ikinci fıkrası da göz önünde tutularak, üç bent hâlinde düzenlenmiştir. Bununla birlikte, 818 sayılı Borçlar Kanununun 490 inci madde-

sinin ikinci fıkrasından farklı olarak, kaynak Kanunda olduğu gibi, Tasarının 589 uncu maddesinin ikinci fıkrasının (2) numaralı bendine "... ile gerektiğinde rehinlerin kefile tesliminin ve rehin haklarının devrinin sebep olduğu masraflar" ve (3) numaralı bendine ise "... işlemekte olan yıla ait akdi faizler ile gerektiğinde tahvil karşılığında ödünç verilen anaparanın işlemiş bir yıllık ve işlemekte olan yıla ait faizleri." şeklindeki ibareler eklenmiştir. Bu düzenlemenin emredici nitelikte olmadığı, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 499 uncu maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "Aksi sözleşmede kararlaştırılmamışsa" şeklindeki ibareye yer verilmek suretiyle açıklığa kavuşturulmuştur.

Maddenin birinci fıkrası ise, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Buna göre, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 499 uncu maddesinin birinci fıkrasında olduğu gibi, kefil her durumda kefalet sözleşmesinde belirtilen azamî miktara kadar sorumlu olacaktır.

Maddenin üçüncü fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Fıkra, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 499 uncu maddesinin son fıkrasında olduğu gibi, sözleşmede açıkça kararlaştırılmamışsa kefilin, borçlunun sadece kefalet sözleşmesinin kurulmasından sonraki borçlarından sorumlu olacağı belirtilmektedir.

Maddenin son fıkrası da, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen ve kaynak İsviçre Borçlar Kanunundan da farklı olan, yeni bir hükümdür. Fıkra ile, kefilin, asıl borç ilişkisinin hükümsüz hâle gelmesinin sebep olduğu zarardan ve ceza koşulundan sorumlu olacağına ilişkin anlaşmaların kesin olarak hükümsüz olacağı kabul edilmiştir.

MADDE 590- 818 sayılı Borçlar Kanununun 491 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının dört fıkradan oluşan 590 inci maddesinde, alacaklının kefil takibi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 491 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Muacceliyet" şeklindeki ibare, Tasarıda "b. Kefilin takibi" şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin birinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 491 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde olduğu gibi, borçlunun iflâsı nedeniyle asıl borç muaccel hâle gelse bile, kefile karşı, vadeden önce takibat yapılamayacağı belirtilmiştir. 818 sayılı Borçlar Kanununun 491 inci maddesinin birinci cümlesinde kullanılan "icbar olunamaz" şeklindeki ibare, dava ve icra takibini kapsamak üzere "takibat yapılamaz" şeklinde ifade edilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Buna göre, bütün kefalet türlerinde kefilin aynı güvence karşılığında hâkimden, mevcut rehinler paraya çevrilinceye ve borçlu aleyhine yapılan takip sonucunda kesin aciz belgesi alınincaya veya konkordato kararına kadar kendisine karşı yöneltilen takibin durdurulmasına karar verilmesini isteyebileceği belirtilmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasına göre, 818 sayılı Borçlar Kanununun 491 inci maddesinin ikinci ve son cümlelerinde öngörüldüğü gibi, asıl borcun muaccel olması, alacaklı veya borçlunun önceden süre içeren bildirimde bulunmasına bağlıysa, kefalet borcu için bu süre, bildirim kefile yapıldığı tarihte işlemeye başlayacaktır.

Maddenin son fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Bu fıkra, yerleşim yeri yabancı ülkede olan borçlunun borcunu ödemesi, döviz işlemleri veya havale ile ilgili yasaklar gibi sebeplerle, o yabancı ülkenin yasal düzenlemeleri gereği imkânsız hâle gelmiş veya sınırlandırılmışsa, yerleşim yeri Türkiye'de olan kefilin, takibe bu sebeple itiraz edebileceği kabul edilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 501 inci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 591- 818 sayılı Borçlar Kanununun 497 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının dört fıkradan oluşan 591 inci maddesinde, kefilin alacaklıya karşı ileri sürebileceği def'iler düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 497 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Kefilin def'ileri" şeklindeki ibare, Tasarıda, "c. Def'iler" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, kefilin asıl borçluya ait def'ileri ileri sürme hakkı ve ödevi düzenlenmiştir. Buna karşılık, yanılma veya ehliyetsizlik nedeniyle geçersiz veya zamanaşımına uğramış bir borca bu durumları bilerek kefil olunması hâlinde, kefilin alacaklıya karşı bunları def'i olarak ileri sürme hakkına sahip olmadığı açıkça hükme bağlanmıştır.

Maddenin ikinci fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Buna göre, asıl borçlu kendisine ait olan bir def'iden vazgeçmiş olsa bile kefil, yine de bu def'i alacaklıya karşı ileri sürebilecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 497 nci maddesinin ikinci fıkrasından farklı olarak kefilin, asıl borçluya ait def'ilerin varlığını bilmeksizin ödemede bulunursa, kural olarak rücu hakkına sahip olduğu belirtilmektedir. Buna karşılık, asıl borçlunun, kefilin bu def'ileri bildiğini veya bilmesi gerektiğini ispat etmesi hâlinde kefil, bunlar ileri sürülmüş olsaydı borcun ödenmesinden kurtulacağı ölçüde rücu hakkını kaybedecektir.

Maddenin son fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Bu fıkrada, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 502 nci maddesinin son fıkrasında olduğu gibi, kumar veya bahisten doğan bir borca kefalet hâlinde, kefilin, borcun bu niteliğini bilmiş olsa bile, asıl borçlunun sahip olduğu def'ileri ileri sürebileceği öngörülmüştür.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 502 nci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 592- 818 sayılı Borçlar Kanununun 499 uncu maddesi ile 500 üncü maddesini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının dört fıkradan oluşan 592 nci maddesinde, alacaklının özen gösterme, borcu ödeyen kefile, rehin ve borç senetlerini teslim etme yükümlülüğü düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 499 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Alacaklılara karşı / 1. Esbabı sübutiyenin teslimi", 500 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Borçlarını ifa etmeyen alacaklının mes'uliyeti" şeklindeki ibareler, Tasarıda "d. Özen gösterme, rehin ve borç senetlerinin teslimi" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununun 500 üncü maddesinin birinci fıkrasıyla benzer bir içeriğe sahiptir. Buna göre, alacaklı, kefalet sırasında var olan veya daha sonra asıl borçludan alacağın özel güvencesi olmak üzere elde ettiği rehin haklarını, güvenceyi ve rüçhan haklarını kefilin zararına olarak azaltırsa, zararın daha az olduğu alacaklı tarafından ispat edilmedikçe, kefilin sorumluluğu da buna uygun düşen bir miktarda azalır. Aynı fıkra uyarınca, kefilin fazladan ödediği miktarın geri verilmesini isteme hakkı saklıdır.

Maddenin ikinci fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununun 500 üncü maddesinin ikinci fıkrasını karşılamaktadır. Buna göre, çalışanlara kefalet hâlinde alacaklı, çalışanlar üzerinde yükümlü olduğu gözetimi ihmal ederse veya kendisinden beklenen özeni göstermezse ve borç da bu sebeple doğmuş ya da bu özeni göstermesi hâlinde ulaşamayacağı ölçüde artmış olursa, bu borcu veya borcun artan kısmını kefileden isteyemeyecektir.

Maddenin üçüncü fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununun 499 uncu maddesini karşılamaktadır. Buna göre alacaklı, borcu ödeyen kefile haklarını kullanmasına yarayabilecek borç senetlerini teslim etmek ve gerekli bilgileri vermekle yükümlü olacak ve kefalet sırasında var olan veya asıl borçlu tarafından alacak için sonradan sağlanan rehinleri ve diğer güvenceleri de kefile teslim etmek veya bunların devri için gerekli işlemleri yapmak zorunda bulunacaktır. Bununla birlikte alacaklının, diğer alacakları sebebiyle sahip olduğu rehin ve hapis hakları, kefilin haklarından sıracca önce geldiği ölçüde saklıdır.

Maddenin son fıkrasında ise, alacaklının, haklı bir sebep olmaksızın yükümlülüklerini yerine getirmemesi, ağır kusuruyla mevcut belgeleri veya rehinleri ya da sorumlu olduğu diğer güvenceleri elinden çıkarması hâlinde, kefilin borcundan kurtulacağı kabul edilmiştir. Aynı fıkraya göre, bu durumda kefil, ödediğinin geri verilmesini ve varsa ek zararının giderilmesini isteyebilecektir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 503 üncü maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 593- 818 sayılı Borçlar Kanununun 501 inci maddesini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 593 üncü maddesinde, kefilin ödemenin kabulünü isteme hakkı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 501 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Tediye-yi kabule veya kefaletten tahlise mütedair haklar" şeklindeki ibare, Tasarıda, "e. Ödemenin kabulünü isteme" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasına göre, borçlunun iflâsı sebebiyle olsa bile, borç muaccel olduğunda, kefil, alacaklıya yaptığı ifanın kabul edilmesini isteyebilecektir. İkinci cümlede ise, borç için birden fazla kefilin bulunması hâlinde alacaklının kısmî ifayı kabul etme zorunluluğu öngö-

rülmüştür. Ancak, bu durumda kefil, en az kendisine düşen payı ödemeyi önermek zorundadır.

Maddenin ikinci fıkrasında, alacaklının haklı bir sebep olmaksızın ödemeyi kabulden kaçınması durumunda, kefilin borcundan kurtulacağı; birlikte müteselsil kefalette ise, kefillerin sorumluluğunun kendilerine düşen pay miktarınca azalacağı belirtilmiştir.

Maddenin son fıkrasında, alacaklının rızası varsa kefilin, asıl borcu muaccel olmasından önce de ödeyebileceği; ancak, bu durumda asıl borçluya karşı rücu hakkını borcun muaccel olmasından önce kullanamayacağı kabul edilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 504 üncü maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 594- 818 sayılı Borçlar Kanununun 502 nci maddesini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 594 üncü maddesinde, alacaklının borçlunun borcu ödemekte gecikmesini bildirmesi ile iflâs ve konkordato durumlarında alacağını kaydettirme zorunluluğu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 502 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "4. Borçlunun iflâs masasına alacaklının müracaatı" şeklindeki ibare, Tasarıda, "f. Bildirim, iflâsta ve konkordatoda kayıt" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasına göre, asıl borçlu, anaparanın veya yarım yıllık döneme ait faizin ödenmesinde ya da yıldan yıla yapılması öngörülen anapara ödemelerinde altı ay gecikirse, alacaklı durumu kefile bildirmek zorundadır. Aynı fıkra uyarınca, istek hâlinde alacaklı, her zaman asıl borcun durumu hakkında kefile bilgi verecektir.

Maddenin ikinci fıkrasına göre, asıl borçlunun iflâsına karar verilmesi veya borçlunun konkordato istemesi durumunda alacaklı, alacağını kaydettirmek ve haklarının korunması için gerekeni yapmak zorundadır. Bu durumda alacaklı, borçlunun iflâs ettiğini veya borçluya konkordato mehli verildiğini öğrendiği anda, durumu kefile bildirecektir.

Maddenin son fıkrasında ise, alacaklının, yukarıdaki fıkralarda öngörülen gereklerden birini yerine getirmemesi hâlinde, bundan dolayı kefilin uğradığı zarar miktarınca ona karşı haklarını kaybedeceği belirtilmiştir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 505 inci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 595- 818 sayılı Borçlar Kanununun 503 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkraya bağlı üç bentten oluşan 595 inci maddesinde, kefil ile borçlu arasındaki ilişkide, kefilin güvence verilmesini ve borçtan kurtarılmasını isteme hakkı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 503 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Teminat itasına dair kefilin hakkı" şeklindeki ibare, Tasarıda, "2. Kefil ile borçlu arasındaki ilişki / a. Güvence verilmesini ve borçtan kurtarılmasını isteme hakkı" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 506 ncı maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 596- 818 sayılı Borçlar Kanununun 496 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının altı fıkradan oluşan 596 ncı maddesinde, kefilin rücu hakkı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 496 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "V. Kefilin Hakları / I. Asıl borçluya karşı / 1. Alacaklının haklarına halefiyet" şeklindeki ibare, Tasarıda "b. Kefilin rücu hakkı" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, kefilin, alacaklıya ifada bulunduğu ölçüde, onun haklarına halef olacağı; ancak, bu haklarını asıl borç muaccel olunca kullanabileceği öngörülmüştür.

Maddenin ikinci fıkrasında, kefilin, aksi kararlaştırılmamışsa, rehin hakları ile aynı alacak için sağlanmış diğer güvencelerden sadece kefalet anında var olan veya bizzat asıl borçlu tarafından, sonradan özellikle bu alacak için verilmiş bulunanlara halef olacağı belirtilmiştir. Aynı fıkra uyarınca kefil, alacaklıya kısmen ifada bulunmuşsa, rehin hakkının sadece bunu karşılayan kısmına halef olur; ancak alacaklının kefilin gerçekleştirdiği bu ifadan sonra, rehin konusu üzerinde geriye kalan alacak hakkı, kefilin rehin hakkından ön sırada gelir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, kefilin alacaklıya halef olmasının, kefil ile asıl borçlu arasın-

daki iç ilişkiyi etkilemeyeceği, "Kefil ile asıl borçlu arasındaki hukukî ilişkiden doğan istem ve def'iler saklıdır." denilmek suretiyle belirtilmiştir.

Maddenin dördüncü fıkrasında, kefil olunan bir alacağa ilişkin rehlin paraya çevrilmesi veya borcun rehin veren malik tarafından ödenmesi durumunda, malikin, kefile karşı rücu hakkını ancak kefil ile kendisi arasında böyle bir anlaşma varsa ya da rehin sonradan bir üçüncü kişi tarafından verilmişse kullanabileceği öngörülmüştür.

Maddenin beşinci fıkrasına göre: "Kefilin rücu hakkına ilişkin zamanaşımı, kefilin alacaklıya ifada bulunduğu anda işlemeye başlar."

Maddenin son fıkrasında ise, kefilin, dava hakkı vermeyen veya yanılma ya da ehliyetsizlik sebebiyle asıl borçluyu bağlamayan bir borç için ödemede bulunduğu takdirde, asıl borçluya karşı rücu hakkına sahip olmadığı belirtilmiştir. Aynı fıkra, kefilin zamanaşımına uğramış bir asıl borçtan sorumlu olmayı borçlunun vekili sıfatıyla üstlenmesi durumunda, asıl borçlunun ona karşı vekâlet sözleşmesi hükümleri uyarınca sorumlu olacağı öngörülmüştür.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 507 nci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 597- 818 sayılı Borçlar Kanununun 498 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 597 nci maddesinde, kefilin alacaklıya yaptığı ödemeyi borçluya bildirme yükü düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 498 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Kefilin tediye ihbar borcu" şeklindeki ibare, Tasarıda "c. Kefilin bildirim yükü" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 498 inci maddesi tek fıkradan oluştuğu hâlde, bu fıkranın iki cümlesinin farklı konulara ilişkin olduğu göz önünde tutularak, Tasarının 597 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları olarak kaleme alınmıştır.

Maddenin birinci fıkrasında, kefilin bildirim yükü, 818 sayılı Borçlar Kanununa göre, daha açık bir biçimde belirtilmiştir.

Maddenin son fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 498 inci maddesinden farklı olarak, kefilin alacaklıya karşı sebepsiz zenginleşmeden doğan dava hakkı saklı tutulmuştur. Bu farklılığın sebebi, kefilin alacaklıya yaptığı ödemeyi asıl borçluya bildirme yükünü ihmal ettiği için, asıl borçlu tarafından aynı borcun ikinci kez ifa edilmesi sonucunda sebepsiz zenginleşen alacaklıya karşı, ödediği miktarı geri istemekle karşı karşıya bırakılması gereken kişinin asıl borçlu değil, kefil olduğunun kabul edilmesidir.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 508 inci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 598- 818 sayılı Borçlar Kanununun 492 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının beş fıkradan oluşan 598 inci maddesinde, kanun gereğince kefaletin sona ermesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 492 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "E. Kefaletin hitamı / I. Asıl borcun sukutu" şeklindeki ibare, Tasarıda "D. Kefaletin sona ermesi / I. Kanun gereğince" şekline dönüştürülmüştür.

Maddenin birinci fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununun 492 nci maddesiyle aynı içeriğe sahiptir. Maddenin diğer fıkraları ise, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, yeni hükümlerden oluşmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında, borçlu ve kefil sıfatının aynı kişide birleşmesi durumunda, alacaklı için kefaletten doğan özel yararların saklı kalacağı belirtilmiştir. Meselâ, borçlu kefilin ölümüyle onun tek mirasçısı olmuşsa, bu durumda kefil ve asıl borçlu sıfatları aynı kişide birleştiğinden, kefalet borcu sona erecektir. Ancak, kefile kefalet söz konusu olduğunda, böyle bir sona ermenin mutlak olarak kabul edilmesi hâlinde, kefile kefalet de sona ereceği ve bu durum alacaklıyı kefile kefalet güvencesinden yoksun bırakacağı için, fıkra, alacaklının kefaletten doğan özel yararlarının saklı kalacağı hükme bağlanmış ve kefalet borcu sona ermemiş gibi, kefile kefalet borcunun varlığını sürdüreceği kabul edilmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, bir gerçek kişi tarafından verilmiş olan her türlü kefaletin, buna ilişkin sözleşmenin kurulmasından başlayarak on yılın geçmesiyle kendiliğinden ortadan kalkacağı belirtilmiştir.

Maddenin dördüncü fıkrasında, kefalet, on yıldan fazla bir süre için verilmiş olsa bile, uza-

tılmış veya yeni bir kefalet verilmiş olmadıkça kefilin ancak on yıllık süre doluncaya kadar takip edilebileceği kabul edilmiştir.

Maddenin son fıkrasında ise, kefalet süresi, en erken kefaletin sona ermesinden bir yıl önce yapılmak kaydıyla, kefilin kefalet sözleşmesinin şekline uygun yazılı açıklamasıyla azamî on yıllık yeni bir dönem için uzatılabileceği öngörülmüştür.

Maddenin düzenlenmesinde kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 509 uncu maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 599- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "II. Kefaletten dönme" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 599 uncu maddesinde, kefaletten dönme düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, gelecekte doğacak bir borca kefalette, borçlunun borcun doğumundan önceki malî durumunun, kefalet sözleşmesinin yapılmasından sonra önemli ölçüde bozulması veya malî durumunun kefalet sırasında kefilin iyiniyetle varsaydığından çok daha kötü olduğunun ortaya çıkması hâlinde, kefilin alacaklıya yazılı bir bildirimde bulunarak, borç doğmadığı sürece her zaman kefalet sözleşmesinden dönebileceği belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, kefilin, kefaletten dönmesi sonucunda, alacaklının kefalete güvenmesi sebebiyle uğradığı zararı gidermekle yükümlü olacağı hükme bağlanmıştır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 510 uncu maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 600- 818 sayılı Borçlar Kanununun 493 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 600 üncü maddesinde, süreli kefalette kefaletin sona ermesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 493 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Mahdut zaman için kefalet" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Süreli kefalette" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 493 üncü maddesi ile kaynak İsviçre Borçlar Kanunundan farklı olarak, süreli kefaletin, sürenin geçmesiyle kefilin sürenin sonunda borcundan kurtulacağı belirtilmiştir. Böylece, diğer sözleşmelerde olduğu gibi, sürenin geçmesi kefalet sözleşmesinde de mutlak bir sona erme sebebi olarak kabul edilmiştir. Kefaletin süreli yapılması alacaklı ile kefil arasında gerçekleşmiş bir anlaşma sonucu olduğundan bu şekilde sona ermenin kabulünde alacaklının iradesine aykırı bir durum söz konusu değildir. Üstelik kefalet sözleşmesi, tek tarafa borç yükleyen bir sözleşmedir ve kefil bu sözleşmeyle karşı bir edim elde etmeksizin borç altına girmektedir. Bu durumda karşıt iki menfaatten kefilinkinin korunmasının yeğlenmesi gerektiğinden madde bu şekilde düzenlenmiştir.

MADDE 601- 818 sayılı Borçlar Kanununun 494 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 601 inci maddesinde, süreli olmayan kefalette, kefaletin sona ermesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 494 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Mahdut olmayan zaman için kefalet" şeklindeki ibare, Tasarıda "IV. Süreli olmayan kefalette" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 494 üncü maddesinin birinci fıkrasından farklı olarak, süreli olmayan kefaletin, kefalet türlerine göre sona ermesi düzenlenmiştir. Buna göre, asıl borcun muaccel olması koşuluyla, âdi kefalette her zaman, müteselsil kefalette ise kanunun öngördüğü hâllerde, kefil, alacaklıyı bir ay içinde dava ve takip haklarını kullanması, varsa rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takibe geçmesi ve ara vermeden takibe devam etmesi konusunda istemde bulunabilecektir. Böylece, diğer süreli olmayan sözleşmelere benzer biçimde, kefilin, açıklanan yolu izleyerek kefalet sözleşmesini sona erdirebileceği kabul edilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 494 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yapılan çeviri yanlışlığı düzeltilerek, Tasarıda "alacaklının borçluya yapacağı bildirim sonucunda muaccel olacaksa" denilmiştir.

Maddenin son fıkrası ise, 818 sayılı Borçlar Kanununun 494 üncü maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesiyle benzer içeriğe sahiptir. Ancak bu cümle Tasarıda ayrı bir fıkra hâlinde kaleme alınmış ve böylece maddenin birinci ve ikinci fıkralarını kapsayacak şekilde, kefilin, yaptığı istemlerin gereğinin alacaklı tarafından yerine getirilmemesi durumunda borcundan kurtulacağı

hükme bağlanmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

Maddenin düzenlenmesinde kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 511 inci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 602- 818 sayılı Borçlar Kanununun 495 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 602 nci maddesinde, çalışanlara süreli olmayan kefaletin sona erdirilmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 495 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. Memur ve müstahdem hakkında kefalet" şeklindeki ibare, Tasarıda "V. Çalışanlara kefalette" şekline dönüştürülmüştür.

Maddede, 818 sayılı Borçlar Kanununun 495 inci maddesinde kullanılan "Resmî bir memur" ve "bir müstahdem" sözcüklerini kapsamak üzere Tasarıda "çalışanlar" sözcüğü kullanılmış ve bu suretle, 818 sayılı Borçlar Kanununun 495 inci maddesinin iki fıkrası tek fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

Maddenin düzenlenmesinde, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 512 nci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 603- 818 sayılı Borçlar Kanunu ile kaynak İsviçre Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "E. Uygulama alanı" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 603 üncü maddesinde, kefalet hükümlerinin uygulama alanının genişletilmesi düzenlenmektedir.

Madde kefil koruyucu hükümlerden kurtulmak amacıyla, başka adlar altında yaptıkları sözleşmelere de kefalet hükümlerinin uygulanacağı belirtmektedir. Böylece, meselâ kefalet sözleşmesi yerine, üçüncü kişinin fiilini üstlenme sözleşmesi yapılmasında olduğu gibi, alacaklıların kefil koruyucu hükümlerden kurtulmalarının ve bunları dolanmalarının önlenmesi amaçlanmıştır.

ONALTINCI BÖLÜM

Kumar ve Bahis

818 sayılı Borçlar Kanununun 504 üncü maddesiyle başlayan "Yirmi Birinci Bap / Kumar ve bahis" şeklindeki üst başlık, Tasarıda "Onaltıncı Bölüm/ Kumar ve Bahis" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 604- 818 sayılı Borçlar Kanununun 504 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 604 üncü maddesinde, kumar ve bahis alacaklarının dava ve takip edilememesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 504 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Alacağın dava edilememesi" şeklindeki ibare, Tasarıda "A. Alacağın dava ve takip edilememesi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 504 üncü maddesi tek fıkradan oluştuğu hâlde, bu fıkranın her iki cümlesi, ayrı konulara ilişkin olduğu için Tasarıda iki fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

Maddenin birinci fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 504 üncü maddesinin birinci cümlesinde "Kumar ve bahis, bir alacak hakkı tevhit etmez" denildiği hâlde, Tasarının 604 üncü maddesinin birinci fıkrasında "Kumar ve bahisten doğacak alacak hakkında dava açılmaz ve takip yapılamaz" denilmek suretiyle, bunun eksik borç niteliği açıkça ortaya konulmuştur.

Maddenin ikinci fıkrasına, 818 sayılı Borçlar kanununun 504 üncü maddesinin ikinci cümlesinden farklı olarak, "yabancı paralar" sözcükleri eklenmiştir.

MADDE 605- 818 sayılı Borçlar Kanununun 505 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 605 inci maddesinde, kumar ve bahis için borç senedi verilmesi ve borcun istenerek ödenmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 505 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Borç senedi itası ve bilihtiyar tediyeye" şeklindeki ibare, Tasarıda "B. Borç senedi verme ve isteyerek ödeme" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 505 inci maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde kullanılan "hiçbir kimse bir hak talep edemez." şeklindeki ibare, Tasarıda "hiç kimse... dava açamaz ve takip yapamaz." şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 606- 818 sayılı Borçlar Kanununun 506 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 606 ncı maddesinde, izinsiz düzenlenen piyango ve diğer şans oyunlarından doğacak alacakların durumu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 506 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "C. Piyango" şeklindeki ibare, Tasarıda "C. Piyango ve diğer şans oyunları" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 506 ncı maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde kullanılan "hiçbir alacak hakkı tevhit etmez." şeklindeki ibare, Tasarıda "alacaklar hakkında dava açılmaz ve takip yapılamaz." şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

ÖNYEDİNCİ BÖLÜM

Ömür Boyu Gelir ve Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmeleri

818 sayılı Borçlar Kanununda "Yirmi İkinci Bap / Kaydı Hayat ile İrat ve Ölünceye Kadar Bakma Akdi" şeklindeki üst başlık, Tasarıda "Onyedinci Bölüm / Ömür Boyu Gelir ve Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmeleri" şeklinde değiştirilmiştir. Böylece, 818 sayılı Borçlar Kanunundan ve kaynak İsviçre Borçlar Kanunundan farklı olarak, ömür boyu gelirin, bir sözleşme olarak düzenlendiği açıkça ortaya konulmuştur.

BİRİNCİ AYIRIM

Ömür Boyu Gelir Sözleşmesi

Tasarının 606 ncı maddesiyle başlayan Birinci Ayırımında "Ömür Boyu Gelir Sözleşmesi" düzenlenmiştir. Bölüm başlığında olduğu gibi, bu ayırımın başlığında da "ömür boyu gelir" yerine, "ömür boyu gelir sözleşmesi" terimi kullanılmıştır. Madde metinlerinde de 818 sayılı Borçlar Kanununda kullanılan "kayıtlı hayat ile irat" şeklindeki terim, Tasarıda "ömür boyu gelir" şeklinde ifade edilmiştir.

MADDE 607- 818 sayılı Borçlar Kanununun 507 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 607 nci maddesinde, ömür boyu gelir sözleşmesi tanımlanmaktadır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 507 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Kayıtlı hayat ile irat / I. Mevzuu" şeklindeki ibare, Tasarıda "A. Tanımı" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 507 nci maddesinin birinci fıkrasında "kayıtlı hayat ile tesis olunan irat, ya alacaklının veya borçlunun yahut üçüncü bir şahsın hayatı boyunca takyit olunabilir" denildiği hâlde, Tasarının 607 nci maddesinin birinci fıkrasında, bir sözleşme tipi olarak, "Ömür boyu gelir sözleşmesi, gelir borçlusunun gelir alacaklısına, içlerinden birinin veya üçüncü bir kişinin ömrü boyunca belirli dönemsel edimlerde bulunmayı üstlendiği sözleşmedir." şeklinde tanımlanmıştır.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 608- 818 sayılı Borçlar Kanununun 508 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 608 inci maddesinde, ömür boyu gelir sözleşmesinin şekli düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 508 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Tesisin şekli" ibaresi, Tasarıda "B. Şekli" olarak değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 609- 818 sayılı Borçlar Kanununun 509 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 609 uncu maddesinde, gelir alacaklısının sözleşmeden doğan hakkını kullanması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 509 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Alacaklının hakları / 1. Hakkın kullanılması" şeklindeki ibare, Tasarıda "C. Gelir alacaklısının hakları / I. Hakkın kullanılması" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin son fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 509 uncu maddesinin son fıkrasında kullanılan "muteber bir irat sandığında" şeklindeki ibare yerine, "ilgili sosyal güvenlik ku-

rumunca" şeklindeki ibare kullanılmıştır. Aynı fıkrada, 818 sayılı Borçlar Kanununun 509 uncu maddesinin son fıkrasında kullanılan "müflisin mükellef bulunduğu irat borcuna muadil bir irat tesisi için iktiza eden resülmale müsavi bir resülmal talep ederek hakkını istihsal edebilir" şeklindeki ibare, "gelir borçlusunun yükümlü olduğu dönemsel gelirin elde edilebilmesi için ilgili sosyal güvenlik kurumunca ödenmesi gereken anaparaya denk düşen bir parayı iflâs masasına kaydettirme hakkını elde eder." şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 610- 818 sayılı Borçlar Kanununun 510 uncu maddesini kısmen karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 610 uncu maddesinde, gelir alacaklısının bu hakkını devredilmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 510 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Temlik ve haciz edilebilmesi" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Devredilebilmesi" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 510 uncu maddesinin ikinci cümlesi, aynı konu 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanununun 82 nci maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinde "haczolunmamak üzere tesis edilmiş olan kaydı hayatla iratlar", "haczi caiz olmayan mallar ve haklar" arasında sayıldığı göz önünde tutularak, Tasarı metnine alınmamıştır. Ayrıca, günümüzde, genellikle karşılıksız olarak ömür boyu gelir sözleşmesi yapılmadığı göz önünde tutularak, 818 sayılı Borçlar Kanununun 510 uncu maddesinin ikinci cümlesinin Tasarı metnine alınmamasında bir sakınca görülmemiştir.

İKİNCİ AYIRIM

Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi

Tasarının 610 uncu maddesiyle başlayan İkinci Ayırımında "Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi" düzenlenmiştir. Madde metinlerinde, 818 sayılı Borçlar Kanununda kullanılan "kayı hayat ile bakma" terimi yerine, "ölünceye kadar bakma" terimi kullanılmıştır.

MADDE 611- 818 sayılı Borçlar Kanununun 511 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 611 inci maddesinde, ölünceye kadar bakma sözleşmesi tanımlanmaktadır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 511 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Ölünceye kadar bakma akdi / I. Tarifi" şeklindeki ibare, Tasarıda "A.Tanımı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 511 inci maddesinin birinci ve ikinci cümleleri, ayrı konulara ilişkin oldukları göz önünde tutularak, Tasarıda iki fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 612- 818 sayılı Borçlar Kanununun 512 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 612 nci maddesinde, ölünceye kadar bakma sözleşmesinin şekli düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 512 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Şartları / 1. Şekli" şeklindeki ibare, Tasarıda "B. Şekli" olarak değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 512 nci maddesinin birinci ve ikinci cümleleri, ayrı konulara ilişkin oldukları göz önünde tutularak, Tasarıda iki fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 613- 818 sayılı Borçlar Kanununun 513 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 613 üncü maddesinde, bakım alacaklısının bakım borçlusuna vereceği güvence düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 513 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Teminat" şeklindeki ibare, Tasarıda "C. Güvencesi" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 614- 818 sayılı Borçlar Kanununun 514 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 614 üncü maddesinde, ölünceye kadar bakma sözleşmesinin konusu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 514 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Mevzuu" şeklindeki ibare, Tasarıda "D. Konusu" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 514 üncü maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde kullanılan "... ailesi içinde yaşar" şeklindeki ibare, Tasarının 614 üncü maddesinin birinci fıkrasında "... aile topluluğuna katılmış olur" şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 615- 818 sayılı Borçlar Kanununun 515 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 615 inci maddesinde, ölünceye kadar bakma sözleşmesinin iptali ve tenkisi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 515 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. İtiraz ve tenkis" şeklindeki ibare, Tasarıda "E. İptali ve tenkisi" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 515 inci maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü cümleleri, ayrı konulara ilişkin oldukları göz önünde tutularak, Tasarıda üç fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 616- 818 sayılı Borçlar Kanununun 516 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 616 ncı maddesinde, ölünceye kadar bakma sözleşmesinin fesih yoluyla sona erdirilmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 516 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "V. Fesih / 1. İhbar" şeklindeki ibare, Tasarıda "F. Sona ermesi / I. Önel verilerek fesih" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 516 ncı maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "... takas icra olunur." şeklindeki ibare, Tasarının 616 ncı maddesinin ikinci fıkrasında "... denkleştirme sonucunda alacaklı çıkan tarafa geri verilir." şeklinde ifade edilmiş ve bunun bir takas değil, denkleştirme (mahsup) olduğu açıkça belirtilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 617- 818 sayılı Borçlar Kanununun 517 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 617 nci maddesinde, ölünceye kadar bakma sözleşmesinin önel verilmeksizin feshi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 517 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Bir taraflı fesih" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Önel verilmeksizin fesih" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 618- 818 sayılı Borçlar Kanununun 518 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 618 inci maddesinde, bakım alacaklısının, bakım borçlusunun ölümü nedeniyle sözleşmeyi feshetmesi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 518 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Borçlunun vefatı halinde fesih" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Bakım borçlusunun ölümü" şekline dönüştürülmüştür.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 619- 818 sayılı Borçlar Kanununun 519 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 619 uncu maddesinde, bakım alacağının devredilemezliği ile bakım borçlusunun iflâsı hâlinde iflâs masasına kaydedilmesi ve bakım alacaklısının üçüncü kişilerce borçluya karşı yürütülmekte olan hacze katılması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 519 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "VI. Temlik edilememek ve iflâs ve haciz halinde talep" şeklindeki ibare, Tasarıda "F. Devredilemezlik, iflâs ve haciz hâlinde istem" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun iki cümleden oluşan 519 uncu maddesinin birinci fıkrası, ayrı konuların düzenlendiği göz önünde tutularak, Tasarının 619 uncu maddesinde iki fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

ONSEKİZİNCİ BÖLÜM

Âdi Ortaklık Sözleşmesi

818 sayılı Borçlar Kanununda "Yirmi Üçüncü Bap / Âdi Şirket" şeklindeki üst başlık, Tasarıda "Onsekizinci Bölüm / Âdi Ortaklık Sözleşmesi" şeklinde değiştirilmiştir. 818 sayılı Borçlar Kanununda kullanılan "şirket" terimi Tasarının 620 ilâ 645 inci maddelerinde "ortaklık" şeklinde ifade edilmiştir.

MADDE 620- 818 sayılı Borçlar Kanununun 520 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 620 nci maddesinde, âdi ortaklık sözleşmesi tanımlanmaktadır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 520 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "A. Tarifi" şeklindeki ibare, Tasarıda "A. Tanımı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 520 nci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "Ticaret Kanununda" şeklindeki dar kapsamlı ibare yerine, Tasarının 620 nci maddesinin ikinci fıkrasında "kanunla" ibaresi kullanılmıştır. Ayrıca, 818 sayılı Borçlar Kanununun 520 nci maddesinin birinci fıkrasındaki "ve" bağlacı, Tasarının 620 nci maddesinin birinci fıkrasında da, ortakların ortaklık payı olarak sadece emeklerini veya mallarını ya da her ikisini birlikte koyabileceklerini ifade etmek üzere kullanılmıştır.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 621- 818 sayılı Borçlar Kanununun 521 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 621 nci maddesinde, âdi ortaklıkta, ortakların koyacakları katılım payları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 521 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "B. Şürekânın yekdiğeriyle münasebeti / I. Sermaye" şeklindeki ibare, Tasarıda "B. Ortaklar arasındaki ilişki / I. Katılım payı" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 622- 818 sayılı Borçlar Kanununun 522 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 622 nci maddesinde, âdi ortaklıkta, ortaklar arasında kazancın paylaşılması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 522 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Kâr ve zarar / 1. Kârın taksimi" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Kazanç ve zarar / 1. Kazancın paylaşılması" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 623- 818 sayılı Borçlar Kanununun 523 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 623 üncü maddesinde, âdi ortaklıkta, ortakların kazanç ve zarara katılması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 523 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Kâr ve zarara iştirak" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Kazanç ve zarara katılma" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 523 üncü maddesi iki fıkradan oluştuğu hâlde, bu maddenin ikinci fıkrasının her iki cümlesi, ayrı konulara ilişkin oldukları göz önünde tutularak, Tasarının 623 üncü maddesinde iki fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 624- 818 sayılı Borçlar Kanununun 524 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 624 üncü maddesinde, âdi ortaklıkta kararların alınması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 524 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Şirket kararları" şeklindeki ibare, Tasarıda "III. Ortaklığın kararları" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 524 üncü maddesi tek fıkradan oluştuğu hâlde, bu madde-

nin her iki cümlesi, ayrı konulara ilişkin oldukları göz önünde tutularak, Tasarının 624 üncü maddesinde iki fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 625- 818 sayılı Borçlar Kanununun 525 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 625 inci maddesinde, âdi ortaklığın yönetimi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 525 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "IV. Şirket muamelesinin idaresi" şeklindeki ibare, Tasarıda "IV. Ortaklığın yönetimi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 525 inci maddesinin ikinci fıkrasının ilk iki cümlesi, aynı konuya ilişkin oldukları göz önünde tutularak Tasarının 625 inci maddesinin ikinci fıkrası olarak; son cümlesi ise farklı bir konuya ilişkin olması nedeniyle, Tasarının 625 inci maddesinin son fıkrası olarak kaleme alınmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 626- 818 sayılı Borçlar Kanununun 526 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 626 ncı maddesinde, âdi ortaklıkta, ortaklar arasındaki rekabet yasağı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 526 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "V. Şeriklerin birbirlerine karşı mes'uliyetleri / 1. Rekabet memnuiyeti" şeklindeki ibareler, Tasarıda "V. Ortaklar arasındaki sorumluluk / 1. Rekabet yasağı" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 526 ncı maddesinde kullanılan "kendi hesabına" şeklindeki ibare, Tasarıda "kendilerinin veya üçüncü kişilerin menfaatine" şeklinde ifade edilmiştir.

Metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 627- 818 sayılı Borçlar Kanununun 527 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 627 nci maddesinde, âdi ortaklıkta, ortakların yaptıkları giderler ve işler düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 527 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Masraflar ve şeriklerin yaptığı işler" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Ortakların yaptıkları giderler ve işler" şekline dönüştürülmüştür.

818 sayılı Borçlar Kanununun 527 nci maddesinin ikinci fıkrasının her iki cümlesi, ayrı konulara ilişkin oldukları göz önünde tutularak, Tasarıda iki fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

Maddenin son fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 527 nci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesinden farklı olarak, yükümlü olmadığı hâlde ortaklık işleri için emek sarfetmiş olan bir ortağın, hakkaniyetin gerektirdiği bir karşılık ödenmesini isteyebileceği hükme bağlanmıştır.

MADDE 628- 818 sayılı Borçlar Kanununun 528 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 628 inci maddesinde, âdi ortaklıkta, ortakların özen borcu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 528 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. İhtimamın derecesi" şeklindeki ibare, Tasarıda "3. Özen borcu" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 528 inci maddesinin birinci fıkrasının her iki cümlesi, ayrı konulara ilişkin oldukları göz önünde tutularak, Tasarıda iki fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 629- 818 sayılı Borçlar Kanununun 529 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 629 uncu maddesinde, âdi ortaklıkta yönetim yetkisinin kaldırılması ve sınırlanması düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 529 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "VI. İdare salâhiyetinin nezi ve tahdidi" şeklindeki ibare, Tasarıda "VI. Yönetim yetkisinin kaldırılması ve sınırlanması" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun tek fıkradan oluşan 529 uncu maddesinin her üç cümlesi de, ayrı konulara ilişkin oldukları göz önünde tutularak, Tasarıda üç fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 529 uncu maddesinin ikinci cümlesinde kullanılan "...diğer şeriklerden her biri, idare salâhiyetini nezi ettirebilir." şeklindeki ibare, Tasarının 629 uncu maddesinin ikinci fıkrasında, "diğer ortaklardan her biri yönetim yetkisini kaldırabilir." şekline dönüştürülerek, kaynak İsviçre Borçlar Kanununun 539 uncu maddesinin ikinci fıkrası ile uyumlu hâle getirilmiştir. Böylece, haklı sebebin varlığı hâlinde, ortaklardan her biri, en azından ilk plânda mahkeme kararına gerek olmaksızın, ortaklardan birine verilmiş olan yönetim yetkisini kaldırabilecektir.

MADDE 630- 818 sayılı Borçlar Kanununun 530 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 630 uncu maddesinde, âdi ortaklıkta, yönetici ortaklar ile diğer ortaklar arasındaki ilişki düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 530 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "VII. Şirket idare eden ve etmeyen şerikler arasındaki münasebet / 1. Umumiyet itibariyle" şeklindeki ibareler, Tasarıda "VII. Yönetici ortaklar ile diğer ortaklar arasındaki ilişki / 1. Genel olarak" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 530 uncu maddesinin birinci fıkrasının her iki cümlesi de, ayrı konulara ilişkin oldukları göz önünde tutularak, Tasarıda iki fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 530 uncu maddesinin birinci fıkrasında kullanılan "...bâtıldır." sözcüğü yerine, borçlar hukuku sözleşmeleri bakımından daha uygun düştüğü için, Tasarının 630 uncu maddesinin son fıkrasının ilk cümlesinde, "...kesin olarak hükümsüzdür." ibaresinin kullanılması tercih edilmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 631- 818 sayılı Borçlar Kanununun 531 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 631 nci maddesinde, âdi ortaklıkta, ortakların ortaklık işlerini inceleme yetkisi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 531 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Şirket işlerini tetkik" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Ortaklık işlerini inceleme" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun tek fıkradan oluşan 531 inci maddesinin her iki cümlesi de, ayrı konulara ilişkin oldukları göz önünde tutularak, Tasarıda iki fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 531 inci maddesinin ikinci fıkrasında kullanılan "...bâtıldır." şeklindeki ibare yerine, Tasarının 631 inci maddesinin ikinci fıkrasında, borçlar hukuku sözleşmeleri bakımından daha uygun düştüğü için, "kesin olarak hükümsüzdür." şeklindeki ibarenin kullanılması tercih edilmiştir..

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 632- 818 sayılı Borçlar Kanununun 532 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 632 nci maddesinde, âdi ortaklıkta yeni ortak alımı ve alt katılım düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 532 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "VIII. Yeni şerik kabulü ve şirkete iştirak" şeklindeki ibare, Tasarıda "1. Yeni ortak alımı ve alt katılım" şeklinde ifade edilmiş; ancak Tasarıda ortaklık yapısındaki değişiklikler kapsamında olmak üzere, çıkma, çıkarılma gibi başkaca konuların da düzenlenmesi söz konusu olduğu için "VIII. Ortaklar arasındaki ve ortaklık yapısındaki değişiklikler" şeklinde bir üst başlık oluşturulmuştur.

818 sayılı Borçlar Kanununun tek fıkradan oluşan 532 nci maddesinin her iki cümlesi, farklı konulara ilişkin oldukları göz önünde tutularak, Tasarıda iki fıkra hâlinde kaleme alınmıştır. Ancak, 818 sayılı Borçlar Kanununun 532 nci maddesinin, diğer ortakların rızası olmaksızın, bir ortakla yaptığı sözleşme sonucunda onun payına ortak olan veya payını devralan üçüncü kişinin, ortaklık işleri hakkında bilgi isteme hakkına sahip olmadığına ilişkin hükmü, alt katılım durumunda ortak sıfatının kazanılmaması nedeniyle gereksiz görülerek Tasarı metnine alınmıştır.

MADDE 633- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "2. Ortaklıktan çıkma ve çıkarılma / a. Genel olarak" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 633 üncü maddesinde, ortaklıktan çıkma ve çıkarılma düzenlenmektedir.

Maddeye göre, sözleşmede ortaklığın diğer ortaklarla devam edeceğine ilişkin bir hüküm bulunması koşuluyla, aşağıdaki durumlardan biri gerçekleştiği takdirde ilgili ortağın veya temsilcisinin ya da ölen ortağın mirasçısının ortaklıktan çıkabileceği veya diğer ortaklar tarafından, yazılı olarak yapılacak bir bildirimle ortaklıktan çıkarılabileceği belirtilmektedir:

1. Bir ortağın fesih bildiriminde bulunması,
2. Kısıtlanması,
3. İflâsı,
4. Tasfiyedeki payının cebri icra yoluyla paraya çevrilmesi,
5. Ölmesi.

Böylece, âdi ortaklıktan çıkma ve çıkarılma konusundaki önemli bir ihtiyacın giderilmesine yönelik çağdaş bir düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemenin amacı, ortaklardan birinin ortaklıktan ayrılmak istediği veya ortaklıktan ayrılmasını gerektirecek yasal bir durum ortaya çıktığı takdirde, diğer ortaklara, ortaklığın sürdürülmesi konusunda, henüz ortaklığın kurulması aşamasında irade açıklamasında bulunma olanağını vermek ve bu suretle işleyen bir ortaklık sisteminin sona ermesini önlemektir. Ayrıca bu düzenleme, ölen ortağın mirasçılarıyla ortaklığı sürdürmek istemeyen diğer ortakları, ortaklığı tasfiye edip yeni bir ortaklık kurma zahmetinden kurtaracaktır.

Maddenin düzenlenmesinde, Alman Medenî Kanununun (BGB) 736 ve 737 nci maddeleri göz önünde tutulmuştur.

MADDE 634- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "b. Ortaklık payının tasfiyesi" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının üç fıkradan oluşan 634 üncü maddesinde, çıkan ya da çıkarılan ortağın ortaklık payının tasfiyesi düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, bir ortağın ortaklıktan çıkması veya çıkarılması durumunda payının diğer ortaklara ortaklıktaki payları oranında kendiliğinden geçeceği belirtilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasına göre, diğer ortaklar, ortaklıktan çıkan veya çıkarılan ortağa, kullandığını ortaklığa bıraktığı eşyayı geri vermekle yükümlü olacaklar; ayrıca, kendisini ortaklığın muaccel borçlarından doğan müteselsil sorumluluktan kurtarmak suretiyle, ortak sıfatının sona erdiği tarihte ortaklık tasfiye edilmiş olsaydı ödenmesi gereken tasfiye payını ödemek zorunda kalacaklardır. Bu durumda, fıkrada kullanılan "ortaklık tasfiye edilmiş olsaydı" şeklindeki ibare karşısında, tasfiye usulüne ilişkin Tasarının 644 üncü maddesinin göz önünde tutulması gerektiği açıktır. Buna karşılık, ortaklığın henüz muaccel olmayan borçları için diğer ortaklar, çıkan veya çıkarılan ortağı borçtan kurtarma yerine kendisine bir güvence verebileceklerdir.

Maddenin son fıkrasında ise, çıkan veya çıkarılan ortağın tasfiye payının, ortaklık sıfatının sona erdiği tarih itibarıyla, malî işlerde uzman bir kişiye hesaplattırılacağı ve tarafların uzman kişi üzerinde anlaşamamaları durumunda bu kişinin, hâkim tarafından atanacağı öngörülmektedir.

Maddenin düzenlenmesinde Alman Medenî Kanununun (BGB) 738 inci maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 635- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "c. Malvarlığının yetersizliği" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının tek fıkradan oluşan 635 inci maddesinde, ortaklık malvarlığının yetersizliği düzenlenmektedir.

Maddeye göre, ortaklık sıfatının sona erdiği tarihte, ortaklığın malvarlığı, borçlarını karşılamaya yetmediği takdirde, çıkan veya çıkarılan ortak, payına düşen borç tutarını, zarara katılmaya ilişkin düzenlemeler çerçevesinde diğer ortaklara ödemekle yükümlüdür.

Maddenin düzenlenmesinde, Alman Medenî Kanununun (BGB) 739 uncu maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 636- 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, "d. Tamamlanmamış işler" kenar başlıklı yeni bir maddedir.

Tasarının iki fıkradan oluşan 636 ncı maddesinde, tamamlanmamış işlerde çıkan veya çıkarılan ortağın durumu düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasına göre, çıkan veya çıkarılan ortak, ortak olduğu dönemde henüz sonuçlanmamış işlerden doğan kâra veya zarara katılacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasında, ortaklık sıfatı sona eren kişinin, o hesap yılı sonu itibarıyla, tamamlanmış olan işler sebebiyle varsa ortaklıktan kendisine düşecek kâr payının ödenmesini; devam eden işler hakkında da gerekli bilginin verilmesini isteyebileceği belirtilmektedir.

Maddenin düzenlenmesinde, Alman Medenî Kanununun (BGB) 740 ıncı maddesi göz önünde tutulmuştur.

MADDE 637- 818 sayılı Borçlar Kanununun 533 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 637 nci maddesinde, âdi ortaklıkta temsil konusu düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 533 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "C. Şeriklerin üçüncü şahıslara karşı münasebeti / I. Temsil" şeklindeki ibareler, Tasarıda "C. Ortakların üçüncü kişilerle ilişkisi / I. Temsil" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun tek fıkradan oluşan 533 üncü maddesinin her üç cümlesi de, ayrı konulara ilişkin oldukları göz önünde tutularak, Tasarıda üç fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında, ortaklardan birinin, ortaklık veya bütün ortaklar adına bir üçüncü kişi ile işlem yapması durumunda, diğer ortakların, ancak temsile ilişkin hükümler uyarınca, bu kişinin alacaklısı veya borçlusunu olacakları hükme bağlanmıştır. Kendisine yönetim görevi verilen ortağın, üçüncü kişi ile yaptığı hukukî işlemde ortaklık adını veya kaşesini ya da bütün ortakların isimlerini kullanmış olması, bu hukukî sonucu değiştirmeyecektir. Çünkü, âdi ortaklığın tüzel kişiliği bulunmadığı için, yönetici ortak olsa bile, ortaklardan birinin organ sıfatıyla hareket etmesi mümkün değildir.

Maddenin son fıkrasında, 818 sayılı Borçlar Kanununun 533 üncü maddesinden farklı olarak, temsil yetkisine sahip yönetici ortağın yapacağı önemli tasarruf işlemlerine ilişkin yetkinin geçerliliği, bu yetkinin, bütün ortakların oybirliğiyle verilmiş ve yetki belgesinde bu hususun açıkça belirtilmiş olması koşullarına bağlanmıştır.

MADDE 638- 818 sayılı Borçlar Kanununun 534 üncü maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 638 inci maddesinde, âdi ortaklıkta temsilin sonuçları düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 534 üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Temsilin hükümleri" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Temsilin sonuçları" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun tek fıkradan oluşan 534 üncü maddesinin her üç cümlesi de, ayrı konulara ilişkin oldukları göz önünde tutularak, Tasarıda üç fıkra hâlinde kaleme alınmıştır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 534 üncü maddesinin birinci cümlesinde kullanılan "müştereken şeriklere ait olur" şeklindeki ibare, Tasarının 638 inci maddesinin birinci fıkrasında "elbirliği hâlinde bütün ortaklara ait olur" şeklinde düzeltilmiştir.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 639- 818 sayılı Borçlar Kanununun 535 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkraya bağlı yedi bentten oluşan 639 uncu maddesinde, âdi ortaklıkta ortaklığın genel olarak sona erme sebepleri düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 535 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "D. Şirketin hitamı / I. Hitam sebepleri / 1. Umumiyet itibarıyla" şeklindeki ibareler, Tasarıda "D. Ortaklığın sona ermesi / I. Sona erme sebepleri / 1. Genel olarak" şeklinde değiştirilmiştir.

Maddenin (3) numaralı bendinde, 818 sayılı Borçlar Kanununun 535 inci maddesinin (3) numaralı bendinden farklı olarak "cebrî icra vukuu" şeklindeki ibare yeterli görülmeyle, "cebrî icra yoluyla paraya çevrilmesiyle" şeklinde bir ifade kullanılmıştır. Ayrıca, aynı bent uyarınca, bir ortağın kısıtlanması, iflâsı yada payının cebrî icra yoluyla paraya çevrilmesi hâllerinde, sözleşmede ortaklığın sürdürülmesine imkân veren bir hüküm yoksa ortaklık, maddenin (2) numaralı bendinde öngörülen durumda olduğu gibi, kendiliğinden sona erecektir. Buna karşılık, sözleşmede, ortaklığın, Tasarının 639 uncu maddesinin (2) numaralı bendinde öngörülen durumlardan biri ortaya çıktığı takdirde de devam edeceğine ilişkin bir hüküm varsa, Tasarının 633 ilâ 636 ncı maddeleri uygulanacaktır.

818 sayılı Borçlar Kanununun 535 inci maddesinin ikinci fıkrası, Tasarının 639 uncu maddesinin (7) numaralı bendinde "her zaman başkaca koşul aranmaksızın" şeklindeki ibare eklenerek düzenlendiği için, Tasarıya alınmamıştır.

MADDE 640- 818 sayılı Borçlar Kanununun 536 ncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 640 ıncı maddesinde, belirsiz süreli âdi ortaklıkta sona erme düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 536 ncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Muayyen olmayan müddet üzerine şirket" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Belirsiz süreli ortaklık" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 536 ncı maddesinin ikinci fıkrası ile son fıkrasının birinci cümlesi, aynı konuların düzenlendiği göz önünde tutularak, Tasarının 640 ıncı maddesinin ikinci fıkrası olarak kaleme alınmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 641- 818 sayılı Borçlar Kanununun 537 nci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 641 inci maddesinde, âdi ortaklıkta sona ermenin ortaklık yönetimine etkisi düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 537 nci maddesinin kenar başlığında kullanılan "II. Hita-
mın şirket işlerine tesiri" şeklindeki ibare, Tasarıda "II. Sona ermenin ortaklığın yönetimine etkisi" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 537 nci maddesinin birinci fıkrasının ikinci ve sonuncu cümlesi ile ikinci fıkrası, aynı konulara ilişkin oldukları göz önünde tutularak, Tasarının 641 inci maddesinin ikinci fıkrası olarak kaleme alınmıştır.

Sistematik yapısı ile metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 642- 818 sayılı Borçlar Kanununun 538 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 642 nci maddesinde, âdi ortaklığın tasfiyesinde katılım payı için yapılacak işlem düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 538 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan "III. Tasfiye / 1. Sermayeler hakkında yapılacak muamele" şeklindeki ibareler, Tasarıda "III. Tasfiye / 1. Katılım payı için yapılacak işlem" şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 643- 818 sayılı Borçlar Kanununun 539 uncu maddesini karşılamaktadır.

Tasarının iki fıkradan oluşan 643 üncü maddesinde, âdi ortaklığın sona ermesinde kazanç ve zararın paylaşımı düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 539 uncu maddesinin kenar başlığında kullanılan "2. Fazlanın taksimi ve noksanlar" şeklindeki ibare, Tasarıda "2. Kazanç ve zararın paylaşımı" şeklinde değiştirilmiştir. Kenar başlıktaki "paylaşım" ile maddenin birinci ve ikinci fıkralarının sonundaki "...paylaşılır." sözcükleri, ortaklardan her birine, kazançtan veya zarardan, Tasarının 623 üncü maddesinde öngörülen esaslar çerçevesinde düşecek payı ifade etmek üzere kullanılmıştır.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 644- 818 sayılı Borçlar Kanununun 540 ıncı maddesini karşılamaktadır.

Tasarının üç fıkradan oluşan 644 üncü maddesinde, âdi ortaklığın tasfiyesi usulü düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 540 ıncı maddesinin kenar başlığında kullanılan "3. Tasfiyenin nasıl yapılacağı" şeklindeki ibare, Tasarıda "3. Tasfiye usulü" şeklinde değiştirilmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun iki fıkradan oluşan 540 ıncı maddesi, aynı konuya ilişkin oldukları göz önünde tutularak, Tasarının 644 üncü maddesinin birinci fıkrası olarak kaleme alınmıştır.

Maddenin ikinci fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Buna göre: "Ortaklar, tasfiye işlerini yürütmek üzere tasfiye görevlisi atayabilirler. Bu konuda anlaşamamaları hâlinde ortaklardan her biri, tasfiye görevlisinin hâkim tarafından atanması is-

teminde bulunabilir.”

Maddenin üçüncü fıkrası, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Fıkroda, tasfiye görevlisine ödenecek ücretin, sözleşmede buna ilişkin bir hüküm veya ortaklarca oybirliğiyle verilmiş bir karar yoksa, tasfiyenin gerektirdiği emek ve ortaklık malvarlığının geliri göz önünde tutularak, ortaklık malvarlığından, buna imkân bulunamazsa, ortaklardan müteselsilen karşılanacağı belirtilmektedir. Tasfiye görevlisine ödenecek ücret konusunda, sözleşmede bir hükmün veya ortaklarca oybirliğiyle verilmiş bir kararın bulunması durumunda, ücretin bu hükme ya da karara göre ödenmesi gerektiğinde bir duraksama yoktur.

Maddenin son fıkrası da, 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmeyen, yeni bir hükümdür. Fıkroda, tasfiye usulüne ve tasfiye sonucunda her bir ortağa dağıtılacak paya ilişkin olarak doğabilecek uyuşmazlıkların, ilgililerin istemi üzerine hâkim tarafından çözüme bağlanacağı hükme bağlanmaktadır.

MADDE 645- 818 sayılı Borçlar Kanununun 541 inci maddesini karşılamaktadır.

Tasarının tek fıkradan oluşan 645 inci maddesinde, âdi ortaklıkta üçüncü kişilere karşı sorumluluk düzenlenmektedir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 541 inci maddesinin kenar başlığında kullanılan “IV. Üçüncü şahıslara karşı mes’uliyet” şeklindeki ibare, Tasarıda “IV. Üçüncü kişilere karşı sorumluluk” şeklinde değiştirilmiştir.

Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.

MADDE 646- Maddede, 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 5 inci maddesinde yapılan yollama uyarınca, Türk Borçlar Kanununun, Türk Medenî Kanununun Beşinci Kitabını oluşturduğu ve onun tamamlayıcısı olduğu belirtilmiştir.

MADDE 647- 22/4/1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanunu yürürlükten kaldırıldığı belirtilmektedir.

MADDE 648- Yürürlük maddesidir.

MADDE 649- Yürütme maddesidir.